

ಸದ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ

ಲೇಖಕನ ಮಾತು

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ರ ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರಮದ ಫಲ ಈ ಪುಸ್ತಕ. ಇಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಅವರ ಜೊತೆಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹದ ವಿನಿಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ನನ್ನ ಹಲವು ಭಾಷಣಗಳು ಲೇಖನಗಳು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿತವಾದ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ನನ್ನ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಬರಹಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮಾತಿನ ಲಯದ ಆಪ್ತತೆಗೆ ಭಂಗ ಬಾರದಂತೆ ಪ್ರ-ಬಂಧದ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಅವನ್ನು ತಂದು, ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ, ನಾನು ಒಪ್ಪಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. ನಿಂತಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಿಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ನನ್ನ 'ಗೊಂದಲ'ಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವ ರೂಪ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದಿದೆ. ನಾನು ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಒದಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಗೆ ನಾನು ಋಣಿ.

ಜಾಮಿಯಾ ಮಿಲ್ಲಿಯಾ ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣವನ್ನು ನಾನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಮನುಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದು ಡಾ. ಆಶಾದೇವಿ. ಕನ್ನಡದ ಈಚಿನ ಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಆಶಾದೇವಿ ಹೀಗೆ ನನಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಅವರು ಔದಾರ್ಯವೆಂದೇ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನೂ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ರೂ ಕೃತಜ್ಞರು.

ಈ ನನ್ನ ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿ. ಲೇಖನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಎಪ್ಪತ್ತಾರರ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವೇ ಈ ಪುಸ್ತಕಬರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದವರು ಅಂಕಿತದ ಪ್ರಕಾಶ್ ಕಂಬತ್ತಳ್ಳಿಯವರು. ಇವರ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಒಳ್ಳೆತನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಈ ಪ್ರಕಾಶನದ ಹಿಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ

೨೧ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮

೪೯೮, ಆರನೇ ಎ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ

ರಾಜಮಹಲ್ ವಿಲಾಸ್ ಎರಡನೇ ಹಂತ

ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೯೪

urananthamurthy@gmail.com

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವೈಚಾರಿಕ ಚರಕ

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ವಿಶ್ವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ಅವಳಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ರ ಘಟನೆ ನಡೆದ ನಂತರ (೨೦೦೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್) ಹಾಂಕಾಂಗ್‌ನ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಚೈನಾದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ನಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಫ್ರೆಂಚ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಜಾಕೆಸ್ ಡೆರಿಡಾ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಅಮೆರಿಕ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ರ ಘಟನೆಗೆ ಅಲ್ಪವೇದಾ ಕಾರಣ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅಫ್ಫಾನಿಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದವು. ಡೆರಿಡಾ ತನ್ನ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿದ.

ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯುವ ದೇಶಗಳು ಮರಣ ದಂಡನೆ ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿರುವ ದೇಶದ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬ ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶದ ಸೈನಿಕ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಎಂಬುದು ಡೆರಿಡಾನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಹಾಂಕಾಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ಡೆರಿಡಾ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದ ನಂತರವೂ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿದ. ಡೆರಿಡಾನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಎದುರಾಳಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುವ ಜರ್ಮನಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಯುರ್ಗನ್ ಹೆಬರ್‌ಮಾಸ್ ಜತೆ ಸೇರಿ ಡೆರಿಡಾ ಒಂದು ಬಹಿರಂಗ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಯೂರೋಪಿನ ಚಿಂತಕರು ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಸಾರಿದ.

ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯೆಂಬಂತೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಜೀವನ್ಮರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂಬಂತೆ ಚರ್ಚಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಿದೆ. ಕೋಮುವಾದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆ, ಜ್ಞಾನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡ, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಪದೇ ಪದೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥಾತ್ಮಕ ಬರೆಹಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಾವ್ಯದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಭಾಷಣಗಳ ತನಕದ ಎಲ್ಲ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಲು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈಡ್ ಏನನ್ನು ಬರೆದರೂ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನ್ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇಕೆ? ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪಠ್ಯಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ರಾಜಕೀಯ ಬರೆಹಗಳ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನ್‌ನ ಕರುಣ ಕಥೆಯೇ ಇರುವುದೇಕೆ? ಅವರು ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದೇಕೆ? ನೋಮ್ ಚಾಮ್ಸ್‌ಕಿಯವರ ಎಲ್ಲ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲೂ ಅಮೆರಿಕಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಧೋರಣೆ ಕುರಿತ ವಿಮರ್ಶೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಜತೆ ಜನರ ಮುಂದಿಡುವುದೇಕೆ?

ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವೆನಿಸುವಂಥ, ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದೆ-ಗಾಂಧೀಜಿ ಸದಾ ಚರಕ ತಿರುಗಿಸಿ ನೂಲುತ್ತಿದ್ದುದೇಕೆ? ಇದೊಂದು ಸತತ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವೇ?

ಗಾಂಧೀಜಿ ಚರಕದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ತನಗೊಂದು ಚರಕ ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದೆಲ್ಲೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹುಡುಕಿದ ನಂತರ ಗುಜರಾತಿನ ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಅತಿಗಳಿಗೆ

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಚರಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸಂಕೇತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಅವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ರುಚಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ಅತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಭೇದಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಜೆಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಲೇ 'ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎರಡಂಶದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ'ಯೊಂದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳು ಘೋಷಣೆಯಾದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಿನಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, 'ಜನತಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ'ಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ದುಡ್ಡಿನಿಂದಲೇ ಚುನಾವಣೆ ಗೆಲ್ಲಲು ಹೊರಟಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ, ಜನರಿಗೂ ಒಂದು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಗೆದ್ದು ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದಾಗ 'ನೀವು ಗೆದ್ದದ್ದು ಜನರು ನಿಮಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ 'ಮತಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಲಿ' ಎಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹವೊಂದು ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ 'ಸಬಕೋ ಸನ್ಮತಿ ದೇ ಭಗವಾನ್' ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನೂ ಕುವೆಂಪುವನ್ನೂ ನಾರಾಯಣಗುರುವನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೆಂದರೇನೆಂದು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಈ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಎಲ್ಲ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಮಿಯಾ ಮಿಲ್ಲಿಯಾ ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಇದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣದ ಔಪಚಾರಿಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿತರಾದ ಜಾಮಿಯಾ ಮಿಲ್ಲಿಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ನೆರವು ನೀಡಿದ ಕುಲಪತಿ ಮುಷಿರುಲ್ ಹಸನ್‌ರ ನಿಲುವನ್ನು ಅವರು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸತತ ಭ್ರಷ್ಟತನ ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು 'ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಸಿನಿಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿನಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವ ತನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಭಯೋತ್ಪಾದಕತೆಯಂಥ ಹಿಂಸೆಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಜನರು 'ಪೊಲೀಸ್ ರಾಜ್ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ' ಎಂಬ ನಿಲುವಿನತ್ತ ಜಾರುವುದನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವೂ ಬಯಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಮುವಾದಿ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಮತಾಂತರ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಆರಾಧನಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸತತ ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು 'ಅನ್ಯ'ಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೆಲವು ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಸಂವಿಧಾನದ ಭರವಸೆಯಿರುವಾಗಲೇ ಉಳ್ಳವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೊಂದು ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಬಡವರಿಗೊಂದು ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 'ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆ'ಯ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧಿತವಾದಂತೆ ಎಂದು ಜನರೂ ನಂಬತೊಡಗಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಜ್ಞಾನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು 'ಒಂದು ಮಾಡುವವರು' ಇರುವ ತನಕ ಭಾರತ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿರುವ ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಹೋಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಸತತವಾಗಿ ನೂಲುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಸತತವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ಚರಕವನ್ನು

ತಿರುಗಿಸಿ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂಬ ನೂಲನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಚರಕ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾದುದು ಕೇವಲ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ತುರ್ತೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವಂತ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

* * *

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಪೀಠಿಕೆಯೊಂದರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಂಪಾದಕನಾಗಿರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಕ್ಕಿಳಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೇನನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಕ್ರಮವಿದೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಎಲ್ಲ ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥೆಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ರಾಜಕೀಯವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಹೊರಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ಎಲ್ಲ ಬರೆಹಗಳೂ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದರ ಅರಿವಿದ್ದೂ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥಾತ್ಮಕವಾದ ಬರೆಹಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಬರೆಹಗಳಿವೆ. ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳಿವೆ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದು ಓದಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥೂಲ ವಿಭಾಗೀಕರಣ ಮಾತ್ರ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಡಾ. ಆಶಾದೇವಿಯವರು ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದನೆಯೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ 'ಡೆಡ್‌ಲೈನ್'ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ನನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ'ದ ಪ್ರಕಾಶ ಕಂಬತ್ತಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವೈಚಾರಿಕ ಚರಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ತಿರುಗಬೇಕಿರುವುದು ಕ್ಷೋಭೆ ತುಂಬಿದ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅಗತ್ಯವೂ ಹೌದು.

ಎನ್.ಎ.ಎಂ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೧. ಬಾಲ್ಯದ ಅರಿಯುವ ಬೆರಗು

ಬಾಲ್ಯದ ಅರಿಯುವ ಬೆರಗು

(ಇನ್ನೂ ಬರೆಯದ ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪುಟಗಳು)

ಬಹು ಹಿಂದಿನ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯೇನೆಂದು ಈಗ ನೆನೆದರೆ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕಳ್ಳಿಬೇಲಿದಾಟ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ಬೆಳಗಿನ ಯಾವ. ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲೇ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಲಿಗಂದು ಬೆಳೆಸಿದ ಕಳ್ಳಿಗಿಡದ ದಪ್ಪ ಎಲೆಯೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ತೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಹಾಲು ಒಸರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಾಲು ಕೈಗೆ ಸೋಂಕದಂತೆ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಕಳ್ಳಿಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಅದರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅರ್ಧವಾಗುವಂತೆ ಮಡಿಸಿ ಮುರಿದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನ ಹಾಲು ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೊಣಕಾಲಿಗಾದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ಜಿನುಗುವ ರಕ್ತದಂತೆ ಮೂಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಕೊಂಚ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ. ಹೆಬ್ಬರಳು ಮತ್ತು ತೋರು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಒಡೆದುಕೊಂಡ ತುದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿದನಿಧಾನವಾಗಿ, ಒಳಮುಖವಾಗಿ ನೂಕುತ್ತೇನೆ. ಒಸರಿದ ಹಾಲು ನಾನು ನೂಕುವ ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿ ತೆಳುವಾದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಲು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ಇನ್ನು ನೂಕಿದರೆ ಒಡೆದು ಹೋಗಬಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿನಾಕಾರದ ಮಿನುಗುವ ಕನ್ನಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ತೆಳುವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಈ ಕನ್ನಡಿ ಮೇಲೆ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕಾಡಿನಿಂದ ತೂರಿ ಬರುವ ಸೂರ್ಯನ ಎಳೆಕಿರಣಗಳು ಬೀಳಬಲ್ಲಂತೆ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಓರೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕನ್ನಡಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಡೆದುಹೋಗಿ, ಗಾಯದಿಂದ ಸೋರುವ ಬಿಲಿಯ ಅಂಟಂಟಿನ ಎಲೆಯ ಸಿಂಬಳವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಪೆಚ್ಚಾದರೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕನ್ನಡಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡಿಯಾದರೂ ಅದು ಮೊದಲ ಸಾರಿಯಂತೆ ಸೂರ್ಯನಕಿರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದ ಅಮ್ಮ 'ಕಳ್ಳಿಹಾಲು ಜೋಕೆ. ಕಣ್ಣಿನ ಹತ್ತಿರ ಅದನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಡ' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿನ ದಾಳಿಂಬೆ ಗಿಡವೂ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ – ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ದಾಳಿಂಬೆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಥೆಯಿಂದಾಗಿ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಒಂದು, ಹಣ್ಣುಬಿಡದ ಋತುವಿನಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಣ್ಣುಬಿಡುವ ದಾಳಿಂಬೆ ಗಿಡ. ಅಪರೂಪದ ಈ ಮರವನ್ನು ಕಾಯುವ ಏಕಾಕ್ಷನಾದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ. ದೂರದ ಒಂದಾನೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರಿ. ಅವಳು ಬಸುರಿ. ಈ ಬಸುರಿಯ ಬಯಕೆಯೆಂದರೆ ದಾಳಿಂಬೆ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು. ದಾಳಿಂಬೆ ಬಿಡದ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಯಕೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಬಯಕೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದು ತೀರದ ಹೊರತು ಅವಳು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆದರಿ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಜಕುಮಾರ ಏಳೇಳು ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿಯಾದರೂ ದಾಳಿಂಬೆಯನ್ನು ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೊರುಡುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಟವನು ಏಳೇಳು ಸಾಗರಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ದಾಟಿ ಈ ದಾಳಿಂಬೆ ಗಿಡವನ್ನು ಅವನ ಜೊತೆ ಹಾರಿ ಬಂದ ಉದ್ದ ಕೊಕ್ಕಿನ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೇಗೋ ಪತ್ತೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪತ್ತೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಏಕಾಕ್ಷನಾದರೂ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಈ ದಾಳಿಂಬೆಯನ್ನು ಕೀಳಲು ರಾಜಕುಮಾರ ಒಬ್ಬ ಅಡಗೂಲು ಅಜ್ಜಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಏನೇನೋ ಹೊಂಚಿ ಏನೇನೋ ಸಾಮ ದಾನ ಭೇದ ದಂಡ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ದಾಳಿಂಬೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಎದುರು ನಿಂತವನೇ.....

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಪ್ರತಿಸಾರಿ ಅದೇ ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆಗ ನಾನೇನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೋ? ಈ ನಮ್ಮ ದಾಳಿಂಬೆ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನಿರಬಹುದೆ? ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಬರಬಹುದೆ? ರಾಜಕುಮಾರನ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ನಿದ್ರೆಬಾರದಂತೆ ಬೆರಳಿಗೆ ಗಾಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಹುಳಿನಿಂಬೆಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಟೋಪಿಯಂತೆ ಇಟ್ಟು ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಉರಿಯುತ್ತ ಕಾಯಬಹುದೆ? ಅಜ್ಜಯ್ಯ ನಗುವರು. ನಾನೊಬ್ಬ ವಯಸ್ಕನೆಂಬಂತೆ

ವಿರಿಸುವವರು. 'ನಾನು ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡೋದಲ್ಲವೆ ನಿತ್ಯ? ಯಾವ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಈ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಮ್ಮಿದೆಯೋ ನೋಡುವೆ?'

ಪಾಣಿಪಂಚೆಯನ್ನ ಮಂಡಿಯತನಕ ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿ ಉಟ್ಟು, ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಅಂಗಾರ ಹಾಕಿ ಬರಿಮೈಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಡನ್ನು ಸವರಿ ಸವರಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಅವರ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ದನ ಸೇರಿಲ್ಲವೆಂದೋ, ಮಗುವಿಗೆ ಹುಷಾರು ತಪ್ಪಿದೆಯೆಂದೋ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಿಗೆ ಚೀಲದಿಂದ ಕವಡೆ ತೆಗೆದು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಎಣಿಸಿ ನಿಮಿತ್ಯ ಹೇಳುವ, ಆಗೀಗ ಅದೃಷ್ಟಲೋಕದ ವಕ್ತಾರನಾಗುವ, ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಯಾದೆಯ ಕೆಲಸ. ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಮೈ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಂದರೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ರಹಸ್ಯ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ವೈದ್ಯರೂ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯ. ತನ್ನ ಬಲವಿರುವುದೆಲ್ಲ ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಏಕಮಾತ್ರ ಜಂಬದ ಮಾತು.

ಅಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತದ್ದು ಅವರ ಹದಿನೈದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅವರೂ ಬಸುರಾಗುವುದು, ಬಸುರಾಗಿ ಬಯಸುವುದು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಿ ಅರಿಸುತ್ತ ಕೂತಾಗ ಬಯಕೆಯಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪುಟಾಣಿ ಮಣ್ಣಿನ ಕಪ್ಪು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಆಚೀಚೆ ನೋಡಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದ ಗಂಗಿಯಿಂದ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಪಡೆದು ಸುಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಕೊಂಚ ಉಬ್ಬಿದ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಮ್ಮ ಬಹು ಪ್ರಸನ್ನಳು. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪನ್ನು ಮರೆತವರಂತೆ ಅಮ್ಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ನಾಗಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗಂಗಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲಿರುತ್ತ ಇತ್ತು. ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗಿದ್ದ ಡಿಕಾಕ್ಷನ್ ಕಾಫಿ ಚಪಲ ತೀರಲು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಬೇಡ. ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ನಂತರ ಅದರ ಚರಟದ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಅಮ್ಮನ ಚಟ.

* * *

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಜೊತೆಯೇ ಸಾವಿನ ಒಂದು ನೆನಪು. ಫರ್ಲಾಂಗಿಗೂ ಆಚೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಹಾಕುವಾಗ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಕಿರುಚುವ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತೆರೆದಾದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರೆ ಮಾತ್ರ ಮುಚ್ಚುವ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಮುಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಡ್ಡೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದೀಪಾವಳಿಯೆಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಎಳಬೇಕು. ಎದ್ದು ಮನೆ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಅಮ್ಮನಿಂದ ಧೂರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಮುಟ್ಟಿಸುವ ಎಣ್ಣೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೈಗೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಚಂಡುಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಹಂಡೆಯಿಂದ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಚೊಂಬಿನ ಮೇಲೊಂದು ಚೊಂಬಿನಂತೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಎರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ನಿತ್ಯದ ಸ್ನಾನವಲ್ಲ-ಅಭ್ಯಂಜನ! ತಂಪಾದ ಮತ್ತಿಸೊಪ್ಪಿನ ನೋಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಉರಿಸುವ ಸೀಗೆ ಪುಡಿಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ, ಅಳಿಸಿ, ನಗಿಸಿ, ಕುಣಿಸಿ, ಬೆವರಿಸಿ, ಕಚಕುಳಿಯಾಗುವಂತೆ ಕಂಕುಳು ತೊಡೆಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಅಭ್ಯಂಜನ ಇದು.

ಈ ಅಭ್ಯಂಜನದ ಬೆಳಗು ಈ ದಿನ ಆಗದೇ ಹೋಯಿತು. ನಡುರಾತ್ರೆಯ ನಿಡ್ಡೆಯನ್ನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜೀ ಜೀ ಎನ್ನುವ ಮೆಟ್ಟುಗಳ ಶಬ್ದ ಭಂಗಗೊಳಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದ. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಎಳೆಯುವಾಗ ಅದು ಕಿರುಚುವ ಶಬ್ದ. ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಇಲ್ಲ.

ಥಟ್ಟನೇ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಮರೆಯದಹಾಗೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯ 'ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ' ಎಂದರು. ಅವರು ಕಂಗಾಲಾದಾಗ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಈ ನಾರಾಯಣನೇ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ನಾರಾಯಣ.

* * *

ಎಲ್ಲೋ ದೂರದ ಹೊದಲ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಅಣ್ಣ ನರಸಿಂಹಮಾವ ಅದೇ ವರ್ಷ ಮದುವೆಯಾದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರೆ ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ದೊಂದಿ ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಕಪ್ಪು ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದು ಬಂದವರು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ನರಸಿಂಹಮಾವನಿಗೆ ಹರಹಿಡಿದು ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರ ಮನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯನೇ ಮಾಡಿಸಿದ ಮದುವೆಯಿದು. ಅಮ್ಮ ಅಜ್ಜಯ್ಯರ ನಡುವೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮದುವೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಣ್ಣ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ? ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಗಾಯಿತ್ರಿಜಪದ ಬಲದಲ್ಲೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಆಘಾತವಾಗಿರಬಹುದೆ? ಅಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಫಿ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ. ಆದರೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೇಳರು. ನನ್ನ ತಂದೆಯೋ? ಶಾನುಭೋಗರಲ್ಲವೆ? ಸದಾ ಸಂಚಾರಿ. ಕೇರಳದ ಕಡೆಯ ಜೋಲುವ ಬೆಂಡೋಲೆಯ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ, ಅಮ್ಮನ ಅತ್ತೆ. ಎಲ್ಲ ಅತ್ತೆಯರಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಅಮ್ಮ ಕೂತರೂ ತಪ್ಪು. ನಿಂತರೂ ತಪ್ಪು. ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಬೇಡದ ಹೆಂಡತಿ. ಸಿಡುಕಿ. ಸೋಮಾರಿ. ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮೊಲೆಯುಣಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯ ಹೆಂಗಸು. ಆದರೆ ಅವರು ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೇರಳದ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಕಿ ಪಾಯಸ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಷ್ಟ.

ಏನಾದರೂ ಕುಶಾಲಿನ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹಾಳೆ ಟೋಪಿ ಹಾಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು ಗಂಗಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಂಬೆ ಗಿಡದ ಅಡಿ ಬಂದು ಕೂತಾಗ. ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಉಜ್ಜುತ್ತ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಒಂದಿಷ್ಟನ್ನು ದಾಟಿಸಿದಾಗ.

ಕಿರಿಕಿರಿಯಾದಾಗ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಸೌದೆ ತರಲೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದು ಬಿಡುವುದು. ಬರುವೆನೆಂದು ಹರಹಿಡಿದು ನಾನೂ ಪುಟಾಣಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಓಡೋಡಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಪಟ್ಟಾಂಗ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲೆಯುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗದೆ ಏನಾದರೂ ನೆವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಡುಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತ ಅಕ್ಷರ ತಿದ್ದುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಎದುರೇ ಬಯ್ಯುವುದು. ಒಂದು ದಿನ ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು; 'ಹಿರಿಯರೇ ಹೀಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ಗತಿ? ನನ್ನ ಮಗನೂ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಊಟಕ್ಕೆ ಕಾದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಬೇಕೆ?' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅದು ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ದೂರು ಕೂಡ ಎಂಬಂತೆ.

ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಲೆಂದು ಕ್ರಮೇಣ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ.

* * *

ಈ ರಗಳೆ ರಂಪಾಟಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಒಂದು ದಿವ್ಯವೆನ್ನಿಸುವ ನೆನಪು. ಈಗಲೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕೋಚವಾಗುವ, ಹೇಳುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಆಯ ತಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚೋ ಕಡಿಮೆಯೋ ಮಾಡಿ ಈ ಮಿಣುಕುವ, ಆಗಿಗ ಮನಸ್ಸು ಜಡಗೊಂಡಾಗ ಇಣುಕುವ, ನೆನಪನ್ನು ಅತಿಗೊಳಿಸಿಯೋ ಸಾಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸಿಯೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡೇನೆಂಬ ಆತಂಕ. ಈಗ ಬರೆಯಲು ಕೂತಾಗಲೂ ನಾನು ಬರೆದ ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯ ಕಾಣುವಂತೆ ಚೆಂದವಾಯಿತೇನೋ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯ. ಈ ಘಟನೆಯ ಜೊತೆ ಏನೇನೋ ಹೆಣೆದು ಕಥೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲೇಖಕನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೆ ನೆನಪು ಕೂಡ.

ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಮಾತಿಗೆ ಅತೀತವೆನ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಯಥಾವತ್ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಹಠವೂ, ಈ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬುದೂ ತನ್ನ ಭಾವಲೋಕದ ಅನುರಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಹಮಿಕೆಯೇನೋ! ಸಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯಗಳ ಶೋಧ ಸದಾ ಬರಹಗಾರನ ಒಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂಚುತ್ತ ಇರುತ್ತದೇನೋ? ಮೈಮರೆಯಲಾರದವನು ಮೈಮರೆತವನಂತೆ ಕಾಣುವ ಬೆಡಗು ಇದೇನೋ!

ಮಾವ ಸತ್ತ ಮಾರನೇ ವರ್ಷದ ದೀಪಾವಳಿ. ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಮಗುವಿದೆಯಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಬಚ್ಚಲಿನ ಹಂದೆಗೂ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಹೊಸಲಿಗೂ ಶೃಂಗಾರ. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾವ ಸತ್ತ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಎರೆದುಕೊಳ್ಳರು. ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆ ಶಾಸ್ತ್ರಮುಗಿಸಿ ಬಚ್ಚಲೊಲೆಯ ಧಗಧಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿ ಎದುರು ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿದ ಮೈಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಹೀಗೆ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಎಣ್ಣೆಹೀರಲು ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಎದುರು ಬಿಟ್ಟು ಅಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಎರೆದರು. ಹಂದೆಗೆ ಹತ್ತಿದ ಕರಿಯನ್ನು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ದೃಷ್ಟಿಯಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅಮ್ಮನ ಪ್ರಕಾರ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾಬಹುದಂತೆ.

ನನಗಿನ್ನೂ ಚೌಲವಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹುಡುಗಿಯರ ಉದ್ದ ಕೂದಲು ನನಗೆ ಇತ್ತು. ಅಮ್ಮ ನನಗೆ ಜಡೆ ಹೆಣೆದು ರಂಜದ ಹೂ ಮುಡಿಸಿ ಗಂಗಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ನಗೆಯಾಡುವುದೂ ಇತ್ತು. ಗಂಗಿ ನನಗೆ ತನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಡಚಿ ಲಟಿಕೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಎರೆದಾದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹೀರಲೆಂದು ಪಾಣಿಪಂಚೆಯನ್ನು ತಲೆ ಸುತ್ತಿ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಡುದಾರಕ್ಕೆ ಲಂಗೋಟಿ ಹಾಕಿ 'ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿಕೋ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೈ ಬೆವರಲಿ' ಎಂದರು ಅಮ್ಮ. ನಾನು ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳುವವನೆ? ಓಡೋಡಿ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟುವುದನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿ ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಡವಗುಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಮೌನ. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮುಖ ಎತ್ತಿದ ನೆನಪು. ಆಗ ಕಂಡದ್ದೇನು? ಹಾರುವ ಬೆಳಕಿನ ಎರಡು ಪುಂಜಗಳೆ? ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು- ಅವು ಹಕ್ಕಿಗಳೆ? ಉಜ್ಜಲ ಮುಖದವು ಕೇವಲ ಹಕ್ಕಿಗಳೆ? ಅಜ್ಜಯ್ಯ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೆ?

ಅಮ್ಮನನ್ನೂ ಅಜ್ಜಯ್ಯನನ್ನೂ ಕೂಗಿ ಕರೆದು ತೋರಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ? ನಾನೂ ಕೂಗಿದ ಪರಿಗೆ ಚಕಿತರಾಗಿದ್ದ ಅಮ್ಮ ಅಜ್ಜಯ್ಯರು 'ಸೀತ ಆದೀತು. ತಲೆಯನ್ನೂ ಆರಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ನಡಿ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು.

ಏನನ್ನು ಕಂಡೆನೋ, ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಏನೆಂದು ಆಗ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡವನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಜ್ಜಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದೆನೋ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಜೀವ ಒಣಗುವ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಲೌಕಿಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡೆನೋ.... ತಿಳಿಯದು.

* * *

ಕಾಡುಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಡು ಹೆಂಚಿನ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋರುವ ಈ ಮನೆಯ ನೆನಪಿಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಹುಲಿಯ ನೆನಪು ನನಗೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರದ ದನ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡೇ ಸದಾ ಉರಿಯುವ ಬಚ್ಚಲೊಲೆಯ ಸೌದೆಗಾಗಿಯೋ ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಅವರ ಕೇರಳದ ದಿನಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಡೆಯುವಾಗ ಇಗೋ ಎಂದು ಬಗ್ಗಿ ಹುಲಿ ನಡೆದಾಡಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಅವರು ತೋರಿಸುವುದಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ದನಗಳು ಎದ್ದು ನಿಂತು ನಡುಗುವಾಗ ಅವುಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟೆಗಳು ಸದ್ದು ಮಾಡತೊಡಗಿ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಲಾಟೀನುಹಿಡಿದು ಹೊರಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಭದ್ರಮಾಡಿ, ದನಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಮನೆಯಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡದೆ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮೊದಲು ದನಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿದ ಹುಲಿಯ ಘರ್ಜನೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಮಗೂ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಭಯನಿವಾರಣೆಗಂದು ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಜುನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರು: ಅರ್ಜುನ ಫಾಲ್ಗುಣೋ ಪಾರ್ಥ ಕಿರೀಟೇ ಶ್ವೇತವಾಹನಃ.

* * *

ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ. ದಿನ ತುಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಈ ವೆಂಕಟೇಶ. ಸಣಕಲ, ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟಬಾಕ. ತಿಂದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಮೈಗೆ ಹತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿನಾಕಾರಣ ಬೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೊಂಪೆ ಮನೆಗೂ ಕರಡಿ ಆಡಿಲು ಬಂದವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಚೀರುತ್ತಿದ್ದ ಎಳೆಯನನ್ನು ಕರಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಖುಷಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಸುತ್ತಿಸಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಆಮೇಲೆ ಕರಡಿ ಸವಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಮೈಗೆ ಹತ್ತದಂತೆ ತಿನ್ನುವ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕತನವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿದ್ದು ರಾವು ಬಿಡಿಸುವ ಮೂಲಕ. ರಾವು ಬಿಡಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಅವನನ್ನು ಉಟಕ್ಕೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ, ಅವನೊಬ್ಬ ವಿಶೇಷ ಅತಿಥಿ ಎಂಬಂತೆ ಕೂರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅವನೆದುರು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕುಡಿಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಸುತ್ತ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದನ್ನು ಬಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅವನು ತಿಂದ, ತಿಂದ, ತಿಂದ, ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ನಾವು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಹವಿಸ್ಸು ಎನ್ನುವಂತೆ, ಅಂದರೆ ಹಾಗೆ ತಿನ್ನುವ ಅವನ ಹಸಿವು ಅವನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗದಂತೆ, ಭಾವಿಸುತ್ತ ಅಮ್ಮ ಬಡಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದರು. ಇನ್ನು ತಿನ್ನಲಾರೆ ಎಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ಗೋಗರೆದರೂ ಕೇಳದೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಇನ್ನಷ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಚೂರು ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಅವನ ಒಳಗಿನ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರ ಉಟ ಮುಗಿದಮೇಲೂ ನಡೆಸಿದ ರಾವು ಬಿಡಿಸುವ ಈ ನಮ್ಮ ಆಹುತಿಯಿಂದ ಸುಸ್ತಾಗಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಬೆವರಿ ಅಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ರಾವು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ವೆಂಕಟೇಶ ಸಾವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವನು. ಅವನು ವಿಲವಿಲ ಒದ್ದಾಡುವುದು ನೋಡಿದರೆ ಭಯವಾಗುವುದು. ಅಮ್ಮ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೀಗದ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಯುವಳು. ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚುವಳು. ಅವನು ಕ್ರಮೇಣ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಏನೂ ಆಗದಿದ್ದವನಂತೆ ಎದ್ದು ಕೂರುವನು.

ಒಮ್ಮೆ ಮೂರ್ಛೆಹೋದವನು ಎಚ್ಚರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೊಂಪೆಮನೆಯಿಂದ ಕಾಡಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್. ನಮ್ಮ ಕೊಂಪೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತರುವ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ತಲುಪಿಸುವ ಪೋಸ್ಟ್ ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕೃತತೆಯ ಅರಗಿನ ಸೀಲನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಒಡೆದು, ಚೀಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಅದರಿಂದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಜೋಡಿಸಿ, ತಲುಪಿದ ದಿನದ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿ, ಕಾದಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಹಂಚುವುದು ಇವರ ಕೆಲಸ; ಓದಲು ಬಾರದವರಿಗೆ ಎಂತ ಮೋಡಿ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನಾದರೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿರಿದುಮಾಡಿ ನೆಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ ಓದಿಹೇಳುವುದು ಇವರ ಕಾಯಕ, ಎರಡೂ ನಮಗೆ ಗಹನವಾದ ಬೆರಗಿನದು. ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸು ಇದು. ಆದರೆ ಅದರ ಮಾಸ್ಟರ್ ಮಾತ್ರ ಆಧುನಿಕ ತೆವಲು ಬೆರಗಿನವರಲ್ಲ; ಜಮೀನುದಾರರಾದ, ದುಡಿಮೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಕೂಡಿದಾಗ ಭಾರತ ಓದುವ ಒಬ್ಬ ಸದ್ಭವ. ಈ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯನವರನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಸಾವನ್ನ ಗೆಲ್ಲುವ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರು ಒಂದೂ ಮಾತಾಡದೆ, ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಒದ್ದೆ ಪಾಣಿಪಂಚೆಯುಟ್ಟು, ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಎದುರು ಯಮನನ್ನು ಅಡಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಜಪವನ್ನು ಶುರುಂಟಾದರು. ಎದುರು ಉರಿಯುವ ನಂದಾದೀಪಕ್ಕೆ ತೈಲ ತೀರದಂತೆ ಅಮ್ಮ ಕಾದಿದ್ದು ಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತ ಕೂತರು. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂತರು. ಅಪ್ಪ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತಿ ಓಡಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯನವರು ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ಬಿಚ್ಚುವ ತನಕ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಅಂಚೆ ಚೀಲವನ್ನು ತರುವ ಬಸ್ಸು ಬಂದಿತು. ಹೋಯಿತು. ಘನ ಸರ್ಕಾರದ ಎಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಅವರ ಜಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಅವರೇ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಅಮ್ಮನಿಂದ ಬಳೆ ಓಡುಗಳನ್ನು ನಂದಾದೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ ಪಡೆದು, ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣುತೆರೆದು, ಬಳೆಯ ಕಾಯ್ತು ತುದಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಚುಟಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಹತ್ತಾರು ಚುಟಿಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಸುಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಏಳುತ್ತ ಇದ್ದವೇ ಹೊರತು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೋಣನ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಕೂತು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಮಧರ್ಮರಾಯ ಹೊಸಿಲು ದಾಟಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಅನಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವ ಯಮನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಈ ವಿಧಿಮುಗಿದದ್ದು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದ ಮೇಲೆ. ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಎದ್ದರು. ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟ ಅವರ ಮೈಲಿಗೆಯ ಶುಭ್ರ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿ ಉಟ್ಟು, ಚಿನ್ನದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೂತುಗಳಲ್ಲಿ ತೂರಿಸಿ ಕಂಠದ ತನಕ ಮುಚ್ಚುವ ಅವರ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ವೇಷಾಂತರಗೊಂಡು ಲೌಕಿಕರಾಗಿ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತವರನ್ನು ಅಮ್ಮ ಅವಲಕ್ಕಿ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಚರಿಸಿರು. ಹಸಿದಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಫಲಾಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಅಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬಾಗಿಲಿಗೊರಗಿ ನಿಂತಳು. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಚಿಗುರಿಕೊಂಡ.

ಈ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಎಡಗೈಮುಂದು. ನಾನು ಹೋದ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಇವನೂ ಹೋದದ್ದು; ಅಲ್ಲಿ ಇವನುಸಹಪಾಠಿಗಳ ಹೀರೋ. ಕುಣಿಸುವಷ್ಟು ಖಾರದ ಜೀರಿಗೆ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಇವನು ಋಷಿಯಾಗಿ ಜಗಿದು ತಿನ್ನುವುದೊಂದು ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ಶೋ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲದವರು ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ತಂದೆಯೋ-ಅವರ ಹಲವು ವೇಷಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಪೇಟೆ ಸೇರಿ ಮಠವೊಂದರ ಏಜೆಂಟ್ ಆದವರು- ತಮ್ಮ ಶೋಕಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಕ್ಯಾಮರಾ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವೆಂಕಟೇಶ ಇದರಿಂದ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಫೋಟೋ ರೀಲನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಡಾರ್ಕ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತಿದ್ದ.

ಸದಾ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಆ ಕಾಲದ ಕ್ರಾಸ್ ವರ್ಡ್ ಪಸಲ್‌ಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ ಇಡೀ ತಿಂಗಳು ತನ್ನ ಗೆಲುವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ, ಕೊಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿಯಂತಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಕೇವಲ ಶಾನುಭೋಗರಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಮುಖ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು. ವ್ಯಾಲೆಟ್ ಬ್ಲೇಡನ್ನು ಒಂದು ಚರ್ಮದ ಉದ್ದನೆಯ ಬೆಲ್ಟಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಕಾಲಿನ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಒಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಎಡಗೈನಲ್ಲಿ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿ ಹಿಡಿದು ಬ್ಲೇಡನ್ನು ಬೆಲ್ಟಿನ ಒಳಕ್ಕೆ ತೂರಿಸಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೂ ಕೆಳ ಕೆಳಕ್ಕೂ ಪಟಾ ಪಟಾ ಹಲವು ಸಾರಿ ಚಲಿಸಿ ಅದು ಹರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಷ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಖದ ತುಂಬ ಸೋಪಿನ ನೊರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿ ಎದುರು ಕೂತು ಇವರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ನೋಡಲೆಂದೇ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ ಕಾಶಿಯಲ್ಲೂ ಆಮೇಲೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದು ಏನೇನೋ ಮಾಡಿ, ಶೀಘ್ರಕೋಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಯಾರ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಬಹುಕಾಲ ಮಾಡದವರಾಗಿ ಕೊಂಪೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಾಲೆಗೂ ಹೋಗದೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಇವರು ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಕಲಿತು ಲಂಡನ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದರು. ಲೌಕಿಕವನ್ನೂ ವೈದಿಕವನ್ನೂ ಕ್ರಾಪುತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕುವ ಜುಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡ, ಸಿಗರೇಟನ್ನುಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ದಮ್ಮಿಳಿಯುವ ಇವರ ಸಾಹಸ ಜೀವನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬರೆಯುವುದಿದೆ.

ನಾನು ಮುಂದೆ ಓದಲು ಹೋದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಲೇಜಲ್ಲಿ ಓದಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಬಲು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು, ನಾನು, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾದ ಮೇಲೆ ಎಂಜಿನಿಯರ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತ ಅವನೆಂದರೆ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇವನು AMIE ಎಂಬ ಕಷ್ಟದ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಾನೂ ಕೂರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದ.

ನಾನೂ ಅವನೂ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಧಾರಾಳದಿಂದಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಬಡತನವನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಮಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳೇ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಿತ್ತು. ಈ ನಡುವೆಯೇ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಅಪ್ಪನನ್ನೂ ಸಮಾಜವಾದಿ ಮಾಡಿ ಜಾತಿಹೊರಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗುವಂತೆ ಕೇವಲ ಹದಿನೇಳು ವಯಸ್ಸಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯೊಬ್ಬಳ ಜೊತೆ ಪ್ರೇಮವಾಗುವ ಸಖ್ಯೆಬೆಳೆಸಿ ಕೊಂಚ ಅಪರಾಧಿ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ಉಮೇದುಗಳ ಗಂಟಾಗತೊಡಗಿದ್ದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೋದ-ಮೊದಲು ಟೈನಿಂಗಿಗಾಗಿ. ನನ್ನ ಸಾಹಸ ಅಜ್ಜನಿದ್ದ ಕೊಚ್ಚಿಯಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದ. ಒಂದು ದಿನ ತನಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳದ ಕೆಲಸ ಕಲ್ಪತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದೂ, ಆಗ ಕಲ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹಣ ಬೇಕಾಗಬಹುದೆಂದೂ, ಈ ಕುರಿತು ಅವನು ಕಳುಹಿಸುವ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ನಾನು ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಫೋನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದದ್ದೇ ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ಹಾಸನದ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನೋ ಓದುತ್ತ, ಎದುರಿದ್ದ ನನ್ನ ಆಗಿನ ಚಪಲವಾದ ಅಕ್ಷೇರಿಯಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳು ಆಡುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದೆ ನನಗೊಂದು ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಬಂತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಿತ್ರರಿಂದ ಸಾಲಮಾಡಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲೆಂದೂ , ಹತ್ತಿರದ ಗೋಣಿಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾರನೇ ದಿನವೋ, ಅಥವಾ ಅದರ ಮಾರನೆ ದಿನವೋ ನಡೆಯಲಿರುವ ನನ್ನ ಜೊತೆಯೇ ಓದಿದ ನನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮದುವೆಗೆ ನನ್ನ ಖರ್ಚಿಗೊಂದೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಇವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಮೊಲೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕುಡಿದದ್ದಲ್ಲ; ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯ ಮೊಲೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಕುಡಿದಿದ್ದೆ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕರೆಯುವುದು ಅಮ್ಮಮ್ಮ ಎಂದು. ಮದುವೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದು ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯೂ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರೂ ಗೋಣಿಬೀಡಿಗೆ ಬಂದು ಇಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ಗೋಣಿಬೀಡಿನ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನೂ ಲಂಡನ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನನ್ನು ಕದ್ದು ಓದಿ ಪಾಸಾಗುವ ಮುನ್ನ ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದುದು.

ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಬಿಚ್ಚಿದೆ. ಅದು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಕಳುಹಿಸಿದ ತಂತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ವೆಂಕಟೇಶ ಸತ್ತುಹೋದ. ಕೂಡಲೇ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ಕೊಚ್ಚಿಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ ತಂತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶನ ಜೊತೆ ಉಟಮಾಡಿ ಬೆಳೆದವರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಬರುವೆನೆಂದು ತಂತಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕ್ಷಣ ಇನ್ನೇನೂ ತೋಚದೆ ಕೂತೆ. ಗಾಜಿನ ಅಕ್ಷೇರಿಯಂನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮೀನುಗಳೂ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಸಾವನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದವನಂತೆ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಕೂತೆ. ನನ್ನನ್ನು ಆಗ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದ್ದು ವೆಂಕಟೇಶ ಸತ್ತದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೊಚ್ಚಿಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆ? ಬಾರದೆ? ಎಂಬುದು. ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನಿಸುವುದು ಈಜೀವಕ್ಕೆ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಬಿಡುವುದೂ, ನಾವು ಏನನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಸೋಜಿಗವೆ.

ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರೂ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಬಂದರು. ಹೋಗಲೊಂದು ಕಾರು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು. ಆಗಿನ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಹದಿನೇಳು ಇನ್ನೂ ತುಂಬದ ಎರಡು ಜಡೆಯ ಹುಡುಗಿ ಎಸ್ಟರ್ ಬಂದವಳೇ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಮುಗ್ಧವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ ತನ್ನ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಸಂತೈಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಸಾವಿನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ನಿಶ್ಚಯವಾದಂತಾಯಿತು. ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ, ನನ್ನನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸುವಂತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿ ಕಾಡುವ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಈಗಲೂ ನನಗೊಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿಬಿಡುವುದು ಆ ಕ್ಷಣವನ್ನು ನೆನೆದಾಗ.

ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮದುವೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲು ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಾನು ಹೊರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸಾವಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಟ್ಟುಹೋದ.

ಕೊಚ್ಚಿಗೆ ಹೋದ ನನಗೂ ನನ್ನ ತಂದೆಗೂ ವೆಂಕಟೇಶನ ಗೆಳೆಯರ ಅವನು ಸತ್ತ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಖೇದವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಜ್ವರ ಟೈಫಾಯಿಡ್ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದೇ ಸದಾ ಸ್ನೇಹಮಯಿಯೂ ಧಾರಾಳಿಯೂ ಆದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಬೀಳೊಡುಗೆ ಔತಣವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಉಟ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಸಂಕೋಚದಲ್ಲಿ ಮೈಯುರಿಸುವ ಜ್ವರದಲ್ಲೇ ಅವರ ಜೊತೆ ಉಟಮಾಡಿದ. ಜರರದಲ್ಲಿ ತಿಂದದ್ದು ವಿಷಯವಾಯಿತು. ತನಗೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದವನು ಸೋದರಮಾವನ ಮದುವೆಗೆ ವಿಘ್ನವಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ತನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ತಿಳಿಸದಂತೆ ವಚನ ಪಡೆದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ. ಬದುಕಲು ಹೋರಾಡುತ್ತ, ಸನ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಸತ್ತ.

ಅವನನ್ನು ಆದಿ ಶಂಕರರ ಕಾಲದಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ತನಕ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಲಾರದಷ್ಟು ಮಂಕಾಗಿದ್ದರು. 'ಅವನದೇನಾದರು ಸಾಮಾನು ಇದ್ದರೆ ಹೋಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದರು.

ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದದ್ದು ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದರು. ಜಾನಕಿ ಎನ್ನುವ ನಾಯರ್ ಜಾತಿಯ ಮಹಿಳೆ ಜೊತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತಂತೆ. ಅವಳೇ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉಡುಪಿಕಡೆಯ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಂತೆ. ತನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಮೊಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಂತೆ. ಅವಳು ಜಡಿಯೊಬ್ಬಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯಂತೆ. ಆಗಿನ ಕೇರಳ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧಮಾಡಿದ್ದಂತೆ. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಡಿನೊಳಗಿನ ಸೌದೆತರುವಾಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದ ಅವರ ಸಾಹಸದ ಕಥೆಗಳು. ಜೋಲಾಡುವ ಓಲೆಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿ ಮಾತ್ರ ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಕೇರಳದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ 'ಪಿನ್ನೇ' ಎನ್ನುವುದು ಇತ್ತು. ಉಟಮಾಡುವಾಗ ಇರುವೆಯೋ ಗೊದ್ದವೋ ಬಾಳೆ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿದರೆ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಮ್ಮ ಎನ್ನುವ ಈ ಅಜ್ಜಿ ನಮಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತೊಲಗು ತೊಲಗು ಎಂದು ಗೊದ್ದವನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದು.

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಅವರ ಜೀವಸಖಿಯೆಂದರೆ ಅವರು ನೋಡಲಾರದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ, ಅಜ್ಜಯ್ಯನಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸಿನವರಾದ್ದರಿಂದ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿಯಾಗಿದ್ದ, ಚಿನ್ನದ ಪಟ್ಟಿತೊಟ್ಟು ನೀರು ಜಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತ ಇದ್ದ ಕೇರಳದ ಜಾನಕಿಯೇ. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತ ಇದ್ದ ಕಥೆಗಳ ದಮಯಂತಿ, ದ್ರೌಪದಿಯಂತೆ ಜಾನಕಿಯೂ ನನ್ನ ಮನೋಲೋಕವನ್ನು ಆಳಿದ ನಾರೀಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು.

ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೇರಳದ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಏನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು, ಏನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು ಮತ್ತೆ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಮಗನ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಬಂದವರು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮೌನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ಆದೇಶದಂತೆ ವೆಂಕಟೇಶ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುವಾಗ ಅವನು ಬರೆದ, ಆದರೆ ಅಂಚೆಗೆ ಹಾಕದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ತಾನು ಕಲ್ಕತ್ತಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತರ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ; ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾದಿರು ಎಂದು ಅವನು ಕೊಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ. ಅವಳು ಯಾರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲೂ ಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಾನು ಜಡವಾಗದ ಸಂಸಾರದ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆದವರೆ? ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಕಳೆದ ಅಜ್ಜಯ್ಯನೂ ತನ್ನ ಸೋದರನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು, ಮನೆಯೆದುರಿನ ಹುಣಿಸೇಮರದಿಂದ ಅದರ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮೂಟೆ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಾನುರಾತ್ರೆ ಮನೆ ತೊರೆದು, ಹೊತ್ತು ನಡೆದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ಧೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡಿ ನಡೆದೂ ನಡೆದೂ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೋದವರು. ನನ್ನ ಅಪ್ಪನೂ ತೀರಾ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾದಾಗ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವರು.

ಆದರೆ ಇಂತಹ ಗಂಡಸರ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದವಳೆಂದರೆ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ. ಎಷ್ಟೋ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಗೌರವಿಸುವ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ಆ ಮೂಲಕ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವುದು ಹೀಗೆ. (ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಬಯಸುವುದನ್ನು ಅವಳು ಓದಿ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅವಳಿಗೆ ತೆವಲಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಹಲವು ಆಸೆಗಳ ನನ್ನನ್ನು ಹಂಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು!).

ಮಗನ ಸಾವಿನಿಂದ ದುಃಖತಪ್ಪಳಾಗಿದ್ದ ಆ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ವೆಂಕಟೇಶನ ಬಯಕೆ ಯಾವುದಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಏನೇನೋ ಹುಚ್ಚಿನ ನಾನು ಮಾಡದ್ದನ್ನು ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾಡಿಯಾನೆಂದು ಅವಳು ಬಯಸಿದ್ದಳು.

ಜೀವಕ್ಕಂಟಿಕೊಂಡು, ಶನಿಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಇಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಓದಿಕೊಂಡು, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ವೆಂಕಟೇಶ ಸತ್ತ ದಿನ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಬಡಹುಡುಗನಿಗೆ ಉಟ ಹಾಕಿ ಕೈತುಂಬ ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು ತೀರಿಕೊಂಡಾದಮೇಲೆ ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

(ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದೀಪಾವಳಿ ವಿಶೇಷಾಂಕ-೨೦೦೬)

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೧. ನನ್ನ ಬರೆವಣಿಗೆಯ ಐದು ದಶಕಗಳು

ಈಗ ನೋಡುವಾಗ ನನ್ನ ಬರೆವಣಿಗೆ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಆದರೂ ನಿಗೂಢವಾದ ಮತ್ತುಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಅನಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಲೇಖನದ ತಲೆಬರಹ “ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗಿನ ನನ್ನ ಏಳು ದಶಕಗಳ ಸಂಬಂಧ” ಎಂದಿರಬೇಕಿತ್ತು. ನನಗೀಗ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ. ಬಹಳವೆಂದರೆ ನಾನು ಐದು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಆಡಿದ ಒಂದು ಸರಳ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದೆನೆ? ನನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಮ್ಮ ನಾನು ಆಡಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ

ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. (ತನ್ನ ಎಂಬತ್ತಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು.) ನಾನು ಆಕೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಗ. ತುಂಬ ಜಾಣತನದ, ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಆಡಿದ್ದೆನೆಂಬುದು ಆಕೆಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ, ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು.

ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಭದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹೆಸರು ಅಬ್ಬಕ್ಕ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಒಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ನಷ್ಟಾದರೂ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಹೆಸರಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಆ ಜಮೀನುದಾರರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರ ಗುಡಿಸಿಲುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಅಬ್ಬಕ್ಕ. ತನ್ನ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎರಡೂ ಕಂಕಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಅವು ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಬಾಚಿರುತ್ತಿದ್ದ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕುಂಕುಮ, ಗಲ್ಲದ ತುಂಬ ಅರಿಶಿನ. ಆಕೆಯ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ಆದರೂ ತುಂಟತನದ ನಗುವಿನ ಮುಖ, ಆಕೆ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಕೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಂಬಾಕು, ಈ ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

ಆಕೆ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತಳಾಗಿದ್ದೂ ನಿಗೂಢವೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಈ ಸಾಧಾರಣ, ನಗುಮುಖದ ಸ್ನೇಹಮಯಿ ಕೆಲಸದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನನ್ನ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಗಾಸಿಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಶ್ರೀಮಂತ, ಬಡ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಮುರಿದ ಮದುವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗರ್ಭಪಾತಗಳು, ಆಕೆಯ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ, ಆದರೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾದ ಗಂಡ, ಸದಾ ಅವಳಿಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬಿಡದ ಮಕ್ಕಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸತತ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಕೆಲವು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಕೆ ಅವಳ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಬಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಸಿಂಗಾರದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲವೆ ಶೂನ್ಯ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ಕೊಳ್ಳಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೇ ತೊಳೆದ ಕೂದಲುಗಳು ಅವಳ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಹಣೆ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಮುಖ ಅರಿಶಿನದಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಇಡೀ ದೇಹ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಯ್ಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಹೊಯ್ಯಾಡುವಾಗ ಅವಳು ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜನ ಅವಳು ಪ್ರತಿದಿನದ ಅಬ್ಬಕ್ಕನಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಳೆದುಹೋದ ಹಸುವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ, ನಿಮ್ಮ ಮಗುವಿಗೆ ಮದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವ, ಹೆಂಡತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ವಿಮುಖಳಾಗಿರುವ ಎಳೆಯ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ “ದೇವಿ”ಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ವತಃ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದ, ಕವಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಿನ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಾತ ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಅವರ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. “ದೇವಿ ಆವಾಹನೆಯಾದಾಗ ಅವಳಲ್ಲೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ನಂತರ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಎಂದಿನಂತೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ನನಗಿರುವ ಶಬ್ದಭಂಡಾರದ ವರದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಹೀಗೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿನ ದಾಳಿಂಬೆಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಬಾವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದವನು ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ. “ಅಬ್ಬಕ್ಕನು ಗುಬ್ಬಕ್ಕ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯ್ತು.” ಅಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಬಾಲಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಸವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆಂದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅರ್ಧ ಅಗಿದಿದ್ದ ತಂಬಾಕನ್ನು- ಅದು ನಿಜವಾದ ತ್ಯಾಗವೇ ಆಗಿತ್ತು-ಅಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಚರಂಡಿಗೆ ಉಗಿದಳು-

ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಮುತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಮತ್ತು ಗುಬ್ಬಕ್ಕ ಎಂಬ ಸರಳ ಪ್ರಾಸವಷ್ಟೇ! ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೊಡ್ಡದು ಮತ್ತು ಗುಬ್ಬಕ್ಕ ಸಣ್ಣದು. ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಗುಬ್ಬಕ್ಕ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಬ್ಬಕ್ಕನನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳು. ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ದೇವಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ಅತಿಮಾನುಷ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಅದ್ಭುತಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೆನೆ? ಬಹುಶಃ ನಾನುಇದನ್ನು ಒಂದು ವಿಚಾರವಾಗಿಯಲ್ಲ, ಪ್ರಾಸದ ಶುದ್ಧ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೆನೇನೋ.

ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಈಗಲೂ ನಾನು ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಾಸವನ್ನು ನನ್ನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗಿದು ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅದೊಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕ ವರದಂತೆ. ಇದನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜನರಾದುವ ನಿಮ್ಮಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಿಜವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಆದಿಮಮೂಲ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾಜೂಕಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಆದಿಮ ಮಾಂತ್ರಿಕವರವನ್ನು ನೀವು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ನೀವು ಕವಿಯಾಗಲಾರಿರಿ. ನೀವು ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕರಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳು ಬೇಂದ್ರೆ ಅಡಿಗ ಮತ್ತು ಕಂಬಾರ-ಅವರು ಈ ಶಬ್ದಲೀಲೆಯ ವರಪುತ್ರರು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ-ಇದನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾವಿದ್ದದ್ದು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಲಾಗದ ಮನೆಯ ಹಲವು ಮೂಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಗರ್ಜನೆ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಹಸುಗಳಿಗೆ ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಇದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳ ಆತಂಕ ಅವುಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾತ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಭಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಲು ಅರ್ಜುನನ ನಾಮಧೇಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು-ಅರ್ಜುನ, ಫಲ್ಲಣೋ, ಪಾರ್ಥ, ಕಿರೀಟಿ, ಶ್ರೇತವಾಹನಾಃ. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಳುಗಳು ಹುಲಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಹಳೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ನಿಮಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅವೂ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಬಗೆಯ ಕಥೆಗಳು ನಾಡಹಂಚಿನ ಮನೆಯ ಮಾಡಿನ ನಡುವೆ ತೆವಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾವುಗಳ ಬಗೆಗೂ ಇದ್ದವು.

ಯಾವುದು ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ನೆನಪು-ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರು ಕೊಟ್ಟ ನೆನಪಲ್ಲ, ನನ್ನದೇ ನೆನಪು? ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕಾಡಿನಿಂದ ಕೆಲವೇ ಗಜಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲತ್ತು. ನನ್ನ ತಾತ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಎಂಬಂತೆ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಸ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಾಡು ಮನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರದಿಂದ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸತತ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರದ ಭಾಗವನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲ ಶುರುವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಕೆಲಸದವರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು ನಮಗೆ ಒಣಗಿದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ, ಜೋಣಿ ಬೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡಿನ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಯಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಾಸನೆ ಬರುವ ಹಣ್ಣಾಗುವ ತನಕ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಮ್ಮೆಗಳೂ ಕೂಡ ಗಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಈ ಹಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸದಾ ಹಸಿದಿರುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾವೂ ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾವು ಬಚ್ಚಲ ಕೋಣೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಬೆಂಕಿಯ ಎದುರು ಕೂತು ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಸುರಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕೂತವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅದೇ ಹಳೆಯ

ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ಸುಟ್ಟ ಹಲಸಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆಸೆಯಿಂದ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹೆಸರಿನ, ಔಷಧಿಯ ಗುಣವುಳ್ಳ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಉಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಗಳಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳಿಗೆಂದು ಅನೇಕ ತಿಂಡಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಪ್ಪಳ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದರೆ ಮಳೆಗಾಲ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇಸಿಗೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನಗರದಿಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಟೋಪಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಮಯಿ ಬ್ಯಾರಿಯನ್ನು ಒಂದುಜೊತೆ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಳಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಆ ಬ್ಯಾರಿ ಒಂದು ಹಳೆಯ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಪಡೆದ ಅಳತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸರಿಯಾದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಉಹಿಸಿ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದ. ಆ ಬ್ಯಾರಿಗಳು ಗರಿಗರಿಯಾದ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಪೇಪರುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ನಗರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಟ್ಟ ಯಾವ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಬಿಸಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ರಟ್ಟು ಹಾಕಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಕಾಡಿನಿಂದ ಬಂದು ಹಾದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರಣಗಳ ಮೊದಲ ಸೂರ್ಯ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ, ಆ ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಸಿಲು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತೀರ ಮೊದಲ ನೆನಪು ಇದು. ಕಳ್ಳಿಡದ ದಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಹಸಿರಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ನಾನು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿ ಬಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಲೆಯ ಆ ಒತ್ತಿ ಬಾಗಿಸಿದ ಭಾಗದಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಅಂಟು ದ್ರವವೊಂದು ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. ನೀವು ನಿಧನ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅದರ ಕೊನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದಾಗ ಆ ಬಿಳಿಯ ಅಂಟು ದ್ರವ ಮಸೂರದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ಅತಿ ನಾಜೂಕಿನ ಸವಾಲು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಮುರಿದುಹೋಗಬಹುದು. ನೀವು ಅದೃಷ್ಟವಂತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಮುರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಾದ ಮೇಲೂ ನೀವು ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಬೇಕು. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣಗಳ ಪವಾಡವೊಂದು ಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಆರ್ತ ಭಾವದಲ್ಲಿ, ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಕವನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಪದಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದಂತೆ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ಇದೂ ಕೂಡ?

ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಗಮನಿಸಿ ನಾನು ಹುಷಾರಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಬಿಳಿಯ ರಸ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ನಾನು ಅದನ್ನು ಒತ್ತುವಾಗ ಅದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಡಿದೀತು ಎನ್ನುವ ಭಯದಲ್ಲಿ. ಮುಂಜಾನೆಯ ಮಂಜಿನಿಯ ನನಗೆ ನೆಗಡಿಯಾದೀತು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕದಲ್ಲಿ.

ನನ್ನ ಮೊದಲ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆದದ್ದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವರಾಂಡಾದ ಎದುರಿಗಿನ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ತೋರು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಮೊದಲ ವರ್ಣ ಸರಸ್ವತಿ ದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತ, ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದರು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಓದಿ ಒಂದು ಪದ್ಯ, ಆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ನನಗೆ ಈಗಲೂ ನೆನಪಿದೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅತ್ತದ್ದು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ದೇವಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅತ್ತದ್ದನ್ನು ಕೂಡ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವ ಸಮಯದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅತ್ತದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆ ಪದ್ಯ ಗೋವಿನ ಹಾಡು. ಆ ಪದ್ಯ

ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಯಾಮರಾ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅದರ ಸಮಸ್ತ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ನಂತರ, ಲಾಂಗ್ ಶಾಟಿನಿಂದ ಕ್ಲೋಸಪ್ಪಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಂಗನೆಂಬ ಗೊಲ್ಲನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಗೋಮಾತೆಯರನ್ನೂ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳಾದರೂ ಎಂತಹವು? ಗಂಗೆ, ಗೌರಿ, ತುಂಗಭದ್ರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ನದಿಗಳೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಎನ್ನುವ ಹಸು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹುಲಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಹುಲಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ಹುಲಿಯ ಧರ್ಮ. ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಹುಲಿಯ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಲು ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಹಸಿದಿರುವ ತನ್ನ ಕರುವಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸಿ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಲಿಗೆ ಇದನ್ನು ನಂಬಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಹಸು ತನ್ನ ಬಿಸಿ ರಕ್ತ, ಶಕ್ತ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳು, ಮೆದುವಾದ ಮಾಂಸದ ತನ್ನನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಹುಲಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹುಲಿಯ ಹೃದಯಲ್ಲಿ ದಿಢೀರನೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಅನಾಮಧೇಯ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗೆ ಹುಲಿಯ ಹೃದಯ ಬದಲಾಗಬಹುದು, ಅದರ ಸ್ವಭಾವ ಬದಲಾಗಲಾರದು ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಹುಲಿ ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಕವಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು-ಹಸಿದ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸುವ ಹಸುವಿನದು. ಇದೊಂದು ಸರಿಯಲ್ ಪದ್ಯ. ಸರಿಯಲ್ ಗಾಂಧೀವಾದಿ ಪದ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸರಿ.

ಈ ಪದ್ಯ ಗೊತ್ತಾದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಗತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ಆವರಣದಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಜನ ಆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಜನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ (ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭಾಷೆಗಿರುವ ಅನುಭಾವದ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತ ನೆಲೆ. ನನ್ನ ಗತಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಬರೆದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಯು ಗೌರವಿಸಿದೆ.)

ನನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ಲೇಖಕನೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಂತಹ ಕಾಸ್ಮಾಪಲಿಟನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸೀಮಿತ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕವಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಕಾಳಿದಾಸ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆತನನ್ನು ಪಂಪ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದು ಆತನಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಮ್ಮ ವಚನಕಾರರು ಸ್ವತಂತ್ರ ನೆಲೆಯ ಚಿಂತಕರು ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಶೋಧವನ್ನು ಅವರದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದವರು. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ 'ರಾಮಾಯಣ', 'ಕವಿ ಕುವೆಂಪು' ಅವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲ ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎಂದಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನಲ್ಲಿ ವಿನಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಎರಡೂ ಗುಣಗಳಿವೆ.

ನನ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ (ನನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಹೈಸ್ಕೂಲು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವರ್ಷಗಳು) ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರನಾಗಲು ನನಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿತ್ತೆಂದೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

೧೯೪೦ ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯು 'ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚ' ಎನ್ನುವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪಿಸದೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ಸಂದರ್ಭವೆಂದರೆ ಕಾರಂತರ 'ಚೋಮನದುಡಿ' ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ'ಯನ್ನು ಓದಿದ್ದು.

ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆಯೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಭೂತಕಾಲದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು, ಅಂಶವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸಲು ಕಲಿತಾಗ ಮಾತ್ರ ಭುತವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಬೆಳೆದದ್ದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮಲೆಘಟ್ಟದ, ತುಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಗ್ರಹಾರವೊಂದರಲ್ಲಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಓದಿನ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ತಂದೆ ಗಾಂಧಿಯವರ 'ಹರಿಜನ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ತಾತನಂತೆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿರದೆ ಲೌಕಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು. ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತಮ್ಮ ಮನೋವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಇವರು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದವರು. ಅವರಿಗೆ ಜುಟ್ಟು ಇತ್ತು, ಕ್ರಾಪೂ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತುಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸ್ವರೂಪ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಾನು ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರು ಕ್ರಾಪಿನ ಮನುಷ್ಯರಾದರು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ವಿಷಾದದ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಹಳದಿಯ ರಂಗೋಲಿಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿಯೇ ಅವರು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ಬೆಳೆದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳು ಕಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಸ್ಥಾವರ, ಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ದೈವ ನಿರ್ಮಿತ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿದೆ, ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಆಯಾಮದವಲ್ಲ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಸರಳ ಮತ್ತು ಘನ. ನಮ್ಮ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಲು ದಿನಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ತನ್ನ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಅಸ್ವಶ್ಯ ದಿಢೀರನೆ ನನಗೆ ಒಳಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಚೋಮನ ಹಾಗೆ ಇವನೂ ಕೂಡ ಆಳವಾದ ಒಳವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಅದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವನು ನಾನು ಮತ್ತು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದು ದೈವ ನಿಯಾಮಕವಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಧಾರ್ಮಿಕಮರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಮರ ಚೈತನ್ಯದ ಕತ್ತಲೆ ಮತ್ತು ದಮನಕಾರಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಮರದ ಪರವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡ ಗೇಣೀದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಡಿಕ್ರೀ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಶಾಂತರಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಹೊಸ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ನಾನಿದ್ದ ಮಲೆನಾಡಿನ ದಟ್ಟ ಹಸುರಿನ ಮಲೆಘಟ್ಟದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಾನು ಬೆರಗುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ತುಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ ಬಳಸುವ ಸೇತುವೆಯಂತಹ ಕಲ್ಲನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಶಾಲಾಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಗ್ರಹಾರದ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಳೆಗಾಲದ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳು ಅದೇ ಬೆರಗಿನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿದವು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಹಗಲುಗನಸಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ ಹೂವಯ್ಯ ಕೂಡ ಕಾಡಿನಿಂದಾವೃತವಾದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ವರ್ಡ್ಸ್ ವರ್ಡ್ಸ್‌ನನ್ನು ಓದುತ್ತಾನೆ. ಬಹುತೇಕ ಇದು ಸರಿಯಲ್ ಘಟನೆ. ಲೇಖಕ ಈ ಮೂಲಕ ನಮಗಾಗಿ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭಿನ್ನ ಜಗತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಮಕವೂ ಆದ ಜಗತ್ತುಗಳು ಇವು.

ಇಂದು ನಾನೇನಾಗಿದ್ದೇನೋ ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಮೊದಲ ಅನುಭವಗಳು ನನಗೆ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯ. ಈಗ ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಹುಡುಗನಂತೆ ನನ್ನ ದಿನಚರಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಎದ್ದು ತುಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅಗ್ರಹಾರದ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಕಾಳಿದಾಸನ ರಘುವಂಶದ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಂತರ ನಾನು ಶರ್ಕೊಂದನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣದ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹುಡುಗರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಸೋದ್ಯೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಲೆಗೆ ತಲುಪಲು ಒಂದು ಘಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದೂರದ ಉರುಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನಮಗಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಲ್ಲೂ ಇತರ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರು.

(ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೊಂಚ ಹೊರಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ಬರಹಗಾರನಾಗಿದ್ದು ಮಠದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ 'ಮೈಲಿಗೆ' ಶರ್ಟಿನಿಂದ. ದುಬಾರಿ, ವಿಶೇಷ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಬಡವರಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಇವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗಾದರೂ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಆಕೆಯ/ಅವನ ಮನೋವಿನ್ಯಾಸದ ತಳಹದಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಓದುವವರು ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಬಡವರ ಜೀವನದಿಂದ, ಅವರ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೀವಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೇ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ಅಪರಾಧ. ಒಂದು ದೇಶವಾಗಿ ನಾವು ಸಾರ್ತ್ವ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಬ್ಯಾಡ್ ಫೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ.')

ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ನಿಜವಾದ ಶಾಲೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲು. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. (ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಾತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.) ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಇತರ ಹೆಂಗಸರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದೂ ಬತ್ತದ ಬಾವಿ ಆ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಏನಾದರೊಂದು ಗಾಸಿಪ್ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಡಸರ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದ ದೇಹದ ಖಾಯಿಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಉರಿನ 'ಗೌರವಸ್ಥರ' ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಕಟ್ಟಾ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಾದ ಅಗ್ರಹಾರದವರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಲೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಅಂತರದಲ್ಲಿ, ಹಿನ್ನಿರನಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅಡಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭೂಗತ ಲೋಕವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಗಾಸಿಪ್‌ಗಳನ್ನು ನಾನೇನಾದರೂ ಕೇಳದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೋರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವದ ಅಂತರವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕಥೆಗಾರನಾಗಿರುತ್ತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇವೋ ಅವರ ಹುಸಿತನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ.

ನನ್ನ ಕೆಲವು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಆಧುನಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ವೈಚಾರಿಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಪದವೀಧರರಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಷನಬಲ್ ಆಗಿತ್ತು. ಭಗವದ್ಗೀತೆ-ಅಷ್ಟ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ವಾಗ್ವಾದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಉದ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿದ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇವು ಗೊಂದಲವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ಬಾಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಔಷಧಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಡೀ ಹೆಣ್ಣುಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಯಂದಿರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಹುಡುಗರು ಈ

ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಶಾಪಿನಲ್ಲಿ ನೀಟಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ತಾನು ಓದಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಬಾಟಲುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ದ್ರವಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಜಮೀನದ್ದಾರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ, ವಾಲ್ಟೇರ್ ಮತ್ತು ಮಿಲ್ ಇವರನ್ನು ಓದಿದವನಾಗಿದ್ದ. ಆತನ ಬಳಿ ಡೈನಮೋದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರೇಡಿಯೋ ಕೂಡ ಇತ್ತು, ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈತನ ಬಗೆಗೂ, ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ನಿಂದ ಸಿನ್ಹಾ ಎಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡ, ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಬಿ.ಸಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಓದಲು ಕಾಮನ್ ವೆಲ್ತ್ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಆತ 'ನೀನು ಹಾರುತ್ತಿದ್ದೀಯ?' ಎಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ 'ಸರಿಯಾಗಿ' ಕೇಳಿದ, "ವೆನ್ ಆರ್ ಯು ಎಂಪ್ಲೆನಿಂಗ್?". ನಾನು ನೀರಧ ಚೌಧರಿಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಈತನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಈತನ ಹಾಗಿರುವವನೊಬ್ಬ ನನ್ನ ಭಾರತಿಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಸಿನ್ಹಾನ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಾದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗರು ತಮಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ ಕೆಲವು ಆಣೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬದಿಯ ಅಂಗಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಕಡಲೆಬೀಜವನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಡಲೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಸುಲಿಯುತ್ತ ಹುರಿದ ಆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಸಿನ್ಹಾ ಹೇಳಿದುದರ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೇ ವಾದ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೆಲವು ಸಂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಆರ್ಯಸಮಾಜದವರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಭೀರ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಭೂಮಿ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ದುಂಡಗಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಾನೋ ಎನ್ನುವ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಹಣಗಳು ಹೇಗಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಸಹಜ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗೆಗೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲೋ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. "ನಾನು ಗೆಲಿಲಿಯೋನ ಸಮಕಾಲೀನ ನಾಗಬಹುದಿತ್ತು!", ಎಂದು.

ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದು ಇರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಇರುತ್ತಿದ್ದುದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗುವುದರ ಬಗೆಗಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯೋ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಗಾಂಧಿ ಕಾಲದ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದ ಕಲಿಪುರುಷ ಎಂದು. ಅವರು ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಕಿ ರಕ್ಷಕ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ನನಗೆ, ನನ್ನ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಗಾಂಧಿ 'ಮಹಾತ್ಮ'ರೆಂದೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆ ಬೋಗಿಯಿಂದ ವರ್ಣೀಯನೆಂದು ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗಾಂಧಿ ತನಗಾದ ಅವಮಾನದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮವರನ್ನೇ ನಾವು ಹೇಗೆ ಅವಮಾನಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಗಾಂಧಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಈ ಆತ್ಮದರ್ಶಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ. ನಾವು ಈ ಭಾರತವನ್ನು ಫಿರಂಗಿಯವರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ದೇಶವಾಗಿಯೂ, ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೊಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆವು.

ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಶಾಲೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು. ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಇರಲು ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವೈದ್ಯರು ನಮಗಲ್ಲ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ವೈದ್ಯರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೂ ಹೌದು. ಅದೃಶ್ಯರೂ ಹೌದು. ಯಾವಾಗ ಅವರ ಕೆಲವು ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ನಮ್ಮ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬರಲಿಲ್ಲವೋ ಆಗಲೇ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು, ಅವರೂ ಪ್ಲೇಗ್‌ನಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಷ್ಟೂ ಜನ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಯುವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಆತ ನಮಗೆ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾದ ಜಗತ್ತೊಂದನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದ. ಹಠವಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬದುಕಿನ ಮಿತಿಗಳಿಂದ, ನಿಷೇಧಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಜಗತ್ತು ಅದು. ಆತ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದ. ಆತ ಮರಳಿ ಬಂದದ್ದು ಆತನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ತಂದಿತ್ತು. ಶಾಸ್ತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ವಾಪಸ್ಸು ಜಾತಿಯ ಮಡಿಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಆತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದವರಿಗಾಗಿ ಫುಟ್ ಬಾಲ್ ಕ್ಲಬ್ಬೊಂದನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದ. ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಮಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನೂ ನೀಡಿದ. ನಾವು ಕೆಲವರು ಸುಭಾಷ್ ಚಂದ್ರಬೋಸರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಈ ಯುವಕನನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ನಾವು ಭೂಗೋಳದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಲು ಕಲಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆತ ನೋಡಿದ್ದ. ಹರಿಜನ ಕಾಲೋನಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ ಬಂದು ನಮ್ಮಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಯುವತಿಯವಳು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಂಧನಗಳಾಚೆಗೂ ಈ ಬಗೆಯ ಭಾವಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದೆ ನಾನು. ಮಹರ್ಷಿ ಪರಾಶರ ಮೀನಿನ ವಾಸನೆಯ ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಅನುರಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಮಹಾಭಾರತದ ಕರ್ತೃ ಸದ್ಯೋಜಾತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಈ ಮಿಲನದಿಂದ. ಬಹುತೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾರತೀಯ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶೃಂಗಾರ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಈ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕ ಯುವಕ ಈಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಗುಪ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಇದೂ ಕೂಡ ನಾನು ಊಹಿಸಿದ್ದು. ಆಕೆಯ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಸಾಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆಕೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರು, ಆಕೆ ತಾನೂ ಸಾಯಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಲೇ ಓಡಿಹೋದಳೆಂದು.

ಸಿನಿಕತನದಲ್ಲಿ, ಸದಾ ಭುವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರು ದೇವರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ, ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಗೊಂಡು ಫ್ಲೇಗಿನ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಕೊನೇ ಪಕ್ಷ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾದರೂ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ, ಇದು ಮೂರ್ಖ ಮತ್ತು ಅನೀತಿಯದ್ದು ಎಂದು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ಪಡೆಯದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಓಡಿ ಹೋದಾಗ ನಾನೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು 'ತರಂಗಿಣಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದೆ. ನಾವು ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್. ಓಡಿ ಹೋದ ಹುಡುಗಿಯ ಬಗ್ಗೆ ರೂಪಕಾತ್ಮಕವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೆ.

ಇದನ್ನು ನಾನು ರೂಪಕಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ನನಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಕಗಳು ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಅಡಗುತಾಣಗಳಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜಾರ್ ದೊರೆಗಳ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಾಸ್ತೋವ್‌ಸ್ಮಿಯಂತಹ ಲೇಖಕರ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಇದು ತೀರ ನಿಜ. ರಾಜಕುಮಾರನ ಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ, ಮಲಗಿದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬರೆದೆ. ಆಗಿನಿಂದ ಸ್ವರ್ಶ ನನ್ನ ಥೀಮ್‌ಗಳಲ್ಲೊಂದಾಯಿತು.

ಈಗ ನಾವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನಂತರ ನನ್ನ ಯೌವನದ ದಿನಗಳಿಗೆ ಮರಳಬೇಕು. ಇದು ನಡೆದದ್ದು ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ. ಆಗ ನಾನು ಬರ್ಮಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಕ, ಮಾಲ್ಕಂ ಬ್ರ್ಯಾಡ್‌ಬರಿ. ಆತ ನನ್ನದೇ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಫಿಲ್ಮ್‌ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಗಮನ್ನನ 'ಸೆವೆಂತ್ ಸೀಲ್' ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದೆವು. ಆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಸರ್ಬ್ ಟೈಟಲ್‌ಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಥವಾ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಚೋದಕಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲವೂ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಆ ಸಿನಿಮಾ ನನಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಯುರೋಪ್‌ನ ನಂಬಿಕೆಯ ಪತನವನ್ನು ಅದರ ನಿಗೂಢ 'ಅನ್ಯವನ್ನು' ಧರ್ಮಯುದ್ಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ ವಸ್ತು ಆ ಸಿನಿಮಾದ್ದು.

ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಸ್ಕೂಡೆಂಟ್ ಯೂನಿಯನ್ ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಹೀರುತ್ತಾ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಬ್ಯಾಡ್‌ಬರಿಯವರಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ, ಯುರೋಪಿನವನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮಧ್ಯಯುಗವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಸದ್ಯದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕೆಲವು ಆಳವಾದ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ನನ್ನ ವರ್ತಮಾನದ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನನ್ನ ಮದುವೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯ ಹಳೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಬಹುದಿತ್ತು ಮತ್ತು ನಾನು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಫೀಸೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇರಬಲ್ಲವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ ಸರಳರೇಖೆಯ ಚಲನೆಯದಲ್ಲ.

ಚಾಸರ್ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕ್ಯಾಂಟರ್ ಬರಿ ಕಥೆಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೀರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ಲಂಡನ್ನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಡಿಕನ್ಸ್ ಬರೆಯುವಷ್ಟೇ ಮತ್ತು ಕಮೂವಿನ ಅನುಭಾವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಷ್ಟೇ ಕ್ಯಾಂಟರ್ ಬರಿ ಟೇಲ್ಸ್ ನಮಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ.

ಇದಾದ ನಂತರ ನಾನು ನನ್ನ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ದಿನದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸಿನ್ಟಾನನ್ನುಕ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದು, ಗೆಲಿಲಿಯೋ ತುಂಬ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಾಗ್ವಾದವೊಂದನ್ನು ಕೇಳುವುದು. ಬ್ಯಾಡ್ ಬರಿ ಹೇಳಿದರು, ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದರ್ಶಿಸುವ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ನನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾಪ್ರಬಂಧದ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಧಾನ ಮಾಡಲು ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನೆವವಾಗಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬರೆದ, ನಿರ್ದಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಣತನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಂದು ವಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿ 'ಸಂಸ್ಕಾರ' ವನ್ನು ಬರೆದೆ.

ಆ ಕಾದಂಬರಿ ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ನೆನಪುಗಳು ಜೀವಂತಗೊಂಡವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕವು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನ ಪಿಸುಮಾತಿನ ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಇದ್ದವು, ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳ ನೈತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡಸರೂ ನನ್ನ ಬಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ನನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರೂ ನಿಶ್ಯಬ್ಧವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮೊದಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಘಟಶ್ರಾದ್ಧದಂತಹ ಕಥೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಾನು ನವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖಕರಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ನವ್ಯ ಲೇಖಕನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನಾನು ಲೋಹಿಯಾ ಮತ್ತು ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ದಿನಗಳವು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮದೊಂದು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ ಕೂಡ ಇತ್ತು ಆಗ. ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕಾಗೋಡು ರೈತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದವು. ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಸೋಶಲಿಯಲಿಸ್ಟ್ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಡಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ನಮಗೆ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದಿಂದಲೇ ಬಂದ ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಪ್ರಭಾವೀ ನಾಯಕತ್ವವಿತ್ತು. ಅವರು ಕವಿಯಂತೆ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಮತ್ತು ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರು ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಮೇಳೈಸಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ತನಕವೂ ಅವರು ನನ್ನ ಓದುಗವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಆ ದಿನಗಳು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ರಾಜಕೀಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಆಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್. ರಾಯ್‌ರವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಬದ್ಧ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಗೋಪಾಲಗೌಡ ಅವರಿಗೆ ಲೋಹಿಯಾ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದ ರಮಾನಂದನ್ ಮಿಶ್ರ ಅವರ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ನಾವು ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ರೈತರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಾಗೋಡು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಲೋಹಿಯಾ ಬಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾದರು. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೇಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಫೇಲಾದರೂ ಕಲಿತದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ರಮಾನಂದನ್ ಮಿಶ್ರ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾನು ರೈತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓದಿದ್ದು ಗೋರ್ಕಿಯನ್ನು. ಶೆಲ್ಲಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆದದ್ದೂ ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಪ್ರೇಮ್ ಚಂದ್ ಮತ್ತು ಅಬ್ಬಾಸರನ್ನು, ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರಾದ ಅನಕೃ ಮತ್ತು ತರಾಸುರವನ್ನು ಓದಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಜೆಪಿ ಅರವಿಂದರನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದು, ನನಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಮತವಿಲ್ಲದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಲೋಹಿಯಾ ಕಡೆಗಿದ್ದೆವು. ಅವರಂತೆಯೇ ಸ್ವಾಲ್ಪಿನ್ ವಾದವನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ಲಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರ ನಿಲುವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ನಾನೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜವಾದಿ ವಾಸ್ತವವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿದ್ದ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದದ ವಕ್ತಾರರಾಗಿದ್ದ ನಿರಂಜನರ ಆಪ್ತ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆದ ಭಾವುಕ, ಅಪಕ್ವ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಯಾವ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ನಂತರವೇ ನಾನು ಅದಮ್ಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಪಕ್ವತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪೂರಿತವಾದ 'ಸ್ವ'ಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈಗ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ

ಹೇಗೆ ಬರೆದೆ ಎಂದು. ಇದು ನನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಲ್ಲ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ನಾನು ಆ ಕಾಲದ್ದಿ ಬರೆದ ಅಡಿಗರ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಿಜ. ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ ಎಂ.ಎ. ಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಒಂದು ಅರೆಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅರೆಪಟ್ಟಣ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ನನ್ನ ಆನರ್ಸ್‌ಮಾಡಲು ಬಂದೆ. ತೀವ್ರ ಲೀವಿಸ್ ವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ, ಯುವಕರೂ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರೂ ಆಗಿದ್ದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಸಿ.ಡಿ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗುವ ಸದವಕಾಶ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರು ಆಗ ತಾನೇ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರು. ಎಫ್.ಆರ್. ಲೀವಿಸ್ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿ ನಾನು ಲೀವಿಸರ ಆಧುನಿಕತಾವಾದ, ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಾಯಲಿಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದೆ. ನಿರಂಜನರು ನನಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಶೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ನನ್ನವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣ ಕೊಡುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಬಹುತೇಕ ಸಮಯವನ್ನು ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಫ್ರೀ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ನಾನು ನನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯವಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ. ಆತನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಭೂಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆತ ಒಬ್ಬ ಜಮೀನ್ದಾರನಾಗಿದ್ದೂ ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜವಾಗಿ ನಾನು ಸಮಾಜವಾದಿಯ ಜೀವನವನ್ನೇ ಆಗ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಣ ಯಾರ ಬಳಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇನ್ನಾವ ಲೇಖಕರೂ ತಮ್ಮ ಯಶಸ್ವೀ ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅಡಿಗರಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕಿತ್ನಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದವರಲ್ಲ. ಅವರು ಬೇಂದ್ರೆ ಕುವೆಂಪು ಹಾಗೂ ಪುತಿನ ಅವರಷ್ಟೇ ಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವರು. ನಾನು ಅಡಿಗರನ್ನು ಕುರಿತೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ಅವರು ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸಮ್‌ನ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಂತರ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅವರು ರಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಸ್ಟ್ಯಾಲಿನ್ ಪ್ರಣೀತ ಚಿಂತ್ರನಾಕ್ರಮಗಳ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಗಳಿದ್ದವು.

ನಾಟಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಳಗಾದದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅಡಿಗ ಮತ್ತು ಎಲಿಯಟ್‌ರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಾನು ಅಡಿಗರ ಹೊಸ ಕವನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲಿಯಟ್‌ರ “ಪ್ರೆಲ್ಯೂಡ್ಸ್” ಅನ್ನು ಓದಿದೆ. ಅವು ನನ್ನನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಕಲಕಿದವು ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂವೇದನೆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿತು ಮತ್ತು ನಿರಂಜನರಿಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಫಿ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗತೊಡಗಿದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲಿಯಟ್, ಯೇಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೌಂಡರ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ಕಾಫಿ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಂತೆಯೇ ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ, ಅಡಿಗರು ಅವರ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಅವರ ನೀಟಾದ ಕೈಬರಹದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆನೆನ್ನುವುದು. ಸಂಕೋಚದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಂದೂ ತಮ್ಮ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ಇಷ್ಟ ಪಡೆದಿದ್ದಾಗ ವಾದಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ‘ಭೂತ’ ಕವನ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಓದಿದಾಗ ನನಗೆ ಮಚ್ ಅಡೊ ಅಬೌಟ್ ನಥಿಂಗ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರು

ಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕು ಪದ್ಯವನ್ನು ಜೇಬಿನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆ ಕವನದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ಕವನದ ಸಾಲುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂಥವೇ- ಕವನದ ಅರ್ಥ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ನಾನು ಆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನನಗನ್ನಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದೆ. ಆಗ ನಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಡಿಗರು ಅಂತಹ ಕವನಗಳ ಸಂಕಲನ 'ಭೂಮಿಗೀತ' ಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಸಂಕಲನದ ಪದ್ಯಗಳು ಈಗ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವನಗಳಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅಡಿಗರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ನೆಹರು ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಹಿಡಿದಿರುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ತೀವ್ರ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು ರಾಜಾಜಿಯವರ ನಿಲುವಿನ ಪರವಾಗಿದ್ದೂ ಲೋಹಿಯರವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಲೋಹಿಯರವರ 'ಇತಿಹಾಸ ಚಕ್ರ' ವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದೂ ಅಡಿಗರೇ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಫಿ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಲೋಹಿಯಾರವನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಅಡಿಗರ ಸಂಪ್ರದಾಯಪರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎಲಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಯೇಟ್ಸ್‌ರಂತೆ ಇವರೂ ಕೂಡ ಭಾಷೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇವಲ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರೂಪಕವಾಗಿ, ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೇಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಇರುವುದು ಶಬ್ದಗಳ ದುಂದು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬಳಸಿದ್ದನ್ನು ಅವರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಕಾವ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಲ್ಡ್‌ ಫರ್ಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ ತೀವ್ರ ಭಾವಗಳ ಸತತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ ಹರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಆತ್ಮದ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗುವಂಥದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕಾವ್ಯವಾಯಿತು.

ಅಡಿಗರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆವು. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಆಗಿನ್ನೂ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗದಿದ್ದ, ನಮಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯರೆಂದು ಕಂಡ ಕೆಲವರು ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ, ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ್, ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ, ಲಂಕೇಶ್, ತೇಜಸ್ವಿ, ಸದಾಶಿವ, ಟಿ.ಜಿ. ರಾಘವ ಮತ್ತು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎನ್. ರಾವ್. ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾದ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿತ್ತು. ಅದೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆನ್ನುವುದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಆಳವಾದ ಆತ್ಮದರ್ಶನ ಶೋಧ. (ಮಿಕಾಶಿ ಮತ್ತು ಕುರ್ತಕೋಟಿ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ವಿ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರು.) ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಜಗತ್ತು ಭಾವುಕವಾದುದು. ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯದು ಮತ್ತು ರೆಟರಿಕಲ್ ಆದುದು ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೆವು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಪಿತ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಾನು ಕಲಿತೆ. ಲಂಕೇಶ್ ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತರಾದವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮುಜುಗರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜಗತ್ತು ಹೊದಿದೆ ಎಂದು ಇವರು ತಿಳಿದ ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದು ಆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ವಿರೋಧಿಸಿದ ಚಳುವಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. (ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನವ್ಯರೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವರೇನಲ್ಲ.) ಈ ಗಂಭೀರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರ ನಡುವೆ ಇನ್ನೆರಡು ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಕಂಬಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರ ನಡುವೆ ಇನ್ನೆರಡು ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಕಂಬಾರ ಮತ್ತು ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್‌ಬಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚಳುವಳಿಯೂ, ಐವತ್ತು ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಾದಂತೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರೋಡ್ ವಾದಕ ರಾಜೀವ್ ತಾರಾನಾಥರ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಅಡಿಗರ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಮಲೆಯಾಳಂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖಕ ಎಂ.ಗೋವಿಂದನ್ವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಾದರು.

ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರಾದ ದಿವಂಗತ ಓ.ವಿ.ವಿಜಯನ್, ದಿವಂಗತ ಜಿ. ಅರವಿಂದನ್, ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ದಿವಂಗತ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಫಣಿಕ್ಕರ್, ಚೆಕಾವ್‌ನ ಕಥೆಗಳಂತಹ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಡೂರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅನುರಕ್ತ ಕವಿ ಕಡಮನಿಟ್ಟ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್. ನಾನು ಸೋಶಿಯಲಿಸ್ಟ್ ನಾಯಕ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಬಳಿ ಅಡಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ, ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಕಮಲೇಶ್ ಮತ್ತು ಲೋಹಿಯಾರವರ ಬಳಿ ಅಡಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಕಮಲೇಶ್ ನನಗೆ ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಬರಹಗಾರ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕ ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮಾರವರನ್ನು, ಮತ್ತು ಭೋಪಾಲನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅಶೋಕ್ ವಾಜಪೇಯಿಯವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತೆಲುಗು ಕವಿ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮರೆಡ್ಡಿ ಅವರ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲೇ ನೋಡಿದ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ವಾಸುದೇವ್‌ಗೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಕ್ಯಾಮೆರಾಮ್ಯಾನ್ ಟಾಮ್‌ಕೊವಾನ್‌ಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯೇ ಆಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಈ ಗ್ರೇಪ್ ವೈನ್. ನನಗೆ ಕಮಲೇಶರ ಮೂಲಕ ನಾಮವಾರ್ ಸಿಂಗ್ ಪರಿಚಯವಾದರು. ನಾಮವಾರ್ ಸಿಂಗ್ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇಂಥದ್ದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬಳಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಯ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿ.

ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾಕಾಗಿ ನಾನು ಸರಿರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮಾರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಅವರ ಕಥೆಯೊಂದರಿಂದ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕಲಕಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ? ದಿಲೀಪ್ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ನಾನು ಹೊಸದೊಂದನ್ನು ಓದಿ ರೋಮಾಂಚಿತರಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಪದೇ ಪದೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಬಾಲಚಂದ್ರ ನೆಮಾಡೆ ಯವರ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಯುವ ಗೆಳೆಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕ ಜಿ.ಎನ್. ದೇವಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗತಿಸಿದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯರ ಜೊತೆಗಿನ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಜಿ.ಎನ್.ದೇವಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾನು ಅವರಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಬಹುದು, ವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಗುಜರಾತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಸಿತಾಂಶು ಯಶಶ್ಚಂದ್ರ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಪ್ರಖರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕವನವೊಂದರ ಮೂಲಕ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರ ಪಾಧ್ಯೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಸೆಮಿನಾರೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸೆಮಿನಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಯುವ ಲೇಕಕರು ಟ್ರೇನು ಮತ್ತು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಉದಯ ಪ್ರಕಾಶರ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಓದಿದೆ. ('ದೇಶ ಕಾಲ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.) ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಶಕ್ತ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಸಾರ್ಥಕಭಾವವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆಯ ಕೃತಿಗಳು ಬರುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಪರೂಪ. (ಅಮಿತಾವ್ ಫೋಷ್, ರಾಜಾರಾವ್, ಆರ್.ಕೆ.ನಾರಾಯಣ್ ಮತ್ತು ಶಶಿ ದೇಶಪಾಂಡೆಯಂತಹ ನಾನು ಮೆಚ್ಚುವ ಕೆಲವು ಲೇಖಕರ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಮತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆಯ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಬರುವುದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಬೇರುಗಳಿರುವವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಬಗ್ಗೆಯ ಬರಹಗಾರ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಜಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬರಹಗಾರರು ಆಳವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವರು ರಫ್ತು ಮಾಡುವ, ಕೋಮುವಾದಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರ ನಡುವೆ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಿರದ ಅಥವಾ ಜಾಗತಿಕ ಭಾರತೀಯ ಬರಹಗಾರರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿರದವರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ನನ್ನಂಥ ಲೇಖಕರು ನನ್ನ ಗತಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಡಿಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬಹುದು. ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಅಶಿಶ್ ನಂದಿ, ಶಿವ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಮತ್ತು ಶಮಿಕ್ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾಷೆಯನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಂಗತಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳು ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ವಸ್ತುವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಗ್ನನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಾಗ ರೂಪಕಗಳು ನನಗೆ ವರಗಳಂತೆ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ರೂಪಗಳ ಬೇರು ಇರುವುದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅವು ನನ್ನ ವಯಸ್ಕ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಗ್ರಹಾರದ ಮರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಪರಿಗ್ರಹ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿದ್ದರು. ಅವರು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಊಟ, ಅದೂ ಕೆಲವು ತುತ್ತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡೇ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಅವರ ಬಳಿ ಇದ್ದದ್ದು. ಒಂದು ಮುಂಡು ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಂಗವಸ್ತ್ರ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿದಿನ ತೊಳೆದು ತುಂಗಾ ನದಿಯ ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಒಣಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ ಅವರು ದೀಪದ ಎದುರು ನಿಂತು ಆ ದೀಪ ಆರುವ ತನಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದನ್ನೂ ಎಂದೂ ಅವರು ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾಳಿದಾಸನ ಶಾಕುಂತಲವನ್ನು ನನಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶೃಂಗಾರದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಾನು ಬೆರಗುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಮಚಿತ್ತವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಇವರು ಹೊದಿದ್ದ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು, ಹೊಸದಲ್ಲದ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು. ಆ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಳಿದ, ಹೊಸದೋ ಹಳೆಯದೋ ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು. ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಅದನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಯುಗಾದಿಯ ತನಕ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದೇ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಅದನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಯುಗಾದಿಯ ತನಕ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರು. ಹೊಸ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಮುಂದಿನ ಯುಗಾದಿಗೆ ಮಾತ್ರ.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಆಗಿನ್ನೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಧರ್ಮದ ಕಟು ಟೀಕಾಕಾರನಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈ ಯುವ ತೇಜಸ್ವಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನನಗೊಂದು ಒಗಟಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿತ್ತೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಅಶ್ಚತ್ಕದ ಎಲೆಯೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮೇಲಿನಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅದನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಇದನ್ನು ಅವರು ನನಗೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದು ಯಾವ ಮಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತೆನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಂದ ಸೂಚನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಎಲೆ ಹೇಳಿತು, “ಹೋಗು!”. ಅವರು ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ನಕ್ಕು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹಿಮಾಲಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು.

ಬರ್ಮಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಸಂಸ್ಕಾರ ಬರೆದ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿಯೇ “ಕ್ಲಿಪ್ ಜಾಯಿಂಟ್” ಎನ್ನುವ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಬರೆದೆ. ನನ್ನ ನಾಯಕ ಲಂಡನ್ನಿನ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಗ್ರಹಾರದ ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ರಿಚರ್ಡ್ ಹಗಾರ್ಟ್ ಅವರನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಡೇವಿಡ್ ಲಾಡ್ ಅವರನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಅದೃಷ್ಟವಂತನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ದ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಕಾಂಟಿಂಪೊರರಿ ಕಲ್ಚರ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಕ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೆ. ಸ್ಲೂವರ್ಡ್ ಹಾಲ್‌ರು ಈ ಸೆಂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಮತ್ತು ರೇಮಂಡ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಪದೇ ಪದೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದ್ಧತೆಯ ಸೋಶಿಯಲಿಸ್ಟ್ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿತು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು: ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಸಂಸ್ಕಾರ’, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಇರುವ ‘ಕ್ಲಿಪ್ ಜಾಯಿಂಟ್’ ಕಥೆ, ಭೂವ್ಯಾಜ್ಯದ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ‘ಮೌನಿ’ ಕಥೆ, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಲೇಖನಗಳು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ

ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ವಿರೋಧ, ಇವು ಇತರ ಬರೆಹಗಾರರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿತ ಅವರ ಕಾಳಜಿಗಳೂ ಆದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇಂದು ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬರೆಹಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ನನಗೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಬರವಣಿಗೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ತೊಂದರೆಗಳೇ ಒಂದು ಅಡ್ಡಿಯೂ ಆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಬಹುಕಾಲದ ತನಕ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಮುಳುಗಿಹೋದಂತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇದರಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ದ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್‌ಕಾಂಟೆಂಪರರಿ ಕಲ್ಚರ್‌ನ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಪುನಶೋಧಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು, ನಾನು 'ಭಾರತಿಪುರ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದೆ.

ಹಲವು ವಿಮರ್ಶಕರು ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಅಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಹಾಗನ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ನನಗನ್ನಿಸುವುದು ನನ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಳ ವಿಮರ್ಶಕನಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ನನ್ನ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಳ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು. ಕಾದಂಬರಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ವಾಸ್ತವವಾದಿ ದೇಹವಿದೆ. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದು ರೂಪಕಾತ್ಮಕವೂ ಹೌದು. ಕಾದಂಬರಿ ನಡೆಯುವುದು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣವೊಂದರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ. ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖ್ಯ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಅವನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ನಂತರ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ದೇವರು ಮಂಜುನಾಥನನ್ನು ನಿಗೂಢ ಬೆರಗಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ತನಕವೂ ತಾನು ಅವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಇಡೀ ಬಡ ಊರಿನ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಭಕ್ತರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗುವ ಹಣದ ಮೇಲೆ. ಮಂಜುನಾಥನ ಬಗೆಗಿನ ಬೆರಗಿನ ಮೂಲ ಇರುವುದು ಯಾವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೂ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ದೇವರು ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ. ನನ್ನ ನಾಯಕ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶದ ಚಳುವಳಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕ ಜಗನ್ನಾಥ ಕೂಡ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಈ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೋರಾಟ ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ, ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧವೇ. ನಾಯಕ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮೊದಲು ಮುಟ್ಟಲಿ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ನಾನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಆಡಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಂಟಲಲ್ಲೇ ಹೂತವು. ಇದು ಯೆಕಶ್ಚಿತ್ ಪದಾರ್ಥ ಮುಟ್ಟಿ; ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಒಡ್ಡಿದ್ದೇನೆ ಮುಟ್ಟಿ; ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಆಯಸ್ಸಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ; ಸಂಜೆ ಅರ್ಚನೆಯ ಹೊತ್ತಿದು ಮುಟ್ಟಿ ಎಂದೂ ಆರದ ದೀಪ ಅಲ್ಲಿ ಬರಿದೇ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನಿಂತವರು ಎಷ್ಟು ಋಣಾನುಬಂಧಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ಏನು ಒಡ್ಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಹೀಗೆ: ನಾನು ಇಗೋ ಇದು ಬರಿ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಒಡ್ಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ. ಒಡ್ಡಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದು ಕಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನನ್ನ ಆರ್ತತೆ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವಾಗುತ್ತದೆ; ನಾನು ಒಡ್ಡಿದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವಾಗಲಿ, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕಲ್ಲಾಗಲಿ. ಕಾಡು ಹಂದಿ ಬರಲಿ, ಹುಲಿ ಬರಲಿ ಹೆದರದೇ ಇರುವ ಪಿಳ್ಳೆ, ಮುಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊಸಲು ದಾಟುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ; ಶತಮಾನಗಳು ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಮುಟ್ಟಿ, ಕಲಿಯಿರಿ, ಮುಟ್ಟಿ, ಕಲಿಯಿರಿ, ಮುಟ್ಟಿ, ಎಷ್ಟು ಸುಲಭ, ಮುಟ್ಟಿ.

ಕೈ ಬೆವರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಲೆಯರು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ತನ್ನ ಆರ್ತತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಇವು, ಅವರು, ಸಂಜೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದವು. ಜಗನ್ನಾಥ ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿವೇಕದಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು: ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲೆಂದು ಮಂತ್ರಿಸಿದ

ಕಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದನ್ನು ಇವರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ; ಅದರ ಮೇಲೆ ಜುಟ್ಟು ಕುಂಕುಮವಿರುವ ಕಾಯಿ ಮುಖದಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಎದುರೇ ಬಂದಾಗ ಹೇಗೆ ನರಗಳು ಉಬ್ಬಿ, ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನಿವರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಗಾರ ಹಿಡಿದು ಕುಂಕುಮ ಬಳೆದುಕೊಂಡು ಧತ್ತರ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಭೂತರಾಯ, ಈ ಒಡ್ಡಿರುವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

“ಇದು ಬರಿ ಕಲ್ಲು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ, ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಹೀಗೆ ಆಡಿದರೆ ನೀವು ಪೆದ್ದರಾಗೇ ಉಳೀತೀರಿ”

ಜಗನ್ನಾಥ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ತನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ. ಥಟ್ಟನೆ ಏನನ್ನಿಸಿತೋ ಹೊಲೆಯರಿಗೆ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದವು. ಭೀತಿಯಿಂದ ವಿಕಾರವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ಓಡಲಾರದೆ ಒದ್ದಾಡಿದವು. ಮುಟ್ಟುವ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ತನಾಗಿ ಕಾಮಿಸಿದ ಜಗನ್ನಾಥನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿತು. ಕೋಪದಿಂದ ಕಂಪಿಸುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ‘ಹೂಂ, ಮುಟ್ಟಿ’ ಎಂದ. ಒಡೆಯ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಗಾಲಾದ ಹೊಲೆಯರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದವು. ಜಗನ್ನಾಥನ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಕ್ರೂರವಾಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಎದುರಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ಹೇಸಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆಯುವ ಜಂತುಗಳಂತೆ ಕಂಡವು.

ಅವರು ಕಚ್ಚಿ ಮೆತ್ತಗೆ ಹೇಳಿದ “ಏ ಪಿಳ್ಳೆ ಮುಟ್ಟು, ಹೂಂ ಮುಟ್ಟು”

ಪಿಳ್ಳೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾ ನಿಂತ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಜಗನ್ನಾಥನಿಗೆ ವೃಥಾವೆನಿಸಿತು. ಭೀಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುಚಿದ “ಮುಟ್ಟು, ಮುಟ್ಟು, ಹೂಂ ಮುಟ್ಟು”

ಜಗನ್ನಾಥನ ಗಂಟಲಿನಿಂದ ಬಂದ ಧ್ವನಿ ಕೆರಳಿದ ಪಶು ಮಾಡುವ ಸದ್ದಿನಂತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೇ ತನ್ನನ್ನು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಕ್ರೌರ್ಯವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳೂ ಮಾಯವಾದವು. ಭೂತರಾಯನಿಗಿಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹೊಲೆಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ‘ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ’ ಎಂದು ಅರಚಲು ಆರಂಭಿಸಿದ, ಈ ಅಮುಕುವ, ತಿವಿಯುವ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಕಂಗಾಲಾದ ಹೊಲೆಯರು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಜಗನ್ನಾಥ ಒಡ್ಡಿದ್ದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತರು.

ಕ್ರೌರ್ಯ ದುಃಖಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಲನಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಎಸೆದ. ನಿಗರಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಆರ್ತೆ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕೊನೆಯಾಗಿತ್ತು, ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ಕಾಣುವ ಚಿಕ್ಕಗಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ತಾನೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಹೊಲೆಯರು ಅರ್ಥಹೀನ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ತನಗೆ ಕಂಡವು. ಜಗನ್ನಾಥ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ. ಹೊಲೆಯರು ಹೊರಟು ಹೋದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಕತ್ತಲಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅವುಗಳೂ ನಾನೂ ಇರುವ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸತ್ತೆವಲ್ಲ; ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಒಳಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲೇ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಂಕಾಗಿ ಓಡಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಂತರ ಬರೆದದ್ದು ಇದು. ಇದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಕಾದಂಬರಿ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಕಾದಂಬರಿ ಅಲ್ಲ. ಬರೆಯುವಾಗ ನನಗೆ ಅಪಾರ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾದಂಬರಿ ಇದು. ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಾನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶವನ್ನು (ಸ್ಪೇಸ್) ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಹುಪಾಲು ನಡೆಯುವುದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಕೂಡ ನನ್ನ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸನಾಮಯ ಜೀವನದ ಒತ್ತಾಯಗಳು, ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭಾವಿಕ ಜಗತ್ತು, ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ನನ್ನ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯ

ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು 'ಭವ' ಮತ್ತು 'ದಿವ್ಯ'. ಇವುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪುನಃ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮಾನವಾನುಕಂಪದ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನಗನ್ನಿಸುವುದು ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಹೌದು. ಅದು ವಿಮರ್ಶೆಯೇ! ಖಂಡನೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ 'ಭಾರತಿಪುರ' ಮತ್ತು 'ಅವಸ್ಥೆ' ಕಾದಂಬರಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆಯೇ, ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಈ.ಎಂ. ಫಾಸ್ಟರ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ಕೇವಲ ಹೊಂದಿಸು!". ನಾನು ನನ್ನವೇ ಆದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ದೂರ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾಗಿ ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಮತ್ತು ಅನೂಹ್ಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎಚ್ಚರದ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇ ವಿನಯ.

ನನ್ನ ಹೈಸ್ಕೂಲು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿಚಿತ್ರ ಸಾಧುವಿನಂತಿದ್ದ ಸಂಸಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಭಾರತದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕನಾಗಿ ಸರಳ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈತ. ಈತನೂ ಕೂಡ ಸಂತ ಗ್ರಹಸ್ಥನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈತ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆವೇಶ ಬಂದಾಗ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಮತ್ತು ಶಿವಾನಂದರಂತೆ ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಆತ ಶಿವಾನಂದರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ದಪ್ಪರಟ್ಟಿನ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಹೊದಿಕೆಯಿತ್ತು. ಹುಡುಗ ಸಹಜ ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ನೋಟಿತ್ತು. ತನಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಾರದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಈತ ಯಾಕೆ ಈ ಹಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನಾನು ಈತನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮರಳಿಸಿದೆ. ಈತ ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಹಣ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಳ್ಳತನದ ರಹಸ್ಯವೇ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಭಾವಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿತೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಕದ್ದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿತೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಕದ್ದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದರ ರಹಸ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಅವನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿತು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಸುರಿಯಾದ ವಿಧವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿರುದ್ಧದ ಅಸೀಮ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬಾಲಕನ 'ಘಟಶ್ರಾದ್ಧ' ದಂತಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ?

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಅಕಾರಣವಾದ ಹಿಂಸೆ ಅವುಗಳ ಒಂದು ಭಾಗವಲ್ಲವೆ? ಹೇಗೆ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ಭಕ್ತ ಇಂಥ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಆತ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿದ. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಪುನಃ ನೋಡಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ತನ್ನ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತನಾಗಿ ಕೂತು ತಕಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಅದೇ ಹಳೆಯ ಬಾಲಕನೇನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ನಕ್ಕ. ನನ್ನ ಕಳ್ಳತನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಹಣವನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಘಟನೆ ನನ್ನ ಭಾರತೀಪುರದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಮುವಾದಿ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗಿನ ನನ್ನ ವಿರೋಧ, ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕಾಳಜಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾವು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ನಾವು ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ 'ಬ್ಯಾಡ್‌ಫೇರ್ಡ್'ನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. 'ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ದೀರ್ಘ ಕಥೆಯನ್ನು ಎಂಭತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಬರೆದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಬರವಣಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ನಾನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. 'ವಿಲೇಜ್ ಈಡಿಯಸಿ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಭಾಗ ಅದು. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸ ಮುಂದೆ ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ವಾದ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ನನ್ನ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಸವಾಲಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ನಾನು ನನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂತಿದ್ದೆ. ಅವಳು ಚೇರಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಹಸಿರು ಮಿಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ, ನಾವು ಅದನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು. ತಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ಕ್ರಿಮಿಗೆ ಎಂಥಾ ಹೆಸರು! ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಕಾಶದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಪದ. ಇಂಥ ಪದ ನನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ವಿಲೇಜ್ ಈಡಿಯಸಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿರುವ ರೈತರಿಂದ. ತಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆ ನೆನಪಾದದ್ದು ಬಾಲ್ಯಕಾಲ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ದೇವಿಯ ಉಪಾಸಕನೊಬ್ಬ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಆತ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಜನರಿಗೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆತನ ಆಧುನಿಕನಾದ, ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರನ್ನೇ ಹೊಡೆದ ಮಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಇನ್ನೇನೋ ಆಗಿಬಿಟ್ಟವು, ನಾನು ಕಥೆ ಬರೆದಾಗ. ಇಂತಹ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಮಾಂತ್ರಿಕತೆ ಎರಡೂ ಇರುತ್ತವೆ. ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನ್ನಿಸುವುದು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಆಗ ಘಟನೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅಪರಿಚಿತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವರಗಳಂತೆ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಚೆಗಿನದೂ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಸತತವಾಗಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಚಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ಪುನರಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿರುವ ಹಾಗೆ. ಮಗುವಾಗಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಒಂಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಸಾವಿನ ಮೊದಲ ಅನುಭವವಾದದ್ದು. ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರಖಚಿತ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಏಳಿಸಿದರು. ಆತಂಕಿತರಾದ ನನ್ನ ತಾತ, ದೊಡ್ಡ ಭಾರವಾದ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದರು. ಬಂದವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಾತ "ನಾರಾಯಣ" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ ರೀತಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಮೌನವಾದರು. ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ತಾತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದು ನನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಸಾವಿಗೆ. ಮರುದಿನ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಮುಂಜಾನೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಇದು ಭರಿಸಲಾಗದ ದುಃಖ. ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ತಾತನ ಆಸೆಯಂತೆ ಆಕೆಯ ತಮ್ಮನ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಸತ್ತಿದ್ದು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಗೆ ಮೊದಲ ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಹೋದಾಗ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಆ ಕಟ್ಟ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹುಡುಗಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ ತಾತನನ್ನು ದೂಷಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿಚಾರರಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದ್ದಾರೂ, ಮಗುವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ತುಂಬ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾದೆ. ಸೌದೆ ತರಲೋ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯ ದೇವತೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲೋ ಹೋಗುವಾಗ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ತಾತನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಪಡೆದಿದ್ದೆ. ಮುಂದಿನ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಒಂಟಿತನದಿಂದ ಮಂಕಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ವಿಲಕ್ಷಣ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಸ್ನಾನವಾದ ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಹೋದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೂದಲು ಒದ್ದೆಯಿದ್ದಾಗ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಏನಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಗೊಂದಲವಿದೆ. ನಾನು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿದ್ದ ಕ್ಷಿತಿಜದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನ ಮಬ್ಬು ಬೆಳಕಿನ ಆಕಾಶವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ನಾಣು ಹಾರುತ್ತಿರುವ ದೇವದೂತನಂತಹ

ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿದೆನೇ? ಸಂಭ್ರಮಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಾತ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದು ಹಾರುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕರು. “ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಬಿಸಿ ನೀರು ಬಿದ್ದಿದೆ!”, ಎಂದರು ಅವರು.

ನಾನು ನೋಡಿದ್ದು ಏನನ್ನು? ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿದೆನೇ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಸ್ತುವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂಹೇಳಲು ನನಗೆ ಮುಜುಗರವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಥೆ ‘ಕಾರ್ತೀಕ’ ಇದನ್ನುಕುರಿತದ್ದು. ಈ ಕಥೆ ನನ್ನ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಹೊರಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷಿಸಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಜೊತೆಗಿನ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಓದುಗರ ತಾಳ್ಮೆಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕು. ಬರಹಗಾರ ಮತ್ತು ಓದುಗನ ನಡುವೆ ಆಪ್ತೆಯಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಬಗೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಾಗಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಗ ನನಗೆ ಎಲಿಯಟ್ನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಯಾತನೆಗೊಳಗಾಗುವ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಆದರಿಂದ ತನ್ನ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ವೇಗವರ್ಧಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ಲೇಕ್ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಬೇಂದ್ರೆ ರೂಪಕವನ್ನು ಅಂತಃಸತ್ವದಿಂದ ನೇಯುವ ಬಲೆಯಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಘಟಿಸಿದಾಗ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ಬ್ಲೇಕನ ಜತೆ “ಇದು ನನ್ನದು, ನನ್ನದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಾವವೊಂದನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆಯೇ?

ನಿಜಕ್ಕೂ ನಾನು ನನ್ನ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಭಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಕೊನೆಗೂ ಉಳಿಯುವುದು ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಡುವವರಿಂದ. ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆ ತಿಳಿದಿರುವವರಿಂದ ಬೆಳೆದಿರುವಂಥದ್ದು. ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಯಾಜಮಾನ್ಯವು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ಯಾಜಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಆತಂಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಸೀಮಿತ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಗಣತಂತ್ರ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ನಮ್ಮ ಆಸೆ ಕೂಡ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೇ ನಾವು ಭಾರತೀಯರಾಗಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೆ ಈಗ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾಸ್ಮೊಪೊಲೈಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಿಜ, ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ಜನ ಈ ಕಾಸ್ಮಾಪಾಲಿಟನ್ ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಗೂ ಕಥೆಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಜನರಿಗೇನಾಗುತ್ತಿದೆ? ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಕುತಂತ್ರದಿಂದಲೋ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೋ ರೈತರ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಮೂಲ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಮಾರ್ಗವಾದ ಕೃಷಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ದುಬಾರಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಜ್ಞಾನ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಅಣಬೆಗಳಂತೆ ಏಳುತ್ತಿವೆ. ಬಡವರೂ ಕೂಡ ಇತರ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನಂಥ ಲೇಖಕರು ಪರಂಪರೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದಾಗ ಅದನ್ನು ನಾವು ಎಂಥ ಮುಗ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ವಾಹಕಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲವೆ? ಅವುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆಯೇ? ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಅದರ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಿತ್ಸಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಹಾಗೂ ಒಳ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ ನಂತರದ ದಾಸರು, ಶೂದ್ರರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹೊಸದೇನನ್ನೋ

ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಅವರೊಂದು ಜಗತ್ತಾಗಿದ್ದರು. ನನ್ನಂತಹವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾವೇ ವಿಶ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರೆದದ್ದು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತಿಳಿದವರೆಂದು ತಿಳಿದೂ ಕೂಡ. ಸೋದ್ಧಿಶ್ಯವಾಗಿಯಲ್ಲ, ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ.

ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ನಾನು ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯಂತೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸಾಹತ್ಯದ ಸತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸೆಯಿಂದ. ನನ್ನ ಕಥೆಗಳಾದ “ಜರತ್ತಾರು”, “ಅಕ್ಕಯ್ಯ”, ಮತ್ತು “ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ”, ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟ. ನಾನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವನಿಲುವುಗಳಿಂದ ಹೊರಬರದಿದ್ದರೆ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಾತ್ವಿಕಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ತುಂಬ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ, ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ ಹೇಳಬಹುದಾದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೋತಾಗ ನಾನು ಅದೃಷ್ಟವಂತನಾದರೆ ನಾನು ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಕವನಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಆಕ್ರಮಣ, ಹಣ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವೇಕಹೀನ ಹಂಬಲ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಈ ಎಲ್ಲದರ ನಡುವೆಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯುವ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಬರಹಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದಲಿತ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಹೊಸ ಬರವಣಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲವಾದ ಬರವಣಿಗೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಅನುಭಾವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಇವರು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದುಃಖ, ಅವರ ಅನುಭೂತಿ ಮವರ ವ್ಯಗ್ರತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಇದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ. ಕೆಲವು ಲೇಖಕಿಯರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತಗಳು ಅಮೂರ್ತ ಭಿನ್ನಗಳಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಸದ್ಯತನದವು. ಇವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಕ್ಷಿತಿಜಗಳನ್ನೇ ವಿಸ್ತರಿಸಿವೆ. ಮಾತನಾಡದಿದ್ದವರು ಈಗ ಮಾತನಾಡು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಆ ಕಾಲದ ನೆನಪು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಲೇಖಕಿಯರು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಕಾಲದ ಬಸವ ಕೂಡ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧನ ಜತೆ ದಲಿತ ಬರಹಗಾರರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಪರಂಪರೆಯ ನಂತರ ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ಬರಹಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹಿತ್ತಿಲು ಈಗ ಈ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿದ್ದೂ ಆಧುನಿಕವಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ತುರ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ತಿನಿರತವಾಗಿರುವ ಹಲವು ಯುವಕರು ಕಾಸ್ಮೊಪಾಲಿಟನ್ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಮೂಲಕವೇ ಸಮೃದ್ಧ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೆಲವರು ಈ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯೌವನವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಇಲ್ಲೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕು. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದು ಆದರೆ ಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದನ್ನು ಈ ಲೇಖಕರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಜೀವಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು, ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಾವಯವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಏಕಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಬರಹಗಾರರ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಯುವ ಬರಹಗಾರರ ಬಗೆಗೂ ನನಗೆ ಹೀಗೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

(೨೦೦೭ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೧ರಂದು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಸಂವತ್ಸರ ಉಪನ್ಯಾಸ.)

ಅನುವಾದ : ಎಂ.ಎಸ್.ಆಶಾದೇವಿ

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೨. ಲಂಕೇಶರ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯ ನೆನಪು

೫೦ ದಶಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ನೆನಪು ನನಗೆ. ಲಂಕೇಶರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನರ್ಸ್ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿದ್ದೆ. ಮೊದಲು ಹಾಸನ ನಂತರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಂಕೇಶ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗ, ಲಂಕೇಶ್, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್‌ರ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಜೆ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊಸ ಬರಹ ಎಂದು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಓದಿದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಂಕೇಶರದೊಂದು ಪದ್ಯವಿತ್ತು. ಇದರ ಸಾಲುಗಳು ನನಗೆ ಇವತ್ತೂ ನೆನಪಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಒದಗಿತ್ತು. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರದೊಂದು ಪದ್ಯ 'ಜೋಗದ ಜಲಪಾತ' ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಡೀ ಪದ್ಯ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ನೆನಪಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. 'ತಿಳಿ ನೀಲಿಯ ಶೇರ್ವಾನಿಯ ಮುದುಕ ಬಡಿದ ಮದ್ದಳೆ. ಅವಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಳೆ'. ನನಗೆ ಇದು ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮುದುಕ ಬಡಿದ ಮದ್ದಳೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬಡಿದ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮದ್ದಳೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಆತ ತಿಳಿನೀಲಿಯ ಶೇರ್ವಾನಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಇದು ಆಕಾಶವನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಳೆ. ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ಓದಬಹುದು. ತಿಳಿನೀಲಿಯ ಶೇರ್ವಾನಿಯ ಮುದುಕ ಬಡಿದ ಮದ್ದಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಡಿದ ಪದವನ್ನು ವಿಶೇಷಣವನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಶಬ್ದ ಮುದುಕ ಬಡಿದ ಮದ್ದಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾನಿದನ್ನು ಲಂಕೇಶರಿಗೋ ಅಥವಾ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೋ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಅವರ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನ ರೂಮಿಗೆ ಕರೆದರು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂತಲೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಟ್ಟು ಉದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದು ನೆನಪಿದೆ. ನಾನು ಅವರಷ್ಟೆ ಚಿಕ್ಕವನು. ಅವರೂ ಚಿಕ್ಕವರು. ಹೀಗೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಶುರುವಾಯಿತು. ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಶುರುವಾದದ್ದು ನಂತರ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಚರ್ಚೆಗಳು ಬೆಳೆದವು.

ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ನನ್ನ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಓದಿದ್ದರು. ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಹುಲಿಯ ಹೆಂಗರುಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅಡಿಗರು ಆ ಕಥೆಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಮುನ್ನುಡಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಒಂದು ತರ ಹೊಸಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಮುನ್ನೂಚನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಕೆಲವರು ಬರೆದಿದ್ದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಪಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ. ಬಳಿಕ ಅವರು ಲಂಕೇಶರು ಆತ್ಮೀಯರಾದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್‌ರ ಸಹೋದರಿಯನ್ನು ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗರು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗ್ಯಾರೂ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತುಂಬಾ ಆಳವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು, ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೊಸದಕ್ಕೂ ನಾವು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನಾಗ ಲೋಹಿಯಾರನ್ನು ಓದಲು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದೆ. ಲೋಹಿಯ ಓದಿದ್ದನ್ನು

ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಲಂಕೇಶ್ ಆಗಲೇ ಆಧುನಿಕನಾಗಿದ್ದರು. ಐರೋಪ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಒಲವಿದ್ದವರಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆತ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗ. ಅವರ ನೆನಪುಗಳು, ಅನುಭವಗಳು ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯವು.

ಲಂಕೇಶ್ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನರ ಅವನರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಲಂಕೇಶರನ್ನು ಗೋಪಾಲಗೌಡರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ. ಒಂದು ದಿನ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು, 'ಏನಂತು, ಇವನು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಬಹಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಅನಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಇದೆ. ಇದು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು. ಈಗ ಪಟ್ಟಣದತ್ತ ಮುಖ ತಿರುಗಿದೆ. ಮುಂದೇನಾಗುವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದರು. ಬಹಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಲಂಕೇಶರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು, ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಪ್ರಮುಖರು.

ಲಂಕೇಶ್ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಕ್ರಿಯಿಸಿ ಚೀಪ್ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪಾಂಪಸ್ ಆಗುತ್ತಿರುವೆ ಅನ್ನುವುದು ಲಂಕೇಶರ ಆರೋಪವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ, ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ಒಳಗೆಲ್ಲೋ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಂತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸಂಭ್ರಮವೂ ಇತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಅವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಯರ್ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ನಾನು ಎಸ್ತರಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕವರು 'ಹೇ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಡಿ. ತರಲೆ ಗಿರಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಕ್ಷೇಮ' ಎಂದಿದ್ದರು. ನಂತರ ಹಾಗಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಕೂಡ ಬರೆದಿದ್ದರು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣತನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಿಯಾಕೃಪೇಶನ್ ಇತ್ತು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲ್ಪತನವಿದೆಯೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ. ಅದಕ್ಕೇ ಲಂಕೇಶ್ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖಕನಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮುಜುಗರದ ಬಗ್ಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಯಾರೂ ತನ್ನ ಮುಜುಗರದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲಂಕೇಶ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಸಣ್ಣತನದ ಬಗ್ಗೆ, ಮುಜುಗರದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಅವರ ಆರಂಭದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲ' ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆಗ ನಾನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನಿಮಗೆ ಆಳವಾದ ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದೆ ಎಂದು. ಯಾರು ಕೂಡ ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಆಧುನಿಕರು ನಿಮಗೇನು ನೈತಿಕತೆ ಇಲ್ಲ, ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಬರೆಯುತ್ತೀರಿ ಎಂಬ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಿಜವಾದ ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಈ ರೀತಿಯ ತಳಮಳದಿಂದ. ಯಾವುದೇ ತಳಮಳವಿಲ್ಲದ ಆಳವಾದದ್ದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ, ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಡಿಗರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಅಂಶ. ಅದನ್ನು ಲಂಕೇಶ್ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲೊಂದು... ಒಂದು ನಿರಾಸಕ್ತಿಯ ಗುಣವಿತ್ತು....

ಅವರ ನಾಟಕ 'ತೆರೆಗಳು'. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ವಿಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ಮೂರು ಜನರು ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹರಿದು ಚೂರುಚೂರು ಮಾಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಹೊರಟವರ ವಿರುದ್ಧವೇ ನಾಟಕ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಭಾವನೆಗಳೇ ತಿರುಗು ಮುರುಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಜೀವಂತಿಕೆ. ನಾನವರಿಗೆ 'ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಗುಣ ಕಡಿಮೆ. ಸಂಚಾರಿ ಗುಣ ಹೆಚ್ಚು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವ ಅಥವಾ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಲಂಕೇಶರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವ ಬಹಳ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಭಾವ ಅದೆಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಅವರು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಈ ಎರಡು ಅಪಾಯಗಳೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ತುಂಬಾ ಸಂಚಾರಿಯಾಗುವ ಅಪಾಯ ಅಥವಾ ಅರವಿಂದರನ್ನೂ ಇನ್ಯಾರನ್ನೋ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವ ಅಪಾಯ.

ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಅರವಿಂದರನ್ನು ಅಥವಾ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವುದು ಸುಲಭ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವೂ ಹೌದು. ಲಂಕೇಶರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸ್ಥಾಯಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಎಷ್ಟೇ ಜಗಳ ವಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಇದನ್ನು ನಾನು ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕವರು 'ಹೇ ಬಿಡಿ ನಿಮ್ಮದೊಂದು ಕಥೆ ಕೂಡ ಕಾದಂಬರಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

(www.kendasampige.com, ೯ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೪. ದೇವರನ್ನು ನಂಬದ ದೇವರಂತಹ ಮನುಷ್ಯ

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ರತ್ನಗಳು ಇವೆ - ಒಂದು ಮಾತೃ ಹೃದಯದ ಗಂಡು; ಇನ್ನೊಂದು ಧೀರ ಹೆಣ್ಣು. ಯಾರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಾತಾಡುವುದೆಂದು ಗೊಂದಲವಾಗದಿರಲು 'ಗಂಡು ರತ್ನನೋ ಹೆಣ್ಣು ರತ್ನನೋ?' ಎಂದು ನಾವು ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಿಚಾಯಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲು, 'ಕಪ್ಪು ರತ್ನವೋ ಕೆಂಪು ರತ್ನವೋ' ಎಂದು ಕೇಳುವುದೂ ಉಂಟು.

ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮಿರ್ಲೆ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಹೆಂಡತಿ 'ಒಂದು' ರತ್ನ; ಈ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಪರಮ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದವನು. 'ಇನ್ನೊಂದು' ಈ ಡಾ. ನ. ರತ್ನ.

ನಾವು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನರ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಒಳಬಾಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆದದ್ದೇ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಜೊತೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಎನ್ನದೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವ ನಮ್ಮ ಗಂಭೀರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ. ನಾವು ಈಗ ಈ ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿನಿಂತು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತ ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತ ಇದ್ದ ಅರ್ಥವೇ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವಿರಬಹುದೆಂಬ ಆತ್ಮನಂಬಿಕೆ ಎಳೆಯರಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ, ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮ, ಎಲಿಯಟ್- ಈ ಕವಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕವನಗಳ ನನ್ನ ಗ್ರಹಣ ನಡೆದದ್ದು ವಿಶ್ವನಾಥನ ಜೊತೆ. ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕಥೆಗಳ ನಾಟಕೀಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಅರಿತದ್ದು ರತ್ನನ ಜೊತೆ. ರತ್ನ ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕ್ಲಾಸ್‌ಮೇಟ್ ಆಗಿದ್ದ, ಈಚೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮಿತಭಾಷಿ, ಭಾವಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದ ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಏನಾದರೂ ಬರೆದರೆ 'ನಿನಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಆಳದಲ್ಲಿ' ಬರೆಯಬಲ್ಲವನೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆಂದು ರತ್ನ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದ. ನಾನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಟಿ ಜಿ ರಾಘವನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ರತ್ನ ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಕನ್ನಡ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಈ ರತ್ನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವನಾಥ- ಇಬ್ಬರೂ, ವಿ.ಎಸ್. ರಾಘವನ್ ಎಂಬ (ಮುಂದೆ World Bank ನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯೂ ಆದ) ಸಮರ್ಥಗಳೆಯನ ಜೊತೆ ಕೂಡಿ ಆಗ ಹೊರತರುತ್ತ ಇದ್ದ ಮಹಾರಾಜಕಾಲೇಜಿನ ಪತ್ರಿಕೆ Varsity Times. ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಮಿನ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದರಲ್ಲೂ, ರತ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಿತ್ರ ಮೇಳದ ನಾಟಕಗಳ ತಯಾರಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತ ಇತ್ತು. ನಾವು ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಎಲ್ಲ ರುಚಿ ಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಹೀಗೆ ಕಾಲಕಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ.

ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸವನ್ನೋ ಅಥವಾ ಒಂದು ಚಟವನ್ನೋ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ರತ್ನನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವನಾಥನೂ ಇನ್ನೂ ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಬಾಲಕನಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ಕಾಲ ಉಳಿದಿದ್ದನು. ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿಯೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಲ್ಲನ್ನು ಗುರಿತಪ್ಪದಂತೆ

ಎಸೆಯುವುದರಿಂದ ಈ ಚೇಷ್ಟೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಾಲ ಮುದುರಿಸಿ ಓಡಲು ತೊಡಗಿದಂತೆ ಅದು ಹೋಗುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೇ ನಾವು ನಡೆಯುವುದು. ನಡೆಯುವಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಬೋರ್ ಹೊಡೆಯಲು ತೊಡಗಿದ್ದೇ ವಿಶ್ವನಾಥ ಏಕಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಸನದಲ್ಲೂ, ಅವನ ಶ್ಲಾಘನ ವ್ಯಸನದಲ್ಲೂ ಏಕಾಗ್ರನಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡವನಂತೆ ನಡೆಯುವುದು. ನಾನು ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತರೆ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ನಾಯಿ ಓಡಿದ ದಿಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ. ಅದು ಅಡಗಿರುವ ಬೀದಿ ತುದಿಯನ್ನು ನಾವೂ ತಲುಪಿದ್ದೇ ವಿಶ್ವನಾಥ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಲು ಎಸೆಯುವುದು. ಹೀಗೆ ನಾಯಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆದಾಡುತ್ತ, ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ನಾವು ಹೊರಟಲ್ಲಿಗೇ ನಾಯಿಯ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಿಸ್ಕಿಟ್ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು, ರತ್ನ, ವಿಶ್ವ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆ ದಿನದ ನಮ್ಮ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಾವು ನಗಲು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತ ಇತ್ತು.

ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಬೇರೆ. ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯವು ಧಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇರುತ್ತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮೋಹ ವಿರಲಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಸಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಚಾಮುಂಡಿಪುರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ರೂಮೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಸಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಓದಿಸಿದ್ದು, ರತ್ನ ಮಾತ್ರ ಆನರ್ಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಯಾರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ್ದನ್ನು ಓದಲೆಂದು ಕುಳಿತ ರತ್ನ ಕೋಲ್ಡ್ರಿಜ್‌ನ Ancient Mariner ಓದಬೇಕಾಯಿತು. ಓದಿದ. ಓದಿ ಎಷ್ಟು ಖುಷಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಬರೇ ಅದೊಂದೇ ಪದ್ಯವನ್ನು ಉರುಹಚ್ಚುವಂತೆ ಓದಿ ಓದಿ ಮರುಳಾದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹು ಬಿಗಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆ. ನಮಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನನಿಗೆ ಆನರ್ಸ್ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ B A Consolation ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆಯಲು ಬಂದಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರುವಂತೆ ರತ್ನ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಕರ್ಚಿಫನ್ನು ತಂದಿದ್ದ. 'ಇದು ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾನ್ಸೋಲೇಷನ್' ಎಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗಿಸಿದ್ದ. ಆಮೇಲಿಂದ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ Speech an Hearing ತಜ್ಞನಾಗಿ ಕಲಿತು ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ.

ರತ್ನನ ವ್ಯಾಮೋಹ ನಾಟಕದ್ದು. ಅವನದೇ ಆದ ಒಳನೋಟಗಳು ಅವನ ಓದಿನಲ್ಲು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದವು. ಜೊತೆಗೇ ಅಪಾರವಾದ ಹಾಸ್ಯವ್ರಜ್ಞೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ನಮಗಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಧೃಡಕಾಯನಾಗಿದ್ದ ರತ್ನ ಅವನ ಕಂಠದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವನ್ನು ಥಟ್ಟನೇ ಪಡೆಯುತ್ತ ಇದ್ದ. ಅವನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದ ಜೋಕುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಾಗುತ್ತವೆ.

ರಜಾ ಮುಗಿದಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೂರಡಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಸದಾ ಹಸಿದಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಈ ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಲೆಕ್ಕವಿರುತ್ತ ಇತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಹೋಟೆಲಿನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಲವೆಂದು ಬರೆದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ರತ್ನ ಬರೆಯುವುದು-ಹೀಗೆ. ಯಾರಿಗೆ ಮೊದಲು ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಬರುತ್ತದೋ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕ ಚುಕ್ತಮಾಡುವುದು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಟಿ.ಜಿ. ರಾಘವನೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತ ಇದ್ದ. ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಿಷ್ಠನೆಂದರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನವನೇ ಆದ, ನನ್ನ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಟ ಸಿಂಧುವಳ್ಳಿ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ. ಅವನಿಗೆ ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಜಾಗರೂಕತೆ ತಪ್ಪುವಷ್ಟು ಈ ವಿಶ್ವನಾಥ. ರತ್ನರೆಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ.

ನಾವು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು; ಅವನು ಗೊಣಗಬೇಕು. ಗೊಣಗುವುದರ ಸುಖ ಪಡೆದನಂತರ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅವನು ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ಜುಗ್ಗನಿಂದ. ನಮಗೆ ಅವನು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ; ಸಿಂಧುವಳ್ಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಯಜಮಾನ.

ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕೂತಿರುವಂತೆ ರತ್ನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅವತ್ತಿನ ತನ್ನ ಬಲಿಯಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹತ್ತಿರಬಂದು ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಗ್ಗುವುದು, ತನ್ನ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಸ್ಪೀಕರ್‌ನಂತೆ ಅಂಜಲಿ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ

ತಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೇಳುವುದು: 'ಹೇಗಿದೀಯೋ' ಯಾಖೆ ಕೂಗುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆಂದು ನಾವು ಅಚ್ಚರಿಪಟ್ಟಾಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳುವುದು. 'ಯಾಕೆ ಚೂರೂ ಕೇಳಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲ' ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ ಕೂತವರೆಲ್ಲ ಈ ಬಲಿಪಶುವನ್ನು ಪಾಪ ಕಿವುಡ ಎಂದು ಕನಿಕರ ಪಡಬೇಕು-ಹಾಗೆ.

ಈ ಜೋಕಿನ ವೇರಿಯೇಶನ್ ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಮಾಡದೆ, ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವಂತೆ ಬಾಯಿತೆರೆದು ಮುಚ್ಚುತ್ತ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತ ಇರುವವನ ಅಂಗ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು. ಆಗ ನಾವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಿವುಡರೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಟಿ ಜಿ ರಾಘವ ಗುರಿಯಾದರೆ ರತ್ನ ಖಂಡಿತ ಗೆಲ್ಲುವುದೇ ನಮ್ಮಲ್ಲೆಲ್ಲ ಫಿಲಾಸಾಫಿಕಲ್ ಎಂದರೆ ರಾಘವನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ರೇಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಖುಷಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ರತ್ನನ ಜೋಕು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಯಾಮ ಪಡೆದದ್ದು. ಇಡೀ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸಿಟಿ ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವನದೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಧಾಳಿ ನಡೆಯುವುದು ಇತ್ತು. ಈ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಡೆ ನಿಲುಗಡೆಯೆಂಬುದರಿಲ್ಲ. ನಾವು ತಡೆದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸು ಇದು.

ನೂರಡಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹತ್ತಿಯಾರು ಎಂಬ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಓಡುತ್ತ ಇದೆ. ಬಸ್ಸು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಓಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಫುಟ್‌ಬೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ದೃಢಕಾಯನಾದ ನಮ್ಮ ರತ್ನ ಬಸ್ಸು ಹೋದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಬರುತ್ತ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬಸ್ಸನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಾನೆ. ಓಡುತ್ತ ಇರುವ ರತ್ನ ಬಸ್ಸನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬಸ್ಸಿನ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಕಾದು ಕುಳಿತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಶಾಪ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಾವು, ರತ್ನ ಆರಾಮಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಸಿ.ಡಿ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು ಏಳೋ ಎಂಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಬಿರುಸಿನ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಬಹು ಆಕರ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಯುವ ಗುರುಗಳು ಪಾಠ ಮಾಡುವರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಹ್ಯಾಪ್ಪಿನ್ಸ್ ಪಾಠಮಾಡುತ್ತ, ಅವನು ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೇ ಬಲು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಕವಿ ಅರ್ಥವಾಗಲ್ಲ ಎನ್ನಬೇಡಿ. ಅವನೇ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ. 'Read it with your ears' ರತ್ನ ಅಕ್ಷರಶಃ ಗುರುವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದ. ಪಾಠದ ನಡುವೆ ನಗದ ಸಿಡಿಎನ್ ನಕ್ಕಿದ್ದರು.

ವಿಶ್ವನಾಥನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದದ್ದು ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಪಂದನದಲ್ಲಿ ಎಂದೆ. ಇದು ಬರಿಯ ಮಾತಾಗಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಂಗೀತಗಾರ ಅಪಸ್ವರವನ್ನು ಥಟ್ಟನೇ ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಈ ಪದ್ಯ ಲೋಕೋ ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತ ಇತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. 'ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಕೆಡದ ಮನಸ್ಸು ತಾಜಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ' ಎಂದು. ವಿಶ್ವನಾಥ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ತಾಜಾ ಆಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಂತೆ, ರತ್ನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವನು; ಸ್ವತಃ ಕೃತಿಕಾರನಾಗಿ, ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ, ನಟನಾಗಿ. ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾಗಿ ರತ್ನ, ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಷಿಯವರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರು ರಂಗ ನಿಷ್ಠರು; ರತ್ನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃತಿ ನಿಷ್ಠ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಾಟಕ ರಂಜಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹಠ ರತ್ನನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ನಮ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾಲಗೋಪಾಲ ವರ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ನಾಟಕದ ಲಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವನ ಮಲೆಯಾಳಿ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಬಲಪಡಿಸಿ, ರಾಮೇಶ್ವರಿಯ ಬಹುಮುಖ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಒಳಗಿನವನಾದವನು. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಯಾವ ಹೊತ್ತಿಗಾದರೂ ಬಂದು, ಕೂತು ಹರಟೆ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಗಬಲ್ಲ ವಾತಾವರಣ

ರತ್ನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ: ರತ್ನನ ಹೆಂಡತಿ ಲತಾರ ಸೌಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಧಾರಾಳ. ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡುವ ಲತಾ ಬಡಿಸಿದ ಉಟಮಾಡದವರನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಣೆ...

ಇಷ್ಟು open ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ರತ್ನನ ಸ್ನೇಹಕೂಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು inner circle ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ. ನಾನೊಬ್ಬ ಇದರಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸದಸ್ಯನಲ್ಲ; ಆನರರಿ ಸದಸ್ಯನೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಆದರೆ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಗೆಳೆಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನೂ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೆಳೆಯ. ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದ ಈ ಎರಡು ಸರ್ಕಲ್‌ಗಳಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತ ಇದ್ದ ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡ, ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರಂಥ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ, ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಹಡೆತನಗಳಿಗೂ ಜಂಬಗಾರಿಕೆಗೂ ಹಾಸ್ಯದ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಗಂಗಾಧರ-ಇವು ನನ್ನ ಇತರೇ ಸರ್ಕಲ್‌ಗಳು.

ಈ ಇನ್ನರ್ ಸರ್ಕಲ್ ಅಲ್ಲದೆ ರತ್ನನಿಗೊಂದು ಪಡೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅದು ಯುವಜನರ ಪಡೆ. ರತ್ನನ ವಿಶಾಲಕುಟುಂಬ ಅದು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಮಲಗುವುದು ಓದುವುದು ರತ್ನದಂಪತಿಗಳ ಧಾರಾಳದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.

ರತ್ನನಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ವಿಜ್ಞಾನದ ತಜ್ಞನೆಂದು ಗೌರವವಿತ್ತು. ರೋಗಿಯಾದವನು ಅವನನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಗುಣಪಡಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಕಲೆ; ಒಂದು ವರ. ಈ ಎರಡೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದ ರತ್ನನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳಬಹುದಾದ್ದು ಏನೇನೂ ಸಾಲದು.

ರತ್ನ ನನ್ನ ಕಾಲದ ಘನ ಪಂಡಿತ ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ.

ದೇವರನ್ನು ನಂಬದ ದೇವರಂತಹ ಮನುಷ್ಯ ಈ ನಮ್ಮ ರತ್ನ.

(www.kendasampige.com, ೧ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೫. ಶೌರಿ ಎಂಬ ರುಜು: ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸ್ವಗತ

ಹೆಚ್.ವೈ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಇವರು ನಮಗೆ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ 'ಶೌರಿ' ಎಂದು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡವರು. ಅವರ ತಂದೆ ವಿದ್ಯಾನ್ ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ, ಆಗ ನನ್ನ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು. ನನ್ನ ಮೊದಲ ನಿಜವಾದ ಗುರುಗಳು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ನೆಹರೂ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲೆಂದು ಪಡೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತ ಇದ್ದೆ. ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕದ ಒಳ ಪುಟದಲ್ಲಿ 'ಶೌರಿ' ಎಂಬ ನೀಟಾದ ಸಹಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಶೌರಿ ನನ್ನ ಗುರುಗಳ ಮಗನೆಂದೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡು ಓದಿ ತಂದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟವರೆಂದೂ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದು.

ಈ 'ಶೌರಿ'ಯೇ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರೆಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ, (ಭಾರತ ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶವಾದ ನಂತರ) ಹಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ೧೯೪೨ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಇವರು. ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದವರು ಇವರು. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಪರಿಚ್ಛೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆನರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದವರು ಇವರು-ಹೀಗೆ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರು ಇವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು. ಅವರ ತಂದೆ ಎಂದೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುವವರಲ್ಲ. ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಓದಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಸಾವಧಾನದವರು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು. ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಿ ನಮಗೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಭಾವುಕರು ಕೂಡ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಸತ್ತಾಗ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದಂತೆ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಗೀತೆಯ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಗುರುಗಳನ್ನು ಮಗನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದವರಲ್ಲ. ಶುಭ್ರವಾದ ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆಯುಟ್ಟು, ಬಿಳಿ ಪೇಟ ಧರಿಸಿ ಯಾವತ್ತೂ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತ ಇದ್ದ ಇವರನ್ನು ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದು ಒಂದು ಭಾನುವಾರ; ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಹಿತ್ತಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೂತಿದ್ದಾಗ. ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತ ಇದ್ದವರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಅಭ್ಯಂಜನವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿಯೂ ಕಂಡಿದ್ದನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೆ.

ಅವರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿನಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಬಾರದವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೆ- ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿ. ಅವರೇ ಕೊಡಿಸಿದ ಲಾಟೀನು, ಸ್ಲೇಟು, ಬಳಪಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಒಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಪುಸಲಾಯಿಸಿ, ಗಾಂಧಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಆಗಿನ ಚೋಟುದ್ದದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದವರು ಈ ನನ್ನ ಗುರುಗಳು. ಆಗಿನ ನನ್ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆಯೆಂದರೆ ಮಠದ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟನೊಬ್ಬ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತು ಶಾಲೆ ಸೇರಿ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರನಾಗಿ ಮಠದ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ಪಾರಾದದ್ದು. ನನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಸಿಲು ಕಾಯುತ್ತ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದು ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕಷಣದ ತಿಂಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಹೋದಾಗ.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಶೌರ್ಯದ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಾಲೋ ಬಗ್ಗಿಯೂ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಿದ್ದವು. ತಮಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಎದುರಾದ ಪ್ರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ಜೈಲಿನಿಂದ ಪರಿಕ್ಷೆ ಬರೆಯಲು ಅವರು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಅರ್ಹತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೊದಲನೇ ಸ್ಥಾನ ಬರಲು ಅವರು ಅಡ್ಡಿಯಾಗದೇ ಇದ್ದದ್ದು. ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರೋಷಗೊಂಡು ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಅದರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ರೋಲೋ ಕ್ಲಾಕ್ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಒಡೆದಾಗಲೂ ಪೊಲೀಸರನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ಸೆ ಬರದಂತೆ ತಡೆದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರಲು ತಾನೆ ಮುಂದಾದದ್ದು.. ಇತ್ಯಾದಿ. ನಾನು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಸೇರಿಯಾದ ಮೇಲೂ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರಾಲೋ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೇಬಲ್ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ರೋಲೋಕ್ಲಾಕ್ ಇದ್ದ ಜಾಗ ಖಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿಯೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಾಹಸದ ಲೆಜಂಡಾಗಿಯೂ ಉಳಿದಿತ್ತು-ಬಹಳ ಕಾಲ.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಪ್ರಧಾನಿ ಸೆಕ್ರೆಟೇರಿಯಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇಡೀ ನೆಹರೂ ಮನೆತನದ ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿ ಕೊನೆತನಕ ಉಳಿದದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಇದ್ದೂ ಕಿಂಚಿತ್ ಏನನ್ನೂ ತನಗಾಗಲೀ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಾಗಲೀ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಏಕೈಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವರೆಂದರೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಾಗಲಾರದು. ಎಂದೂ ಇವರು ಬಾಗಿ ಬಳುಕಿದವರಲ್ಲ; ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಇದು ದೇಶಸೇವೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿದು ನೆಹರೂ ಮನೆತನದ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ತನ್ನ ನಿಗದಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರು.

ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಇದು: ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವರ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಅವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತನಕ ಅವರ ಸುತ್ತ ಬಾಲಬಡುಕರು, ಹೊಗಳುವ ಭಟರು, ವಂದಿಮಾಗಧರು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಲೆಂದು ಯಾರನ್ನೂ ಯಾವತ್ತೂ ಹೊಗಳದ, ಅನಗತ್ಯವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡದ ಈ ಧೀರ ಗಂಭೀರ ಮನುಷ್ಯ ನೆಹರೂಗೂ ಬೇಕಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಆತಂಕಿಯೆಂದೂ, ಗರ್ವಿಯೆಂದೂ ನಾವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿದ್ದ ರಹಸ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರಾಗಿದ್ದ ಇಂದಿರಾಜೀ ಕೂಡ ಇವರ ನಿಷ್ಠುರ ಸತ್ಯದ ಕಿವಿಮಾತಿಗೆ ಕಿವುಡಂತೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ತಂದೆ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ದೇಶದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದವರು. ಆ ಕಾಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದ ಮೇಲೂ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು-ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ. ನಾನು ಗೌರವಿಸುವ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಇದೇ ವಾದದವರು: ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತು ಮೊಕಾಶಿ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಾದರೂ ತಮಗೆ ಬಂದ ಪದ್ಮಭೂಷಣವನ್ನೇ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ಒಗೆದವರು.

ಆದರೆ ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ನೋಡಿ? ಕಾರಂತರು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ, ಅವರ ಮನೆಯ ಒಬ್ಬ ಅಜ್ಜನಂತೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಮುಜುಗರ ಪಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಲು ಕಾರಂತರು ಹೋಗುವಾಗ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಮಕ್ಕಳೂ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಇರುತ್ತ ಇದ್ದುದು ಉಂಟಂತೆ. ಯಾರೂ ಕಾರಂತರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದರಂತೆ: 'Are these your grand-children?' ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಆಟವಾಡುತ್ತ ಇದ್ದ ಕಾರಂತರು ಹೇಳಿದಂತೆ : 'Yes they are 'grand' children'.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಕಾರಂತರ ಮೈಮನಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಮೌನಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಕನ್ನಡ-ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ತುಂಬ ಹಿತವೆನ್ನಿಸುವಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅವರ ತಂದೆಯವರು ಕೃತಿಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಗಾಢವಾಗಿ ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಪಾರ್ಕಿನ್ಸನ್ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲೂ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಆರ್.ಕೆ. ನಾರಾಯಣರ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅವರಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ನಾನವರನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಮಾತಿಗೇ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ನಗಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರು.

ನಾನು ಅವರಿಗಿಂತ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವವನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾಗ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು. 'ಇವರು ಲೋಹಿಯಾ ಅಭಿಮಾನಿ; ನೆಹರೂ ವಿರೋಧಿ'ನಾನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ಹೇಳಿದೆ: 'ಈ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ; ಒಂದು ನಿಮ್ಮಂತಹ ನೆಹರೂ ವಾದಿಗಳದು. ಇನ್ನೊಂದು ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಗಳದು. ನಮ್ಮ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೂ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂವಾದಿಗಳೇ'. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; 'ಗಾಂಧೀಜಿ ನೆಹರೂಗಿಂತ original. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಹೊಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ನಮ್ಮ ನೆಹರೂ'.

ಲೋಹಿಯಾ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಮಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ, ನೆಹರೂ ವಿರೋಧದ ವ್ಯಸನದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ರಾಜಕಾರಣಿ ಎಂದು ಅವರ ಮತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಗಾಂಧಿ ವಿಷಯ ಬಂದದ್ದೇ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವನ್ನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ತಮಗಿನ್ನೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತಹ ಆರಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ ಇದ್ದುದನ್ನೂ ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ. (ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ, ಇಡೀ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಕಥಿತವಾಗುವ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ) ವಿಯೆಟ್ನಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಇದು:

ಯಾರೋ ವಿಯೆಟ್ನಾಮಿನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಹೋರಾಟಗಾರನಾದ ಹೋತದ ಗಡ್ಡದ, ಚೂಪು ಮೂತಿಯ ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್‌ಗೆ ಹೇಳಿದರಂತೆ. 'ನೀವು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯಂತಹ ಮನುಷ್ಯ'. (ಮಾವೋ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ನಿಜವಲ್ಲ; ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ನಿಜವೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ-

ಇರಲಿ) ಈ ಮಾತಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯನಾದ ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಥಟ್ಟನೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ 'ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗಾಂಧಿಗಿಂತ ಮೇಲು'. ಹೀಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳಿಸಿ, ಕೊಂಚ ತಡೆದು, ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು 'ಗಾಂಧೀಗಿಂತ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರ.'

ಗೊತ್ತಿರುವ ಈ ಕಥೆಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾದ್ದು ಒಂದು ಇದೆ: ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಾಕುವಂತಹ ಬಾತ್‌ರೂಮ್ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಳೆದಾಡುತ್ತ ನಡೆದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಬಂದವರು ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರು ಸೇದುತ್ತ ಇದ್ದ ವಿಲಾಯಿತಿ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದು ಖುಷಿಯಿಂದ ಸೇದಿ ಹರಟೆ ಹೋಗುತ್ತ ಇದ್ದರಂತೆ. ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರು ರಾಯಭಾರಿಯ ಸವಲತ್ತಿನಿಂದಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತ ಇದ್ದ ವಿಲಾಯಿತಿ ಸಿಗರೇಟಿನ ಒಂದು ಕಂತೆಯನ್ನು ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ- 'ನಿಮಗಿದು ಇಷ್ಟವಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು. ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದರಂತೆ: 'ನನಗೆ ಇದು ಇಷ್ಟವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಬಂದು ಕೂತು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದು ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹರಟಲು ಬರುವುದು ಬೇಡವೆ?' ಎಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರಂತೆ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರಿಗೂ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕೇಳುವುದು ಇಷ್ಟ. ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾರಂತ ಪುರಾಣಗಳು, ಬೇಂದ್ರೆ ಪುರಾಣಗಳು, ನೆಹರೂ ಗಾಂಧಿ ಪುರಾಣಗಳು, ಇದ್ದವರು.

ಅಡಿಗರು ಶಾರದಾಪ್ರಸಾದರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತ ಇದ್ದವರು. ಅವರ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು: ವಿನಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ; ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ, ನನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಇಬ್ಬರೇ: ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಮತ್ತು ವೀಣಾ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು.

ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಅಷ್ಟೆ; ತೂಗಿ ತಿಳಿಯುವ ನಿಷ್ಠುರತೆಯ ಸ್ವಾನುಭವದ ಜ್ಞಾನ ಅದು. ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ನರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವ. ಅವರು ತೀರಿ ಕೊಂಡಾಗ ಇಡೀ ದೇಶದ ಮರುಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿತು. ರಾಮಾನುಜನ್ನರು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಗಮನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಆನಂದಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯವರು (Dance of Siva ಬರೆದವರು) ಸೆಳೆದಂತೆಯೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೆಳೆದವರು ಎಂದು ನಾನು ಬರೆದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ಶಾರದಾಪ್ರಸಾದರು, ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯ ತನಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿನಯದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲೇ ಕೇಳಿದರು: 'ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರಾಗಿ ರಾಮಾನುಜನ್ನರು ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ಕುವೆಂಪುರಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಗಮನ ಅಪಾರವಾದ್ದು, ಇದು ಯಾಕೆ?' ಎಂದಿದ್ದರು. ರಾಮಾನುಜನ್ನರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಗತ್ಯದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿದ್ಯಮಾನವಿದು ಎಂಬಂತೆ ರಾಮಾನುಜನ್ನರನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ನನ್ನ ನೋಟವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಮಾನದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವರೂ ಅವರ ಸೋದರ, ಸೋದರಿಯರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಕಿರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಪುರಾಣದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಅವರ ತಂದೆಯ, ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬದ ನೆನಪಾಗಿ, ಏನನ್ನೂ ಮರೆ ಮಾಡದಂತೆ, ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕ್ರಿಯೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತು.

ನಿರಕ್ಷರರಾಗಿದ್ದ ಈ ಅಜ್ಜಿ ಮಹಾ ಜಗಳಗಂಟಿ; ಮುನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲೋ ಎಲ್ಲೋ ಇದ್ದು ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಏನು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಇದ್ದ ಈ ಅಜ್ಜಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಳೆದರೆ ಅದು ಫಳ ಫಳ ಹೊಳೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ನಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೊಮ್ಮಗಳು ಓದಿ ಹೇಳಬೇಕು; ಒಮ್ಮೆ ಮೊಮ್ಮಗಳು ನೀನೇ ಯಾಕೆ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದಾಗ ಆ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಓದಲು ಈ ಅಜ್ಜಿ ಕಲಿತು ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಗೀತದ ಜ್ಞಾನ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಹಾಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ

ನಿಷ್ಕರತೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜಿಯ ರಂಪಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಸೋದರ, ಸೋದರಿ ಯರು ಈ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು-ಕೇವಲ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನೂ ತಮಗೊದಗಿದ ಪಿತೃದತ್ತ ಪುಣ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು-ನಮಗೆ ಆಪ್ತವಾದ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಇದೊಂದು ಅನನ್ಯವಾದ ಗತಿಸಿದ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಣವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬಲ್ಲ ಹಿತಮಿತದ ಧಾಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಇದೊಂದು ಅನನ್ಯವಾದ ದಾಖಲೆ.

ನಾನೀಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆನೆಯಲೇ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿದೆ. ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಶಯದಿಂದ, ಇದೊಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗ್ಯಾಂಗಿನ ಹುನ್ನಾರವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರನ್ನೂ ಆಗೀಗ ಕುಟುಕುತ್ತ ಇದ್ದ ಗೆಳೆಯ ಲಂಕೇಶರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶೆ ಅವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಿವ್ಯೂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

* * *

ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯ ಕಾಲ ಇವತ್ತಿಗೂ ನಾವು ದಾಟಿ ಬಂದು ಗಂಡಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ನಾನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುದನ್ನೂ ನಾನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಒಪ್ಪಲಾರದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ನಾವು, ಎಲ್ಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಒಟ್ಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಲೋಹಿಯಾ ವಾದವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ನಾನು, ಈಗ ಮತೀಯವಾದದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಬಿಜೆಪಿ ಬೆಳೆಯಲು ನಮ್ಮ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ವಿರೋಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಜನತಾ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜಕೀಯವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಕಿರಿಕಿರಿ ಪಡುತ್ತ ನಾಚುತ್ತೇನೆ.

ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸ ಅಪಾರವಾದ್ದು. ೧೯೭೨ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೋಮಿಬಾಬ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಿರಿಯರಾದ ಪ್ರಭುಶಂಕರರು, ನನ್ನ ಹಲವು ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸುತಾರಾಂ ಒಪ್ಪದವರು, ಈ ಫೆಲೋಶಿಪ್ಪಿಗೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರು. ನನಗೆ ನಾರಾಯಣ ಮೆನನ್‌ರಿಂದ ವಿವರ ಕೇಳಿ ಕಾಗದವೂ ಬಂತು. ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳನಂತರ ನಮಗೆ ಈ ನಾರಾಯಣ ಮೆನನ್ (ಯೇಟ್ಸ್ ಮೇಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದು ಜಾರ್ಜ್‌ಆರ್ವೆಲ್‌ನ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದವರು; ಬಿಬಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ವೆಲ್ ಜೊತೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದವರು) ಹೇಳಿದರು; I am grateful to Sharada Prasad who gave me your name. ಅದೆಷ್ಟು ಬಾರಿ ನಾನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರನ್ನ ನೋಡಿದ್ದೆನೋ! ಪ್ರತಿ ಸಾರಿಯೂ ನೆಹರೂ ಕಾಲದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತ ಇದ್ದರೇ ಹೊರತೂ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಅವರು ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಹೋಮಿಬಾಬಾ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆದ 'ಭಾರತೀ ಪುರ'ವನ್ನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿದವರು 'ಅವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು ಓದಿ ಮೆಚ್ಚಿದರು.

ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ಕಾಲದ ಒಂದು ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದಲೇ ಈ ನನ್ನ ಲೇಖನ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರು ಆಗಿನ ನನ್ನ ಹಿರೋ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಡೈನಮೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ಸಿಡಿಸಿ, ಆಳುವ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಗೆ ಕಿರುಕುಳವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಸಂಚಿನ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಡೈನಮೈಟ್‌ನ್ನು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನ್ನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುಮಾನಿ ಬರದಿರಲಿ ಎಂದು ಯಾರನ್ನೋ ಹಿಡಿದು ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ಪರ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಸಿ, ತಾನೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯಿಂದಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನನ್ನ ಮುಖಾಂತರ ಶಾರದಾಪ್ರಸಾದರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರಿಂದ ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆ

ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು-ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬಳಸಿದ್ದು ಅನೈತಿಕ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ಕಾಲದ ಕ್ರೂರ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರನ್ನು ಬಾಧಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಎಂದೆಂದೂ ನೆಹರೂ ಮನೆತನದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಲ್ಲ.

ಈ ನನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಅವರ ತಮ್ಮ ರಾಜಗೋಪಾಲರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜಗೋಪಾಲರೂ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳೇ; ಆದರೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಎಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವವರು.

ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಗೂ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಜೊತೆಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ನಾನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು: ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯ ಕೊನೆ ಕೊನೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ಇದು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗ್ರೀನ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಆನಂತರ ಟಫ್ಟ್ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನೂ ತನಗೆ ನೋಡಲು ಅನುಮತಿ ಸಿಕ್ಕಿತೆ ತಿಳಿದು ಬರಿ ಎಂದಿದ್ದರು.

ನಾನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಒಂದು ದುಗುಡ ದುಮ್ಮಾನ ತುಂಬಿದ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ಮಾರ್ಟಿನ್‌ಗ್ರೀನ್ ವಿನೋಬಾರನ್ನೂ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದಾರೆ. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನು ಅವರು ನೋಡಲಾರದೆ ಹೋದರೆ ಭಾರತೀಯನಾಗಿ ನನಗೆ ಅವಮಾನ ಎಂದೋ ಏನೂ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಹೇಳದೆ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು-ಸೆಡವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡುವುದು ನನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ಇದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಸ್ವಷ್ಟವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾಗದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಕಾಗದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನು ಜೈಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ಬರೆದಿದ್ದರು: ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಜಿತ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರು, ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು. ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಳಾಸ, ದೂರವಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗಿದೆ ಇದೊಂದು ಅಫಿಶಿಯಲ್ ಆದ ಆದರೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಬರೆಯಲು ಅಂಜುವ ಕಾಗದ.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗ್ರೀನ್‌ಗೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರಿಯರಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದಿರಾಜಿ ಸೋತಮೇಲೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ವೀಲ್‌ಭೇರ್ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಹೊರಬಂದ ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಅವರ ಉದಾತ್ತತೆಗೆ ಸಂಕೇತವೆಂದು ತಿಳಿದೆವು. ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಇಂದಿರಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹರಸಿದರಂತೆ: “I wish you a brighter future than yor past” ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗ್ರೀನ್‌ಗೆ ಇದು ನೈನಿಕವೆನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದೇ ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ತೀರಾ ಹದಗೆಡಹುವಂತೆ ಕುನ್ನಾರ ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಬರುವ ಮಾತಾಡಿದ್ದರು. ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಯವಿರಬೇಕು. ಇಂದಿರಾ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಆಗಿನೆಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನುಕ್ಷಮಿಸಬಹುದು-ಗಾಂಧಿಯಂತೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಹಿಂದಿಲ್ಲದಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಲಿ ಎನ್ನುವುದು moral confusionನಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಎಂದು ಗ್ರೀನ್‌ರ ವಾದ.

ಚರಿತ್ರೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ್ದು. ಹಿನ್ನೋಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನೋ? ವಿವೇಕವನ್ನೋ? ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜಯಪ್ರಕಾಶರ ಜೊತೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದ ಆರ್ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ನ ಸರಸಂಘ ಚಾಲಕರು ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕಿಯೆಂದರೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯೇ ಎಂದು ತಾವೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದ ವಾಜಪೇಯಿಯವರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಹೇಳಿದರು. ಜಯಪ್ರಕಾಶರು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ನೆನಪಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಶಾರದಾಪ್ರಸಾದರ ಜೊತೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಿತ್ತು.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ತನ್ನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ದೊರೆಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಅ ವನಿಗೆ ಸಿಗುವುದು ಹೆನ್ರಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ನರಿ. ಇವನು ಪೋಲಿ ಪಟಾಲಂಗಳ ಜೊತೆ ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೆಂಡದಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದು, ಆಮೇಲೆ ದೊರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನಜೀವನಾನುಭವವನ್ನು ಇಂಥವರಿಂದ ಪಡೆದವನೇ ಆದ ಅವನ ಪರಮ ಗೆಳೆಯನಾಗಿದ್ದ ಫಾಲ್ ಸ್ಟಾಪ್ ಎಂಬುವನು ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಾದ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ 'ನೀನು ಯಾರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಅಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಹೆನ್ರಿ ಆದರ್ಶ ದೊರೆಯೂ ಹೌದು. ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಂಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಲ್ಲ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ದರ್ಶನವಿದು.

ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳಿವೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ನಿಕ್ಸನ್‌ರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ, ಚೀನದ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹಮಾಡಿದ ನರಿ ನಿಕ್ಸನ್ ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂತೆ. ಇಂದಿರಾಜಿ ಮಾರನೇ ದಿನ ತಾನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಂದಿಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕುಟಿಲ ರಾಜಕಾರಣಿ ನಿಕ್ಸನ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರದಿದ್ದ ಅಮೇರಿಕಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ, ಚಿಂತಕಿ ಸುಸಾನ್ ಸೊಂಟಾಗ್ ಜೊತೆ ಬ್ರೇಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ ಸುದ್ದಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ಎಲ್ಲ ಧೀಮಂತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿತು. ನಾನು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿರುವುದು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರೇ ಈ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿರಬಹುದು ಎಂದು.

(ಉದಯವಾಣಿ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಸಂಪದ-೭ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *

ನಾನು ಕೇಳಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ತಮ್ಮ ರಾಜಗೋಪಾಲರು ತಿದ್ದಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ. ರಾಜಗೋಪಾಲರ ಈ ಪತ್ರ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಗೊಂದು ನಿದರ್ಶನ.

- ಅನಂತಮೂರ್ತಿ,

ಶರಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನ ತುಂಬ ರಸವತ್ತಾಗಿದೆ, ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಮೂವರು ಪ್ರಧಾನಿಗಳಿಗೆ ವಾರ್ತಾಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವ ನೀರಸ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದಿ ಬೇಸತ್ತವರಿಗೆ ಈ ಲೇಖನ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲೇ ಹಲವಾರು ಕತೆಗಳು ಹರಡಿದ್ದವು. ಮೈಸೂರು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಓದದೇ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕವೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ ಎಂಬುದೂ ಅಂಥದೊಂದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಬೇಕೆನ್ನಲು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲ ನಾನು ಎಂದು ನಗೆಯಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲೂ ಅಂಥ ಒಂದು ದಂತಕತೆ ಸೇರಿದೆ. ಅವರು ಜೈಲಿನಿಂದಲೇ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪರೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು ಎನ್ನುವುದು. (ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ರಾಲೋ ಅಡ್ಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ-ಜೈಲಿನಿಂದಲೇ ಪರೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ-ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಲೋರವರನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಕತೆಯಾಗಿದೆ.)

ಅವರ ತಮ್ಮನಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ ಇದು (ಇದನ್ನು ಮನೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಕೇಳಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ): ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರು ೧೯೪೨ರ ಕ್ಲೆಟ್ ಇಂಡಿಯ ಚಳವಳಿ ಸೇರಿ ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟಾಗ ೨ನೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ೧೮ ತಿಂಗಳ ಸಜೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೆ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೪೫ರಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಆನರ್ಸ್ ಮುಗಿಸಿದರು. ಅವರು ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದವರು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಸ್ತಿಗೆ

ಅಡ್ಡಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತುಂಬ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೂ, ಅವರ ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಯ ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಹಲವರು ಸೇರಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಓದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗಲೂ ನನಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಗೆಳೆಯರು: ಶ್ರೀಗಳಾದ ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ, ಎಂ.ಎಸ್. ವರದರಾಜನ್, ಎನ್.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ವಿ. ನಾಗರಾಜ ರಾವ್-ಇವರುಗಳು ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಕ.

ನಿಮ್ಮಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ಇಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದಾಗ, ಅದು ಒಂದು ಕತೆಯಷ್ಟೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಜನ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ನಿಜ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚು. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಗೆ ತುಂಬ ಬೆಲೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥ ಕತೆಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನವೇ ತೋರಿಸುವಂತೆ.

- ಎಚ್.ವೈ. ರಾಜಗೋಪಾಲ್
ಮೀಡಿಯಾ, ಪೆನ್ನಿಲ್ವೇನಿಯಾ, ಯು.ಎಸ್.ಎ.

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೬. ಭಾರತದ ಮಗು ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ

ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ಕುರಿತು ಬರೆಯಲು ಹೊರಟ ಈ ಕ್ಷಣ ನನಗೆ ನೆಪಾಗುವುದು ಗತಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರಾದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಚರ್ಚೆಗಳು.

ನಾವಿಂದು ಚಿಂತಿಸುವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಸಬಹುದು. ಒಂದು ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ನೆಹರೂವಾದಿಗಳದ್ದು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೂ ಮೂಲತಃ ನೆಹರೂವಾದಿಗಳು. ಇದೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೆ. 'ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಿಂದ ವಿಮೋಚಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದ ನೆಹರು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿರೋಧಿ. ಆದರೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ನೆಹರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಉತ್ಪನ್ನವೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಯಾವತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಚಿಂತನಾ ವಿಧಾನಗಳ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು.'

ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನವೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಡಾ. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಲೋಹಿಯಾ ಕೂಡಾ ನೆಹರೂರಂತೆಯೇ ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಸಿದವರು. ಆದರೆ ಅವರದನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಗಾಂಧೀವಾದಿಯಾದವರು. ನಾನೂ ನೆಹರೂ ಯುಗದ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಜೀವನ ವಿಧಾನ, ನನ್ನೊಳಗಿರುವ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆಹರೂ ಯುಗದವೇ. ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ನನಗಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಗಾಂಧಿ ಕನಸಿನ ನವ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಗಾಂಧಿ ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ? ಅವರು ನಮ್ಮ ರೈತರು, ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ, ಮೇಧಾ ಪಾಟ್ಕರ್ ಅವರ ಭಾವೋಚ್ಚಲ ಮಾತು ಹಾಗೂ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ರನ್ನಾಗಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಎಲ್ಲರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಗಾಂಧಿ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ದಲಾಯ್ ಲಾಮ ನೇತೃತ್ವ ನೀಡಿರುವ ಟಿಬೆಟ್‌ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೇ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಾಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಪಡದೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದವನನ್ನು 'ಗಾಂಧಿ ಪಾಸ್' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರೂ ತಾವು ಸೋತಾಗ: 'ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಎಲೆಕ್ಷನ್‌ಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂಬ ಸಿನಿಕ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಟಿನ ಗುಂಡಿಗೆ ಕೆಂಪು ಗುಲಾಬಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆಹರೂ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿ ಇದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೊಂದು ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕನಸನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಾದ ನಾವು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡದ್ದೇ ಹೀಗೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ (ರಾಮು) ಗಾಂಧೀಗೆ ರಮಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅದ್ವೈತ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕರ್ಮಯೋಗದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. (ನೌಖಾಲಿಯ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ರೂಪಕ.) ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆಹರೂರನ್ನು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಆರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಗಾಂಧಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ 'ಉಪಾಯ'ವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನೆಹರು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವಂಥದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನೆಹರು ಆಧುನಿಕನಾಗರಿಕತೆ ಕುರಿತಂತೆ ತಮಗಿದ್ದ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟಿಯನ್ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯಲ್ಲೇ ಗಾಂಧಿ 'ಕನಸಿ'ಗೂ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಚಿರಕಾಲದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಸತ್ಯದ ಅವಧಾನಿಗಳಾದ ಗಾಂಧಿ ನಂಬಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರದಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಅಥವಾ ರಾಜಾಜಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಂದಿನ ಅಶಾಂತ ಭಾರತ ಈ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ ಗಾಂಧೀ ಒಂದು 'ಉಪಾಯ' (ಉಪ+ಆಯ=ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಕ್ರಮ) ಮಾಡಿ ನೆಹರೂರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ರಾಮೂ ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರೂಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಜತೆಗಿದ್ದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಘಟನೆ ಇದು: ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಆಶ್ರಯ ಕೇಳಿದಾಗ ನೆಹರೂಗೆ (ಚೀನಾದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಒಲವಿದ್ದರೂ) ಗಾಂಧಿ ನೆನಪಾಗಿ ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದ್ಧತೆಯೆನಿಸಿರಬಹುದು.

ದಲಾಯ್‌ಲಾಮಾ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏನನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿಂದೀ ಲೇಖಕ ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮಾ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದರು. ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಘಟನೆಯಂತೂ ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ಕುರಿತಂತೆ ನಾನು ಬರೆದ ಕವಿತೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಟಿಬೆಟ್‌ನ ಈ ಮಹಾ ಸನ್ಯಾಸಿ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟ್‌ನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾಮೂಲು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೆಯೇನೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂಥ ವಾತಾವರಣ ಅದು. ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧ

ಚೀನಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ತಾವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟದ ಮಧ್ಯೆಯೇ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಮನದುಂಬಿ ನಗುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಉಡುಪಿನ ಮೇಲೊಂದು ಇರುವೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ದಲಾಯ್‌ಲಾಮ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನೆದುರು ಇದ್ದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಗುವಿನಂತೆ ನಕ್ಕು, ಟೆಬೆಟ್‌ನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಇರುವೆಗೂ ಸ್ಥಳವಿದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ತಟ್ಟಿತು. ಇಂಥ ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲೇ ಬೇಕು ಎನಿಸಿತು.

ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದೂ ನನ್ನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ನಾನು ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕರ ನಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಚೀನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬೀಜಿಂಗ್ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿಳಿದು ನಾವು ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಹೊಟೆಲ್‌ನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೇನಾ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತವರಿದಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಾಯಂದಿರು ಕಂಡರು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ತಿಯಾನ್ಮೆನ್ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕಿದ ದೃಶ್ಯವಿದು. ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಂತೂ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಸೈನಿಕರ ಕೈಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೈನಿಕರು ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಪೆಚ್ಚು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾವು ಹೊಟೆಲ್ ತಲುಪಿ ರಾತ್ರಿಯೂಟ ಮಾಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ದುಭಾಷಿ ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬಳು ತಾಯಿಯೇ. ಆಕೆ ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದಿರುವ ಚೀನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಿಯಾನ್ಮೆನ್ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದವಂಥ ಸ್ವಾಚ್ಛ್ಯ ಆಫ್ ಲಿಬರ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಚ್ಛ್ಯ ಆಫ್ ಲಿಬರ್ಟಿಯ ಆಯ್ಕೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮೆರಿಕ ಸರ್ಕಾರ ವಿಯೆಟ್ನಾಂನ ಬಡಪಾಯಿ ಜನತೆಯ ಜತೆಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಅಮೆರಿಕಾದ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಅರಿಯದ ತಿಯಾನ್ಮೆನ್‌ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಧರಣಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಯುವಕರೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಯುವ ಕನಸುಗಾರರಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದರೆ ಮಾವೋತ್ಸೇ ತುಂಗನಂಥ ನಾಣಕ ಆರಂಭಿಸಿದ ಲಾಂಗ್ ಮಾರ್ಚ್ ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಪಾನೀಯವಾದ ಕೋಕಾಕೋಲಾವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಈಗಿನ ಚೀನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ದಿನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗೋಣ: ಬೀಜಿಂಗ್‌ನ ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲುಗಳ ಒಳಗಾಗಲೇ ಚೀನೀ ಸೇನಾ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಸುದ್ದಿ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹರಡಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನಾವು ಟಿ.ವಿ. ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರೀ ಚಾನೆಲ್‌ಒಂದು ಚೀನಾದ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರನೇ ದಿನ ನಾವು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡೆವು.

ಚೀನಾದ ಪ್ರಮುಖ ಉರ್ದು ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರು ನಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ತಂಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಉರ್ದು ಬರೆಹಗಾರರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು 'ಸೇನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಚೀನೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಉರ್ದು ಲೇಖಕರು ಇದನ್ನು ಓದಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬಹುದು' ಎಂದರು.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಎದೆತುಂಬಿ ಬಂತು.

ಯುವಕರ ಕಗ್ಗೊಲೆಗೆ ನಾವು ರೈಟರ್ಸ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮರುದಿನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆವು.; ನಾವು ಚೀನಾವನ್ನು ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಯುವ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ಕವಿತೆಯಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ'. ಚೀನಾದ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಹೇಳಿದ್ದು. ಚೀನಾದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ನಂಬಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ನೇರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಮಾತು 'ಯಾವುದು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಸತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ'.

ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ಟಿಬೆಟ್‌ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುರಿತ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಾಗಲೂ ಅವರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗೂ ಒಂದು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ-ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ.

* * *

ತಿಯಾನ್ಮೆನ್ ಚೌಕದ ಪ್ರಕರಣದ ನಡೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕರ ನಿಯೋಗವೊಂದನ್ನು ಚೀನಾಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿದೆ. ನಾವು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರ ಜತೆಗೆ ನಿಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅನುಮತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿವು: 'ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ'ವಾದ (nationalism) ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಸಹನೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದೀ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಂತೂ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ-ನೈತಿಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಆದರೆ ಬರೆಹಗಾರರಾದ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಟಿಬೆಟ್‌ನಂಥ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೌದ್ಧ ಮತದಿಂದ ನೀವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಆಧುನೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಟಿಬೆಟ್‌ನ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ನೀವು ತಡೆಯೊಡ್ಡಬೇಕು. ನಾನೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಭಾರತದ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಹು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ'.

ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದ್ದು ಅವರು ಕೈಕುಲುಕಿದ ಬಗೆಯಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ತಥಾಕಥಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತೊರೆಗೊಳಗಾದವರೇ.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮಾ ಜತೆಗೆ ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದೆ. ಅದೊಂದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಭೇಟಿ. ಗೆಳೆಯ ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮಾ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ 'ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ನಿಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಟಿಬೆಟ್ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ?' ಎಂದರು. ಇದಕ್ಕೆ ದಲಾಯ್ ಲಾಮಾ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು. 'ಛೆ ಛೆ. ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾನು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಟಿಬೆಟ್ ಬೌದ್ಧರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಮೆರಿಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಲಗಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಭಾರತ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ. ಆಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಹೇಗಿದ್ದೆವು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.'

(ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಅನುವಾದ-ಎನ್.ಎ.ಎಂ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್)

kendasampige.com

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೭ ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗ್ ಒಂದು ನೆನಪು

ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗ್‌ರನ್ನು ಎರಡು ಸಾರಿ ನಾನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಅಶೋಕ ವಾಜಪೇಯಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರ್ಜುನ್ ಸಿಂಗ್‌ರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅಶೋಕ್ ವಾಜಪೇಯಿ ಸ್ವತಃ ಕವಿ. ನನ್ನ ವಾರಿಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕಾಣೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ನಿವಾಸದ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಆ ನಿವಾಸಕ್ಕಿಂತ ಅದ್ಭುತವಾದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಭಾರತ ಭವನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭದ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಹಿಂಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ನಾಯಕನ ಬಂಗಲೆಗಿಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದೆಂದು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಜುನ್ ಸಿಂಗ್‌ರು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಬೇಕಾದವರು. ಅಶೋಕ್ ವಾಜಪೇಯಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಾರತ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಾರಣರಾದರು.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಿದ್ದದ್ದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಲ್ಲ-ಭೋಪಾಲದಲ್ಲಿ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂದೀವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರ ವಿರೋಧ ವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಅಶೋಕ್ ನಮ್ಮ ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರನ್ನು, ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್‌ರನ್ನೂ ಈ ಭಾರತ ಭವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಬ್ಬ ಕಾಲೇಜು ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಸಂಬಳಕ್ಕಿಂತ ಕಮ್ಮಿ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಭಾರತ ಭವನವನ್ನು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಸನ್ಮಾನಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬಂದವು.

ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಮೊದಲ ಕಬೀರ್ ಸನ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಕವಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲನೆ ಕಬೀರ್ ಸನ್ಮಾನ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಪಡುವುದು ಸಹಜವೇ. ನಾಲ್ಕೈದು ಮುಖ್ಯ ಕವಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಶಾರ್ಟ್‌ಲಿಸ್ಟ್ ಆದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಯ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬಂಗಾಳಿ, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಅಡಿಗರ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಈ ಬಗೆಯ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅಶೋಕ ವಾಜಪೇಯಿ ಭಾರತ ಭವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಭಾರತಭವನದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬರದಂತೆ, ಅಶೋಕ ವಾಜಪೇಯಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರು: ತನ್ನ ಉದ್ದ ಗಡ್ಡದಲ್ಲೂ, ಕತ್ತಿಗಳಿದ ಕೂದಲಿನಲ್ಲೂ, ತಾತ್ವಿಕ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲೂ ಋಷಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ ಇದ್ದ ಮುಂಡು ಪಂಚೆಯುಟ್ಟೇ ಇರುತ್ತ ಇದ್ದ ಕಲಾವಿದ ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಬಿ.ವಿ.ಕಾರಂತರು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದರು ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಾತೀತರು. ಅನಾರ್ಕಿಸ್ಟರು ಎನ್ನಲೂಬಹುದು. ಇದೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಯಾಖೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಸುಸಂಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲ ಸೃಜನಶೀಲರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಾತೀತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಅಂಕೆಗೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳಪಡದ ಅರಾಜಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೇಳಿಬಿಡುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡದ ಧೀರನೆಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ 'ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಈ ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್. ಇಂತವರ ಜೊತೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅಶೋಕ್ ವಾಜಪೇಯಿ ಸ್ವತಃ ಕವಿಯೂ ಅವರ ಜತೆ ತಾನೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾವೆಲ್ಲರೂ

ಯಾವುದಾದರೂ ಸೆಮಿನಾರಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಾವು ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಚೀಪಾದ ಹೊಟೆಲಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಅರ್ಜುನ್ ಸಿಂಗ್‌ರು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಿಜೆಪಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ಮತ್ತು ಕಾರಂತರಂಥವರು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈರಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡರು. ಭಾರತ ಭವನಕ್ಕಿದ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ದೆಹಲಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಬಳಗ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕವಾಣಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರ ಹತ್ತಿರ ದೂರು ಹೇಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿತು.

ಈ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರಧಾನಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಾದು ಕೂತಿದ್ದೆ. ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರು ನನ್ನನ್ನು ಒಳ ಬರಲು ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜತೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ವಿಷಯವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ನಮ್ಮ ಬಳಗದವರು ಬರುವುದು ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ನನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದರು: 'ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಸಾಕು'. ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರ ಹೇಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಗ್ಗರಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ಹೇಳಿದರು 'ಇವತ್ತು ಸಂಜೆಯೇ ನಾನು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಜತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ'

ಬಿಜೆಪಿಯ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾದದ್ದಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರದಂತೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದು ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರ ನಡತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅವರು ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದವರು ಗತ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಕೆಳದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನೂ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರಂತೆ ತಮ್ಮ ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ತನ್ನ ಒಳಗಿನ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ನಾಚಿಕೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ನಾನು ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು ಅವರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇರಳದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಿಂಗರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದೆ. ಸಿಂಗ್‌ರು ಬಂದರು. ಅವರು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರೀ ಟಿ.ಬಿ.ಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ನಾನೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಬೊಮ್ಮಾಯಿಯವರು ಅವರ ಜತೆ ಇದ್ದರು.

ಸಿಂಗ್‌ರು ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾ ಉಪಹಾರವನ್ನು ಅವರೇ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ.

'ನೀವು ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು, ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಆಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ, ತನಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವ ರಿಸ್ಕ್ ಅನ್ನು ಅದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಿಸಿದರು. ನೀವು ಕೂಡಾ ಈಗ ಮಂಡಲ್ ಕಮಿಷನ್‌ನ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೀಗೆಯೇ ಪವರ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಗಾಗಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಲೋಹಿಯಾ ಬಗ್ಗೆ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ?'

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಬಹಳ ಕಾಲ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕತ್ತನ್ನೆತ್ತಿ ಉಪಹಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚಿಂತಾಮಗ್ನರಾದರು. ನಾನು ಅವರ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದೆ. ತುಂಬ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯಾವ ಕೃತಕವಾದ ಗತ್ತು ಇಲ್ಲದ ವಿನಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗರು ಹೇಳಿದರು.

‘ಇದು ಪವರ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್‌ಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ನೆಹರು ಕಾಲದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಇಷ್ಯೂ ಬೇಸ್ಡ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.’

ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇನೂ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದವನು ನಾನು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ವಾದದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ಮತ್ತೆ ಮೌನವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು.

‘ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದಿತು. ಅರುಣ್ ಶೌರಿಯವರು ತಮ್ಮ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಯುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ದಂಗೆಯೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲವರು ಸಾಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂತಲ್ಲ ಅದು ನನಗೆ ದುಃಖದ ವಿಷಯ. ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗದಂತೆ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುವವರು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸೋಲುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ....’

* * *

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಐ.ಕೆ.ಗುಜ್ರಾಲ್ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಪದ್ಮ ಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ವಾಜಪೇಯಿಯವರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ. ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೂತಿದ್ದ ಟೇಬಲ್‌ಗೆ ಶ್ರೀ ಅಡ್ವಾಣಿಯವರು ಬಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಅಡ್ವಾಣಿಯವರಿಗೆ ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಸಂಗೀತವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟವೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಬಹಳ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ನಾಯಕ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಾಡಿದರು. ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತದ್ದು ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ‘ಬೆನಜೀರ್ ಭುಟ್ಟೋ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನೀವು ಸಿಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಿದಿರಾ?’. ಅಡ್ವಾಣಿಯವರ ಮುಖ ಅರಳಿತು. ‘ಸಿಂಧಿಯನ್ನು ಮಾತಾಡುವವರ ಜತೆ ನಾನು ಸಿಂಧಿಯಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡುವುದು. ಬೆನಜೀರ್ ನನಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಂಧಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ.’

ಹೀಗೇ ನಾವು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಡ್ವಾಣಿ ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು.

‘ಭಾರತ ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರೇ. ನೋಡಿ, ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಸಿಂಗರನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯವನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರೂ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಘದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೆಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೇ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರು ಮಂಡಲ್ ಕಮಿಷನ್ ನಿಂದ ನಮೂದಿತವಾದ ಜಾತಿಯವರೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.’

ಥಟ್ಟನೇ ನನಗಾಗ ನೆನಪಾದದ್ದು ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. 'ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುವಂತಿಲ್ಲ.'

ನನಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ಮಾತಿನಿಂದ ಈ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ್ಯಾಲ್ಯೂ ಬೇಸ್ಟ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರೂ ಸಜ್ಜನರೂ ಆದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೆ.ಎಚ್.ಪಟೇಲರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು.

'ನೋಡು, ನಮ್ಮ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಪಾಲು ಜನ ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಎಂದರೆ ರಿಸರ್ವೇಷನ್ ಮುಖಾಂತರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲವು ದಲಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ಇಡೀ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರ ಜಾತಿಯವನೋ, ಕುಂಬಾರನೋ, ಬಡಗಿಯೋ, ನೇಕಾರನೋ, ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಓಟಿನ ಬಲವಿಲ್ಲದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಇತರ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬನೂ ಐಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುವುದು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪ. ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ಮುಖಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ಆಧುನಿಕವಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಈ ರಿಸರ್ವೇಷನ್‌ನಿಂದ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿದ್ದು ಕುವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮಗೆದುರಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹಾ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸದ ಹೊರತು ನಾವು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತರಲಾರೆವು.'

ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗ್ ಒಬ್ಬರೇ ನಮ್ಮ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕವಾದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಅವರ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ಏಕಾಕಿಯಾದ ಚಿಂತನ ಶೀಲನನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರು ನಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರೂ ಅವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರ ಚೈತನ್ಯದ ಕಾಷಾಯಗುಣ ಪಡೆದ ಜೀವಂತಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಲೋಹಿಯಾರ ನಂತರ ನಾನು ತುಂಬ ಗೌರವಿಸುವ ದ್ರಷ್ಟಾರ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು. ಜನಜಂಗುಳಿಯ ನಡುವೆ ಇದ್ದೂ ತಮ್ಮ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ, ದಿಟ್ಟನಾಗಿ ಕೊನೆತನಕ ಬಾಳಿದವರು ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗರು. ಮೂತ್ರಪಿಂಡದ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದಲೂ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದಲೂ ಬಳಲುತ್ತಲೇ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರೂ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಸಿಂಹ ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕಾರ್ಪೋರೇಟ್ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಜೊತೆ ಕೂಡಿ ಪೊಲಿಸ್ ರಾಜ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗರು ಸುದ್ದಿಯಾಗದಂತೆ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

(www.kenadasampige.com, ೮ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೧. ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎರಡಂಶದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ

ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೂ ಜನತಾದಳವು (ಜೆಡಿಎಸ್) ಭಾರತೀಯ ಜನತಾಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು “ಹಸ್ತಾಂತರ” ಮಾಡುವುದೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಸುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಿಜೆಪಿಯೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಕೆಲಸ ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸ್ಥಾನ ಅದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಧ್ಯಮದವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನದ ಹಸ್ತಾಂತರ ಎಂದೇ ಇದನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬರುವ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಮರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ಈಗಲೂ ಶ್ರೀ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಸಾರಾಂಶ ಇದು-ಶ್ರೀ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಬಿಜೆಪಿಯೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದಾಗ ಜೆಡಿಎಸ್ ಕೂಡಾ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಇದ್ದಾಗ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲಕನನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ‘ಈಗಿನ ರಾಜಕೀಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?’ ಅದಕ್ಕೆ ಚಾಲಕ ಹೇಳಿದ ‘ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪಾರೆಯಾ ಸಾರ್’. ಅವನು ಬಿಜೆಪಿಯ ಸದಸ್ಯ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಅಪವಿತ್ರ ಮೈತ್ರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದ ನನ್ನಂಥವನೂ ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯ ಹಸ್ತಾಂತರ ಆಗಬೇಕಾದಾಗ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಹೇಳುವುದು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮರೆತಿದ್ದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳೂ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಮರು ಚುನಾವಣೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆವು. ಇಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗದವರು ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಭರವಸೆ ನಮಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ತಾನೇ ಅಭದ್ರನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಒಟ್ಟಾಗುವ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಂದರು. ಬಿಜೆಪಿ ಜೊತೆ ಮರು ಮೈತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಶಾಸಕರು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಪಕ್ಷಾಂತರಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಲೋ ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರಲೋ ತಯಾರಾಗಿ ಇದ್ದಿರಲೂಬಹುದು. (ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ದೇವೇಗೌಡರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದವರಲ್ಲ) ಅಭದ್ರರಾದವರು ತಮ್ಮ ವಿಧಾನಸಭಾಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬದ್ಧರಾದವರು ಭದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ನಾನು ಈಗಲೂ ತಿಳಿದಿರುವುದು.

ಈ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರ್ಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೇರಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಕುಟಿಲವೆನ್ನಬಹುದಾದ ರಾಜಕಾರಣ ಇತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಪ್ರಕಾಶ್‌ರಂಥವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜತೆ ಮರು ಮೈತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವಂತಹ ವಾತಾವರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೆಂದೇ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೆಚ್ಚಾದವರು ಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶರು. ದೇವೇಗೌಡರ ಬಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಮರು ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಂತೆ ನಮಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಏನಕೇನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ದೇವೇಗೌಡರ ಕುಟುಂಬ ಇದಾಗದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿತು. ಬಿಜೆಪಿಯ ಜತೆ ಮತ್ತೆ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಯಾವ ನಾಚಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದಾಗ ಈಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ಅನೈತಿಕ ಮತ್ತು ತತ್ವಹೀನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ಬಂದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿಜದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ Power ಎನ್ನುವುದೇ ಬೇರೆ, Office ಎನ್ನುವುದೇ ಬೇರೆ. ಜನಶಕ್ತಿ ಬೆನ್ನಿಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಪವರ್, ಈಗ ಇವರು ಬಂದಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರೋದ್ಯಮ ಮಾಡುವ ಆಫೀಸಿಗೆ. ಜನರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ Power ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ Office ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಈ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಎರಡು ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

೧. ಅದಿರು ರಕ್ಷಿತ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ತೆಗೆದ ಅದಿರನ್ನು ನಾವೇ ಉಕ್ಕು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಭೂಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮರಿಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಈ ಸಂಪತ್ತು ಉಳಿದಿರಬೇಕು. ಈಗ ಇದನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುವಾಗ ಗಣಿ ಮಾಲೀಕರು ಕೊಡುವ ಲಂಚ, ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಈಗಿನ ದುಷ್ಠ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಲಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕೂಡಾ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅವಹೇಳನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮಪರಿಸರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಈ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಈ ಸರ್ಕಾರವು ಬರುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರಬೇಕು.

೨. ಭಾರತೀಯ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ದೈವಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಸ್ಲಾಂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದತ್ತಪೀಠದ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಜೆಪಿಯವರು ಚಕಾರವೆತ್ತಬಾರದು. ಇದು ಈಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೈತ್ರಿಗೂ ಅಗತ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೂ ಅಗತ್ಯ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಗುಜರಾತಿನಂತೆ ಆಗಕೂಡದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿವು. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಇದೊಂದು ಮಿನಿ ಇಂಡಿಯಾ. ಎಲ್ಲ ಮತಧರ್ಮಗಳೂ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳೂ ಈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿವೆ. ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರು, ಬಸವ-ಅಲ್ಲಮರು, 'ಉತ್ತಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಲೊಳಲೊಟ್ಟೆ' ಎಂದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪುರಂದರದಾಸರಂಥವರು, ವಿಶ್ವಮಾನವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕುವೆಂಪುರಂಥವರು, ವಿಶ್ವಮಾನವನಂತೆ ಬಾಳಿದ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ಬಾಲಬಹುದಾದ ನಾಡಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ರೈತ ಹೋರಾಟದ ಮುಖೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರುವ ಈ ೧೯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧ್ಯತೆ ನಾಶವಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡಿಗರೆನ್ನಲು ತಲೆತೆಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಆಗಕೂಡದು.

(೧೨ ನವೆಂಬರ್ ೨೦೦೭)

* * *

ಭಾಗ-೧ : ೧. ಜನತಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ

ಇದು ಜನತಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಕರಡು. ಓದಿ. ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಸೇರಿಸಬೇಕನ್ನಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿ.

೧. ಅದಿರನ್ನು ಮಾರುವ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು; ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಈ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದೆ.

೨. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹತ್ತನೆಯ ಇಯತ್ತೆಯ ತನಕವಾದರೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆ (Common School) ಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಭೇದವೇನಿಸಬಾರದು.

೩. ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಬೆಳೆಯುವಾಗ ವೃದ್ಧರಿಗೂ, ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೂ ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿರುವಂತೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳು, ಸೈಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡವವರಿಗೆ ಅವರದೇ ಮಾರ್ಗಗಳು ಇರಬೇಕು.

೪. ಬಡಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಆತ್ಮಗೌರವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರಬೇಕು.

೫. ಈಗಾಗಲೇ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಆ ವರ್ಗಗಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಏನೂ ಸಿಗದವರಿಗೆ ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೬. ವೋಟುಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೋಮು, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವೆ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಲಾಭಕೋರ ತನದ ಹವಣಿಕೆಗಳಿಗೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿರಬೇಕು.

೭. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ (ಎಸ್‌ಇಜೆಡ್) ಗಳಿಗಾಗಿ ರೈತರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

೮. ರೈತರಿಗೆ ತಾವು ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ಮಾರುವಾಗ ಅವರು ಬೆಳೆದುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು.

೯. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾಲು (malls) ಗಳ ಬದಲು ಹಲವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ನಡೆಸುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಬೇಕು.

೧೦. ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಶಾಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಮೃತ್ಯು ಪ್ರಾಯವಾದ ಅಮೆರಿಕನ್ ಮಾದರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರ್ವೋದಯದ ಪ್ರಗತಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು.

೧೧. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೂ, ಸೂರ್ಯಶಾಖದಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೂ, ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು: ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಜನಹಿತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ ಜಗತ್ತಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವಂತಹ ಆರ್ಥಿಕನೀತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಇವೆ. ಈ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೇ ಯಾರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟರಲ್ಲವೋ, ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಒಳಗೇ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಬಲ್ಲರೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವೋಟನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

(೯ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೨. ಈವತ್ತಿನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ನೀವು

ಇವತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಈಗ ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಇರುವ ಶ್ರೀ ದೇವೇಗೌಡರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಂತೆ ಪಕ್ಷೇತರ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವೆವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ನನ್ನಂಥವರ ಪಾಲೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠರವಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ: ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತು: 'ನಾನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿರೋಧಿ; ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸ್ನೇಹಿತ. ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪರ; ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶತ್ರು. ಇಂತಹ ಜಾಣವೆಂದು ಕಾಣುವ ಲೋಹಿಯಾ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವರು ನಂಬಿದ ತತ್ವ ಇತ್ತು. ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ನಾಯಕರು ಮತಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಂಬಿದವರು. ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ನೆಲೆಯೂ ಒಂದೇ. ಆದರೆ ತಾನು ಮತಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧಿ; ಅದು ಇಸ್ಲಾಂ ಪ್ರಣೀತವಿರಲಿ, ಹಿಂದೂ ಪ್ರಣೀತವಿರಲಿ-ಎರಡೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದುಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೇ. ಲೋಹಿಯಾ ಕೊನೆತನಕ ಹೀಗೆ ನಂಬಿದ್ದವರು; ಆದರೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಬೆಳೆಯಲೂ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣರಾದವರು; ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಕಾರವೆನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದ ನೆಹರೂ ಸಂತಾನದ ಅವರ ದ್ವೇಷದ ಹಿಂದೆ ಇಡಿಯಾದ ಲೋಹಿಯಾ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ವ್ಯಂಗ್ಯಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಲೋಹಿಯಾ ವಿಚಾರದ ಅಣಕು ಚಿತ್ರ ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ತುಂಬ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದು.

ಆದರೆ ತನ್ನ ನೆಹರೂ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೊದಲಿನ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಭಾರತದಂತಹ ವಿಶಾಲವಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಿಣುಕುಹುಳಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸಿದವು. ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಬದಲಾಗದ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಕಾಣುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅನಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ ಪರವಾದವರು ಇದ್ದಾರೆ, ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಹಿಂದೂ ಮತೀಯವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಹೀಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ಈ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ್ನು ಬರಕಾಸ್ತುಗೊಳಿಸಿ; ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಿ; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಆಳುವ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ; ಅದು ಉಳಿಯುವುದಾದರೆ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿ ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ನೆಹರು ಅವರದ್ದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಪಕ್ಷ, ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವ ಸರದಾರ್ ಪಟೇಲ್, ಬಾಬೂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್, ರಾಜಾಜಿಯಂಥವರದ್ದೇ ಒಂದು conservative ಪಕ್ಷ; ultra

conservative ಆದ ಹಿಂದು ಸಾವರ್ಕರ್ ಪ್ರೇರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದೀ ಪಕ್ಷವಾದ ಜನಸಂಘ -ಇಂತಹ ಪಕ್ಷಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಈ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈಗಿನ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತೇನೋ?

ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪಕ್ಷವಾಗಿ, ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎಡಕ್ಕೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಲಕ್ಕೂ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಗರೀಬಿ ಹರಾವ್ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಈಡೇರಿಸದೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನನ್ನು ದೇಶದ ಪರಮಾಧಿಕಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲೆಂದೇ ಒಂದು ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಬೇಕೆಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರು.

ಇದನ್ನು ಅವರು ಒಂದು-Non-Congress ಒಕ್ಕೂಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವಂತೆ ಆ ಕಾಲದ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಪ್ರಮುಖರಾದ ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಜತೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೂ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಅವರ Mankindನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುವ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಜನಸಂಘ ಎಲ್ಲೂ ಮತೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಬಗೆಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಎಲ್ಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನೇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದರು. ಮುಂದೆ ದಿನ ರಾಜಾಜಿಯವರ ಶತಾಬ್ದಿಗೆ ಲೋಹಿಯಾ ತೀರಿಹೋದ ನಂತರ ಬರೆದೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣರು, ನೆಹರೂಗೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದವರೆಂದರೆ, ಇಬ್ಬರೇ-ರಾಜಾಜಿ ಮತ್ತು ಲೋಹಿಯಾ ಎಂದಿದ್ದರು. (ಆವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಕೂಡ ನೆಹರೂ ಪಂಥದವರೇ ಎಂದಿರಬಹುದು.)

ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಯಿಲ್ಲಂತೂ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಸುಸಂಘಟಿತವಾದ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಜತೆ. ನನ್ನದೇ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ನೆನಪು. ಒಂದು ದಿನ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಬಂದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಊಟವಾಯಿತೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ನನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿರುತ್ತೇನೋ ಅವರು ಬಡಿಸಿದ ಊಟವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಿನಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಜತೆ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಇವರು ಭೂಗತರಾಗಿದ್ದ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾವ್ ಅವರನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬುಶ್ ಷರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಂಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಧ್ವರಾಯರನ್ನು ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಧಾರಾಳದ ಚಿಂತನಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾವ್ 'ನನ್ನಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಿರಾ?' ಎಂದರು. ಆಗ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ: 'ನಿಮ್ಮ ಸಂಘ ಪರಿವಾರದ ಇಡೀ ಅಜೆಂಡಾವನ್ನೇ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಟಂ ಬಾಂಬ್ ಇದೆ. ಆರ್ಯವಿರೋಧಿ ಡಿಎಂಕೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆಕೆ ವಜಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಕ್ಕಿಂ ಅನ್ನು ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಒಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಗ ಸಂಜಯ್ ಗಾಂಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂತಾನಶಕ್ತಿಯ ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೇವ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ದೀನ ದರಿದ್ರರನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀವೇನಾದರೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಏನಿತ್ತು? ಯಾಕೆ ನೀವು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ?'

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ನೇರವಾದ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಹೇಳಲು ಬಯಸಿದರು. (ಈಚೆಗೆ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸರಸಂಘಚಾಲಕರು ವಾಜಪೇಯಿಯವರಿಗಿಂತ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯೇ ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕಿ ಎಂದದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ)

ತದನಂತರ ನಾನು ದೂರದ ಮಣಿಪುರಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಚರ್ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ (ಅಂಫಾಗಲ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಲೆಕ್ಚರ್) ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು, ಲಾಟೀನು ಹಿಡಿದು ಬಂದ ಕೆಲವರು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ ನಾವು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಅವರ ಅಣತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಮಣಿಪುರದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶವೊಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ವಿರೋಧಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ನಮಸ್ತೇ ಸದಾ ವತ್ಸಲೇ ಹಾಡಿಸಿ ಗಿರಿಜನರ ಜೊತೆ ವೈಷ್ಣವ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಘಟನೆ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾದ್ದು ಎಂಬುದು ನನಗಾಗ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಕೊನೆಗಾಣುವುದೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಯಾರೂ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್.ನ ಮೇಲಿನ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಗಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯನರಂತೂ 'ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಅನ್ನು ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಎಂದು ನೀವು ಅನ್ನುವುದಾದರೆ ನಾನೂ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ' ಎಂದು ದುಗುಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಜನಸಂಘ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಡರ್ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾದ ಪಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಗಳಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಓಟುಗಳು ಸೀಟುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಪ್ಯಾರಾಡಾಕ್ಸ್ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ಮಾಸ್ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಮೊರಾರ್ಜಿ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವರದೂ ಸಿಂಹಪಾಲು ಇತ್ತು. ಅಟಲ್ ಬಿಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿಯವರು ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವರಾಗಿ ಬಹಳ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಲೋಹಿಯಾರ ಕನಸು ಕೈಗೂಡಿತ್ತು. ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರಕಾರಗು ಅವರೆಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅದೂ ಕೇಡರ್ ಆಧಾರಿತ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಾಜಿಯವರು ಯಾವತ್ತೂ ದ್ರಾವಿಡ ಚಳವಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಡಿಎಂಕೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರಲು ತಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಈ ಇಡೀ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಶಿಲೆಯ ರೂಪದ ಶಾಶ್ವತತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಂತೆ 'ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷವೆಂದು ಮಾತ್ರ' ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯಗೊಡದಂತೆ ಈ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ತಾನೇ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ, ತನಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಬಹುಮುಖಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಏಕಮಾತ್ರ ಪಕ್ಷ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಪಕ್ಷವೇ.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಇದರ ಗುಮಾನಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಮಧುಲಿಮಯೆ ಒಬ್ಬರಿಗೇ. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಚುಣಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಲಿಮಯೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದ; 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರಕಾರವೊಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನೀವೇಕೆ ವಿಷ್ಣುಕಾರಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ಜನಸಂಘದಿಂದ ಜನತಾ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದವರು dual membership ಅನ್ನು (ಅಂದರೆ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಜತೆಗಿನ ತಮ್ಮಸಂಬಂಧವನ್ನು) ಬಿಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಯಾಕೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?' ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಮಯೆ, ಪಕ್ಷದ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಎದುರು ಕೂತು ಎಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನ ಕಡೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ 'ಈತ ಯಾವ ಪಕ್ಷದವನೆಂದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇ?' ಎಂದರು. ಅವನು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಘದವನಾಗಿದ್ದ. ಮಧುಲಿಮಯೆ ಮುಂದುವರಿದು 'ಹೀಗೆ ಒಂದು ಮೇಜಿನ ಎದುರು ಕೂತು ಸತತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿರುವ ಇವರೇ ಮುಂದೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಬಹುದು. ಇವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಅವರು ಬದಲಾಯಿಸಲಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಿಲೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ' ಎಂದಿದ್ದರು.

ಮಧುಲಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಗಿನ ಜಾರ್ಜ್‌ಫರ್ನಾಂಡಿಸರು ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರ ಪತನವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈಗ ಬಿಜೆಪಿಯ ಒಬ್ಬ ಮೂಕ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಪರ್ಯಾಸ-ಇರಲಿ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ಅಟಲ್ ಬಿಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿಯವರು ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ಮನ್ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಮಧುಲಿಮೆಯೆಗೆ ಅನುಮಾನವಿತ್ತೆಂಬುದು ನನಗೆ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಸದಸ್ಯರ ಅವಧಿಯನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಧುಲಿಮೆಯೆ 'ನನಗೆ ಈ ಅವಧಿಯ ವಿಸ್ತಾರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಮುಂದುವರಿಯುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಚಂಪಾ ಲಿಮೆಯೆ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ, 'ಅಟಲ್‌ಜೀ ದೆಹಲಿಯ ಎಐಐಎಂಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಈ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಇಂದಿರಾಜಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಾರು. ಇದನ್ನು ಅಟಲ್‌ಜೀಗೆ ಹೇಳು' ಎಂದಿದ್ದರಂತೆ. ಚಂಪಾ ಲಿಮೆಯೆ ಅವರೇ ನನಗಿದನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅಟಲ್ ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು 'ನಾನು ನನ್ನ ಪಕ್ಷದವರ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಾರೆ' ಎಂದರಂತೆ. ನಾವು ತಿಳಿದಂತೆ ಅಟಲ್ ಜೀಯವರು ಆಗೀಗ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಮನ್‌ನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಚಡ್ಡಿಡಿನಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದವರೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ನಡೆದಾಗ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಬಾಬ್ರಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಕೆಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಅವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮ್ಮಂಥವರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಇವರು ಕೇವಲ 'ಮುಖವಾಡ' ಸಂಘಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವ ಅಪ್ಪಟ ಸಂಘದವರಾದ ಗೋವಿಂದಾ ಚಾರ್ಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ತಂತ್ರಿಗಳು ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಇರುವಂತೆ ನಾನು ಕಾಣೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು ನೋಡೋಣ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆದರು. ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗ್ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದಾಗ ಅವರೂ ಬಿಜೆಪಿಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿಯುವ ಆತುರದ ಬಿಜೆಪಿ ತಾನು ಬಲವಾಗಲು ಅಡ್ಡಾಣಿಯ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ರಥಯಾತ್ರೆ ಶುರುಮಾಡಿತು. ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಅವಮಾನ ಕಾರಕವಾದ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ತನ್ನ ಅಜೆಂಡಾವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿತು. ವಿ.ಪಿ. ಸಿಂಗ್ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಯಸಿದ್ದ ಮಂಡಲ್ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಮಂಡಲ್ ಎದುರಾದಾಗ ಅಡ್ಡಾಣಿ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಇವೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಚರಿತ್ರೆ. ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಇದು; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಹೊರಟವರು ಯಾವತ್ತೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಈ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ದುರ್ಬಲವಾದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿಯ ಜತೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವುದು ಯಾವತ್ತಿನಿಂದಲೂ ತೀವ್ರ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕಷ್ಟದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅಧಿಕಾರದ ಲಾಲಸೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಹೊರತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಜತೆ ರೊಮಾನ್ಸ್ ಮಾಡಿದವರೇ. ದೇವೇಗೌಡರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜತೆ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೆಡಿಎಸ್‌ಪಕ್ಷ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿತೆಂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ತನಗೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಅಂದರೆ ಏನೆಂದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಜೆಪಿ ಜತೆ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಬಿಜೆಪಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ೨೦ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಹಸ್ತಾಂತರ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಇದೊಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ

ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದು ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ೨೦ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯ ಹಸ್ತಾಂತರ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ಮುಖ್ಯನೇ ಹೊರತು ಇನ್ನೇನೂ ಅವನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದವನು ಅವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೂ ಬಿಜೆಪಿಯೇ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದೆ. ಅನಂತರ 'ಮುಮಂ' ಪದವಿ ಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೃದ್ಧರಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದು ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿರೋಧಿ ಸಭೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ದಿಢೀರನೆ ಇಲ್ಲ ನೀವೇ 'ಮುಮಂ' ಆಗಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ನಿರಾಸೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕೆ ಇದು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದೂ, ಅಧರ್ಮವೆಂದೂ ಅನ್ನಿಸಿರುವುದು ಸಹಜ. ನನಗೂ ಕೂಡಾ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೇಚೆಗೊಳಗಾದ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರ ಬಗ್ಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತ ಜನಾಂಗಕ್ಕಂತೂ ತಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜಾತಿಯವರಾದ ದೇವೇಗೌಡರು ವಂಚಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಖಂಡಿತಾ ನೋವಿಗೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೇಲೂ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ.ಗಳನ್ನು ಗಣಿ ಹಣದಿಂದ ಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅನೈತಿಕತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಈ party with a difference ಮಾಡಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ಈಗ ಒರಿಸ್ಸಾದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದೆ.

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಜೆ.ಎಚ್.ಪಟೇಲರೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದೇವೇಗೌಡರು ಅವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಇಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆಂದು ತಿಳಿದು ಜೀವಾವಧಿ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಟೇಲರೂ ಕೂಡಾ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದರು. ಫರೂಕ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲರ ಬೆಂಬಲವೂ, ಫರ್ನಾಂಡೀಸರ ಕುಮ್ಮಕ್ಕೂ ಪಟೇಲರ ಬಾಲಿಶ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು. ಆಗಲೂ ಕೂಡಾ ಜಾತಿ ರಾಜಕಾರಣ ಮತೀಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಜತೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಜನತಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾ (ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಬಂದ ಬಿಜೆಪಿ ಈಗ ಜನತಾ ಪರಿವಾರವನ್ನೇ ನುಂಗಿ ಹಾಕಿದೆ. ಸದ್ಯ ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವವರು ದೇವೇಗೌಡರು ಮಾತ್ರ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇವರು ಸತತವಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ದಿಟ್ಟ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜನರು ಇವರನ್ನು ನಂಬಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನತಾದಳದ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ದೇವೇಗೌಡರು ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮಗನ ಜತೆಗೇ ನಿಂತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯದ ಸಂದರ್ಭ ತಿಳಿಯಾಗಲಾರದು.

ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಊಹೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳ ಮಾಡಿದರೆ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ರೊಚ್ಚನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಎಂದು ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಒರಟರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಿರಲೂ ಸಾಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವರ ಮತ್ತು ಶಿವಸೇನೆಯ ರಾಜಕೀಯವೇ ಹೀಗೆ. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಮತವನ್ನು ಜನರ ನಂಜೇರುವಂತೆ, ಸಮೂಹ ಸನ್ನಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆಯುವಂಥದ್ದು. ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಂಡಾಗ ಹಿಂದೆ ಲೋಹಿಯಾ ಮತ್ತು ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣರು ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಜತೆಗೇ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿದೆ.

ಜಯಲಲಿತಾರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಕರುಣಾನಿಧಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಬಾಬು ನಾಯ್ಡುವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಫರೂಕ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲರೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದದ್ದು ಬಿಜೆಪಿ ಮಾತ್ರ.

ಲೋಹಿಯಾರವರು ದ್ವಿಜರಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳೂ ಒಟ್ಟಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಜತೆಗಿದ್ದರೆ ಕೂರ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಯಾದವರು ಜೊತೆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲೋಹಿಯಾರು ಶೂದ್ರ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಯಾವ ಜಾತಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಶೂದ್ರ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವೈದಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಭಾರತವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲೋಹಿಯಾರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಈಗ

ಸಂಘಪರಿವಾರದವರು ಹಲವು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು, ಗಿರಿಜನರನ್ನು, ತಮ್ಮ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಸೇನ, ಭಜರಂಗದಳ, ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇನೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ದ್ವಿಜರ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ-ಅದರ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಂತೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯವರೇ. ಭಾರತದ ಜಾತಿ ಪ್ರೇರಿತ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಲಾಭವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಬಿಜೆಪಿಯೇ. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೊರತಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನೆನಪುಳಿಯುವಂತೆ ನಡೆದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದರೆ ಎರಡೇ: ದೇವರಾಜ ಅರಸರು ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು. (ನಾವು ಆಗ ದೇವರಾಜರ ವಿರೋಧಿಗಳು. ಅರಸರೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದವರು. ಹಿಂದೆ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆದರೆ ಈಗ ಹಣಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣ ನಡೆಯುತ್ತ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲವರೂ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಸದ್ಯದ ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳು.) ಎರಡನೆಯದು: ನಸೀರ್ ಸಾಬರು ಹೆಗಡೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟ ನೀರು ಮತ್ತುಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ನಾನು ನೆನೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧೀಮಂತರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ನಡೆದ ಚಳವಳಿಗಳು.

ಬಿಜೆಪಿಯೂ ಮಾಸ್ ಪಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕೆಲವು 'ಕೆಟ್ಟಗುಣ'ಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಾಚುವಷ್ಟು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಮುಖಾಂತರ ಬಿಜೆಪಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ ತಮ್ಮ ಕೇಡರ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಗೂಂಡಾ ಗಿರಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಬಿಜೆಪಿಯಂತೂ ಇಂತಹ ಗೂಂಡಾಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಾಗಿ ರೈತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲು ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋದಿ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೀಗ ಮಾತನಾಡುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೋದಿ ಎಂದರೆ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಗಳು, ಟಾಟಾ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮನಮೋಹನಸಿಂಗ್‌ರಂತೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯಶೀಲನೆಂದೂ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದವರೆಂದೂ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಕೂಡಾ ಅವರ ಅಜೆಂಡಾವೂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟೇ. ಚಿದಂಬರಂವರದ್ದಂತೂ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ಖಾಸಗೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ನೆಹರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಹಲವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಮಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ನಮಗೀಗ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿದೆ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು, ಕೆಮರಾಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಪಡೆಯುವ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕನಸು ನನಸಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರ ಮಕ್ಕಳು ಕಾಲ್‌ಸೆಂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪಡೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗುವಂತಹ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬದಲಾಗಿ ಭಾರತದ ಕೊನೆಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯದ ಸರ್ವೋದಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಈಗ ಬಿಜೆಪಿ ಚುನಾವಣೆಗಾಗಿ ಗಣಿಹಣವನ್ನು + ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಾಗಿ ಮತೀಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು + ಮೀಡಿಯಾಗಳು ಮೆಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು-ತನ್ನ ತ್ರಿವಳಿ ಅಜೆಂಡಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಾತ್ಕಿಕವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಬಲ್ಲವರು ಇನ್ನೂ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿದ ಮೇಧಾ ಪಾಟ್ಕರ್‌ರಂಥವರು ಮಾತ್ರ. ಇವರೇ ಈಗಿನ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಿಣುಕುಹುಳಗಳು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ತನ್ನ ದೇಶದ ಉಗ್ರರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಈಗ ಈ ಉಗ್ರರು ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಆದರೂ ಇಡೀ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವವರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈಚೆಗೆ ಮ್ಯಾರಿಯೆಟ್ ಹೋಟೆಲ್‌ನ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ದಾಳಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಸೋವಿಯತ್ ಯೂನಿಯನ್‌ನಿಂದ ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸಲು ಅಮೆರಿಕನ್ನರು ತಾಲಿಬಾನ್ ಅನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ತಾಲಿಬಾನ್ ಅಮೆರಿಕದ ನಾಗರಿಕತೆಗೇ ಮುಳುವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಯವರು ಭಜರಂಗದಳವನ್ನೂ, ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇನೆಯನ್ನೂ, ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತನ್ನೂ ತಮ್ಮಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಪಾಡಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಈಗ ಅವರೇ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದಾಗ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಮೊನ್ನೆ ಎನ್.ಡಿ.ಟಿ.ವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಇಡೀ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಎನ್.ಡಿ.ಟಿ.ವಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘಪರಿವಾರದ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದ ಸಮೇತ ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು ಎಂದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ನಿವೃತ್ತ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅವರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀವು ಅಮೆರಿಕನ್ ಏಜೆಂಟ್ ಎಂದು ಕರೆದರು. ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರೆಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನುಚಿತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ನನಗೊಂದು ಗುಮಾನಿ ಇದೆ. ರೈತ ಚಳವಳಿಯಿಂದಲೂ ಸಂಘಪರಿವಾರದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಶ್ರೀ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮೋದಿಯಂತೆ ಆಗಲು ಬಯಸಿದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಗಲಾರದೆ ಈಗ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಲೆಂದೇ ಅವರ ಪಕ್ಷದ ಉಗ್ರರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಚನಕಾರರ ನಾಡು; ಕುವೆಂಪು ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾರಂತರ ನಾಡು. ಇಲ್ಲಿ ಮೋದಿಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತಲೇ ಗಾಂಧಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಮೋದಿ ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ಶಿವನಿಗೇ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯನಾದ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಕತೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮೋದಿಗೆ ಕಾದಿದೆಯೇನೋ! ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಹಲವರಿಗೆ ಈಗ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸರ್ವಜನಹಿತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ, ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲ ನಾಯಕ. ಅಂಥವರು ಮಾತ್ರ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆಂಬ ಭ್ರಮೆ ಇವರಿಗೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಚಾರ-ವಿಮರ್ಶೆ-ಚರ್ಚೆ-ಅನುಮಾನಗಳ ಪಿಸುನುಡಿಯ ತೊದಲುಗಳು ಇವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ರೋಹವಾಗಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ನಮಾಜು ಮಾಡುವ ಮುಸ್ಲಿಮರಂತೂ Developmentನ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೆ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಿಣುಕು ಹುಳುಗಳಿದ್ದಂತೆ ಇದ್ದರು ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಉಪಮೆ ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲವೇನೋ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗೇನಿ ವಿಮೋಚನಾ ಚಳವಳಿ, ಭಾಷಾ ಚಳವಳಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಚಳವಳಿ, ರೈತ ಚಳವಳಿ, ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಚಳವಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾಲ ಅದು. ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಪಕ್ಷವಾಗುವ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೆಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ CEO ಇದ್ದಹಾಗೆ- ಅವನು Multinational SEZ ಗಳ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಬಲ್ಲವನಾದಾಗ ಎಫಿಶಿಯಂಟ್ ಆಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪರ್ಟ್‌ಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನಾವು ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಡುವೆ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ನಂಬುವ ನಕ್ಸಲರು, ಭಜರಂಗ ದಳದವರು ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದಾರೆ.

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಲೇಖನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಪರ್ಯಾಸವೆನ್ನಿಸಬಹುದಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ರಾಜಕಾರಣದ ಲೋಹಿಯಾ ಯುಗ ಮುಗಿದಿದೆ. ಈಗ ಬಿಜೆಪಿಯೇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕು. ಲೋಹಿಯಾ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಸದ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡದೇ ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯಗಳ ಮಾತಾಡುವುದು ಒಂದೋ ಹೇಡತಿನವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಥವಾ ಕನಸುಗಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮಾನವೀಯ

ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ದಯೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಅಸಹ್ಯ ಪಡದ ಔದಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಸದ್ಯ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವುದೂ ಸಮಯಸಾಧಕ ವಂಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕಾದ ಸತ್ಯವಿದು. ನಿತ್ಯ ಗೃಹಿಣಿಯಂತೆ ಸೇರುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಕಸವನ್ನು ಗುಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾದ ಕಾಯಕವಿದು.

(ದೇಶಕಾಲ, ಸಂಚಿಕೆ - ೧೫)

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೪. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ-ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಲೋಚನೆ

ದಿಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇತಿಹಾಸದ ಆನರ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಬರೆದಿರುವ 'ತ್ರೀ ಹಂದ್ರೆಡ್ ರಾಮಾಯಣಾಸ್-ಫೈವ್ ಎಗ್ಸಾಂಪಲ್ಸ್ ಅಂಡ್ ತ್ರೀ ಥಾಟ್ಸ್ ಆನ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಷನ್' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವೂ ಒಂದು. ಇದು ಇತಿಹಾಸ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದು ಎಂದು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿದರು. ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದರು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಹುತೇಕ ಶೂನ್ಯ. ರಾಮಾನುಜನ್ ನಮ್ಮವರು, ಕನ್ನಡದವರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾದರೂ ಅವರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಿ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಅದೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದೇಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು? ಬಹುಶಃ ನಾವು ಇಂಥ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದ್ದು ತುಂಬಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಶೇಖರ್, ಫನಿರಾಜ್, ಪಟ್ಟಾಭಿಯಂಥ ಕೆಲವರು ಇಂಥದ್ದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಹೋರಾಟಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂಥ ಒಂದು ಕಾಲವೂ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇರಬಹುದೇನೋ ಎಂಬ ಭಯ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾಫ್ಯಾನ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹಂಗರ್ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಇದ್ದಾನೆ. ಊರಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲಾ ಅವನನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ, ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಈ 'ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಿತಿ' ಬರಬಾರದು ಎಂಬುದು ಲಂಕೇಶ್ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ ನಾವು ಆಡಲೇಬೇಕಾದ ಮಾತು. ಇದನ್ನೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

* * *

ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದ್ದು ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ'ಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿವೆ. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆಂದರೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಅವು ಭಾವಿಸಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೀಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಇರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಚಿಂತನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದುಮಟ್ಟದ ಇಂಪೀರಿಯಲಿಸಂ ಕೂಡಾ ಬೇಕು ಎಂಬುದು ವರ್ತಮಾನದ

ರಾಜಕಾರಣದ ಮತ್ತೊಂದು ನಂಬಿಕೆ. ಹೀಗೆ ಇಂಪೀರಿಯಲಿಸಂ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜಾನ್ ಸ್ತುವರ್ಡ್ ಮಿಲ್ ಕೂಡಾ ಭಾರತದಂಥ ದೇಶವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಂತಹ ಒಂದು ದೇಶ ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಆರಂಭದ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರೂ 'ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇರಲಿ ಆದರೆ ನಮಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಲಿ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಈ ಹಳಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥಾ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಇಂಪೀರಿಯಲಿಸಂನ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೊಳೆದದ್ದು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಲ್ಲದನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಿಚಾರ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೂ ಕೂಡಾ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು (ಎಸ್‌ಇಝುಡ್) ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಎಸ್‌ಇಝುಡ್ ಮಾದರಿ ಟೀಕಿಸುವ ಬಿಜೆಪಿ ಕೂಡಾ ಚೀನಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಕೂಡಾ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ದಾರಿಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಯಾಕಾಯಿತು. ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಸಂಕಟದಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ. ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಆದುದನ್ನು ಅಮೆರಿಕನ್ನರ ಹುನ್ನಾರದಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಅಂಥದ್ದೇ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅರ್ಥಹೀನವೇ. ರಷ್ಯಾದ ಜನರೂ ಕೂಡಾ ಈಗ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆತು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ಲೆನಿನ್‌ನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು 'ವ್ಯಾನ್‌ಗಾರ್ಡ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಲೆಟರಿಯೆಟ್' ಎಂಬುದು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷವು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು ಇದುವೇ. ಈಗ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವುದು ಇದೇ. ಹೀಗೆ ಆಗದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಂತನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ವರ್ತಮಾನದ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೂ ನಾವು ಇಂದು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಕೋಮುವಾದ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಅವನಿಗೇ ಓಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಓಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೋಮುವಾದಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಹಾಳಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರರ್ಥ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಕೋಮುವಾದಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕೋಮುವಾದಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಕೋಮುವಾದಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಷ್ಟೇ.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಗೂ ಇಂಥ ನಾಚಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿ ಉರುಳಿದಾಗ ಅಡ್ಡಾಣಿ ಹೇಳಿದ ಮೊದಲ ಮಾತು 'ಐ ಫೀಲ್ ಅಶೇಮ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಟ್' ಎಂದು. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ನಿಜ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹೀಗೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದಾದರೂ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಕೊಂದ ನರಮೇಧ ನಡೆವಾಗ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ 'ಐ ಫೀಲ್ ಅಶೇಮ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಟ್' ಎಂಬರ್ಥದ ಮಾತನ್ನಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮೋದಿಯನ್ನು ಜನರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಿಜೆಪಿಯೊಳಗೇ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಒಡೆದದ್ದು ನಾಚಿಕೆಯ ವಿಷಯ. ಅವಮಾನದ ವಿಷಯ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹೇಳಿದ್ದ, ಜಿನ್ನಾನನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದ, ಬೆನಜೀರ್ ಭುಟ್ಟೋ

ಜತೆಗೆ ಸಿಂಧಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟು ಸಿಂಧಿ ಭಾಷೆಯೂ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಡ್ವಾಣಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿ ನರಮೇಧದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದ ಮೋದಿ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

* * *

ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೂ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರೂ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವಾಮ್ಯದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅದರಲ್ಲೊಂದು. ಆದರೆ ಈಗ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರೇ ಎಸ್‌ಈರ್‌ಯುಡ್ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡದೇ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಂದರೆ ಕೇರಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರುವ ವಿ.ಎಸ್. ಅಚ್ಯುತಾನಂದನ್ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಈತನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರ ಪಕ್ಷದ ಯಾರಿಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ ಓಟುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಬಹಳ ಪರಿಮಿತವಾದುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲ. ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನು ಮತೀಯವಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರದೇ ಇರುವುದು.

ಮತೀಯವಾದಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರದೇ ಇರುವುದು ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಉಳಿದವರ ಬಗೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಭಿನ್ನಮತಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲವಾದವು ಎಂದುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಲಂಕೇಶ್ ತಳೆದ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವಿನ ಮೂಲಕವೇ ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕೇಶ್ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸೋನಿಯಾರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಆಗ ನನಗೆ ಲಂಕೇಶರ ಈ ನಿರ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಆಲೋಚನೆ ಲಂಕೇಶರದ್ದಾಗಿತ್ತು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಇವತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇಂಟಲೆಕ್ಚುವಲ್‌ಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೊಂದು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಭಿನ್ನಮತಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಲಂಕೇಶ್ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

* * *

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರು ಚೀನಾದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾಗಾರರ ಕಾಳಜಿಯೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ. ಅದು 'ಹಾರ್ಮನಿ' ಅಥವಾ ಸೌಹಾರ್ದ. ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನಡೆಸುವ ಒದ್ದಾಟ ಬಹಳ ಎಂದಿದ್ದರು. ಈ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಹಿಂಸೆಯ ಮುಖಾಂತರವೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜನರಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರೂ ಸೌಹಾರ್ದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರ ಬಹಳ ದಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಸುಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಫೀಸುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲೂ ಇಂಥದೊಂದು 'ಸೌಹಾರ್ದ' ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು 'ಸೌಹಾರ್ದ' ಇದೆ. ಈಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಎದುರಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಾವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು 'ಸೌಹಾರ್ದ' ಎಂಬುದು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದು ಸಿಂಗಾಪೂರ್‌ನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚರ್ಚೆಯೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನಸಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ 'ರೆಡ್ ಟೆರರ್'ನ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು 'ವೈಟ್ ಟೆರರ್' ಇರಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಚಿಂತನೆ ಈಗ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಮೂಲಕ 'ಸೌಹಾರ್ದ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರಕಾರಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಿವೆ. ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ

ಮಾಡಬಹುದಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೆಂದರೆ ಅದು ಮೋದಿ ಮಾದರಿಯ ಬಿಜೆಪಿ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಗಾಢವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಎಂಬುದು ಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತಣ್ಣಗಿಗಿಸಿ 'ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಬಹುದು. ಹೀಗಾದಾಗ ಭಾರತ ಈ ತನಕ ಎಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

* * *

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಂತೂ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಒಮ್ಮತವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ಕಾಳದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಮತೀಯ ಗಲಭೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಎರಡು ಕೋಮುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಈ ಗಲಭೆ ಸಂಭವಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವರದಿಗಾರಿಕೆಯ ಮಿತಿಗಳೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅಂಶವಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ಶರದ ಪವಾರ್ ಮುಂಬೈ ಸ್ಪೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾನು ಸುಳ್ಳಾದಿದ್ದೆ ಎಂದು ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಸ್ಪೋಟವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಮರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದರಂತೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧ ದಾಳಿಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿಬಿಡಬಹುದು ಎಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ಶರದ್ ಪವಾರ್ ಈ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ. ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಶರದ್ ಪವಾರ್ ಹೀಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದು ಗಲಭೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗಲಭೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾರೂಢರ ಕಡೆಯಿಂದ ಇಂಥದೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರೇ ಒಂದು ಟೆರರ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ದೇಶವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭದ್ರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಭುತ್ವ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು.

* * *

ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾರೋ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ವಜವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದ ಸುದ್ದಿ ಅದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಜನಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಬಹಳ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ವಜ ಸುಟ್ಟವರನ್ನು ನಾವು ಸುಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಡಿದ್ದರೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ 'ಬಾವುಟವೂ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಮನುಷ್ಯ ಜೀವ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು' ಎಂದಿದ್ದರು. ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮತೂಕ ಇರುವವರು ಬೇಕು. ಈ ಸಮತೂಕ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ ಎನ್ನುವುದೂ ಕೂಡಾ ಭಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಜನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸ್ನೇಹಿತರು ನನಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಈಗ ಹೀಗಿದೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನೇನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದದ್ದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೇಲೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೇಶ ಪ್ರೇಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇದು. ಈ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಅಮೂರ್ತವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಜೀವನದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಲಾಹೋರ್ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಲಾಹೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ.

* * *

ಟರ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಾನ್ ಅನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಮಸ್ಯೆ' ಒಂದು ವಿಷಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಜನ ತಣ್ಣಗೆ ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದರು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮುಷರಫ್ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ 'ಸೌಹಾರ್ದ'ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಜನ ಈ 'ಸೌಹಾರ್ದ'ದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಮೂಲಭೂತವಾದವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ನಮಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೂ ಕಾಣಬೇಕು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೂಲಭೂತವಾದಕ್ಕೆ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಅಗತ್ಯ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೂಲಭೂತವಾದದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೇ ತೊಂದರೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೂ ಅರ್ಥವಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹುಡುಕಬೇಕಿರುವ ಶಾಂತಿಯ ನೆಲೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರಾಜಕಾರಣ ಇಂಥ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಜಕಾರಣ. ಹಿಂದೂಗಳ ಓಟುಗಳು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಹೋಗದೇ ಇರಲಿ ಎಂದು 'ಹಿಂದುತ್ವ' ರಾಜಕಾರಣ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ವಿರೋಧವನ್ನೊಡ್ಡುವ ರಾಜಕಾರಣ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತಗಳು ಒಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಧ್ರುವೀಕೃತಗೊಂಡ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜನರು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಂಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೋದಿಯಿಂದ ಗುಜರಾತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು ಎಂದು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ನಂಬಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೋದಿ ಸಾಧಿಸಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಬೆಂಗಳೂರನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಚಿತ್ರ ಬೇರೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೋದಿಯ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಹಾಗಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮೋದಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಜರಾತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನಿಪುಣರು. ಆಧುನಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಿರುವಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಮೋದಿ ಇದನ್ನು ಅರಿತೇ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ' ಗಮನಹರಿಸಿದಂತೆ ಇದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜತೆಗೇ ಮೋದಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಹಿಟ್ಲರ್ ಕಾಲದ ಜರ್ಮನಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರದ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ಯಾಕ್ ಸಿಗರೇಟ್ ಖರೀದಿಸಲು ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಣ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಲರ್ 'ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ'ವಾಗಿಯೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಸೌಹಾರ್ದ'ವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ಯಹೂದ್ಯರನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ ವೈರಿಗಳು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಇಂಥ ಹಿಟ್ಲರ್ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಯೂ, ದಕ್ಷನೂ ಆಗಿದ್ದ.

ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರಿತ್ರೆ ಮರುಕಳಿಸಿದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದು ಮರುಕಳಿಸಲಾರದೇನೋ. ನಮ್ಮದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದೇಶವೆಂದರೆ ಒಂದು ಊರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಜೆಪಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಂತೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೋದಿ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಗ-೨ : ೫. ಮಾಧ್ಯಮ ವ್ಯಾಯೋಗ

ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ಪಡೆಯದೇ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಕ್ಕು ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸಿ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಈ ತೀರ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

'ಮಾತೃಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಪ್ರಯೋಗದ ಬದಲಿಗೆ 'ಮನೆ ಮಾತು' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇನೆ. ಮನೆ ಮಾತಿನಂತೆಯೇ 'ಬೀದಿಯ ಮಾತು' ಮತ್ತು 'ಅಟ್ಟದ ಮಾತು'ಗಳೂ ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥವು. ಬಳಕೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಮನೆ ಮಾತು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಮಾತು. ಬೀದಿ ಮಾತು ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಮಾತು. ಅಟ್ಟದ ಮಾತು ಎಂಬುದು ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಜತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಭಾಷೆ.

ನನ್ನ ಅನೇಕ ಗೆಳೆಯರ ಮನೆ ಮಾತು ತೆಲುಗು. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್‌ರದು ತೆಲುಗು, ಅಗ್ರಹಾರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರದು ತೆಲುಗು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯದು ತುಳು. ಚಿತ್ತಾಲರದು ಕೊಂಕಣಿ. ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರ ಮನೆ ಮಾತು ಕೂಡಾ ಕನ್ನಡವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಮನೆ ಮಾತು ಕೊಂಕಣಿ, ಮಾಸ್ತಿಯವರದ್ದು ತಮಿಳು, ಬೇಂದ್ರೆಯವರದ್ದು ಮರಾಠಿ. ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೀದಿ ಮಾತು ಕನ್ನಡವಾಗಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಇನ್ನು ಅಟ್ಟದ ಮಾತಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಟ್ಟದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಟಿಪ್ಪುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅಟ್ಟದ ಮಾತಿನ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯಿತು. ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಆ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿದೆ. ಮನೆ ಮಾತು ಮತ್ತು ಬೀದಿ ಮಾತಿನಷ್ಟೇ ಅಟ್ಟದ ಮಾತೂ ಅಗತ್ಯವಾದುದೇ. ನಾವು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದೇಶ ಎಂಬ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವ ಅರಿವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇಂಥದೊಂದು ಭಾಷೆ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ದೇಸಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗಲೂ ನಾವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವುದು ಮನೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ. ಈ ಕಲಿಕೆಯ ನಂತರದ್ದು ನಡೆಯುವುದು ಬೀದಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ. ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೀದಿ ಮಾತಿನ ಮುಖಾಂತರ. ಇದೇ ಮಾತು ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವಷ್ಟನ್ನೇ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ ಜನರ ಜತೆಗಿನ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಮಗು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ

ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು ತಮಿಳಿನ ಮೂಲಕವೇ ಹೊರತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಕನ್ನಡದಿಂದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಈ ತರ್ಕದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ.

* * *

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರೂ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ತಜ್ಞರೂ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಆಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಅವರು ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವರು ಕೇವಲ ಅನುಕರಣಶೀಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ಅಪ್ಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪವಾಗದ ವಿಷಯದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಯಾರೂ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒರಿಸ್ಸಾದ ಭುವನೇಶ್ವರದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಫಿಸಿಕ್ಸ್‌ಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದ ಹಿರಿಯ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬರು ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. 'ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯ ಮನಸ್ಸುಗಳು. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾವು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಅಪ್ಪವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದಿರುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೇ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಅನನ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ'.

ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಯಾವುದಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಮಾತು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೂ ಕಲಿಕೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

* * *

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಭಾರೀ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆದು 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ' ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಗಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಸರಕಾರೀ/ಅನುದಾನಿತ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು. ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪಾಲಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಡೆದು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪಾಲಕರು ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆ ತಥಾಕಥಿತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಗೂ, ಬಡವರಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಕಾರೀ ಶಾಲೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಲಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸರಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳು ಅರಿವುಳ್ಳ ಪಾಲಕರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೊರಗುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು. ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ತನಕ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ಬೆಳೆದ ಮನಸ್ಸು ಮುಂದೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಿನ್ನವರ್ಗಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೆಡೆ ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು ಅರಳುತ್ತದೆ.

* * *

ಬೋಧನಾ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಬಂದನಂತೆ. ಆತ ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಿ ಎಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಆಗದೇ ಇರಲಿ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಬ್ರೌನಿಂಗ್ ಇಷ್ಟವೆಂದು ಬ್ರೌನಿಂಗ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಮಕ್ಕಳೆದುರು ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ.

ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಈತನಿಂದ ಕಲಿತಷ್ಟು ಇನ್ಯಾರಿಂದಲೂ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದವನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವವನು ತನ್ನ ಮಿತಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಕ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದೇನೂ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಚುರುಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅರಳುತ್ತದೆ. ಬ್ಲೇಕ್ ಕವಿಯ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ : You don't know enough if you don't know more than enough.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನುಕೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಜತೆಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಕಲಿಯುವ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯಾವ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯೂ ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕಲಿಕೆಯ ಆವರಣ ಶಾಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸದ್ಯದ ನಮ್ಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಎದುರಿಸಿತ್ತು. ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ. ಆಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ 'ನೈಬರ್‌ಹುಡ್ ಸ್ಕೂಲ್' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲು ಹೆಣಗಿತು. ವರ್ಗಸಮಾಜವೇ ಆಧಾರವಾದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸತತವಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಆರ್ನಾಲ್ಡ್, ರೇಮಂಡ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಎಲ್ಲರೂ ವರ್ಗ ಮೀರಲು ಹೋರಾಡಿದ ಧೀಮಂತರು. ಧ್ಯಾಚರ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಬದಲಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಕಳೆಗುಂದಿತು.

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕೆನಡಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿಯರು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಸ್ಕೂಲ್ ಬಸಿಂಗ್ ಆರಂಭಿಸಿ ಕರಿಯರ ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಳಿಯರನ್ನು ಬಿಳಿಯರ ಶಾಲೆಗೆ ಕರಿಯರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಯರಿಂದ ಬಹಳ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೂ ಕೆನಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲ ಇಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಕರಿಯರೂ ಅಮೆರಿಕದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಬಾಮಾ ಇಂದು ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವು ತನಕವೂ ಇತ್ತು. ದೇವೇಗೌಡರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾದರು. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಿಂದ ಬಂದವರೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆರಿದ್ದಾರೆ. ಲಾಲೂ ಪ್ರಸಾದ್ ಯಾದವ್ ಕೂಡಾ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಬಹುದು. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಗಾಢವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಬೇಕು.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೇರಿದ ಲಾಲೂ, ದೇವೇಗೌಡ, ಕೆ.ಆರ್. ನಾರಾಯಣನ್, ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯ್ಲಿ ತರಹದವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲೆಗಳಿಂದಲೇ ಬಂದವರು. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವನ್ನು ನಾವು ಹೀಗಾಗದಿರುವಂತೆ ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಉಳ್ಳವರಿಗೊಂದು ಶಾಲೆ, ಇಲ್ಲದವರಿಗೊಂದು ಶಾಲೆಯೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಅಪಾಯದ ಸಂಗತಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪು ಕೂಡಾ ಈ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ ಸತ್ಯ. ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವವರ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಈ ತೀರ್ಪು ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ' ಶಾಲೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ವ್ಯಾಮೋಹವಿರುವ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಈ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅನುದಾನ ಬಯಸದೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವವರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಮಾತ್ರ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ.

* * *

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಆಯಾಮವಿದೆ. ಇದು ಬಹುತೇಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲವೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ತೊಂದರೆ. ಎ.ಕೆ. ಆಂಟನಿ ಕೇರಳದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಿತಿಯ ನೇತೃತ್ವದ ಹೊಣೆ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಕೇರಳಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದ ವಿಷಯಗಳು ಮೂರು.

೧. ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿದ್ದವು.

೨. ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಇದ್ದರು.

೩. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಪಾಲಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಾಲಕರ ಈ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಾಗ ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪಾಲಕರಿಗೆ ಇದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಶುಲ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಿತಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆ ನೀಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ವಲಯದಿಂದ ಬಹಳ ವಿರೋಧ ಬಂತು. ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ.

ರಸ್ತೆಬದಿಯ ಹೋಟೆಲಿನ ಇಡ್ಲಿ ರುಚಿಕರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಐವತ್ತು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಣತೆತ್ತು ಪೆಡಸಾದ ಇಡ್ಲಿಯನ್ನು ಫೈವ್ ಸ್ಟಾರ್ ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವ ಸ್ನಾಬ್‌ಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಂತೆಯೇ ಈ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಶ್ರೀಮಂತರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಬಹುಶಃ ಇಂಥದ್ದೇ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇದೆ. ವರ್ತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾದ ಆಸೆ. ಪಾಲಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥದೊಂದು ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣ ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸುವುದು? ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವವರ ಹಕ್ಕಿನ ಕುರಿತ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ರೋಗಿಯ ತಿನ್ನುವ

ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಗೆ ತಿನ್ನುವ ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವನ ರೋಗ ಉಲ್ಬಣಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುವಂಥದನ್ನು ತಿನ್ನಬಹುದೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಅಗತ್ಯವೋ ಅದನ್ನು ನೀತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಪಾಲಕರ 'ಹಕ್ಕು' ಮತ್ತು ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವವರ 'ಹಕ್ಕು'ಗಳನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಸವಾದರೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರೂ, ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಇರುವ ಸಮಾಜದ ಅನಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಅದು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

* * *

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಅದನ್ನು ಓದಲು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನನ್ನು ಸ್ಪೆಲ್ಲಿಂಗ್‌ನ ಬರೆಹ. ಕನ್ನಡದಂತೆ ಧ್ವನಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಬರೆಹವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡಲು ಕಲಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಕಲಿಸುವುದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ.

ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುವುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಕಚ್ಚಾ ಭಾಷೆ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಕೊಂಕಣಿ, ತುಳು ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವೆಡೆ ಈ ರೀತಿಯ ಬಹುಭಾಷಾ ವಾತಾವರಣವಿದೆ. ಈ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೂಡಾ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯಾದರೆ, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಯೂ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಅದು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂದು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೋ ಅದನ್ನು ಕಚ್ಚಾಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಚ್ಚಾ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಇರುವ ಹಲವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮದೂ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಬೋಧಿಸಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೇ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಅರಿವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು.

* * *

ನಾವು ಈಗ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಜ್ಞಾನದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗದೇ ಇರುವುದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತನ್ನ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಬಿ.ಎ. ಬಿಎಸ್‌ಸಿಯಂಥ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ (ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ) ಸಿಗುವ ಕೆಲಸವೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿನ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕಾರಣವಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರುವ ಕಂಟಕವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರ 'ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ'ಯಾಗಿ ಕಲಿಸಲಾಗುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣದ ಲಾಭಗಳಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಲಾಭ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಲಾಭವೂ ಆಗಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತಿರಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗಾಗಿ ಕಲಿತಿರಬೇಕು.

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೂ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದವರು ಅದನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದವರು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಕೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಲಿಯುವವರು ಶೇಕಡಾ ೩೫ರ ಪಾಸ್ ಮಾರ್ಕ್ ಮಾತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಯೂ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಮಾನವಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬೋಧಿಸುವ ನಿಯಮವೊಂದನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ಎಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂಗೋಳ ಅಥವಾ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವೀಕಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯದೆ ಜ್ಞಾನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜರ್ಮನ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೇ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಡಾರ್ವಿನ್. ಅವನಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ನ್ಯೂಟನ್ ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೀತಾ ಇದ್ದ. ಡಾರ್ವಿನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಡೀ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಇಂದಿಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ಒರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ಸ್ಪೀಷೀಸ್.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕು; ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಮಾಡಲು ಬಯಸುವುದಾದರೆ, ಉಳಿದ ಭಾಷೆಗಳ ಜೊತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಅವರು ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿರಬೇಕು; ಕನ್ನಡಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿರಬೇಕು. ಫ್ರೆಂಚ್ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಾತ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಬದುಕಲಾರ. ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ, ಕನ್ನಡ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಬಹುದಾದ್ದು ಇದು. ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ, ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ಜ್ಞಾನದ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಒಂದು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನೂ, ಒಂದು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ಕಾಲೇಜನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಇವು ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಉತ್ತರ ಭಾರತೀಯನೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಈ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಮೆಡಿಕಲ್ ಡಿಗ್ರಿಯಿಲ್ಲವೇ? ಕನ್ನಡ ಕಲಿತೇ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ರಷ್ಯಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಷ್ಯನ್ ಕಲಿತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿಲ್ಲ?

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ.

(ಉದಯವಾಣಿ - ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಸಂಪದ, ೧೨ ಜುಲೈ ೨೦೦೮).

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೬. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳ ನಿತ್ಯದ ಶ್ರುತಿ

ಗಿರೀಶ ಕಾಸರವಳ್ಳಿಯವರ ಗುಲಾಬಿ ಟಾಕೀಸ್ ಅವರ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಿನಿಮಾಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಈ ಭಿನ್ನತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಚಿತ್ರ ಕಥನದ ಹೆಣೆಗೆ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವಾಗ ಮುಂದೇನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದರೆ ನಾವು ನೋಡುವ ಬಗೆ ಬೇರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೇನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅಮುಖ್ಯವಾದರೆ ನಾವು ನೋಡುವ ಬಗೆ ಬೇರೆ. ಸಸ್ಪೆನ್ಸೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾಟಕೀಯತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿನಿಮಾ ತನ್ನ ಶಿಖರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚೂಪಾಗುವ ಚುರುಕಿನಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್‌ನಂತೆ ಮೇಲೇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಮುಂದೇನು ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಅಲ್ಲಲೇ ಸಲ್ಲುವ ಸಾಂದ್ರತೆ ಇದೆ. ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಳಿದು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿಯಲ್ಲ; ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು (ಅಲಿಗರಿಯನ್ನು) ನಾವು ಬಗೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಣುಕುವ ಒಳಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು, ಕಂಡದ್ದರಲ್ಲಿ ತಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನಶೀಲ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ.

ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪೇಂಟಿಂಗ್ ಅನ್ನು ನಾವು ಅದೊಂದು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರವೆಂಬಂತೆ ನೋಡುತ್ತ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಅದರ ವಿವರಗಳು ಚಲಿಸಿ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಚಲನಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡುವ ಪ್ರತಿ ವಿವರವೂ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದವು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಭಿಜ್ಞಾನದ ಗುಣವನ್ನು ತರಲು ಬಯಸಿದರೆ ಆಗ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಪೆನ್ಸ್ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಮಹತ್ವ ತಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು'; ಅಂತೆಯೇ ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಂತರ 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ', ಅಂದರೆ, ಕೃತಿಯ 'ಜೊತೆ' ನಾವು ಇರುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ಲಯದಲ್ಲೇ, ಹಗುರಾಗಿ.

ಗುಲಾಬಿ ಟಾಕೀಸ್ ಸಿನಿಮಾದ ಸ್ಥಾಯಿ ಭಾವ ಏನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಉತ್ತರ ಪಾಲನೆ. ಸಿನಿಮಾ ಶುರುವಾಗುವುದೇ ಅವರು ಸಿಗಡಿ ಮೀನನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಗದ್ದಲದ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ. ಮಾರುವವಳಿಗೂ ಕೊಳ್ಳುವವಳಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಇದೆ; ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಪಾಲನೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಹೆಂಗಸರು ಬೈದಾಡುವುದು ಜಗಳಾಡುವುದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಮೂದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು – ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಆರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕೆಳಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ವಿಚಿತ್ರ ಬಗೆಯ ಬಾಂಧವ್ಯ. ಬೈದಾಡುವುದೂ ಬಾಂಧವ್ಯದ ನೆಚ್ಚಿಕೆಯ 'ನಟನೆ'ಯೇ. ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಉಡಾಫೆಯ ನಟನೆಯ ಸಿಟ್ಟು-ಜಗಳ ಸಾಧ್ಯ.

ಅವಳು ಪಡೆದ ಮೀನನ್ನು ತನ್ನದಲ್ಲದ ಸವತಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಕದ್ದು ಕೊಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭಂಡನಾದ ಅವಳ ಗಂಡ ದಿಟ್ಟಿಯಾದ ಗುಲಾಬಿಗೆ ತಲಾಖ್ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಸಳುವ ಭಾಷೆ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಈ ಯಾವುದೂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ದ್ವೇಷದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳೇ. ನಿತ್ಯದ ದೈನಿಕದ (Quotidian) ನಟನೆಗಳೇ. ನೋವು ಸಿಟ್ಟು ತಾಪ- ಎಲ್ಲವೂ ದೈನಿಕರ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸತ್ಯಗಳು. ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣ ಗುಲಾಬಿಗೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಕೂಡ ಖದೀಮಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಸದಂತೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಲಘು ಅನುಕರಣದ (Low mimetic) ಕಾಮೆಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. ದೇವನೂರು ಮಹದೇವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಇಡೀ ಸಿನಿಮಾವೇ ಒಂದು ಹೆಂಗಸರ ಲೋಕ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾದವರಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ, ಅವರ ಗುಪ್ತ ಒಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರರು. ಈ ಗುಪ್ತ ಒಳಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕುವುದು ಅವರು ನೋಡುವ ಸಿನಿಮಾ ಮತ್ತು ಸೀರಿಯಲ್‌ಗಳು. ಚಿತ್ರದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುತ್ತ ಕೂತ ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಲು

ಬರಬೇಕೆಂದು ಕರೆಯಲು ಕೆಲವು ಯುವಕರು ಬಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಬರಲೊಲ್ಲೆ ಎಂದು ಹಠಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದೂ ಒಂದು ಸಂಚಾರೀ ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಪರರ ಪಾಲನೆಯೇ ತನ್ನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವಾದ ಗುಲಾಬಿ, ಒಲ್ಲೆನೆಂದರೂ ಸಿನಿಮಾಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಜೊತೆ ಹೋಗಿ, ನರಳುವ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಸನ್ನದ್ಧಳಾಗಿ, ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಪೋಲಿ ಮಾತಾಡಿ, ಹೆರಿಗೆಯ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿರುವವಳನ್ನು ನಗಿಸಿ, ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಈ ಪಾಲನೆಯ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಅವಳ ಮನೆಯೇ ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ಟಿವಿಯ ಟಾಕೀಸ್ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಟಿವಿ ತರುವ ಸಡಗರ ಮತ್ತು ಬೆರಗು ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ (ಕುದ್ರ) ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಇದು: ಭಾರತ ಜಾತಿಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೀರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ; ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ; ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಗಾಸಿಫ್ಲಳುಂತೂ ಯಾವತ್ತೂ. ಆದರೆ ಪೇಟೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದು ಹೋಟೇಲಿನ ಕಾಫಿ ಚಟದಲ್ಲಿ; ಅಥವಾ ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ. ಈ ಗುಲಾಬಿ ಕಥನದಲ್ಲಂತೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೂತು ನೋಡುವ ಸೀರಿಯಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ನೋಡಿದ್ದನ್ನು ಗಾಸಿಫ್ಲಂತೆಯೇ ಚರ್ಚಿಸುವ, ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಅಲಿಗರಿ (allegory) ಯಾಗಿಯೂ ಕಾಣುವ, ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ತೀಟೆಗಳನ್ನು ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಎಲ್ಲರಂತೆ ತಾವು ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಟಿವಿ ಸೀರಿಯಲ್ಗಳು ಗಿರೀಶ್ ಕಾಸರವಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ನಾಟಕದೊಳಗೊಂದು ನಾಟಕಮಾಡಿ ಎದುರುಬದಿರಾಗಿ ಎರಡು ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ಇಡುವ ತಂತ್ರದ್ದು. ಅವರ ಸತ್ಯದ ಕಥೆಯಾದ ಗಿರೀಶರು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಿನಿಮಾ, ಜತೆಗೆ ಈ ಸೀರಿಯಲ್ಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಯಾವುದು ನಿಜ, ಯಾವುದು ಕಲ್ಪನೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗದಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ನಿಜವನ್ನು ನಾವು ಎದುರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಿನಿಮಾದಂತೆಯೇ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ; ಅದರ ಮೀನಿನ ವ್ಯಾಪಾರ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯಾಪಾರ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುವುದು; ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ದೋಣಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬೋಟ್ ಆಗುವುದು; ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬೋಟ್ ಹಡಗಾಗುವುದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕೋಮು ವೈಷಮ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದು ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗೆ ನಾನು ತಿಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ ತಾನು ಕಾಣುವ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ (ಅರ್ಥಧಾರಿಯ ದರ್ಪವಿಲ್ಲದ, ಧೋರಣೆಗಳಾಗದ, ನೈತಿಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲದ) ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಮಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರುವಾಗಲೇ ತನ್ನ ಎಂದಿನ ಸಮತೂಕಕ್ಕೆ ಬರಲು ಯತ್ನಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳ ನಿತ್ಯದ ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಗಿರೀಶರು ಆಲಿಸಿದಂತೆ ಆಲಿಸಿ ಬರೆದದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

ಉರಿನ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸುಲೇಮಾನನನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಕಾಣದ ಕಾಪುರುಷ ಅವನು. ಅವನ ಭಂಟನಾದ ಗುಲಾಬಿಯ ಗಂಡನನ್ನು (ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವನೆ ಆದವನನ್ನು) ಮಾತ್ರ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ತನ್ನವರಿಂದಲೇ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುವವನೂ ಅವನೇ. ಈ ಗುಲಾಬಿಯ ಗಂಡನೂ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಬಳಸಿ ಓಲೈಸಿ ಬದುಕಬಲ್ಲನೆಂಬುದು ಆ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಯಾವ ಘಟನೆಯಲ್ಲೂ ನೈತಿಕ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಜಡ್ಡಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಇದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ನೋವು, ಸಂಕಟ, ಬಡಿದಾಟ, ಅನ್ಯಾಯ, ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಯಬಲ್ಲ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿಯುವ ಲಯದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಪಾಡು ಎಂಬಂತೆ ಗಮನಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ.

ಹೀಗೆ ಗಮನಿಸಬಲ್ಲ ಸಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ ಇದು: ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲ ಧಾತು ಪಾಲನೆ. ಈ ಪಾಲನೆಯ ಮೂಲಧಾರ ಹೆಂಗಸರು. ಈ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಿಶಿಷ್ಟಳು ಗುಲಾಬಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಾತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿಯ ನಿಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೋ ಇಷ್ಟೋ ಕಾಣುವಂತೆ ಗಿರೀಶರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದೂ ಒಂದು ಕಥೆಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಗುಲಾಬಿಯ ಸಿನಿಮಾದ ಹುಚ್ಚು, ತನ್ನ ಒಳಜೀವನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅವಳ ವ್ಯಾಮೋಹ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ನೇತ್ರ ಗಂಡನಿದ್ದೂ ಅವನ ಸಂಗ ಕಾಣದ ಹೆಣ್ಣು. ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ, (ಪೋಲಿ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾಉತ್ತಲೇ ಸ್ಪಂದಿಸುವ_ ರತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕುಡಿಯೊಡೆಯುವುದನ್ನು ನೇತ್ರಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. (ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೇತ್ರಳಲ್ಲಿ) ಅವಳ ಗುಲಾಬಿಯ ಗಂಡನನ್ನೇ ಬಳಸಿ-ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವನು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕಾಣದ ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಬಂಧಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನು-ಓಡಿ ಹೋಗಲು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವನನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾಳೆ; ಆದರೆ ಗುಲಾಬಿಗೆ ವಂಚಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಒಳ ಆಸೆಗಳು ಫಲಿಸುವುದೂ, ಆ ಸಮುದಾಯ ಒಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಭಿನ್ನವೆಂಬಂತೆ ನಮಗೆ ಈ ಸಿನಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಪಾಲನೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಹಸಿವು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವಾಗಲೂ ಗುಲಾಬಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಜಾಗೃತವಾಗುವಂತೆ ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರು ನೋಡುವ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ಅವರು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಳ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅವರ ಉಪಾಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿ ಬೆಳೆದು, ಕ್ರಮೇಣ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳು ಸಿನಿಮಾದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಬಗೆ. ಹೀಗೆ ಮೂಡಿದಾಗಲೂ ಈ ಸಮುದಾಯ ಅದನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲದೆಂಬ ಭರವಸೆಯೂ ಕೇವಲ ಪೊಳ್ಳು ಆಶಾವಾದ ವಾಗದೆ ಬದುಕಿನ ಸತ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಲನೆ, ಕಾಮ, ಜಗಳ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಟವೆನಿಸಲು ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತಾಡುವ ಭಾಷೆ. ನಾನು ನೋಡಿದ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಸಬ್‌ಟೈಟಲ್‌ಗಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಗುಲಾಬಿ ಟಾಕೀಸ್‌ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸಬ್ ಟೈಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ 'ನಾಗರಿಕ ಕನ್ನಡ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರೂ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಲನೆ, ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮದ ಗುಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಿನಿಮಾದ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯೂ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿದ ಒಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ತಂಗುತ್ತ ನಾವು ನೋಡುವ ದೃಶ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

- ಗುಲಾಬಿ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ-ಮೊದಲು ಅದೇ ಸಿನಿಮಾ ಬೇರೇ ಕನಸು. ಈಗ ಅದೇ ಕನಸು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಿನಿಮಾ.
- ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣದವ್ಯಾಪಾರಿ ಸುಲೇಮಾನಂತೆಯೇ, ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಕಾಣುವ, ಆದರೆ ನಾವು ಕಾಣದ ಸೀರಿಯಲ್ ಹೀರೋ ಚಿರಂತನ-ಗುಲಾಬಿಯ ಸಲಿಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಚೀಂಕ್ರಣ್ಣ, ಈ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯದ ಸಹಕರಿಸುವ ಸಮಾಧಾನದ ಲೋಕವನ್ನು ಕೆಡಕುವವರೆಂದರೆ ಈ ಇಬ್ಬರು. ಇಬ್ಬರೂ ನಮಗೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರು.
- ಇಲ್ಲಿ ಟಿವಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಲಾಬಿ ಒಂದು ಪೋಸ್ಟರನ್ನು ಕದ್ದು ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವ್ಯಾಮೋಹಗಳೂ ಕೂಡಾ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಆಳವಾದ ಹಂಬಲದ ಸೂಚನೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ.
- ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ನೇತ್ರ, ದಡದ ಮೇಲಿನ ಗುಲಾಬಿ ತಮ್ಮ ಕಾಮಲೋಕದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

- ನಾವು ಮರೆಯಲಾರದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗುಲಾಬಿ ಮನೆಗೆ ಸಿನಿಮಾ ನೆಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅವಳ ಗಂಡ ಮೂಸಾನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ರಾತ್ರಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಗುಲಾಬಿಯ ಗೆಳತಿ ರತ್ನ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದುಹೂವನ್ನು ಎಸೆದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಸಿವಿಗೂ, ಕಾಮಕ್ಕೂ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಕೂಡಾ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣದ ನಿಜಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವೆ. ಬೆಳ್ತಕ್ಕಿಯ ರುಚಿ ಎಂಥ ಗಂಡಸರನ್ನಾದರೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೆ ಎಂದು ರತ್ನ ಗುಲಾಬಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಮೀನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದು ಅಂಥ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ.
- ಗುಲಾಬಿ ಮೀನನ್ನು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಾ ತಾನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಟಿ ವಿ ಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರ 'ಪೋಗಾದಿರಲೋ ರಂಗಾ' ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನಿತ್ಯದ ಬದುಕು ಜಂಜಾಟವಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವ ಸೀರಿಯಲ್‌ಗಳಿಂದ ಅವರು ದೂರವಾಗುವುದು ಕೂಡ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು.
- ಮರೆಯಲಾಗದ ಪಾಲನೆಯ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ; ಗಂಡನ ಗಾಯವಾದ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಮದ್ದು ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸಿದ ವೀಳ್ಯದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಯಾಗುವಂತೆ ಗುಲಾಬಿ ಹಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವುದು.
- ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ-ಬೂಬಮ್ಮ ಸಾಹುಕಾರರ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆಯಾದ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿಳಿಯುವುದು.
- ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ದೇಣಿಗೆ ಕೇಳುವಾಗ ಬುರ್ಖಾ ತೊಟ್ಟ ಗುಲಾಬಿಗೆ ಅದೇನೆಂದು ಅತ್ಯಾಗದೆ ಬೆಪ್ಪಾಗುವುದು. 'ಅವುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳದರೆ ಸಿಗುತ್ತಾ' ಎಂದು ನಾಗರಿಕನಂತೆ ಕಾಣುವ ಒಬ್ಬ ಹೇಳುವುದು.
- ಮುಗ್ಧವಾದ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಟಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯುದ್ಧದ ವರದಿಗಳು ಪ್ರಸಾರವಾಗುವಾಗ ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಹಾಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ದುಡಿಮೆಯ ಜನರ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧದ ಸಂಗತಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸುದ್ದಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿ, ಮಾಯವಾಗುವ ಬಗೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಊರಿನ ಪ್ರೇಮ, ದೇಶ ಪ್ರೇಮದ ನಡುವಿನ ವಿರೋಧದ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಗಿರೀಶರು ಎದುರಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಊರು" ಅನುಭವದ ನಿಜ; "ದೇಶ" ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ಕಲ್ಪನೆ. ಊರೆಂದು ಕಂಡಾಗ ನಮ್ಮವರಾದವರು, ದೇಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ಪರಕೀಯರಾಗುವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅರ್ಥವೇ ಆಗದಂತೆ ಬೆಪ್ಪಾಗುವ ಗುಲಾಬಿ ಈ ಕಥನದ ಮಹತ್ವದ ಇಮೇಜು, ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮುಗ್ಧ ನೈತಿಕತೆ ಮರುಕಳಿಸುವಂತೆ ಈ ಬೆಪ್ಪುತನ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಈ ಕಾಲದ ಮಹತ್ವದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ, ಸಾಧನೆಯೆಂದೇ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.
- ಬಸುರಾಗುವ ಹೆಂಡಿರು ಇರುವ ತನಕ ನಾನು ಇರುತ್ತೀನಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪರಸ್ಥಳೀಯರಾದ, ಮೂರ್ಖರೂ ಆದ, ಹುಂಬರಿಗೆ ಗುಲಾಬಿ ನಿರ್ಭಯ ದಿಟ್ಟಿಯಂತೆ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳದೇ ಆದ ತಿಳುವಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಮತೀಯ ದ್ವೇಷ ಅರ್ಥವೇ ಆಗದ ಅವಳ ಬೆಪ್ಪುತನದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ್ಗುಲೇ ಮಾನವ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಅವಳದೇ ಆದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿತ್ಯದ ಈ ಸತ್ಯ.
- ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಅಟ್ಟಲು ಜೈ ಸಂತೋಷಿ ಮಾತಾ ಎನ್ನುವ ಬೋಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ನಾನು ಸೂಚಿಸುವ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಯುವಕರು ಗುಲಾಬಿಗೆ ಔಟ್ ಔಟ್ ಎಂದಾಗ ಆಕೆ ಅವಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹೆರಿಗೆಗೆ ನಾನು ಬರದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಔಟ್ ಆಗಿದ್ದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಅವಳ ಪಾಲನಾತ್ಮಕ ನೈತಿಕತೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಯಾವ ಹೇರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂಬವಿಸುತ್ತದೆ.

- ನಿತ್ಯದ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತಿರುವ ಗುಲಾಬಿ ತನ್ನ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ರಗ್ಗಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಾಜು ಮಾಡುವುದು, ಅವಳು ಬಯಸುವ ಅತೀತವೊಂದರ ಕೃಪೆಯ ಅರಿವಿನ ಸೂಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿನಿಮಾ ಹೇಗೆ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ನಾವು ನೋಡುವುದು ಎಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೋ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವಳೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ ತಾಯಿಯ ಮಗನೊಬ್ಬ ಅವಳನ್ನೆತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಅಂತ್ಯದ ದುರಂತದಂತೆ ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಎನ್ನದೆ ಕೂತಲ್ಲೇ ಕೂರುವ, ಎಸೆದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ತರುತ್ತಲೇ ಕಾದಡುವ ಗುಲಾಬಿಯೂ ಈಗ ಸೋತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಸೋತಿರುವುದು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಎನಿಸುವಂತೆ ಅವಳಿಗಿರುವ ಬದುಕುವ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆಯ ಅಂತಃಕರಣ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

'ಹೀಗಾಯಿತು, ಆದ್ದರಿಂದ ಆಮೇಲೆ ಹಾಗಾಯಿತು' ಎಂಬ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಸಸ್ಪೆನ್ಸಲೂ ಗಿರೀಶರು ಬೆಳಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಸಿನಿಮಾದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಅನುಭವ ಹೀಗೆ ಅನನ್ಯವೆನ್ನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪುನರುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ, ಈ ಸಿನಿಮಾ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ವಿವರಿಸುವ ಕ್ಯಾಥಾರಿಸಿಸ್‌ನ ಉಮ್ಮಳವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ ತಣಿಸುವ ನಾಟಕದ ಬಗೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು. ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾರದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಈ ಕಥೆ ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ಸಾಗುತ್ತ ಫೋಕಸ್ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡಾರು ಎಂಬ ಗುಮಾನಿ ನನಗೆ.

ನಾನು ಬೇಕೆಂದೇ ವೈದೇಹಿಯವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮೂಲ ಕಥೆಗೆ ಈ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ಹೋಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ವೈದೇಹಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು ಗಿರೀಶರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಹೊಸ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಉದಯವಾಣಿ, ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಸಂಪದ, ೧೭ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೭. ಸಬಕೋ ಸನ್ಮತಿ ದೇ ಭಗವಾನ್

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಮೇಲೆ-ಅವರು ಯಾವ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ-ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದು ಅನಾಗರಿಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಕೂಡ. ಆದರೆ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಸಂಘ ಪರಿವಾರದ ಸಂಘಟನೆಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಯಾವ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಅದು ಕೇಶವನನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನಂಬುವ ಹಿಂದೂ ಆದವನು ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವುದು ಹೇಯವಾದುದ್ದು. ಇಂಥ ದಾಳಿಗಳು ಹಿಂದೂ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕೈಸ್ತರು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರೆವರೆಂಡ್ ಫಾದರ್ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಸ್ತರ ಪಾತ್ರ ಅನನ್ಯ. ಸರ್ಕಾರ ತಲುಪಲೂ ಆಗದಿರುವ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಈಗಲೂ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಚುನಾವಣಾ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸಿನಿಕ ತಂತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ. “ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಜರಾತ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗುಜರಾತ್‌ನ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯೇ ಆದರ್ಶ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯವರೇ ಆಗಿರುವ ರೈತ ನಾಯಕ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೋದಿಯಾಗಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ! ಕುವೆಂಪು, ಶಾಂತವೇರಿಯಂತಹವರನ್ನು ಪಡೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಮ್ಮ ಯಡ್ಕೂರಪ್ಪನವರು ಹೀಗಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ದುರಂತ.”

ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮತಗಳು ತಮಗೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬಿಜೆಪಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದು ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಗಳ ಕುರಿತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ದಾಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಮತ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆಂದು ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವವರೂ ಭಾವಿಸುವುದು ಸಿನಿಕತನದ ಪರಮಾವಧಿ. ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದ ಸರ್ಕಾರವು, ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ದಾಳಿಯನ್ನು ‘ಬಲವಂತದ ಮತಾಂತರ’ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ದ್ಯೋತಕ.

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು? ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬಂದವರು; ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುವವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರು ಹಿಂದೂಗಳಾದ ನಾವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಅವರಿಗೊಂದು ಗೌರವಯುತ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭರವಸೆಯೂ ಅವರನ್ನು ಇದರತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸಿರಬಹುದು. ಧರ್ಮದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೃದಯದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೂ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವೆಸಗಿದಂತೆ ಎಂಬುದು ಮದರ್ ಥೆರೇಸಾರಂತಹ ಮಹಾತಾಯಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಕೇರಳದ ನಾರಾಯಣ ಗುರು ಜಾತಿಯತೆಯಿಂದ ನಾಶದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಅಂಥವರು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ಹಿಂದೂಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರವಾಗ ಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣ ಗುರುಗಳು ಒಬ್ಬ ಅದ್ವೈತಿ; ಬಹುಶಃ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲೂ ಮಹಾ ಅದ್ವೈತಿಯಾಗಿದ್ದವರೆಂದರೆ ಇವರೇ ಇರಬೇಕು.

ಆಡಳಿತಾರೂಢ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಪೊಲೀಸರು ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದಾಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುರುಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸರು ಈ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ ದಾಳಿ ನಡೆಸುವವರು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರ ಮಧ್ಯೆ ಅನೈತಿಕ ಒಪ್ಪಂದವೊಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಜರಾತ್‌ನ ಹಿಂಸೆಯ ನಾಟಕ ಇಲ್ಲಿ ಮರುಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಮತಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ, ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯದ ವೀರಶೈವ ವಚನಕಾರರನ್ನೂ, ವೈಷ್ಣವ ದಾಸರನ್ನೂ, ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಬುದ್ಧಗುರುವನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕುವೆಂಪು, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರನ್ನೂ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನೂ ಪಡೆದ ನಾವು ಸಂಘಪರಿವಾರದವರ ನಂಜಿನ ಹಿಂದೂ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ನೂರು ದೇವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೂಕಾಚೆ ದೂರ
ಭಾರತಾಂಬೆಯೇ ದೇವಿ ನಮಗಿಂದು
ಪೂಜಿಸುವ ಬಾರಾ
ಶತಮಾನಗಳು ಬರಿಯ ಜಡಶಿಲೆಯ ಪೂಜಿಸಾಯ್ತು,
ಹಾವ್ಲೆಗೆ ಹಾಲೆರೆದು ಪೋಷಿಸಾಯ್ತು,

ಬಿಸಲು ಮಳೆ-ಗಾಳಿ ಬೆಂಕಿಯನೆಲ್ಲ ಬೇಡಿಯಾಯ್ತು,
ದಾಸರದು ಪೂಜಿಸಿಯೇ ದಾಸ್ಯವಾಯ್ತು.”

ಈ ಮಾತು ಕುವೆಂಪುರವರದು; ಯಾವ ಹಿಂದೂ ದೈವಿ ಪಾದ್ರಿಯದೂ ಅಲ್ಲ.

“ವೇದವೆಂಬುದು ಓದಿನ ಮಾತು
ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಸಂತೆಯ ಸುದ್ದಿ
ಪುರಾಣವೆಂಬುದು ಪುಂಡರ ಗೋಷ್ಠಿ,
ತರ್ಕವೆಂಬುದು ತಗರ ಹೋರಟೆ
ಬಕುತಿ ಎಂಬುದು ತೋರುಂಬ ಲಾಭ,
ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬುದು ಮೀರಿದ ಘನವು

ಇದು ನಮ್ಮ ಅಲ್ಲಮನ ಮಾತು; ಯಾವ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮೌಲ್ವಿಯದೂ ಅಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಬಿಜೆಪಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ನಾವು ನಂಬುವ ದೇವರನ್ನು ಹೀಗೆಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ನಾರಾಯಣ ಗುರು ನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದಗಳೆಂಬವು ಅವುಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ಅರಿವು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಒಂದು ವೇದವಾಗಿಯೂ ಬೈಬಲ್, ಕುರಾನ್ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಯೂ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂತ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಟೀಕಿಸಿದಷ್ಟು ಕಟುವಾಗಿ, ಆಳವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿರಲಾರರು. ಸತತ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಅಗ್ನಿವ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು, ಕಾಪಾಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ, ಸಂಘಪರಿವಾರದವರು ನಾಶಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. (ಒಂದು ಕಥೆಯಿದೆ: ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಎದುರು ನಿಂತು ಹಲಬುತ್ತಾರೆ: “ತಾಯಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾಪಾಡಲಾರದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲ!” ಆಗ ದೇವಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ: “ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೋ? ಅಥವಾ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದವಳೋ?”)

ದೇವರ ಅಗತ್ಯವನ್ನೇ ದಾಟಿಬಿಡಲು ಹವಣಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭಾವದ ಈ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ. ಬಿಜೆಪಿಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಕ್ಷುದ್ರತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪತೆಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ತೊರೆಯಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಂಘಪರಿವಾರ ಬಿತ್ತಲು ಯಿತ್ತಿಸುವ ವಿಷದ ಬೀಜ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವರಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾದ ಭಾವನೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನನಗೆ ಇದೆ. ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾರತವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿವೆ ಎಂದೇ ಹಿಂದೂಗಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ತಾವು ನಂಬುವ ದೇವರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಯಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು: “ಸಬಕೋ ಸನ್ಮತಿ ದೇ ಭಗವಾನ್”

ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಭಯೋತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು, ಅದು ಇಸ್ಲಾಮ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಹಿಂದೂ ಸಂಘಟನೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು.. ನಾವು ಈ ನೆಲದಿಂದ ಉಚ್ಛಾಟಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಟೆರರಿಸಂ ಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿ; ಜೀವ ವಿರೋಧಿ. “ಅಭಯ”ದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

(೨೦ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೧. ಭಾರತಕ್ಕಿದು ಶೋಧನೆಯ ಕಾಲ

ಮಾನ್ಯ ಕುಲಾಧಿಪತಿಗಳೇ, ಕುಲಪತಿಗಳೇ, ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೇ, ಶಿಕ್ಷಕರೇ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಈ ಘಟಕೋತ್ಸವದ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೌರವದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮಾತಿನ ಔಪಚಾರಿಕ ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ನಾನಿದನ್ನು ಅಕ್ಷರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಠಿಣವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಈ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಹಜ ನಿರ್ಧಾರ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ವಾಗ್ವಾಳಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಈ ಕುಲಪತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಾರೂ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಿತ್ರ, ಹಿಂದೂಗಳ ಶತ್ರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕೊಲೆಗೀಡಾದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯದಿರೋಣ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡಳಿತಾರೂಢರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವರು ಉಪವಾಸ ಕೂರಬೇಕಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರ ಕರ್ಕಶ ಕಿರುಚಾಟಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಾಥೂರಾಮ್ ಗೋಡ್ಸೆಯ ಚಿಂತನಾ ವಿಧಾನ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿನ್ನೂ ಜೀವಂತವೂ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಭಾವಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ನಾವು ಕೇವಲ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಅಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ನೀಡುವ ರಾಜಕೀಯ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನೂ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಓದಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲೇಜಿಗೊಬ್ಬರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿದ್ದರು. ದಂತಕತೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪೊಲೀಸರು ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದವರು. ಅವರ ಈ ನಿಲುವು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕತೆಯಂತೆ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ. ‘ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವ’ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಅವರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಪಾಲಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಗೆಳೆಯ ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಾರ ಮುಕುಲ್ ಕೇಶವನ್ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

‘ನನ್ನ ಮಗನೂ ಇನ್ನು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೊಂದಕ್ಕೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗಬಹುದು. ದುರ್ದೈವವಶಾತ್ ಅವನೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪೊಲೀಸ್ ರಿಮಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಬಹುದು (ಕೊಲೆ, ಸಶಸ್ತ್ರ ದರೋಡೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ, ವಂಚನೆ), ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ತಾಣಾಧಿಕಾರಿಯ ಜತೆ ಸಂಪರ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನಿರುವ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತನನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಕೀಲರನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ಇಂಥ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೊಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿರುವುದು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಬಂಧಿತ ಸ್ಥಿತಿ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಖೈದಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಪೊಲೀಸ್ ರಿಮಾಂಡ್‌ಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರು ತಮ್ಮ ಲಾಕ್-ಅಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕಿತರನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಾತಾವರಣವಿದೆ. ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅಥವಾ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕಳಂಕದಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಬಂಧಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಒಂದು ಕುಬ್ಜ ಮತ್ತು ತುಚ್ಛ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಾಗರಿಕರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪಾಲಕರ ನಂಬಿಕೆ ಅನರ್ಹ.’

ಪ್ರೊ. ಮುಷಿರುಲ್ ಹಸನ್ ಒಬ್ಬ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಹತ್ ಪರಂಪರೆಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಇಸ್ಲಾಮೀ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಾದ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದವರಷ್ಟೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಜತೆಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಗುರುದೇವ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದೂ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಯೂರೋಪ್ ಪ್ರಣೀತ ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುವ, ‘ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ಭಾಷೆ, ಒಂದು ಜನಾಂಗ’ ಎಂಬ ಆದರ್ಶದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವೆಂಬುದು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಬಹು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಅದ್ವೈತೀಯ ಏಕತೆ ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿರುವ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮುಕುಲ್ ಕೇಶವನ್ ಅವರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

‘ಜನರು, ಪೊಲೀಸರು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ‘ಮುಸ್ಲಿಮರು ಅಪರಾಧಿಗಳು’ ಎಂಬ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿತ ಕಥನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರೆ ಅವರು ಈ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ, ಅಸಹ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.’

ನನ್ನ ಕೆಲವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಗೆಳೆಯರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಟಗಳೆಂಥವು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೇ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಸಂಶಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಂಧನಗಳು ನಡೆದರೂ ನೀವು ಕೇಳುವುದು ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಸರು. ಆಮೇಲೆ ಬಂಧಿತರು ‘ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಎಡೆಯಾಗಿ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳದವರು ಯಾರು? ನನ್ನನ್ನೂ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ನಾನೂ ಕೂಡಾ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೇನೋ? ಈ ತಥಾಕಥಿತ ‘ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿ’ಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಂಧಿತರು ಅಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಅರಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಗಬಾರದ ಅನಾಹುತ ಸಂಭವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂದೋ ಇಲ್ಲವೇ ‘ಎನ್‌ಕೌಂಟರ್’ನಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನೆಂದೋ ನಮಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಿಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ದಾಳಿ. ಅದು

ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಎನ್‌ಕೌಂಟರ್ ಆಗಿತ್ತೇ? ಎಂಬುದಂತೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸತ್ತವರು ಎದ್ದು ಬಂದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಭವಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಒಂದು ಪಾರದರ್ಶಕ ತನಿಖೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಬೀತಾಗುವ ತನಕ ಪ್ರತಿ ಎನ್‌ಕೌಂಟರನ್ನೂ ಒಂದು ಕೊಲೆಯೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಈ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೂಹ ಸನ್ನಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿ.

ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದ್ದ 'ಮಾಸ್ಟರ್-ಮೈಂಡ್'ಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಂಧನವೆಂಬ ಕತೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗುವುದರ ಜತೆಗೆ ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರದ್ರೋಹಿಗಳು ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಫ್ಯಾಸಿಸಂನ ನಾಂದಿ ಗೀತೆ.

ನಾನೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ: ಸಂಶಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪಗಳು ಸಾಬೀತಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೇ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು? ಒಂದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಯಮಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಹೀಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರು ಅಪರಾಧ ಮುಕ್ತರಾದರೂ ಅವರಿಗಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಳಂಕ ಉಳಿದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನಂಥ ಅನೇಕರು ನಾವೊಂದು ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾದ ಕಾಫ್ಕಿಯಿಸ್ಕಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಡೀ ದೇಶವೇ ನರವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವವರು ತಮ್ಮ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮಗೆ ತೋಚಿದ ಯಾರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷೆಯ ಭ್ರಮೆಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದು ನನಗಿರುವ ಸಂಶಯ. (ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಾಗಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿಯುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.)

ಈ 'ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರ'ತೆಯ ಭಾವನೆ ಕೇವಲ ಕ್ಷಣಿಕ ಭ್ರಮೆಯಷ್ಟೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಮರುದಿನವೇ ಮತ್ತೊಂದು ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಂಧನದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಬಳಿ ಇವೆಯೆನ್ನಲಾದ ಬಾಂಬ್ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ಫೋಟಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಈ ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ಗಳ 'ಬ್ರೇಕಿಂಗ್ ನ್ಯೂಸ್'ಗಳನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇವೆಯೇ? ಬಹುಶಃ ಇದರ ಉತ್ತರ ಹೌದು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಶಯಗಳ ನಡುವೆ ಒಡೆದು ಹೋಗಿರುವ ನಾವು ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್ ಗಳಿಗಿರುವ ಅತಿರಂಜಕತೆಯ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಟಿಆರ್ಪಿಗಾಗಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಇದು ನನ್ನಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನಮಗೂ ಇಲ್ಲವೇ?

ಪೊಲೀಸರೂ ಕೂಡಾ ಇದೇ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹಿಡಿಯಿರೆಂದು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುಗಳು ರೇಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರೂ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಮಾನವೀಯ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರಾದರೋ 'ಇಸ್ಲಾಂ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನೇ ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜತೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಗುಪ್ತಚರ ಜಾಲ ಎಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನೂ ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರ ನೈತಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯದ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನೇ ಕೆಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಭರವಸೆಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಕನಿಷ್ಠ ತಮಗೆ ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬಹುದೆನ್ನುವುದು ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಈ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲೂ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನನ್ನೇ ನಾಶ

ಮಾಡಲು ಹೊರಟ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಕತೆಯಂಥ ಸ್ಥಿತಿ. ಇದು ಅಮೆರಿಕದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಿಜ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಾಗಿ ಅದು ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅದೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಮುಸ್ಲಿಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಬೆಂಗಳೂರೆಂಬ ಐ.ಟಿ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೊಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ದೊರೆಯುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವರು 'ಮನೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ನಯವಾಗಿ ಸಾಗಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಚುನಾವಣೆಗಳು ಹತ್ತಿರಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಗಲಭೆಕೋರರು-ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರಾಗಿರುವ ಹಿಂದೂ ಕೋಮುವಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಪದ ಎಂಬುದು ಸಂಘಪರಿವಾರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ-ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿರುವ ನಿಜವಾದ ಆಸ್ತಿಕರು ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ ಕರುಣೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆಯಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರೆಲ್ಲಾ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮೂಲ ಭೂತ ತತ್ವಗಳ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶೋಧನೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಇಸ್ಲಾಮಿನ ತಿರುಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಗೆ ಅಗತ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇರುವ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಮತಾಂಧರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅಗತ್ಯ. ಜತೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಇಸ್ಲಾಮನ್ನು ವಿಕೃತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕತೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಚಲನಶೀಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಈ ಶೋಧನೆ ಬೇಕು. ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಂ ರೋಡೆನ್‌ಸನ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಸೈಡ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅರಾಕೌನ್, ಝಿಯಾವುದ್ದೀನ್ ಸರ್ದಾರ್, ಆಲಂ ಖುಂದ್‌ಮಿರಿ, ಮೌಲಾನಾ ವಹೀದುದ್ದೀನ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪರ್‌ಅಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ತರಹದ ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರಷ್ಟೇ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಕುರಿತಂತೆ ಹರಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ.

ನಿಜ ಅರ್ಥದ ಜಾತ್ಯತೀತರು ಮತ್ತು ಮತೀಯ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳೆಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಸ್ತಿಕರ ನಡುವಣ ಅಂತರವನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿಸುವುದು ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಿಜವಾದ ಜಾತ್ಯತೀತರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವವರ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಥದೊಂದು ಆಯಾಮವೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗಲೇ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಾದರೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬುಷ್ ಮುಸ್ಲಿಮರ ವಿರುದ್ಧವೇ ಒಂದು ಕ್ರುಸೇಡ್ ಆರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ, ರಮಣ ಮತ್ತು ಪರಮಹಂಸರಂಥವರ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಧಿಯಾಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಂಥ ಹಿಂದೂಗಳೂ ಈಗ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ದೇವರ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಚಿಂತಿಸಿದ ಬುದ್ಧನಂಥವರಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯ ಹಿಂದೂ ನಾಗರಿಕತೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಿನಿಕ ಬೆಂಬಲಿಗರಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಿನಿಕ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವೊಂದಿದೆ. ಇದು ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆ. ಇದರಂತೆ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕೋಮು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಡೆದರೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಡೆಯಲು ಹೊರಟರೆ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಿಂದೂ ಔಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ಆಂದೋಲಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯರು ಕೇರಳದ ನಾರಾಯಣ ಗುರು. ಅವರು ಅರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಈಳವ(ಈಡಿಗ) ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತುಂಬಿದರು. ಗುರು ಸ್ವತಃ ಮಹಾ ಅದ್ವೈತಿ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ಚಾಂಡಾಲ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನಲ್ಲ; ಅವನು ಅಕ್ಷರಾರ್ಥದ ಚಾಂಡಾಲ. ಅವರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'literalist' ಅದ್ವೈತಿ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಹುಡುಕಾಟದ ವಚನ ಚಳವಳಿ ನಡೆಯಿತು. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಬಸವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಸ್ಥಾವರೀಯವಾದ ದೇಗುಲಕ್ಕಿಂತ ನಶ್ವರವಾದ ದೇಹವನ್ನೇ ಜೀವಂತ ದೇವರಿರುವ ದೇಗುಲವೆಂದ. ಅವನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಷ್ಟೇಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕೂಡಾ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು.

ಅಂದು ಸಮಾನತೆಗೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಐಕ್ಯ ಈಗ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ. ಈ ಹಿಂದೂ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಿದೆ. ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದತ್ತಮಾಲೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೊನೆಯತನಕವೂ ಕುಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಗುಜರಾತ್ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಯಥಾರ್ಥ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹುಡುಕಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಇದು ಮೂರು ಹಸಿವುಗಳ ಸಂಗತಿ-ನಾನಿವನ್ನು ಸಂತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಸಿಮೋನ್ ಮೇಲ್‌ಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ ಹಸಿವುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ-ನಾವು ಗಾಂಧೀ ಯುಗದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದು ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವು, ಎರಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದ್ದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹಸಿವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನಂಥ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರೂ ಈ ಮೂರು ಹಸಿವುಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದರು.

ತೀರಾ ಲೌಕಿಕವಾಗಿರುವ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಳತೆಯಲ್ಲೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವು ಆತ್ಮದ ಹಸಿವೂ ಆದಾಗ ಅದರ ಪರಿಹಾರ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳಿಗಾದಂತೆ ಸಮಾನತೆ ಹಸಿವಿನ ಜತೆಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವೂ ಸೇರಿದರಷ್ಟೇ ಆತ್ಮದ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳ ಮೂಲವಿರುವುದು ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಂದು ದೈವಿಕ ಆಯಾಮವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅದು ಬರೇ ಬರಡು ಎಂಬ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ

ತುಳುಕುವ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಸ್ತಾಗುವಷ್ಟು ಯಾಂತ್ರಿಕವೆನಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾನ್ ಬರೆಹಗಾರರೂ ಅವರ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಕರಿಕೆ ಬರುವಂಥ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನನ್ನು ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಿಗಷ್ಟೇ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳು ಮಧ್ಯಯುಗದ ನಮ್ಮ ಸಂತ ಕವಿಗಳಾದ ಬಸವ, ತುಕಾರಾಮ್, ಕಬೀರ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರಂಥ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ನಮ್ಮದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ಕಿಂಗ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರಂಥ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದೂ ಈ ಎರಡು ಹಸಿವುಗಳೇ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಷ್ಟೇ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. 'ದೇವರ ಹಸಿವು' ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸರಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಟೀಕಾಕಾರರ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ದಲಿತರಿಗೆ ದೊರೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಇದೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಂದೆ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಬುದ್ಧನನ್ನು ತಮ್ಮವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಆ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಾತೀತ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿತ್ರದಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ಈ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಾನತೆಯ ಎರಡು ಹಸಿವುಗಳ ತೀವ್ರತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕವಾದ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮದ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದೊಳಗೇ ಒಂದು ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪೂರಕ. ಆದರೆ ನಾನು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ್ ಸಾವರ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾರೆ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಬದುಕಿರುವ ಈ ಕ್ಷೋಭೆಯ ದಿನಗಳೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.

ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಬಯಸುವ ಕೊನೆಯ ಅಂಶ ಇದು : ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಅದು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಆಳವಾದ ಗಾಯಗಳ ನಂತರವೂ ಈ ದೇಶ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಗುಜರಾತನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆತನಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಂಬಿರುವವರ ಹೀರೋ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕ ಪ್ರಭುತ್ವ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವವೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ದೇಶದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಬಡವನನ್ನೂ ತಲುಪುವ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸರ್ವೋದಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ-ರೈತರ ಸಾವು ಸೆನೆಕ್ಸ್‌ನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಮಹತ್ ಪರಂಪರೆಯಿರುವ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಸ್ನಾತಕರಾಗುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನಿಯಂತ್ರಿತ

ಉಪಭೋಗದಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರು ಆಳುವ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದಲೂ, ವಿಮೋಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ದಯವಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕ್ಲಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ ತುಂಬಿದ ಉಪದೇಶಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸದಿರಿ; ಅಮೆರಿಕದ ಮಾದರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದೆ; ನಮ್ಮ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಪರಿಸರ ವಿನಾಶ ನಮ್ಮೆದುರು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ; ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಾವು ಹಲವಾರು ಅನುಕೂಲ ಸಿಂಧುವಾಗಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವೆನಿಸುವಂಥ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಹಾದಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮಾರ್ಗ.

ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾತರ ಮತ್ತು ತಲ್ಲಣಗಳಿಂದ ಆಡಿದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಘಟಿಕೋತ್ಸವದಂಥ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಭಾಷಣವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ.

(೩೦ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೮ ರಂದು ನಡೆದ ದಿಲ್ಲಿಯ ಜಾಮಿಯಾ ಮಿಲ್ಲಿಯಾ ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ.)

ಅನುವಾದ : ಎನ್. ಎ.ಎಂ. ಇಸ್ಲಾಮಿಯಲ್.

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೧. ಆತ್ಮದ ಮೂರು ಹಸಿವುಗಳು

ಮಾನ್ಯ ಕುಲಾಧಿಪತಿಗಳೇ, ಕುಲಪತಿಗಳೇ, ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೇ, ಶಿಕ್ಷಕರೇ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರೇ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಘನವೆತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ನಾನು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೊನೆಯ ತನಕವೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕುಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ನಾರಾಯಣ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಕುಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ತಂದೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವಂಥ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು. ಗಾಂಧೀ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯೇ ಆಟದ ಜತೆಗಾರನಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾರಾಯಣ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಬರೆದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಕುಲಪತಿ ಸುದರ್ಶನ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ನನ್ನ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುವ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಬೇಕೆಂದು ನಾರಾಯಣ ದೇಸಾಯಿ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ನಾತಕರಾಗುತ್ತಿರುವ ನಿಮಗೆ ಶುಭಾಶಯ ಕೋರಲು ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ನಾನು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ಬರೆಹಗಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಾರನಾಗಿ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಗಾಂಧೀವಾದಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ತಥಾಕಥಿತ ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳೆಡೆಗಿನ ಆಕರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು

ಗಾಂಧೀಜಿಯ ನಂತರದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಪಂಡಿತ್ ನೆಹರು ಅವರ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ನಾನಿಂದು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದರ ಬದಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನೆಹರು ಅವರನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ, ನೆಹರೂ ಜೀವನದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಒಲವುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೆಂದು ನಾನು ನನಗೆ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ರಹಸ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ; ನೆಹರೂ ಅವರನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಮಂದಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಆಯ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೊಂದು ಜಾಣತನದ ಆಯ್ಕೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನೆಹರು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ anti-Gandhi ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೆಹರೂ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕನಸಿನ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದಿಂದ ದೂರವಾದುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನನ್ನ ತಲೆಮಾರಿನ ಹಲವರು ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಲವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ನಾಶ ಮಾಡುವ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ'ಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಗಾಂಧೀಜಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. (ನೆಹರೂ ಕೂಡಾ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರಾದರೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದು ಗ್ರಾಮ-ಸ್ವರಾಜ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಯೂರೋಪ್ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿತ್ತು). ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಈ ದ್ವಂದ್ವ ಭಾವವು ಸಾರ್ತ್ವಹೇಳಿದ 'ಬ್ಯಾಡ್ ಫೈತ್'ನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ನಕಲಿನಂತಿರುವ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಶ್ಚಿಮದ ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಅನುಕರಣೆಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅರಿತಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಅರಿವೆಂಬುದು ಸಮಾಧಾನದ ವಿಷಯವೇನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಿಜ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂದು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ನಿಜ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ನಾವು ಏನನ್ನು ನಂಬಿ ಹೇಳಲು ಹೊರಟಿರುವುದಕ್ಕೂ ನಡುವಣ ಅಂತರದ ಕುರಿತ ನೈತಿಕ ಅಳುಕಿನೊಂದಿಗೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

* * *

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಹಸಿವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂತ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಸಿಮೋನ್ ವೇಲ್‌ಫ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ ಹಸಿವುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಹಸಿವುಗಳು. ಅವು ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವು, ದೇವರ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹಸಿವು.

ತೀರಾ ಲೌಕಿಕವಾಗಿರುವ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಳತೆಯಲ್ಲೇ ಇವೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಿರುವಷ್ಟು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಈಗ ಒಂದು ಕನಸಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಳುವಳಿ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆ ಎಂಬುದು ಆತ್ಮದ ಹಸಿವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವ ತನಕವೂ ತಣಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಕಾಡಿದ್ದವು. ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳ ಮೂಲ ಜೀವರಾಶಿಯೇ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಮತ್ತು ಈ ನಶ್ವರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಅತೀತವಾದ ಅರ್ಥವೊಂದರಿಂದ ಬೆಳಗದೇ ಹೋದರೆ ಅದು ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಸುವಂಥದ್ದು ಎಂಬ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರ್ಗ' ಅದರ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತಾಗಿಸುವಷ್ಟು ಜಡ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾನ್ ಬರೆಹಗಾರರೂ ಅವರ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಕರಿಕೆ ಬರುವಂಥ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನನ್ನು ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಿಗಷ್ಟೇ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡೂ ಹಸಿವುಗಳು ಮಧ್ಯಯುಗದ ನಮ್ಮ ಸಂತ ಕವಿಗಳಾದ ಬಸವನ, ತುಕರಾಮ್, ಕಬೀರ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರಂತೆ, ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತವರಂತೆ, ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್‌ಕಿಂಗ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರಂಥ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಷ್ಟೇ. 'ದೇವರ ಹಸಿವು' ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಸಿವು ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ದಲಿತರಿಗೆ ದೊರೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಇದೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಂದೆ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಬುದ್ಧನನ್ನು ತಮ್ಮವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಆ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಾತೀತ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ಚಿತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿತ್ರದಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ಈ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಾನತೆಯ ಎರಡು ಹಸಿವುಗಳ ತೀವ್ರತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕವಾದ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮದ ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದೊಳಗೇ ಒಂದು ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪೂರಕ. ಆದರೆ ನಾನು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರ್ ಸಾವರ್ಕರ್‌ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾರೆ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಬದುಕಿರುವ ಈ ಕ್ಷೋಭೆಯ ದಿನಗಳೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಮೂರನೆಯ ಹಸಿವಾದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹಸಿವಿನಿಂದಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ತನಗೆ ನೆಹರು ಕುರಿತಂತೆ ದಾರ್ಶನಿಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆ'ಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಸತ್ಯ ಶೋಧಕನಾಗಿ 'ಆಧುನಿಕ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿರೋಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೆಹರು ಅವರ ಆಧುನಿಕತೆ ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜವಾದಿ ಅಭಿಪ್ರೇಯ ಜತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು (ಅವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು) ಗಾಂಧೀ ಪ್ರಣೀತ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಆದರ್ಶದಿಂದ ದೂರಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನಾವೀಗ ಉತ್ಸಾಹಿ ಜಾಗತೀಕರಣವಾದಿಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಅಮೆರಿಕ ಮಾದರಿಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ 'ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು' ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶ ಹೇಸಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥದ್ದು. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಟುವಾದ ಶಬ್ದ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣ ವರ್ಗವೊಂದರ ಅಸಹ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲೇ ಇರುವ ಬೃಹತ್ ಬಡತನ ಗಾಂಧೀ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬರ್ಬರವೂ ಹೀನಾಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ವಿರೋಧಾಭಾಸವನ್ನುವಂತೆ ಸೆನೆಟ್ಸ್ ಮೇಲೇರುತ್ತಿದೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಡತನಕ್ಕೂ ಕೆಲವರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪರಿಣಾಮ. ಯಾವ

ವಿಚಾರಧಾರೆಯಿಂದ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಆಳುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಮಾತ್ರ.

ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಸರಳ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರು ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಹಸಿವುಗಳ ಜತೆ ಬೆಸೆದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲೊಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ದಲಿತರಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿಸಿದ್ದು. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂಥದೊಂದು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಇದು ಒಂದು ಮತದ ಆಚರಣೆಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. (ಇದು ನನ್ನ ಉಹೆಯಷ್ಟೇ. ಇದು ತಪ್ಪಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ). ಇನ್ನೊಂದು ನಿರ್ಧಾರ ವಯಸ್ಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿದ್ದು. ಅಂದಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಪಂಡಿತರು ಅಜ್ಞಾನಿ, ನಿರಕ್ಷರ ಜನರಿಗೆ ಮತದಾನ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಇದನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿ ಅಮೆರಿಕದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮದೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಸುವುಳ್ಳ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಮಾಡಿತು. ಜನರ 'ಸಮಾನತೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ'ಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ತಡ ಮಾಡಬಹುದು, ನಿಷ್ಫಲಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದಷ್ಟೇ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈಗ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇದೇ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡಿರುವ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತೋರುತ್ತಿರುವ ಸೋಗಿನ ಬಳಲಿಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರವೆಂದರೆ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ. ನಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ದುಃಖಿಸಿದ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಕೂಡಾ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಡವಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುತ್ವವನ್ನೂ ಬಲಗೊಳಿಸಲು ಈ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಭಾಷೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮತ-ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಯೂರೋಪ್ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಬಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಟುವಿಮರ್ಶಕರು. ಭಾರತವೆಂಬುದು ಬಹುಜನರಿರುವ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಹುಧರ್ಮಗಳಿರುವ ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ದೇಶ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯವಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಗುಣ ಎಂದು ನಾವಿನ್ನೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬೆಳೆದದ್ದು ಗೋವಿನ ಹಾಡನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು. ಇದು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ನಡುವೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ದಿಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರ, ಆದರೆ ಭಾರತ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಬಹು ಕೇಂದ್ರಿತ ನಾಗರಿಕತೆ.

ನಾವಿನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು ಗಾಂಧೀಜಿ, ವಿನೋಬಾ ಮತ್ತು ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ನಮಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳ ತನಕ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಏಕಶಿಲೆಯೆಂಥ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುತ್ವ ಅವಗಣನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದರೆ ನಾವೂ ಒಡೆದು ಚೂರು ಚೂರಾಗಿಬಿಡಬಹುದು. ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಳಸುವ ಕ್ಲಿಷೆ ಎನಿಸುವಂಥ 'ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಸತ್ಯವಿದೆ. ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ದೊರೆತು ಅಗತ್ಯ ಏಕತೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂದಾಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಏಕತೆಯ ಕುರಿತು ಅತೀವ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಭಾಷೆಗೆ ಒತ್ತುನೀಡಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ

ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರತೀ ಪ್ರಾಂತ್ಯವೂ, ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದೊಳಗಿರುವ ಭಿನ್ನ ಜನರೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗೆ ತುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಪಾಯವೆಂದರೆ ತೋರಿಕೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರ (ಎಲೀಟಿಸ್‌ಟರು) ಗುಂಪುಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳಿಗೂ ಮದ್ದು. ಸರ್ಕಾರೀ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಈಗ ಡೊನೇಷನ್ ಸೀಟುಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಾಲೆಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ; ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅರಿವಿನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಯಾವ ಭವಿಷ್ಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಪಟ್ಟು ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆನಪುಗಳ ಖಜಾನೆಯಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಜಗತ್ತೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ಯೂರೋಪ್ ಜತೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟು ಸಮಾನತೆಯ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಬರೇ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬೀಜಗಳು, ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಅಷ್ಟೇಕೆ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿಯೂ ವರ್ಣಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಆಹಾರಗಳ ಭಿನ್ನ ರುಚಿಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಇಡೀ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಯೂರೋಪಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದೇನೋ ಸಂಭವಿಸಿ ಅವು ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಡಾಂಟೆ, ಟಾಲ್‌ಟಾಯ್ ಮತ್ತು ಡಾರ್ವಿನ್‌ರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ನನ್ನ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್‌ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನದಿ, ತೊರೆಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಹರಿದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೇ ಒಂದು ಜಗತ್ತೂ ಹೌದು. ನಮ್ಮದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಒಂದು ಗುಜರಾತಿ ಹಾಡಾಗಿರುವ 'ವೈಷ್ಣ ಜನತೋ'ವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ತಟ್ಟುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಡನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಯಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ 'ಗುರುದೇವ'ರೂ ಆದರು.

ನಾನು ಈ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ್ ಟೈಮ್ಸ್‌ಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನದ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಕೇಳಿದ ಭಾರತ ಇಂದಿನಿಂದ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಂದರೆ ೨೦೬೭ ರಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೆ. ನಾನು ಲೇಖಕನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

“ಬಹಳ, ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಮೋಹನದಾಸ್ ಕರಮ್‌ಚಂದ್‌ಗಾಂಧಿ ಎಂಬ ಸನ್ಯಾಹಾರಿಯೂ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರೂ ಆಗಿದ್ದ, ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಳಿ ಪತ್ರಕರ್ತನೊಬ್ಬ ‘ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ‘ಅದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ’ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ನಾವೀಗ ಅಂದರೆ ೨೦೬೭ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಳೆದ ಇಷ್ಟೂ ಕಾಲವೂ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅರ್ಥಹೀನ ಉಪಭೋಗ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿನಾಶದಂಚಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಮಾವೋನ ಚೀನಾಗಳು ಅಮೆರಿಕವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಭೂತಾಪಮಾನ ಏರಿಕೆಯ ಕುರಿತ ಎಲ್ಲ

ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿದವು. ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಮೂಲಭೂತವಾದಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಇವುಗಳ ಜತೆಗೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಭೂತವಾದಕ್ಕೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆನಪುಗಳ ಕೋಶವೂ ಆಗಿದ್ದ ಕೃಷಿ ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳು (ಎಸ್ ಇ ಯುಡ್) ಬೆಳೆದು ನಿಂತವು. ಭಾರೀ ಶ್ರೀಮಂತರಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಯಸ್ಸನ್ನೇನೋ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನಲ್ಲ. ೨೦೨೨ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರೀ ಶ್ರೀಮಂತರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಯುವಕರಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಸುರಿದು ಬೆಳಸಿದ್ದ ಆಹಾರ ಸಾಕಷ್ಟಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರುಚಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ಅಣು ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಿದ್ಯುತ್ ನಿಂದ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರವೂ ಮತ್ತೊಂದರ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜನರು ತಿನ್ನುವ ಉಡುವ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೀಗಾಗಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದಣಿವು ಮತ್ತು ಏಕತಾನತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ಪರಿಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತುರ್ತೊಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರೊಳಗೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಗ್ರಾಮ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕನಸನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಇಂಥ ಗ್ರಾಮ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಣು ವಿದ್ಯುತ್ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೊಂದು ಸೇನೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ಗ್ರಾಮ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಯಂತಿರುವ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಯಾರು ತಾನೆ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?. ನಾವೀಗಲೂ ಈ ಗ್ರಾಮ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೂ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಭಾರತದ ಬಡವರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತ ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ದೊರೆತ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನ ರೋಗವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ತನ್ನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೨೦೨೨ ರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನಿಜ ಅರ್ಥದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿತು. ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಐನ್‌ಸ್ಟೈನ್ ಇಬ್ಬರೂ ಚೇತನ ರೂಪಿಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಿದ್ದಾರೆ.”

(ಗುಜರಾತ್ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ, ೧೮ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೮)

ಅನುವಾದ : ಎನ್.ಎ.ಎಂ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್.

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೨. ನಾನೆಂಬ ನಾನು, ಆತ್ಮವೆಂಬ ಣಾನು

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ ಅಗರ್‌ವಾಲ್ ಅವರ ಉದಾರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ, ಇಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾದ ‘ನಾನು’ (self) ಕುರಿತು ಡಾ.ಜಸ್ಟೀರ್ ಜೈನ್ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ನಾನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ಥೂಲ ನಿಲುವೊಂದರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು 'ನನ್ನ' ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಬಗ್ಗೆ 'ನಾನು' ಆಗಿ ಯೋಚಿಸಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ 'ಆತ್ಮ'ವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬಹುದು. ನಾನು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ 'ನಾನು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು 'ಆತ್ಮ' ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಈ ಲೌಕಿಕ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಶೋಧಗಳಿವೆ. ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಶೋಧವೆಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ಹಸಿವು, ಆಸೆ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಿತವಾಗಬೇಕು. ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು 'ಆತ್ಮ'ವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಆಸೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಮನಿರಸನಗಳ ಸತತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವನವನ್ನು ನಾನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ವರದಿಂದಲೋ ಅರಿವಿನ ಅಮೃತ ಮುಹೂರ್ತವೊಂದು ನನಗೆ ದೊರಕಿದರೆ ಈ ಭವಕೇಶಪಾಶ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬಹುದು. ರಮಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಇಂಥದೊಂದು ನಿಮಗೆ ಒದಗಿದಾಗ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಷ್ಟು ಸರಳವಾದುದು ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಯಾವ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಅದು ಒದಗಿಬಿಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಡಬ್ಲ್ಯು ಬಿ ಯೇಟ್ಸ್ ಈ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಹಂಬಲಿಸಿದ. ಅವನೊಳಗಿನ ಈ ಎರಡರ ಘರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ. (ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾಗಳ ನಡುವಿನ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ ಈ ಧ್ವಂದ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇದೆ).

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ ನಾನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ self ಮತ್ತು soulಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಆತ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ಆಧುನಿಕ ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವರವೋ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೋ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ನಾನು 'ನನ್ನನ್ನು' (me) 'ಆತ್ಮ'ವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು 'ನಾನು' ಆಗಿ ನೋಡುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದರಲ್ಲಿ.

ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಶ.

ನಾನು ಮಂಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಅಂಶ ಇದು. ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೆಳೆದು ಲೇಖಕನಾದಾಗಲೂ ಕೂಡಾ ಶೆಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಅಭಿಮಾನಿ. ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಕೂಡಾ ಶೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದರು. ಆತನಿಗೆ ಅದ್ವೈತದ ಮನಸ್ಸಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಲೀವಿಸ್‌ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಆಧ್ಯಾಪಕರು Ode to west End ಪದ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದರು: 'ಶೆಲ್ಲಿ ಆತ್ಮರತ ಮತ್ತು ಭಾವುಕ'. ಆ ಪದ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ I fall upon the throns of life, I bleed ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ 'ಅಲ್ಲ, ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ನನಗನ್ನಿಸುವುದು ಶೆಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದ ಈ ದುರದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಬಂಧಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವದೊಂದಿನ ತಾದ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಈ ನಾನು ಎಂಬ ದೇಹ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ I fall upon the throns of life, I bleed ಎಂದು ಹಲಬುತ್ತಾನೆ. ಇದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. 'ದೇವರೇ ಈ ವಿಶ್ವದೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಒಂದಾಗಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಈ ದೇಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು.' (ನನಗಿದನ್ನು ಹೊಳೆಯಿಸಿದ್ದು ಗತಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಪೋಲಂಕಿ ರಾಮಮೂರ್ತಿ).

(ವಾಲ್‌ವಿಟ್‌ಮನ್‌ಗೆ ಕೂಡಾ 'ನಾನು' ಎನ್ನುವುದು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಬೇಕಾದಂಥದೇ ಆಗಿತ್ತು)

ಅಥವಾ ಕೀಟ್ಸ್ ಸತ್ತಾಗ ಶೆಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕೆಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು 'ಜೀವನ ಬಹುಬಣ್ಣಗಳ ಗಾಜುಗೋಳ, ಅದು ಶಾಶ್ವತದ ಬೆಳಕನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವಂತೆ ವರ್ಣರಂಜಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ,' ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದ ಧ್ವಂದ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ

ಮಿಂಚಿಸುವಂತಹುದು 'stains the white radians of eternity' Stained glass ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ಬರುವ ಬೆಳಕು ಮುದಗೊಳಿಸುವ ಮಾಯೆಯದೂ ಹೌದು; ಬೆಳಕಿನ ನಿಜದ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಮಬ್ಬುಗೊಳಿಸುವುದೂ ಹೌದು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಸಾಲುಗಳು ನನಗೂ ಪೋಲಂಕಿರಾಮಮೂರ್ತಿಗೂ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜೀವನ ಸುಂದರವಾಗಿ 'ಕಾಣಿಸು'ತ್ತದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು 'ಮಾಯೆ'. ಅದು ಬಹುಬಣ್ಣಗಳ ಗಾಜುಗೋಳ. ಅದರ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಮಬ್ಬಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಸುಂದರ ಆದರೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ. ಶಾಶ್ವತದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೀವು ನೋಡಲು ಅದು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ಅನುರಕ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕಲಕಿದ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಕೀಟ್ಸ್‌ನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೀಟ್ಸ್‌ನನ್ನದೊಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಣಿವೆ' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದ ಮಾತೊಂದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. A vale of soul-making. ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಾವು ವರ್ಷವರ್ಷವರ್ಷವೂ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. 'ನಾನು ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಒಂದು ಆತ್ಮವಾಗಿ. ದೇವರ ಮನೆಯಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಜ್ಞಲ ಮೋಡಗಳು ತೇಲುವಂತೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾಗಿ 'ನಾನು' ಆಗಿದ್ದೇನೆ. Like trailing clouds of glory do we come from God who is our home.

* * *

ಈಗ ನಾನೇನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು?

ನಾನು ಶೆಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕೀಟ್ಸ್‌ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಾಲಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ಬಹುತೇಕ ಲೇಖಕರು ಈ ಬಗೆಯ ಮನೋವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುತ್ತೇವೆ.

ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ನಾನು' – ಇದು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ? ಇದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕರು ಮತ್ತು ವಿಕೋರಿಯನ್ನರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ವೈಯಕ್ತಿಕ 'ನಾನು' ಎನ್ನುವುದು ಆತನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೇವಲ ವೇಗವರ್ಧಕ ಮಾತ್ರ. ಈ ವೇಗವರ್ಧಕ ತಾನು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸೃಜನಶೀಲ 'ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ' ಯ ವೇಗವನ್ನು ಅದು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತ 'ಕಲೆಯ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಮ್ಮ ಘನ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ 'ವಿಭಾವ'ಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ವಿಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಭಾವವೇ ಎಲಿಯಟ್‌ನ 'Objective correlative'.

ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದು ಕ್ರಮ ಇದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಯೋಚಿಸಬಹುದು? ನಾನು ಬ್ಲೇಕ್‌ನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಹೇಳುವುದು: 'ಇದು ನನ್ನದು, ನನ್ನದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ.'

ಜಸ್ಟೀರ್ ಜೈನ್ ಅಥೆಂಟಿಸಿಟಿ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. 'ಇದು ನನ್ನದು, ನನ್ನದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆ ಒಬ್ಬ ಬರೆಹಗಾರನ ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಅಥೆಂಟಿಸಿಟಿಯ ಗುಣವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನದಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅಧಿಕೃತವಾದದ್ದೇ ಆದರೂ ಅದು ಕೇವಲ ನನ್ನದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ.. ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ಇತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು. ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ವಿನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಬ್ಲೇಕ್‌ನಿಗೆ ನಾನು ಹತ್ತಿರ. ಕಥೆಗಾರನಾಗಿ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ

ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯ 'ನಾನು' ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು 'ಪಿತೂರಿಗಳೂ' ಘಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ನಾನದನ್ನು 'ಪಿತೂರಿ' ಎಂದೇ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತಿಹಾಸದ ಕೆಲವು ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ನನ್ನದೆಂದು 'ನಾನು' ತಿಳಿದಿದ್ದು 'ನನ್ನದು' ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ನನ್ನದೆಂದು 'ನಾನು' ತಿಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಚ್. ಲಾರೆನ್ಸ್ 'ಸನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಲವರ್ಸ್' ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಆದದ್ದು ಅದೇ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನಂತರ ನನಗೆ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯರೂ ಆದ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗ್ರೀನ್ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ರಿಚರ್ಡ್‌ಹಾಗಾರ್ಟ್ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ರಿಚರ್ಡ್ ಹಾಗಾರ್ಟ್ ಏನಾದರೂ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ ಬರೆದಿದ್ದರೆ 'ಸನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಲವರ್ಸ್'ಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾಯಿಯೊಂದಿಗಿನ ಆತನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆಕೆ ಸಿಗರೇಟು ತರಲು ಮಗನನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು (ಅಗ್ಗದ ಸಿಗರೇಟುಗಳನ್ನು ಆಕೆ ದುಬಾರಿ ಸಿಗರೇಟ್ ಪ್ಯಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು.) ಕೆಳವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲಿ, ಅವರು ಮೇಲೇರಲು ಬಯಸುವಾಗ ಒಂದು ವಿಧದ ಡಾಂಭಿಕತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಅತಿಯಾದಾಗ ಆಗುವುದು ಮುಜುಗರ; ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಮುಜುಗರ.

ನಲವತ್ತು ಮತ್ತು ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ 'ಸನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಲವರ್ಸ್' ಓದಿದವರಿಗೆ ಅದೊಂದು ದಟ್ಟವಾದ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ್ದೇ ಎನ್ನಿಸುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಓದುಗ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು, ಯುವಕರು, red-brick ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿತರಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು – ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದರು. ಸನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಲವರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಾರೆನ್ಸ್ ಬರೆದದ್ದು ಲಾರೆನ್ಸ್‌ನ 'ನಾನೇ' ಆದರೂ ಅದು ಕೇವಲ ಅವನ 'ನಾನು' ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಗ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಯುವಕರ 'ನಾನು' ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಪಠ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ. ಐವತ್ತು-ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನನ್ನದೇ ಕೆಲವು ಬರೆವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಅನೇಕರ 'ನಾನು' ಆದದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ನಿರ್ಮಲ್ ವರ್ಮರಿಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು, ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಬರೆಹಗಾರರಿಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇದು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆದದ್ದಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಇದು ಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಒಂದೇ ಎನ್ನಬಹುದಾದ 'ನಾನು' ಒಂದಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀವು ಬರೆದು, ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಅತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯಾಗ ಅದು ಕೇವಲ ಕೇಸ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದದ್ದು ಕೇಸ್ ಹಿಸ್ಟರಿಯೂ ಆಗಿಬಿಡಬಹುದಾದ ಅಪಾಯ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ರೀಜನಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪುನರ್‌ರೂಪಿಸಿದೆ. ಆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಯಾರಾದರೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರೆ ಅವರು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓದಬೇಕೆಂದು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದ ಬಹುಜನಪ್ರಿಯ ಕಾದಂಬರಿ 'ಕ್ಯಾಚರ್ ಇನ್ ದ ರೈ'ಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ನನ್ನೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೇ ತಂದಿತು. ಇಡೀ ತರಗತಿ ಇದರಿಂದ ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಯಿತು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರೂ ಆತ್ಮಶೋಧಕರೂ ಮತ್ತು ಒಳಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಆದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಧೇಯತೆ ಒಂದು ಗುಣ. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ನೀವು ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. 'ಕ್ಯಾಚರ್‌ಇನ್ ದ ರೈ' ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಾನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ೧೯೩೦ರ ಯೂರೋಪಿನಂತೆ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ನಾವು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಮಹತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಟ್ಲರ್ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವರ್ಣದ್ವೇಷವನ್ನುವುದು ಸಮುದಾಯದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ದುಷ್ಟ ಹುಚ್ಚುತನ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ

ನಿಮ್ಮ 'ನಾನು'ವಿಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಇಷರ್‌ವುಡ್‌ಹೇಳಿದ್ದು 'ನಾನೊಂದು ಕ್ಯಾಮೆರಾ. ನಾನು 'ನಾನು' ಅಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ passive 'ನಾನು'ವಿನಿಂದ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ ಅಷ್ಟೆ'. ಜಾರ್ಜ್‌ಆರ್ವೆಲ್‌ನಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಾರನಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಅವನ 'ನಾನು' ಕೂಡಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಾಗಿ ಅಸಹಾಯಕ. ಆತ ಹೇಳಿದ 'ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸಿ.' ನೀವು ಆತನ Wigan pier ಅಥವಾ ಸ್ಟೇನಿನ ನಾಗರಿಕ ಯುದ್ಧದ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಬರೆವಣಿಗೆಯೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. Malraux ಕೂಡಾ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಕೂಡಾ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೋನವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ ಆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಕೋನವನ್ನೇ ನೀವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಕ್ಯಾಮೆರಾಗೆ ಕೂಡಾ 'ನಾನು' ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದರ 'ನಾನು' ಬ್ಲೇಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಬ್ಲೇಕ್‌ನ 'ಲಂಡನ್' ಎಲಿಯಟ್‌ನ 'ವೇಸ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್'. ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಕವಿತೆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡುವ, ವೇಗವರ್ಧಕ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಬ್ಲೇಕ್‌ನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ when I roamed from street to street ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡು ಸಂಕಟಪಡುವ 'ನಾನು' ಕೂಡ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿತೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲಿಯಟ್‌ನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪದ್ಯ. ಆದರೆ ಆತ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಒಂದು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ. (ಈ ಒಳನೋಟಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಫ್.ಆರ್. ಲೀವಿಸ್‌ಗೆ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.)

ಆದರೆ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇತರ ದಾರ್ಶನಿಕರಂತೆ ಬ್ಲೇಕ್‌ಕೂಡಾ ದೈವ ಅದನ್ನು ತನಗೆ ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಮರೆಯ ಬಾರದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ದೈವ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕವಿ ಕರ್ಮಿಯಾದ ಬ್ಲೇಕ್ ತಿದ್ದುವುದು ಕೂಡ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು!

(೨೦೦೭, ಜೈಪುರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ)

ಅನುವಾದ : ಎಂ.ಎನ್. ಆಶಾದೇವಿ

* * *

ಭಾಗ-೨ : ೪. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದ ಯೋಗ

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಮತ್ತು ಆತನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕೋಲಿಜ್ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಲಿರಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಲೆಡ್ಸ್ ಎನ್ನುವ ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಇಬ್ಬರ ಮನೋಧರ್ಮಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೆಲವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಕವಿಗಳಾದರೆ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾನ ಯುಗಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕುತೂಹಲ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. - ಅನೇಕ ಸಲ ಸಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಅಸಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡುವ ಉಮೇದಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಇದ್ದಾರೆ. ಪುತಿನ ಇದ್ದಾರೆ. ಮೂವರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಗಳು. ಆದರೆ ಮೂರು ಜನ ಒಬ್ಬರ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು; ಆ ಕಾಲದ ಧರ್ಮ, ಯುಗ ಧರ್ಮ. ಆ ಯುಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ – ‘ನಾವೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಲೇಖಕರು, ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದಿದನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೀಯೆ, ನೀನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದದ್ದನ್ನ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಯುಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.’

೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನೋಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖಕರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮರ್ಶಕರು ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬಂದ ಕುವೆಂಪು, ವಿಸೀ, ಮುಂತಾದವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನ ತೆರೆದವರು. ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಧುರ ಚೆನ್ನರು ಅನುಭಾವ ಪರಂಪರೆಯ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

* * *

ನಾನಿಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿರುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ‘ದುಃಖ’. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ‘ದುಃಖ’ ಪದವಿಲ್ಲ. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ ದುಃಖ ಅಂದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ತರಲೆ, ತಾಪತ್ರಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖ ಅಂದರೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನದ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು.

ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ವಿಷಾದ ಎಂಬುದು ಒಂದು; ವ್ಯಾಕುಲ ಅನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಇನ್ನೊಂದು. ನಾವು ‘melancholy’ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹುಶಃ ವ್ಯಾಕುಲ ಅನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಷಾದ ಅನ್ನೋ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಹಳ ಘನವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಒಂದು ಪಠ್ಯ ಇದೆ. ಅದೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆ. ಅದರ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಯುದ್ಧವನ್ನು? ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಅದರಿಂದ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಅಧ್ಯಾಯ ಕೊನೆಯಾಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ವಿಷಾದಯೋಗ ಅಂತ ಗೀತಾಕಾರ ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅರ್ಜುನ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಷಾದ ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿ. ಯೋಗ ಅನ್ನುವುದು ಕೂಡ ನಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ಯಾವುದೋ ಆಳವನ್ನು ನಾವು ಮುಟ್ಟಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಆ ವಿಷಾದಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಹೊಸದೇನನ್ನೋ ಕಲಿಯುವುದು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ವಿಷಾದಯೋಗವೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಸಂವೇದನೆಯಲ್ಲ. ತನ್ನವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು ಎನ್ನುವ ವ್ಯಾಮೋಹ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣದಂತೆ ಅಡಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವವನು ಕೃಷ್ಣ. ಈ ಸಂವಾದ ತರುವ ತೀವ್ರತೆ ಕಲಿಕೆಗೆ, ಹೊಸ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ.

ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಚುರುಕುಗೊಂಡ ದುಃಖವನ್ನು ವಿಷಾದಯೋಗ ಎಂದು ಗೀತೆ ಕರೆಯುವುದು. ಜೀವನದ ಅರ್ಥ ಏನು? ಯಶಸ್ಸಿನ ಅರ್ಥವೇನು? ಎಂದು ಅರ್ಜುನ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲೂ; ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ- ಇದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ್ದು.

(ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಅರ್ಜುನ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ಯಥೇಚ್ಛಸಿ ತಥಾ ಕುರು' ದರ್ಶನದ ನಂತರ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದು. 'ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊ')'

ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಕವಿಗಳೂ ವಿಷಾದಯೋಗದ ಅನುಭವ ಪಡೆದವರು. ಅವರು ಅನುಭವಿಸುವ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರು ಒಂದು ಆಕೃತಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದು ಆಕೃತಿ ಇದೆ. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ 'ಡಬಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಜರ್' ಅನ್ನಬಹುದು. ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೊಂದು ಚಿತ್ರ. ಕಾಣಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಮಸುಕು ಮಸುಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರ. ಕಾಣುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವೆನಿಸಿದ್ದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಸುಕು ಎನ್ನಿಸಬಹುದು. ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಣದಂತೆ ಇದ್ದೂ ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಮೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುವ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಗದ್ಯದ ಖಚಿತತೆಗೂ ಬದ್ಧತೆಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಸಾರ್ತ್ಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ನೆನಪು.

* * *

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಕಮಾತ್ರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಕಾಣುವಿಕೆಯ aura.- ಪ್ರಭೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ನಿಜ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೊಮ್ಮುವ ಈ ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ aura ಇರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಈ ವಿಸ್ಮಯ ಮರೆಯಾಗಿಬಿಡುವ ವಿಷಾದ- ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯದ ತಿರುಳು. ಥಟ್ಟನೇ ಸತ್ಯದರ್ಶನವಾಗುವ epiphany- ಎಪಿಫನಿ – Wordsworth, Joyce, Blake ರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಉಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯದ ಸಾಧಾರಣದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಮರೆಯಾಗುವ ವಿಷಾದವೂ ಉಂಟು. ಎರಡೂ 'ಡಬಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಷರ್' ಆಗಿ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ.

* * *

ಈ ಅನುಭವ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಕೋಲಿಜ್ ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುವಾಗ ತುಂಬಾ ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ್ದರೆ, ಬಿಸಿಲು ಬೀಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ರೂಪವನ್ನೇ ನೆರಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ಅದರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಳಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಬರೀ ಮೈ ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೇನೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ. ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಈ ವಿಸ್ಮಯವಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಬಹಳ ಮೂಲಭೂತವಾದ್ದು. ವಿಸ್ಮಯ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವವನು ಕವಿ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಿಗೂ ಕೂಡ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನಾದರೆ ಅವನು ಬರೀ Essay ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು: 'ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಸ್ಮಯ ಯಾಕೆ ಈಗ ಹೋಯ್ತು? ಯಾಕೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ?' ಆವತ್ತಿನ ಉತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲ, ಲವಲವಿಕೆ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆಗ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವಿವೇಕ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆವತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಚಿಮ್ಮದೇ ಇರಬಹುದು. ಚಿಮ್ಮುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲದು. ಕಳೆದು ಹೋದ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು ಎಂದು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ಕೇವಲ 'ಪೆಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ' ಸಮಾಧಾನವೆ? ಹೊಂದಿಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಪ್ಪು ಇರಬಹುದೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ಮಯ, ವಿವೇಕಗಳ ಎರಡು ಸ್ಥಿತಿಗಳೂ ವಿಷಾದಯೋಗದ ಮಜಲುಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕ್ಯೋಲಿಜ್ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ.

O Lady! we receive but what we give,
And in our life alone does Nature live:
Ours is her wedding-garment, ours her shroud!
And would we aught behold, of higher worth,
Than that inanimate cold world allowed
To the poor loveless ever-anxious crowd,
Ah! from the soul itself must issue forth
A light, a glory, a fair luminous cloud
Enveloping the Earth-
And from the soul itself must there be sent
A sweet and potent voice, of its own birth,
Of all sweet sounds the life and element !

ನಿಸರ್ಗದ ಎದುರು ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತ ಅಂದರೆ ಅದು ಇರೋದು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ; ನನ್ನಲ್ಲೇ ಎಂದು ಅವನ ಮತ. ನನ್ನ ಒಳಗಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಒಳಗಡೆನೇ ಆ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹೊರಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸೊಲ್ಲ. ಹೊರಗಿರುವುದೆಲ್ಲ ಒಂದು ರಸಹೀನ ನಿತ್ಯ ವಸ್ತು ಮಾತ್ರ. ಆದ್ರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಏನೋ ಇದೆ, ಅದು ದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಂತ ಅನಿಸುತ್ತೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯೂ ಅವರ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತದ ಆಲೋಚನೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಇರೋದು ಭಾರತೀಯ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಟ್ರೈಬಲ್ ಧರ್ಮಗಳ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೌದ್ಧರಿಗೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಇದೆ, ಜೈನರಿಗೂ ಇದೆ, ವೈದಿಕ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ, ಇಸ್ಲಾಂನಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ಗೆ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು. ನಾನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಿನಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದ ದೈವಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಸ್ಮೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಸಾವಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆ ಎಂಬುದು ದೈವಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ.

Like trailing clouds of glory
Do we come from God
Who is our home

ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಂ ಅನ್ನೋ ಶಬ್ದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಹೋಂ ಅಂದ್ರೆ ಹೌಸ್ ಅಲ್ಲ, ಹೋಂ ಅಂದ್ರೆ 'ತವರು'. ನಾವು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತವರಿನಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾ ಬೆಳೆದು ಆರ್ಡಿನರಿ ಆಗಿಬಿಡ್ತೇವೆ. ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಕೃತಿ. ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಯ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೋ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತಿ ದೇವರಾಗಲಾರದು – ಕೊನೆಗೂ ಈ ಕವಿ ಕ್ರೈಸ್ತನೇ. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅವನು 'ಸಾಕು ತಾಯಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸೂಫಿಗಳಷ್ಟು ಈ ಕ್ರೈಸ್ತಕವಿಗಳು ಅದ್ವೈತಿಗಳಲ್ಲ.

ಬ್ರೌನಿಂಗ್ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಇವರ ನಂತರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಂತೂ ವಯಸ್ಸಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳೆದುಹೋದದ್ದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಇದೆ.

Grow old along with me
the best is yet to be
the last of life for which the first was made....

ಈ ಕಾಲದ ಪ್ರಗತಿಯ ಸರಳ ಕಲ್ಪನೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ನೀನೂ ಮುದುಕ ಆಗು. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಕಾದಿದೆ ಇನ್ನೂ ಕಾದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರೌನಿಂಗ್ ಒಳಗಡೆ ಯಾವ ಯಾತನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ವಿಷಾದವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇವನನ್ನು ರೋಬರ್ಟ್ ಆದ ಕವಿ, ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಕವಿ ಅನ್ನುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ವಿಕ್ಟೋರಿಯನ್ ಕಾಲದ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಈ ಆಶಾವಾದ ಲಾಭದಾಯಕವೂ ಆಗಿತ್ತು – ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಕಾಲ ಅದು ಬ್ರಿಟನ್ನಿಗೆ. ವಿಮರ್ಶಕನೊಬ್ಬ (ಲೀವಿಸ್) ಹೇಳುತ್ತಾನೆ- ಅವನು ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆ 'ರೋಬರ್ಟ್' ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು 'ಸೆನ್ಸಿಟಿವ್' ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು.

ಬಹಳ ಜಾನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸ್ವಂದನಶೀಲತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬಂಡೆ ಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ವಂದನಶೀಲತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತವನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ನಂಬಿದ ವರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂದನಶೀಲತೆಯ ಮಿಡಿತ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುವ ಪಾದ್ರಿಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಭಾರತೀಯ ಕವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇದು ನಿಜವೇ. ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ ಎಂದು ಮತ ಶ್ರದ್ಧೆಗಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಯಾವ ವೈದಿಕನೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೋ? ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸತ್ಯ ಅಂತ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟು ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ನೀವೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅರವಿಂದರು ಏನೋ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ನನಗೆ ದೊರಕಿತು ಅಂತ ನೀವು ತಿಳಿಯೋದಾದರೆ ಮತ್ತೇನೂ ನೀವು ಹುಡುಕ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಕಾಟ ಶುರುವಾಗೋದು ಯಾವಾಗ ಅಂದ್ರೆ ಮನಸ್ಸು ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಆತಂಕದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ವಿಷಾದ ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರೋವಾಗ. ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಗಳೂ ಆ ರೀತಿಯ ವಿಷಾದ ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದರೆ ಬ್ರೌನಿಂಗ್‌ನದು.

ಆದರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ನ ಗುಣ ಏನೆಂದರೆ, Tintern Abbey... ಓದಿ ನೋಡಿ, Not for this do I mourn nor murmur ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಸಾಲಿದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಆಗುವುದೇ ಇನ್ನೊಂದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ mourn ಶಬ್ದವಿದೆ, ಅಂದರೆ ದುಃಖಪಡುವುದು. ನಾನಿದಕ್ಕೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋವಾಗ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳೋದು ಯಾವಾಗ ಅಂದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಅನುಮಾನ ಇದ್ದಾಗ. ನಾವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ 'ನನಗೇನು ಹೆದರಿಕೆ ಆಗ್ತಾ ಇಲ್ಲವ್ವ' ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನಾವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ ಏಕೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಕಳೆದುಹೋಯ್ತು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅದು ಇದೆ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾರೆಂದರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ನ ತಂಗಿ. ಅವಳಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಇವನು ತಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅವಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ನೋಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕಳೆದದ್ದನ್ನು ಅವಳ ವಿಸ್ಮಯದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

- ಇದು ಕೋಲಿಜ್‌ಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಕೋಲಿಜ್‌ಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ. ಎಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವನು ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಮಾನವೀಯವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷ ಪಡುವುದರಲ್ಲಿ.

- ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಹುಶಃ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ವಂದನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚುಪಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕರುಬುತ್ತಾ ಇರುವವನು ಸಿನಿಕ್ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಸಾತತ್ಯದ ನಿರಂತರತೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗೋದು ಬರೀ ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ಒಟ್ಟು ಜೀವದಲ್ಲಿ. ಅದರಿಂದಲೇ immortality ಅಂದರೆ ನಾನು ಸಾಯೋದಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ; ನನ್ನ ನಂತರವೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ; ಈ ವಿಸ್ಮಯ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಜೀವಜಾಲದ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಪುನರ್ಭವಿಸುತ್ತ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು.

ಬುದ್ಧನ 'ಕರುಣಾ' ಕಾಣುವುದು ಇದನ್ನೇ.... ಉಪನಿಷತ್ತು ಸಾರುವುದು ಇದನ್ನೇ. ಝನ್ ಅನುಭಾವದ ಅತಾರ್ಕಿಕ ಒಗಟಿನ ಮೂಲ ಇರುವುದು ಈ ಕಾಣ್ಕೆಯಲ್ಲೇ. ಈ 'ಕರುಣಾ' ತರುವ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ. ಸೂಫಿಸಂತರು ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಜಡದಲ್ಲೇ ಚೈತನ್ಯದ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವತದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ವೇದವ್ಯಾಸರು ವೈರಾಗ್ಯ ವಶನಾಗಿ ಮನೆತೊರೆದ ಮಗನನ್ನು ಪುತ್ರವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ ಹಲುಬುತ್ತ ಕೂಗಿಕರೆದಾಗ ಸುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು ಓ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದವು ಎನ್ನುವಾಗ ಈ ಭಾವದ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಪುನಶ್ಚೇತನ ಅಂದಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗೋದು ಸಾವು. ಸಾವಿಲ್ಲದೆ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳ್ಳುವುದೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಅಡಿಗರು 'ಹದ್ದು' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ ಜನರೂ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯ್ತಾರೆ. ಒಳಿತಿಗಿಷ್ಟೋ ಕೆಡುಕಿಗೂ ಮಿತಿಗಳು ಇವೆ. (ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಸಾಯಿಸುವ ಹದ್ದು+ನಮ್ಮ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಹದ್ದು)

ಹಿಟ್ಟರ್ ಸತ್ತ, ಸ್ಕಾಲಿನ್ ಸತ್ತ, ಮಾವೋ ಸತ್ತ. ಇಂತಹ ಜನ ಸಾಯದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸತ್ಯದ ಸಾಧ್ಯತೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ, ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ನನಗೆ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರೋದು ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಚನ. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅವರು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಉಣಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಮೊಲೆಯನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಉಣಿಸುವಾಗಲೇ ಮೊಲೆ ಬರಿದಾಗದಂತೆ ಮಗುವನ್ನು ತೊಡೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮೊಲೆಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮಗು ಅಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮೊಲೆಯಿಂದ ಹಾಲುಣಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಗು ನೆಮ್ಮದಿ ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾವು ಮತ್ತು ಜೀವ ತಾಯಿಯ ಎರಡು ಮೊಲೆಗಳು.

* * *

ಅಡಿಗರ 'ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ' ಪದ್ಯವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅತಿ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೋಲಿಜ್ಜನ Dejection-an ode ಎನ್ನುವ ಗಾಢವಾದ ವಿಷಾದದ ಸ್ವರೂಪ ಅಡಿಗರ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೂರ್ತವಾಗಿ ಮೈತಾಳಿದೆ.

ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ ಬರೆದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇತ್ತು. ಆ ದಿನ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಕಾಫಿಹೌಸ್‌ಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು; ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ತರಕಾರಿ ಕೊಂಡು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಲ. ಕಾಫಿ ಹೌಸ್‌ಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಹೋಗಿ ಒನ್-ಬೈ-ಓನ್ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಬಸ್ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸೇಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಹೋಗುವವರು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ತಾವೇ ಮಾತಾಡಿದವರಲ್ಲ. ತಾವು ಬರೆದಿದ್ದನ್ನು ನಮಗೆಲ್ಲ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು – ಅಷ್ಟೆ. ಹಾಗೇ ಒಂದು ದಿನ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ, ಅವರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ‘ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪದ್ಯ ಬರೆಯೋಕೆ ಆಗೊಲ್ಲ. ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಒಳ ಭಾವನೆಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ’ ಅಂದರು. ಅದಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಓದಲು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದೇ ‘ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ.’ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮಾಯವಾದದ್ದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸೃಜನಶೀಲ ವಾದ ವಿಷಾದ ಯೋಗ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಕವಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹರಯೋಗಿ ಕವಿಗಳು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ವಿಷಾದ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ದುಃಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವವರು. ನನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನರಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾರ್ಯಾರಿಗಿತ್ತೋ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕರೆಂದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ನಗು ಇರುತ್ತೆ ನಮಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಹೊಂದಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೆ ಒಂಟಿಯಾಗೋದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನೋಡೋದು ಒಂದು ಮತ್ತು ನಾವಿದನ್ನು ಇನ್ಯಾರಿಗೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳೋದು. ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವನ ಅಂತ ಅನಿಸೋದು ಬರಿಯ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿರೋದಿಲ್ಲ, ಅದು ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಹೇಳಿದ್ದೂ ಆಗಿರುತ್ತೆ, ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ಬರೀ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದಾದರೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಹೋಗಬಹುದು. ಬರೀ ಹೇಳಿದ್ದಾದರು ಅದು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳೋಕೆ ಅಂತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ನಿನಗೇ ನೀನು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು, ಏಕಾಕಿತನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು, ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದು, ನೋಡಿ ಬರೆದದ್ದು. ಅಡಿಗರು ಆವೊತ್ತು ಬಸ್‌ಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲ ‘ನಾನಿನ್ನು ಬರೆಯೊಲ್ಲ’ ಅಂತ? ಅದನ್ನು ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿ ಬರೆದದ್ದು. ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಬರೆದಾಗ ಅವರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ :

ನೀನೆಲ್ಲಿ ಈಗ
ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟವನು
ಹಾಯೆಂದುರುಟುರುಟು ಉದಿದವನು
ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಹದಾರಿ ಗಿಟ್ಟಿಸಿ
ದಿಲ್ಲಿ ದೀಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಟ್ಟ ಸಖನು
ನಟ್ಟನಡುದಾರಿ ತೇಗುವ ತೋಟದೊಳಗಡೆಗೆ
ಮೂಗುಮತ ಕೂಡಿದ ತಂಗೊಳಗು ತಡಿಗೆ
ಟಾಂಗು ಕೊಟ್ಟು ಕಮಂಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಕಂಬಿಕಿತ್ತೆ ವಿಶಾಲ ನೀಲದೆಡೆಗೆ...
ಮೈಯೇರಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೇನೆ...
ಹೂವು ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ ಮರ ಪೊದೆ ಪೊಟರೆ

ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುತ್ತವೆ

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು.... ಪಹರೆ

ಎಲೆ ಹಳದಿ ತಿರುಗಿದೀ ಹಲಸು ನಿಂತಿದೆ ಹಲವ

ಹದ ಬಿಸಿಲು....

ಇಲ್ಲಿ ಚಾಲೇಷ ಅಂತ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಇವನಲ್ಲಿ ಇರುವವನೂ ಹೌದು, ಹೊರಗಿನವನೂ ಹೌದು. ಅವನು ಹೊರಗಿನವನು, ಸದಾ ಇರುವವನು ಅಥವಾ ದೇವರೋ? ಅಥವಾ ನನ್ನೊಳಗೇ ಇರುವವನೋ?, ಇದ್ದು ಕೈಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುವವನೋ. ಇವೆಲ್ಲ ಡಬಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋಷರ್ ಅಂದೆನಲ್ಲ, ಹಾಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಬರದೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ ಬರಬೇಕು. ನಾವು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ತೀರಾ ತಿಳಿದವರಂತೆ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅನ್ವಾದಿಸುವಾಗ ನಾವು ಬಹಳಷ್ಟು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತೆ.

ಅಡಿಗರ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಆಟ ಆಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಟಕ್ಕಾ-ಟಕ್ಕಿ ಅಂತ. ಇವೆಲ್ಲ ಆಟದ ಚಿತ್ರಗಳು. 'ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲ ಕೊಟ್ಟು...', ಹಾಗೆಯೇ 'ಹಾಯೆಂದುರುಟುರುಟು...' ನಾನು ಅಡಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೆ. ಅಡಿಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಾಭಿನಯ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ. ಭಾವದ ಅಭಿನಯ ಆಗುತ್ತೆ. ಭಾವ ಅಭಿನಯೀತವಾಗುತ್ತೆ. ನಾಟಕೀಯವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡೋರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ನಮಗೆ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಗೀತವೇ ಕರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಈ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ ಯುಗ ಬಂದ ನಂತರ ಕಾವ್ಯ ಏನು ಅನ್ನೋದು ನಮಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ನಿಜವಾದ ಕಾವ್ಯ ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಸಂಗೀತವಿರುತ್ತೆ.

ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಮಗ್ರತೆ ಇರುತ್ತೆ. ಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೆ. ವಿಷಾದ ಯೋಗವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದು ಏನೇನೂ ಸಾಲದು.

(ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೫)

* * *

ಭಾಗ-೪ : ೧. ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ: ಸ್ಥಳೀಯತೆ ಎಂಬ ಸರ್ವದೇಶೀಯತೆ

ನಾಗಮಂಗಲದ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೇ, ಇಷ್ಟರ ತನಕ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಆಡಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ನಾನು ನಾಗಮಂಗಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತಿನ ಹದದಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ನಾವು ನೋಡಿದ ನೃತ್ಯ- 'ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ'- ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇವತ್ತು ಥಟ್ಟನೆ ನನಗೆ ಈ ಹಾಡಿನ ವಿಶೇಷತೆಯೊಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ 'ಹಚ್ಚೇವು' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು 'ನಾನು ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿರುವ ಧ್ವನಿ 'ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬುದು. ಇದು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಕನ್ನಡವೆಂಬ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ನಾವು ನಿಜವಾದ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಮುದಾಯದ

ಪ್ರಜೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಗ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಾರತವನ್ನೂ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಗೀತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಅದು ಯಾವತ್ತೂ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯದೇ ಭಾರತೀಯವೂ ಆಗುವುದು. ನಾವು ಕನ್ನಡಿಗರೆಂದೂ ಭಾರತೀಯರೆಂದೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಸ್ಥಾನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಬಂತು. ಕೆಲಕಾಲ ಈ ಭಾವನೆ ಪಂಜಾಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಬಂತು. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಇದ್ದರು. ಅವರು ಸೋತು ಹೋದರು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಎದುರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಯಾವತ್ತೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ತರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ. ಈ ಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದೆ ಏನೇನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಇವತ್ತಿನ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಾವು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು ಶ್ರೀವಿಜಯನನ್ನು. ಇವತ್ತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 'ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ' ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕಿಂತ 'ಅಭಿಜಾತ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೇ, ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಈಗ ತುಳುವಿನಂಥ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಗಿರಿಜನರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯ ತನಕದ ಯಾವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ, ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಯಮಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುವ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವೆ ಕನ್ನಡ ಅಭಿಜಾತ.

ಮೊದಲಿನಿಂದ ನಾನು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಏನ್ಮಿಯೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಅಲೈವ್ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕನೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅದರಲ್ಲಿ ೪೫೦-೫೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚಾಸರ್ ಎಂಬವನೊಬ್ಬ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಚಾಸರ್‌ನನ್ನು ಇಂದು ಓದಲು ಹೊರಟರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದೋ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಪಂಪನನ್ನು ನಮ್ಮ ಡಾ. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿ, ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುವಂಥ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಈಗಿನ ನಾವು ಕೂಡಾ ಅದರ ಶೇಕಡಾ ಅರವತ್ತರಷ್ಟನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಪಂಪನ ಮಾತಿರಲಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನಂತೂ ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯೂರೋಪಿನ ಯಾರೂ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಭಾಷೆ ಅವರಿಗೆ ಒದಗದ ಭಾಷೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾತತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ಸಾತತ್ಯ ಇದೆ. ಅದು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಸಾತತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಅಭಿಜಾತ. ಇಂಥ ಸಾತತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಾತತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳು ಈಗ ಯಾರ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ನಾವು ಓದಬೇಕಷ್ಟೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವೂ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆಗಳು. ನಮ್ಮದು ಬರೇ ಈ ಅರ್ಥದ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಅಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದಿರುವ, ಹಿಂದಿನದು ಇವತ್ತಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ. ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಕವಿಯಂತೆ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪುರಂದರದಾಸರು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹಾಡುಗಾರನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಇವರನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಂಥದೊಂದು ಸಾತತ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಕೂಡಾ.

ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆಗಳೆಂದರೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ನ್ಯೂಟನ್ ತನ್ನ

ಸಿದ್ದಾಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯೂರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದೂ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ತಮ್ಮ ಬರೆವಣಿಗೆ ಇಡೀ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ಯೂರೋಪಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಳಚಿಕೊಂಡವನು ಡಾಂಟೆ ಎಂಬ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕವಿ. ನಾನು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಜನ ಭಾಷೆಯಾದ ಇಟಾಲಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದ. ಡಾಂಟೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಅಥವಾ ನೃಪತುಂಗ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಇವತ್ತು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು ಈ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸತತವಾಗಿ – ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ, ಎಲ್ಲಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವ ಕನ್ನಡ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು. ಅದನ್ನು ನೀವು ಇವತ್ತು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿಜಯ 'ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಭಾವಿತಮಾದ ಜನಪದಂ' ಎಂದ. 'ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ' ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಇವರೇ – ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡದವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜನಪದರು. ಶ್ರೀವಿಜಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಗಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ-ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯವರೆಗೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಹೀಗೊಂದು ಗಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಆಡಬಹುದಾದ ಭಾಷೆ. ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ಗೂ ಹೀಗೊಂದು ಗಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಆಡಬಹುದಾದ ಭಾಷೆ. ಆದರೆ ಇವು ಧೀಮಂತರು ಮಾತ್ರ ಆಡಬಹುದಾದ ಭಾಷೆಗಳೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಆಡಬಹುದಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಆಡಬಹುದಾದ ಭಾಷೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಧೀಮಂತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಅಂತಃಸ್ಫುರಣ ಬಂದದ್ದೇ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿದ್ಯಮಾನ.

ಶ್ರೀವಿಜಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇಟಾಲಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಾಂಟೆ ಬರೆದ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಬರೆದ. ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಧೀಮಂತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತ ಜನರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಮಾಂಸದ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈತಾಪಿ ಜನರು, ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರು ಅಧಿಕಾರರೂಢರಾದವರು. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಲ್ಲಿ 'ಕಳಪೆ'ಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಪ ತನ್ನ ಕೃತಿ ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ವೇದವ್ಯಾಸ ಬರೆದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನದೇ ಭಾರತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೆದ. ಅವನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀರೋ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪಂಪನಿಗೆ ಅರ್ಜುನ ನಾಯಕ. ಪಂಪ ಭಾರತವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡದ ಭಾರತದೊಳಗೂ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜತೆಗೇ ಕನ್ನಡದ ನದಿಗಳೂ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿ ಆಯಿತು. ಸದಾ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಕನ್ನಡ. ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನ್ನಡಿ, ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವ ಕನ್ನಡಿ ಮತ್ತು ಇದು ಕನ್ನಡಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಒಂದು ದೀಪವೂ ಹೌದು-ಹುಡುಕುವ ದೀಪ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನ್ನಡಿ.

ಕನ್ನಡದ ಎಚ್ಚರ ಎಂದರೆ ಹುಡುಕುವ ದೀಪವೂ ಇರಬೇಕು. ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಚ್ಚರವೂ ಇರಬೇಕು. ಅದು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡ ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತನ್ನ ಒಳಗೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬಿಂಶ್ರೀ ನಮ್ಮವರು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಬಿಂಶ್ರೀ ಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದೊಳಕ್ಕೆ ತರಲು ಅನುವು

ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರಂಥ ಲೇಖಕರು ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಲಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಕನ್ನಡದ ಶಕ್ತಿ ಏನು ಅಂದರೆ ಈ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಒಂದು ಮಾತು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ಕೂಡಾ ಕನ್ನಡದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಭಾಷೆ. ಈ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆವಣಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆವಣಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ. ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಮೊದಲು ಬಳಕೆಯಾದದ್ದು ಕನ್ನಡ, ಆ ಮೇಲೆ ತಮಿಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆವಣಿಗೆ ಮೊದಲುಗೊಂಡಾಗ ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಿಪಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಲ್ಲದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವು. ಐವತ್ತೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ನಾವು ನಮ್ಮದೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆವು. ತಮಿಳಿನವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮಿಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವತ್ತು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಕ್ಲಿಂಟ್' ಎಂದು ಬರೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಅದು 'ಕ್ಲಿಂಡನ್' ಎಂದು ಬರೆದು 'ಕ್ಲಿಂಟ್' ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗಾಂಧಿ ಎಂದು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಕಾಂತಿ' ಎಂದು ಬರೆದು 'ಗಾಂಧಿ' ಎಂದು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಬ್ದವನ್ನಾದರೂ ಬರೆಯಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ.

ಇದರರ್ಥವೇನು ಎಂದರೆ ತಮಿಳು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಹಾ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಒಳಗಿನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಆದರೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ತನ್ನೊಳಗೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಯಾವ ಪದವನ್ನಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಲ್ಲಂಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮಿಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಕನ್ನಡ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜತೆ ತನ್ನನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾಳಿದಾಸ ಅಲ್ಲೊಂದು ಕಥನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದರೆ 'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ'ವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಹರ ಬರೆದ. ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಂತೂ ನಾನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಬಹಳ ಚುರುಕಾಯಿತು. ನಾವು ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಜನರ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರ ಸುಖ-ದುಃಖದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಬುದ್ಧ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಐದುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಹಾಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೊದಲನೇ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂದರೆ ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದುದನ್ನು, ಆಳವಾದುದನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಉಳಿದಿರುವಂಥ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ಜೈನರು ಬಳಸಿದರು. ಆಮೇಲಿನಿಂದ ದೇವರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ವಚನಕಾರರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ನಮ್ಮ ದಾಸರೂ ಕೂಡಾ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ದೇವರ ಜತೆ ಸಂವಾದ ಮಾಡಿದರು. ಯಾವುದು ಕೇವಲ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ದೇವರ ಜತೆಯೂ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೋಡದೆಯೇ ಬೆಳೆದು ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತತ್ವ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯವರು, ತಮಿಳರು ಮರಾಠಿಗರೂ ಕೂಡಾ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅರ್ಥ ಇಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಮಾತೃಭಾಷೆ ಒಂದೇ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಕ್ ಇದೆ. 'ಅವನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.' ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತ ಯಾವತ್ತೂ ಬಹುಭಾಷಾ ವಲಯದ ಜಗತ್ತು. ನೀವು ಉಡುಪಿಗೆ ಬನ್ನಿ, ಅಲ್ಲಿ ತುಳು ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ, ಬ್ಯಾರಿ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಶ್ರೀವಿಜಯನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಿರುವ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕನ್ನಡವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕನ್ನಡ ಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬನವಾಸಿಯ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಕೂಡಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ನಿಮ್ಮ

ಕನ್ನಡ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಕರ್ಷಣೆ ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದಂತೆ ಸದಾ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ನಾಟಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರೇರಣೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿರಬಾರದು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಗಮಂಗಲದ ಪ್ರೇರಣೆ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನನಗೆ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಉಳಿದಿದೆ.

ಯಾವುದು ನೈಜವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವೋ, ಅದು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವದೇಶೀಯವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಸರ್ವದೇಶೀಯವಾದದ್ದು ಫೈವ್ ಸ್ಟಾರ್ ಹೊಟೆಲಿನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಸರ್ವದೇಶೀಯವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು ಕನ್ನಡದಂಥ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನನ್ನದೊಂದು ಧಿಯಿರಿ ಇದೆ. ನಾವು ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದ ಬದಲಿಗೆ 'ಮನೆ ಮಾತು', 'ಬೀದಿ ಮಾತು', ಮತ್ತು 'ಅಟ್ಟದ ಮಾತು' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. 'ಮನೆ ಮಾತು' ಎಂದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಮಾತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುವವರು, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ತೆಲುಗು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ತಮಿಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಮರಾಠಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮನೆ ಮಾತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಹೆಣ್ಣು ತರುವುದಕ್ಕೆ, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಆಪತ್ತೆಗಾಗಿ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ತುಳುವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮಧ್ಯೆ ಅದು ಉರ್ದುವಾಗಿರಬಹುದು, ಮಂಗಳೂರಿನ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಅದು ಬ್ಯಾರಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಟ್ಟದ ಮಾತು ಎಂಬುದೊಂದಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬೀದಿಯ ಮಾತು ಅಥವಾ ಜನರ ಮಾತು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ-ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಾತು ಅದು ನಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ಉಳಿದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲೇಬಾರದು. ಎಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದು ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಭಾರತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಆದ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಅನುಕೂಲಗಳು ಇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುವ ಜನ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳ ಒಳಗಿರುವ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡದೊಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಚೋಮನ ದುಡಿ'ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾದಂಬರಿ. ನೀವು ಅದನ್ನು ಓದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು ತುಳುವನ್ನು. ಚೋಮ, ಚೋಮನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಂತರು ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು, ತುಳುವನ್ನು, ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಭಾಷೆ. ಹೀಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡದಂತೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮಾತೃಗುಣ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಅಮೆರಿಕವೂ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂಲದ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡಿ ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿರುವುದೇ ಈ ರೀತಿಯ ಪಡೆಯುವ, ಕೊಡುವ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ. ಕನ್ನಡ ಅದನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಳಕಳಿ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಲವು ದಾರಗಳು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಾರಕ್ಕೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಬಣ್ಣ, ಬೆಡಗು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾರ ತನ್ನ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬೆಡಗನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಹೆಣೆಗೆಯೂ ತನ್ನ ಬೆಡಗನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯ, ಒಂದೇ ಧರ್ಮದ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ದೇಶವಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಇದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಾಗರಿಕತೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾ ಚಿಂತಕರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಟ್ಯಾಗೋರ್. ಅವರಿಬ್ಬರು ಈ ನೇಷನ್ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಯೂರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ನೇಷನ್ ಎಂದರೆ ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಇರಬೇಕು. ಒಂದೇ ಜನಾಂಗವಿರಬೇಕು. ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದವರಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ನೇಷನ್‌ಗಳು ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಾಯಿಸಿದರು. ಜರ್ಮನ್ನರು ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದರು, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಜರ್ಮನ್ನರನ್ನು ಕೊಂದರು, ಫ್ರೆಂಚರು ಇಟಾಲಿಯನ್ನರನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದರು. ಗಾಂಧಿಗೆ ಇಂತಹಾ ನೇಷನ್ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಇದು ನಾಗರಿಕತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳು, ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳ, ಹಲವು ರೀತಿಯ ರುಚಿಗಳ ನಾಡು ಭಾರತ. ನಾವು ಬದುಕುಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಇದು ಬೇಕು.

ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಜತೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನಮಗೆ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರೆಡ್‌ಗೆ ಕ್ಷಾಮ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವವರು, ರಾಗಿ ತಿನ್ನುವವರು, ಗೋಧಿ ತಿನ್ನುವವರು, ಜೋಳ ತಿನ್ನುವವರೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಎಣ್ಣೆ ಹೋದರೆ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಬೇರೆ ಎಣ್ಣೆಗಳಿವೆ. ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಇದೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಎಣ್ಣೆಗಳಿವೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೆಲ್ಟ್‌ಗಳಾಗಿಯೂ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಇದು ಕೋಕೊನಟ್ ಬೆಲ್ಟ್, ಇದು ಸಾಸಿವೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೆಲ್ಟ್, ಇದು ರಾಗಿ ಬೆಲ್ಟ್, ಇದು ಜೋಳದ ಬೆಲ್ಟ್ ಹೀಗೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಹಾರಗಳು, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಧರ್ಮಗಳು, ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಬಹುತ್ವವೇ ಭಾರತದ ಶಕ್ತಿ. ಅದರೊಳಗೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬಹುತ್ವಗಳನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ರಾಗಿ ತಿನ್ನುವವರು, ಜೋಳ ತಿನ್ನುವವರು, ನಮಾಜು ಮಾಡುವವರು, ಚರ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವವರು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದೇ ಇರುವವರು, ದೇವರನ್ನು ನಿರಾಕಾರ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದವರು, ನಿರ್ಗುಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರು, ಸಗುಣ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿರಲಿ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಒಳಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ...'. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನಾವಿದನ್ನು ಹೆಚ್ಚುತ್ತೇವೆ.

ಈಗ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಪಾಯವಿದ್ದದ್ದು ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ. ಎಲ್ಲಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯ ಜತೆಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಅಂದರೆ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರು, ಪಾಳೇಗಾರರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಓದುವಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದರೂ ನಮ್ಮದೊಂದು ಸಿದ್ಧ ಉತ್ತರ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸಿದ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ, ಅವನು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ಈ ಉತ್ತರದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗ. ಈಗ ಒಂದು ಸರಕಾರ ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದರೆ ಸಾಲುಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಗಲ ಮಾಡಿದರು. ಕೆರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿಸಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಾರಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣದ ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಕನ್ನಡ ನಾಶವಾಗುವುದು ಈ ರೀತಿಯ ನಗರೀಕರಣದಿಂದ. ಈ ನಗರೀಕರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಸಾಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಏರಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಹೃದಯದ ಬಡಿತವು ಏರಿಳಿಯುವುದು ಯಾರಿಗೆ? ಯಾರಿಗೆ ಹಣ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಜ ಮೊತ್ತವಾಗದೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ, ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಾಟಿಸಬಹುದಾದ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕಲೀ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಬಹುದ ಒಂದು ಮೊತ್ತವೋ ಅವರಿಗೆ ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಈಗ ಅದು ಇಳಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಕೆಲಸಗಳೂ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಬತ್ತಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷ ಇನ್ನಾವುದರಿಂದಲೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಹೀಗೆ ಹಿನ್ನಡೆ ಕಾಣದೇ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ನಾವು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕನ್ನಡದ ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಾದಿಡಬೇಕು. ಇವತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇದೆ. ಅವರದನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಕಾದಿರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನೀವು ನಾಗಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಉಂಟು, ಬೀಳದೇ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ. ವರುಣರಾಯನ ಕೃಪೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಕ್ಷಾಮವನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಅದು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಸಮಾಜ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಳೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಿಲುವು. ಮಳೆಯನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ನೀರನ್ನು ಉಳಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಳೆ ನೀರಿನ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳು ಇವತ್ತು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿವೆ. ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಳಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ನೀರು ಹೇಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಾಗ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿರುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ವರುಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಪ್ರಪಂಚ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಂಬಂಧ. ಇದು ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಆಧಾರಿತವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕನ್ನಡವೂ ಮುಳುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ 'ಅಭಿಜಾತ' ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಗುರುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅದಷ್ಟೋ ದುಡ್ಡು ಬರುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಇದನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೊಂದು ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ನಾನು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನಿದ್ದ ಊರು ಕೊಟ್ಟಾಯನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಓದು-ಬರಹ ತಿಳಿಯದವರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆವು. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಂತೆ ಸುಮಾರು ೨೭೬ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು. ನಾನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದೊಂದು ಪಡೆ ಮಾಡಿ ೨೭೬ ಜನರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಒಂದು ನೂರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಅದಾದ ನಂತರ ಇಡೀ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಂದೋಲನ ನಡೆಯಿತು. ಇಂದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ನಿರಕ್ಷರರೇ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೆವವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಐದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಕ್ಷರದ ಅರಿವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಳವಳಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಣ ಈ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಇನ್ನಾವುದಕ್ಕೋ ಬಳಕೆಯಾದರೆ ಅದು ದುರುಪಯೋಗವಾದಂತೆ.

ಕನ್ನಡ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಚಿಂತನಾ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲೆ. ಬರೆದದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದ ಗೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಬರೆಯಬಲ್ಲೆ. ನಾವು

ಬರ್ಮಿಗಂನಲ್ಲಿ ಓದಿದೆ. ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಅಪಾರವಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಾನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಭಾಷೆಗಳು ಅದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾದ ಜ್ಞಾನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತಿದೆ. ಅದು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಟಕ್ಕೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ಕೂಡಾ ಇಂಥದ್ದೇ. ಇದು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಒಂದುರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಇಂಥ ಜ್ಞಾನದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಕನಕದಾಸರು ರಾಗಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಕಥೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಅಕ್ಕಿಗೂ ರಾಗಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಿ ತಾನು ಬೆಳ್ಳಗೆ, ದೇವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ, ನೀನು ಕರ್ತೃಗಿದ್ದೀಯಾ ನೀನು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಗ ರಾಗಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಜಗಳವಾಡಿ ಈ ಜಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ-ರಾಗಿಗಳೆರಡೂ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ರಾಮ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅಕ್ಕಿ ಮುಗ್ಗುಲಾಗಿರುತ್ತದೆ, ರಾಗಿ ಹಸನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬುದು ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ರಾಮ ತನ್ನ ತೀರ್ಪು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಐರ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜನ ತಾವು ಡಿಥೀರ್ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಜವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆ ನಾಶವಾದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಎಂಥ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬದುಕಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಈ ಜ್ಞಾನ ನಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರ ಬಳಿ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಕನ್ನಡವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಯಾವುದೋ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಬಹಳ ಜನ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅವರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಂತಿರುವುದು ಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದರ ಮೇಲೆ. ಅವರೇ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದವರಿಗೆ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದಲೇ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಆದರ್ಶವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದೇ ತಪ್ಪು. ನಾವು ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ವಿವೇಕವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಬಾರದು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬಂದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಐದು ಕೋಟಿ ಜನಕ್ಕೆ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಗೊತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಯಾಗಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಹಣವನ್ನು ಸಾಕ್ಷರತೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಐದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಹುದು.

ಎಸ್.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುವೆಂಪು ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನವರು ಕೂಡಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ಕುವೆಂಪು ಮಾದರಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಕಲಿಸುವ ಮಾದರಿ ಶಾಲೆ ಅದು. ಆದರೆ ನಾನು ಮೂರು ಭಾಷೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೇ ಹೇಳಿದ್ದೆನೆಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲೊಂದಾದ 'ಅಟ್ಟದ ಮಾತ'ನ್ನೂ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ಕಲಿಸಿ'. ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವೀಕಾರವಷ್ಟೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಮತ್ತೆ ನಾನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯೂಟನ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಅದನ್ನಾತ ಮಾಡಿದ್ದು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ. ಆಮೇಲೆ ಡಾರ್ವಿನ್ ಕೂಡಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಅವನ ಒರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ಸ್ಪೀಷೀಸ್ ಇರುವುದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ. ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವೊಂದರ ಗ್ರಂಥ. ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾವೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯದೇ ಹೋದರೆ ಅವರು ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹಿಂದುಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅನಿಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವೂ ಇದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಹೀಗಾಗಲೂ ಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೆರಡು ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಿಸುವ ಒಂದು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು ಮಾಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಕನ್ನಡವಾಗಿರಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವನು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಲಿಯದೇ ಇದ್ದವರು ತನ್ನ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಬರೇ ಮೆಷಿನ್‌ಗಳ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ರೋಗಿ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ವರದಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಷ್ಟೇ ಆ ವೈದ್ಯ ಔಷಧಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ರೀತಿಯ ಮೂಕ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಆ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಬೇಕು. ರೋಗಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಅಗತ್ಯ.

ಈ ರೀತಿಯ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಬಿಹಾರದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತು ಇಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸೀಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಆಗಬೇಕು. ಇದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ ಇದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆ ಕಲಿತು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜೊಂದಿದ್ದರೆ ತಮಿಳರೂ ಬಿಹಾರಿಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವೀಕಾರದ ಭಾಷೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಷೆಯೂ ಆಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡ ತನ್ನೊಳಗೇ ಒಂದು ವಿಶ್ವ. ನೃಪತುಂಗನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡವೆಂಬುದು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಶ್ವವೂ ಹೌದು. ಇದು ಪ್ರಪಂಚ ನನ್ನೊಳಗಿದೆ, ನಾನು ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬಂಥ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಕನ್ನಡಿಗ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಬಹು ಭಾಷಾ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಬಹು ಧರ್ಮಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದೊಳ

ಭಾವಿತಮಾದ ಜನಪದಂ ಇದೆಯೆಲ್ಲಾ ಅದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದಾಗ, ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದಾಗ ಕೊನೆಪಕ್ಷ ರಾಗಿಯ ಅಂಬಲಿಯನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಬಲ ಇದ್ದಾಗ- ಏಕೆಂದರೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೆನ್ಸೆಕ್ಸ್ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ= ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಂದರೆ 'ಸಸ್ಟೇನಬಲ್' (sustainable) ಆದ ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ನಾಶವಾಗದೇ ಇರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ನಮ್ಮೆದುರು ಇರುವುದು 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ' ಸಾವಲು. ನಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಓಜೋನ್ ತೂತಾಗಿ ನಾವು ನಾಶವಾಗಬಾರದು. ಹೀಗೆ ನಾಶವಾಗದೇ ಇರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೇಗಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಜಾಣ್ಮೆಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಈ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಸರಳರೇಖಾತ್ಮಕ ಪ್ರಗತಿಯಾಗದೆ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮಧ್ಯೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಎನ್ನುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಜನಪದ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆಯಲಾರದು. ನಮ್ಮಂತೆ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಅಸ್ಯೆಯೆ ಪಡುವುದರ ಬದಲು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ, ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದಾವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆನಂದ ಪಡುವ ಜನಗಳು ನಾವಾಗಬಹುದಾದರೆ, ನಾವು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ನಾವು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರು ಆದರ್ಶರಲ್ಲ. ತಮಿಳರೋ ಮರಾಠರೋ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲೇಬಾರದು. ನಾವು ಇರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂಥದ್ದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂದು, ಆಮೇಲೆ ಅದು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲುವ ಮನುಷ್ಯರಷ್ಟೇ ಆಗಬಾರದು. ತುರ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯರಾಗೋಣ, ಶಾಶ್ವತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಮನುಷ್ಯರಾಗೋಣ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ನಾಗಮಂಗಲದ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ೨೫ ನವೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *

ಭಾಗ-೪ : ೧. ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೀರಬೇಕಾದ ರಾಜಕಾರಣ

ಮಾಧ್ಯಮದ ಎಲ್ಲ ಮಿತ್ರರೇ ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಹಿರಿಯರೇ, ವೈ.ಎಸ್.ವಿ. ದತ್ತ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಾನು ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದು ಅಷ್ಟು ನಿಜ ಅಲ್ಲ: ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವೇಗೌಡರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ.

ನನಗೆ ಎರಡು ನೆನಪುಗಳಿವೆ. ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಪಕ್ಷದಿಂದ ಉಚ್ಛಾಟನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ದೇವೇಗೌಡರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ 'ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡಬೇಕು' ಎಂದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ದಿಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನನ್ನ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಾನು 'ನೀವು ಮಾಡಿರುವುದು ತಪ್ಪು ಸಾರ್, ನೀವಿದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು ಅವರೇನೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂದಿದ್ದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವರಾಜ್ ಆಳ್ವ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಭೆ ಕರೆದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ 'ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಖಂಡನೊಬ್ಬ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದಾಗ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮಾತನಾಡಬಾರದಿತ್ತು' ಎಂದು ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಗಡೆಯವರು ಎದ್ದು ನಿಂತು 'ನಾನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವನಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದರು. ನಾನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವನು ಎಂದ ಹೆಗಡೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು 'ನಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಯಾರು ಬಹಳ ಸಮರ್ಥನಾದ ಮಂತ್ರಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು 'ದೇವೇಗೌಡ' ಎಂದಿದ್ದರು.

ದೇವೇಗೌಡರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸದ್ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಜತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊಂದಲಗಳೂ ಒಮ್ಮೆ ಸರಿಹೋಗಬಹುದು ಎಂಬ ಆಸೆಯೂ ಇತ್ತು. ನಂತರ ಪಟೇಲ್ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನು ದೇವೇಗೌಡರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರನ್ನು ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ನಾನು ದೇವೇಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. 'ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರನ್ನು ನೀವು ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು. ಆತನಿಗೆ ಜನಬೆಂಬಲವಿದೆ ಆತನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ವಾದ ಮಾಡಿದೆ. ಅವರೂ ವಾದಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಯಾವ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾನು ಹೆಗಡೆ ಅವರ ಜತೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ದೇವೇಗೌಡರ ಜತೆಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಗೌಡರು ಹೆಗಡೆಯವರಷ್ಟು ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಪಡದೆ ಒರಟಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವರ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹತ್ತಿರವೂ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಅಂತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಒಂದು ಸಾರಿ 'ಯಾರೀ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು. ನಾನು 'ಅವರಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ' ಎಂದಿದ್ದೆ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಯುವಕರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಬೇಜಾರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಇರುವುದು. ಇವನೊಬ್ಬ ಹೊಸ ಕರ್ನಾಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಾಯಕನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾನು ಇಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ (ಜನತಾದಳ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ) ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳು ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆಗ ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ದತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು, ರಮೇಶ್ ಬಂದಗಡ್ಡೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಲೇ ನಾನು ಜನತಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಬರೆದದ್ದು. ಬರೆದು, ಓದಿ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಉಳಿದವರಿಗಲ್ಲಾ ತೋರಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿವಸ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪಾರ್ಟಿ ಆಫೀಸಿಗೂ ನನಗೂ ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾದದ್ದು ಯಾವಾಗ ಎಂದರೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬಿಜೆಪಿ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿದಾಗ. ಆಗ ನನ್ನಷ್ಟೇ ದೇವೇಗೌಡರಿಗು ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರ ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರೆಲ್ಲಾ 'ಇದು ಅಪ್ಪ ಮಗ ಸೇರಿ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಮೋಸಗಾರಿಕೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ದೇವೇಗೌಡರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು, ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು

ಎಂಬುದನ್ನೇ ನಂಬಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ದೇವೇಗೌಡರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಗ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬಿಜೆಪಿ ಜತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೈತ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಹಿಯಾರವರು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಪಕ್ಷವೊಂದು ಬೇಕು ಎಂದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ ಪರವಾದವರು, ಕೂಲಿಕಾರರ ಪರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವವರು, ರೈತರ ಪರ ಅಲೋಚನೆಗಳುಳ್ಳವರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಜತೆಗೆ ಧರ್ಮದ ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುವವರೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ವೈಚಾರಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯಂತಹಾ ಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಾವೂ ಕೂಡಾ ಒಟ್ಟಾಗಬೇಕು ಎಂದರು. ಆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಈ ಜನತಾ ಪ್ರಯೋಗ ಆರಂಭವಾದದ್ದು.

ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣರಂತೂ ನೀವು ಅವರನ್ನು (ಜನಸಂಘ) ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಅನ್ನಿ ಎಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲ ಆಯಿತು. ವಾಜಪೇಯಿಯವರಿದ್ದರು. ಆಡ್ವಾಣಿಯವರಿದ್ದರು. ಮೊರಾರ್ಜಿ ಇದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮಧುಲಿಮಯೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಇತ್ತು. ಇದು ಬಹಳ ಆಳವಾದ ಅನುಮಾನ. ನನಗೆ ಅವರು ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಾವು ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗ ನಾನು ಮಧು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ 'ಈಗೊಂದು ಸರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಒಡೆಯುವುದಕ್ಕೇಕೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?'

ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು 'ಅಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಎದುರು ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ರಿಜಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವವನು ಯಾರು? ಆತನೊಬ್ಬ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅವರು ಹಿಡಿದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಅವರು ಹಿಡಿದರು ಎಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಬಹುದು' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಈ ಮಾತು ನನಗೆ ಆಗಲೂ ಹೌದು ಎನಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಭಯದಲ್ಲೇ ನಾನಿವತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯಂಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಚಲನಶೀಲಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳಿದ್ದರೋ ಅಂಥದ್ದೇ ಸಮಯ ಈಗ ಬಂದಿದೆ. ಅಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಇದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬಿಜೆಪಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಜೆಪಿಯೇತರ ಪಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ಸರಕಾರವಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲವಿತ್ತು. ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವೇಗೌಡರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಬಿಜೆಪಿಯ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿ.ಪಿ.ಸಿಂಗ್ ನೇತೃತ್ವದ ಸರಕಾರವಿದ್ದಾಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಜೆಪಿಯ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ದೇವೇಗೌಡರಿಗೂ ಪಟೇಲರಿಗೂ ವೈಮನಸ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಪಟೇಲರು ಬಿಜೆಪಿಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಆಗ ನಾಣಯ್ಯ ತರಹದವರೆಲ್ಲಾ ವಿಚಲಿತರಾದರು. ಬಿಜೆಪಿ ಹೀಗೆ ಕಾದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿರುವ ಸಮಾಧಾನ ಅದಕ್ಕಿರುವ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿರುವ ಉಪಾಯಗಾರಿಕೆ ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಬಿಜೆಪಿಯೇ ಹೊರತು ನಾವಲ್ಲ.

ನಾನು ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆದವನು. ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಐದು ಜನ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟರು ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಐದು ನೂರು ಜನ ಇದ್ದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಇವತ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯ ಎಷ್ಟು ಕೀಳಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟರಿದ್ದರೂ ಹಳೆಯ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಜನತಾದಳದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದರು, ಕೆಲವರು ಬಿಜೆಪಿಗೂ ಹೋದರು. ದೇವೇಗೌಡರೇ ಬೆಳೆಸಿದವರೂ ದೇವೇಗೌಡರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವೇಗೌಡರ ತಪ್ಪೇನಿರಬಹುದು? ಈತ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನೇ? ಈತ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬದ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ? ದೇವೇಗೌಡರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಒಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿದೆಯೇ? ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದ್ಯ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಇಂದಿನ ಸವಾಲನ್ನು ಚಚಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದೇವೇಗೌಡರ ಜತೆ ನಾವೆಷ್ಟೇ ಜಗಳ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರಿಗಿರುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳು ವಿವರ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನೆನಪಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಈ ಮನುಷ್ಯ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದುದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ ಹೆಗಡೆಯಂಥವರು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ದೇವೇಗೌಡರಂಥವರು ಇಷ್ಟವಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ನನಗೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ನಿಜ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸದ್ದೇ ದೇವೇಗೌಡರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಕೆಂಪುಕೋಟಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು.

ದೇವೇಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷ ಬಿಜೆಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋದದ್ದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ತಪ್ಪುಗಳಾಗಿವೆ. ತಪ್ಪುಗಳ ವಿವರಗಳು ನಾನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಹಳ ಭಾವುಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ – ‘ನಾವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದವರು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದೇವೆ’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರು ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೀಗೆ ನಿರಾಶಾವಾದದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಲೋಹಿಯಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಒಂದು ‘ನಿರಾಶಾಕಿ ಕರ್ತವ್ಯ’. ಮತ್ತೊಂದು ಸೋಷಿಯಲಿಸಂ ಇನ್ ಒನ್ ಹಂದ್ರೆಡ್ ಇಯರ್ಸ್’. ನಮ್ಮ ದೇಶ ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆಯೆಂದರೆ ನಾವು ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳಿವೆ ಎಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ನಿರಾಶಾಕಿ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ ಸೋಷಿಯಲಿಸಂ ಇನ್ ಒನ್ ಹಂದ್ರೆಡ್ ಇಯರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಸಮಾಜವಾದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಳೆಯೇ ಸಮಾಜವಾದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ನಾವು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸಮಾಜವಾದ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ನಾನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಲವರು ನೀವು ಜನತಾದಳ ಸೇರಿದಿರೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವೇಗೌಡರು ಕೇವಲ ಸದ್ಯದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡದೆ ಶಾಶ್ವತಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜನತಾದಳದವನೇ. ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಜನತಾದಳ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರ ಜತೆಯೇ ಸೇರಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗನ್ನಿಸುವುದು ಒಂದು ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಗವೇ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಂಥವರು ಹೊಸಬರನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಯಾರಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಮೋಹವಿಲ್ಲವೋ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಗುರುತಿಸಿ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ದೇವೇಗೌಡರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದು ರೈತನ ಬಗ್ಗೆ. ನಮಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಖ್ಯ. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖಾಂತರ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದದ್ದು ಜನತಾ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ. ಈಗ ಅವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ದೇವೇಗೌಡರ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನಿಜ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಗೆಲ್ಲುವ ಪಕ್ಷವಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗೆಲ್ಲುವ ಪಕ್ಷವಾಗುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆಗ ಯಾರುಬೇಕಾದರೂ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಶುದ್ಧ ರಾಜಕಾರಣವೊಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಶುದ್ಧವಾದ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಬಹಳ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಎಂ.ಪಿ. ಪ್ರಕಾಶ್. ಅವರು ನನಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿದ್ದರು, ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಟೀಕಿಸಿದೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕಾಶ್, ಸಿಂಧ್ಯಾ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಜತೆಗಿದ್ದರೆ-ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನಿಗೇ ಓಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಅವನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಓಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. - ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ, ಜನ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಶುದ್ಧ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬಹುದು.

* * *

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜತೆಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಜಗಳವಿದ್ದರೂ ಅದು ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಕೋಮುವಾದಿಯಾಗಲಾರದು ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈಗ ಆ ಭರವಸೆಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕರನ್ನು ಸಂಶಯದ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರಬಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜತೆಗೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರದಷ್ಟು ಭಯ ಆವರಿಸಿದೆ. ಅವರ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಈಗ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ 'ಒಂದೊಂದು ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ದಿಲ್ಲಿಯ ಜಾಮಿಯಾ ಮಿಲಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಕುಲಪತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಹೇಟ್ ಮೇಲ್‌ಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೇ ರೇಜಿಗೇ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂವೇದನಾ ರಹಿತ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವವರೆಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ!

ಈಗ ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಇವರಿಗೆ ಕನಕದಾಸರು ಜನರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರೋ? ಕನಕದಾಸರು ಹಿಂದೆಯೂ ಈಗಲೂ ಜನರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಅವರು ಒಂದು ಜಾತಿಯನ್ನು ಓಲೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವಿವತ್ತು ಮಠಗಳನ್ನು, ಸಂತರನ್ನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕೀಳು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

* * *

ನಾನು ನಿರಾಶಾಕಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಈಗಿನ ಅಮೆರಿಕಾವೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದು ಈಗ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಹಲವು ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ರೇಗನ್ ನಂತರದ ರಾಜಕಾರಣ ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಕುಲಗಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬುಷ್‌ರನ್ನು ಹೊಗಳಿದಾಗ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಆಗಿತ್ತು. ಬುಷ್ ಹತ್ತಿರ ಅವರು ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಳಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬುಷ್ ಬಳಿಗೆ ಹೊಗಳಿಕೆಗಿದ್ದ ಗಾಂಧಿಯ ಸರ್ವೋದಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇವತ್ತು ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸರ್ವೋದಯ. ಅದು ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಬಡತನ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು.

ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಹೊಗಳಿ ಬಂದ ಬುಷ್‌ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಮೆರಿಕ ಆರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಬಾಮನನ್ನು ಆರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಸ್ಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು. ಹೆಂಗಸರು, ಯುವಕರು ಒಬಾಮನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಿದರು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಮೆರಿಕನ್ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯರು ಮತ್ತು ಕರಿಯರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಬುಷ್ ಜತೆ ಈ ಕರಿಯ ವೈಟ್‌ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನನಗೆ ದೇವೇಗೌಡರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಕೆಂಪುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆದಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಇದು ಚಲನಶೀಲತೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಒಂದು ಅವಗುಣ ಏನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಹನೆಯ ಮಟ್ಟ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದು ಇನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿದಾಗ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಹನೆಯ ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆಯುವ ತನಕ ನೀವು ಕಾಯಬೇಕು. ಯಾವ ಅವಸರವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೀವು ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಜನ ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆಯಾದರೂ ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ಇದ್ದ ಅದೆಷ್ಟು ಜನ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು? ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕಾಶ್ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಆಸೆಗಳು. ನೀವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರೋ ಬಿಡುತ್ತೀರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತುಗಳಿವು.

* * *

ನಮ್ಮ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ನಾನೊಂದು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬನೆ ಮೇಲಿನ ಆರೋಪ ಸಾಬೀತಾಗುವವರೆಗೂ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಡಿ. ಯಾರೊ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಶಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರು ಎಂದಾಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ಹೆಸರು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವನು ಆರೋಪಿಯಾಗುವ ಬದಲಿಗೆ ಅಪರಾಧಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಯಾರು 'ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ' ಇರುತ್ತಾರೆ? ಆಮೇಲೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಅವನ ಮೇಲಿನ ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾಗದೆ ಹೊರ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಬದುಕಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು. ದೇಶದ ಬಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ಹೊರಗಿಟ್ಟು ನಾವು ದೇಶ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆಯೇ? ಇದು ಮೆಜಾರಿ ಟೇರಿಯನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಆಗುತ್ತೆ. ಹಿಂದೂ ಮೆಜಾರಿಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇಶ ಎನ್ನುವುದು. ಇದು ಭಾರತ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ

ಮಾಡುವುದು ಯಾವ ಪಕ್ಷವಾದರೂ ಅದರ ಜತೆ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೂ ೭೬ ಆಯಿತು. ಈಗ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಸೆ-ಗೀಸೆಗಳಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಆಸೆ ನನಗೂ ಇತ್ತು. ನಾನು ರಾಜ್ಯಸಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದೆ. ಸೋಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಇಳಿದೆ. ಆಗ ನಾನು ಮೊದಲು ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು ದತ್ತನನ್ನು. 'ನಾನು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ, ಜನತಾ ಪಕ್ಷದವನು ನಾನು, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು' ಎಂದೆ. ಆಮೇಲೆ ದೇವೇಗೌಡರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ 'ಐ ಆಂ ಹೆಲ್ಪ್‌ಲೆಸ್' ಎಂದರು. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತೇನೋ ಹೇಳಿದರು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಮಾಷೆಯಾಗಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ನನಗೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯದತ್ತ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನಂಥವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ಕೆಲಸ ಇದುವೇ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮಾಡಲಾಗದೇ ಇರುವ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನ್ನಂಥವರು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈಗ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಬೈಗುಳ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಹೀಗೆ. ನನಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನಮೋಹನ್‌ಸಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ಯಾವತ್ತು ಬುಷ್ ಜತೆಗೆ ಅಣು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದರೋ ಅವತ್ತು ನನಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಈ ವರ್ಲ್ಡ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ದೊಡ್ಡ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿ ಬೇಕು. ನಮಗೆ ತಜ್ಞರು ಬೇಡ.

ಈಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗುವರೆಲ್ಲಾ ಸಿಇಟಿಗಳು. ನಮಗೆ ಇವರು ಬೇಡ. ನಮಗೆ ಬೇಕಿರುವುದು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು. ಜನ ಹಿತವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವರು ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ದೇವೇಗೌಡರು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಬೆಂಬಲ. ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ವಿರೋಧ ಅಷ್ಟೇ.

ಮತೀಯವಾದದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬನೇ ರಾಜಕಾರಣಿ ಎಂದರೆ ದೇವೇಗೌಡರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಪ್ಪಟ ಹಿಂದೂವಾದವನು ಮತೀಯವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಇದೆ. ನಾವು ಕೆಲವರು ಸೆಕ್ಯೂಲರ್ ಜನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟವರ ಜತೆ ಸಂವಾದವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಅವರನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಈ ಮತೀಯವಾದಿಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ-ಹಿಂದೂ. ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಗಳೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ- ದೇವರ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಒಳಗೆ ಇರುವ ತೀವ್ರವಾದಿಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತನಾಡಲೇಬೇಕು. ದೇವೇಗೌಡರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರು ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಅವರೊಂದು ದಿನ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೆಗಡೆಯವರ ಜತೆಗಿದ್ದದ್ದು ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಜತೆಗಿದ್ದದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಹೇಳಬೇಕು.

* * *

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೇನೂ ಬಹಳ ಹಳೆಯ ಕಾಲವಲ್ಲ ನಮ್ಮ ದೇವೇಗೌಡರು, ಹೆಗಡೆಯವರು, ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದ ವಿಷಯವಿದು. ಆಗ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಹಣವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೊಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನವರು ಹಾಗಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಲು ಬರುವುದೇ ಹಣ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ನಿಧಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಚಾಣಾಕ್ಷತನವಿರುವವನು ನಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಹಣವಂತರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈಗ ರಾಜಕೀಯ

ಮಾಡುವುದೇ ಹಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ. ಈಗ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಗೆ ಹಣವಂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ದೇವೇಗೌಡರೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಗೆಡೆಯವರೂ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ದೇವೇಗೌಡರಿಗೆ ಈಗ ನನ್ನಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ನಾವು ಈಗ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ದೇವೇಗೌಡರಂತೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿನ್ನೂ ಯುವಕರು. ಅವರಿಗೆ ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳಿದ ನಿರಾಶಾಕಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕವಾಗಬೇಕು. ಯಾವ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬರಬೇಕು.

ನಾನು ಹೆಗೆಡೆಯವರಲ್ಲೂ ಇವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಆ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆಗ 'ನೀವು ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು' ಎಂದೆ. ಅವರು 'ತುಂಬಾ ಒತ್ತಡ ಇತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನದಕ್ಕೆ 'ಇಲ್ಲ ನೀವು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಲೋಕಾಯುಕ್ತದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಿ' ಎಂದೆ.

ದೇವೇಗೌಡರು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಒಂದೇ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಜನತಾದಳ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ೧೬ ನವೆಂಬರ್ ೨೦೦೮ ರಂದು 'ಬಿಜೆಪಿ ಸಖ್ಯ ಮತ್ತು ತರುವಾಯ-ಪ್ರಮಾದವೇ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ - ಒಂದು ಪ್ರಾಂಜಲ ಅವಲೋಕನ' ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆಯ ವೇಳೆ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ.)

* * *

ಭಾಗ-೪ : ೨. ಬಷೀರ್ ಎಂಬ ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕ

ಮೊದಲಿಗೆ ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಆಗದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡುವ ಮಲಯಾಳಂ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಗೌರವ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ವೀರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕುಲಪತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನಾವು ರಾಜಕೀಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ಬರೆಹ, ನನ್ನ ಬರೆಹ ಹಾಗೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ನಾವು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ನನಗೊಬ್ಬ ಬರೆಹಗಾರ ಗೆಳೆಯನೂ ಹೌದು. ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯರು, ಗೋವಿಂದನ್ ಅವರ ಗೆಳೆಯರು, ಎನ್.ಪಿ. ಮಹಮ್ಮದ್, ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಿಗುವ ಚಂದ್ರನ್ ಸೇರಿದಂತೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಿರುವ, ನನ್ನನ್ನು ಓದಿರುವ ಅನೇಕರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೌದು, ನನ್ನನ್ನು ಓದಿ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಅನೇಕರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಮಲಯಾಳಂ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ; ನಾನು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೊಂದರ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ. ನನಗಿವತ್ತು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜನ್ ಗುರುಕೃಷ್ ಈಗ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲು ನಾನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಕ್ಷಣ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಹತ್ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ.

* * *

ಬಷೀರ್ ಎಂಬ ಮಹಾ ಲೇಖಕನ ಕುರಿತಂತೆ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಆ ಭೇಟಿ ನನಗೆ ವಿವರ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನೆನಪಿದೆ. ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರು ಎಂದಿನಂತೆ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ಹಾಕದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇ ನನಗೆ ರಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ನೆನಪಾದರು. ಅವರ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣ. ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ-ಕನ್ನಡದ ಒಬ್ಬ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕಿ-ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ.

ಬಷೀರ್ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದರು 'ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಡ. ನೀನಿನ್ನೂ ಯುವತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯುವಕರಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಮುದುಕ, ಅವರನ್ನು ನಾನು ನಂಬಲಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಟೀ ಕೊಡು.'

ಅವರ ಮನೆಗೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ. ಆದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನನಗವರು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಚಿತರೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿಬಿಡುವಂತಿತ್ತು. ಬಷೀರ್ ಈ ಗುಣವಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು. ವೈಕಂ ಮಹಮ್ಮದ್ ಬಷೀರ್‌ರನ್ನು ನನ್ನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕನಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದ ಮಾತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಘಟನೆ ಇದೆ. ಇದು ನಾನು ಷಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಡೆದದ್ದು. ರಾಮಾನುಜನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಔತಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೊಬೆಲ್ ವಿಜೇತ ಸಾರ್ ಬೆಲ್ಲೋರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದೆ. ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಲ್ ಬೆಲ್ಲೋ 'ಒಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಭಾರತೀಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ' ಎಂದರು. ನಾನು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ 'ಪಾತುಮ್ಮನ ಆಡು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಕತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿರೂಪಕವನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಂಗಿಯ ಆಡು ಕೂಡಾ ಅವನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕತೆ ಏಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದೆಂದರೆ ಯಾವ ಯೂರೋಪಿಯನ್‌ಗೆ ಕೂಡಾ ಬಷೀರ್‌ಗಿದ್ದ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕರುಣೆಯ ಜತೆ ಇಂಥದೊಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಇದನ್ನು ಬರೆದರೆ ಅದೊಂದು ಕಾಫ್ಯುಯಿಸ್ಕ್ ಆದ, ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನೇತ್ರಾತ್ಮಕ ಕತೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಫ್ಯಾನ ಬಹಳ ಕಥೆಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವು. ಅವು ಮಹತ್ವದ ಕತೆಗಳೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಢವಾದ ಸಂಶಯಗಳುಳ್ಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು. ಆದರೆ 'ಪಾತುಮ್ಮನ ಆಡು' ವಿನಂಥ ಕತೆಗೆ ಬಷೀರ್‌ರ ಕಥನ ವಿಧಾನ ನಿಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂಥ ನಿಲುವನ್ನು ಅದು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯನ ಒಳ್ಳೆಯತನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟೇ ಬರೆಯುವುದು ಬಷೀರ್‌ಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ನಾನು ಅವರ 'ನನ್ನಜ್ಜನಿಗೊಂದಾನೆಯಿತ್ತು' ಹಾಗೆಯೇ 'ಬಾಲ್ಯಕಾಲ ಸಖಿ' ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಗಾಢವಾದ ಹ್ಯುಮನಿಸಂ ಇದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುವುಗಳಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚಿಸೋಣ.

ಭಾರತೀಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಯಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಸಂಧಿಸುವ ಒಂದು ಬಿಂದುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮೌಲಾನಾ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ ಆಜಾದ್, ತಾನು ಈ ಎರಡೂ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಎರಡೂ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅದ್ವೈತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಏಕದೇವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಯೋಗದ ದೇವರೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಏಕತ್ವಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಧಿಸುತ್ತವೆಂಬುದು ಆಜಾದ್‌ರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಸಂಗಮ ಬಷೀರ್‌ರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಸ್ಲಾಮ್ ನೀಡಿದ ಕಾರುಣ್ಯದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಷೀರ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಲಯಾಳಂ ಅನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸದೆಯೇ ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದವರೊಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು. ಅವರು ಬಹುತೇಕ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ. ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಕಚ್ಚಾ ಬಂಗಾಳಿ ಅಥವಾ ಬೀದಿಯ ಬಂಗಾಳಿ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸಂಶಯವಿರುವ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಗೆಳೆಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರಾಟವಾದ ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ 'ವಚನದೇವ'. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೊಬ್ಬರು ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕವಿದು. ಇದರ ತುಂಬಾ ಪರಮಹಂಸರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಈ ಕಥೆಗಳ್ಯಾವೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಕಚ್ಚಾ ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವದೊಂದಿಗೆ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಕಥೆಗಳ ಭಾಷೆಯು 'ಸಾಮಾನ್ಯತ್ವ'ವೇ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ. ಬಷೀರ್ ಅವರ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಗೂ ಇಂಥದೊಂದು ಗುಣವಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆ. ಭಾಷೆಯ ಈ 'ಸಾಮಾನ್ಯತ್ವ'ವೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ Spiritual subtletynಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

'ಬಾಲ್ಯಕಾಲ ಸಖಿ'ಯನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮಜೀದ್ ಎಂಬ ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ಸಹರಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆದು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರೀತಿ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ದೇವದಾಸ್' ಕೂಡಾ ಇಂಥದ್ದೇ ಒಂದು ದುರಂತ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆ. ಎರಡನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 'ದೇವದಾಸ್'ಗಿಂತ 'ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲ ಸಖಿ' ಅದೆಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಉತ್ತಮ ಕಥೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ದೇವದಾಸ್' ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆ. 'ಬಾಲ್ಯಕಾಲ ಸಖಿ'ಗೆ ಈ ಖ್ಯಾತಿ ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅದು ಇಡೀ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಷ್ಟೇ.

ಇದು ಕೇವಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜವೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟದ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸುಹರಾಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಸಮಾಜವೊಂದರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವಾಗಲೇ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಸತ್ಯವೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬಷೀರ್ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಬರಹಗಾರರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಸಮಾನ ಸಮಾಜದ ಕಥನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಹೊರತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಶ್ವವಾತ್ಮಕ ಆಯಾಮವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಕಿಂಗ್‌ಲಿಯರ್‌ನ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಇದು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಥೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯೂ ಇಂದೂ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಷೀರ್ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇ ಅದನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರಿಗಷ್ಟೇ ಇದು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರೂ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರೇ. ಅವರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೊಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಹತ್ ಕೃತಿಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಾರತವನ್ನೇ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು; ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಅನೇಕ ಉಜ್ವಲ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪಠ್ಯ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಮಹಾಭಾರತದ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯದೇ ಓದಿದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಪರಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಜುನ ಪಡೆದುಕೊಂಡೂ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಹಳೆಯ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಮಹಾಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಅದರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥದ ಜತೆಗೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ತಟ್ಟುವ ಮನುಷ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಮಿತಿಗಳ ಕುರಿತ ಸತ್ಯವೊಂದು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇವರೇ ಬಂದು ದರ್ಶನ ನೀಡಿದರೂ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಲಾರನೆಂಬುದು ಈ ಸತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಗೀತಾಚಾರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ 'ಯಥೇಚ್ಛಸಿ ತಥಾ ಕುರು'. ನಾನು ನಿನಗೆ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನೀನು ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವನ ನಿಲುವು.

ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲು ಬರ್ಷೀರ್‌ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಆಚರಣೆಗಳೂ ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಅವರೊಂದು ಮಾನವೀಯ ಕಥನವೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ಬರ್ಷೀರ್ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಫೀ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತಗಳು ಒಂದಾಗಿವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಮಾತೃಭೂಮಿ' ಬರ್ಷೀರ್‌ರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಬೇಕಿವೆ. ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಉರುಳಿಸಿದ ಕರಾಳ ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ನಾನು ಟ್ಯಾಗೋರ್‌ರ 'ಗೋರಾ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾದಂಬರಿ. 'ಗೋರಾ' ಎಂದರೆ ಬಿಳಿಯ. ಈತ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ. ಅವನು ತಾನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಾನು ಭಾರತದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗೆ, ಹಿಂದೂ ಮತದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವನು. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದವನು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಹಿಂದೂ ಅಲ್ಲ ಐರಿಷ್ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ೧೮೫೭ರ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಂಡಾಗ ಈಗ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಾಕೆ ಅವನನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಾದ ಮೇಲೂ ಅವನು ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ದೇಶ ಕಟ್ಟುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆ ಜನಾಂಗೀಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಭಾರತ ದೇಶ ಯಾವುದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಒಂದೇ ಮಾತು: 'ಗೋರಾ' ಓದಿ. ಅದು ಭಾರತ ಯಾವುದನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಪ್ರಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಗೋರಾ' ಕಾದಂಬರಿ ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ವೈಕಂ ಮಹಮ್ಮದ್‌ಬರ್ಷೀರ್ ಕುರಿತಂತೆ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದುರಂತವೊಂದಿದೆ. ಬರ್ಷೀರ್ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೀರೋ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬರ್ಷೀರ್‌ರನ್ನು ಓದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲರೂ ಓದುವ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬರ್ಷೀರ್‌ರಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಲೇಖಕನಾಗುವುದರ ಹಿಂದೆ ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಅನುಭವಗಳಿವೆ. ಅದೆಷ್ಟು

ಕಷ್ಟಗಳು, ಅದೆಂಥ ಬಡತನ... 'ಪಾತುಮ್ಮಳ ಆಡು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್‌ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅವರು ಹುಚ್ಚಿನ ಅಂಚಿನ ತನಕ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದನ್ ಕುರಿತ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇದೆ. ಆತ್ಮಕಥಾತ್ಮಕವಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳಿದ್ದರೂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಈ ಕೃತಿಗಿದೆ. ಬಷೀರ್‌ಕೃತಿಗಳಿಗಿರುವ ಈ ಗುಣವೇ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಚರ್ಚಿಸುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ನಾನಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಬಂಗಾಳಿಗಳು ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೇ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬಾಬುಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟವರು. ಬಂಗಾಳಿ ಬರೆಹಗಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಓದಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಫ್ರೆಂಚ್‌ನಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಹೀಗೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನೆರೆಯ ಬಿಹಾರಿ, ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಮಲಯಾಳಂ, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮರಾಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇರಳ ಒಂದು ಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶ. 'ಮಾತೃಭೂಮಿ' ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಲಯಾಳಂ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅತಿಥೇಯನಾಗಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವೊಂದು ಮಲಯಾಳಂಗಿದೆ.

ನಾನು ಬಷೀರ್ ಕುರಿತು ಕೊಲ್ಕೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದ ಆಯೋಜನೆಗೆ ಒಂದು ಷರತ್ತನ್ನೂ ಹಾಕಿದ್ದೆ: ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್ ಕುರಿತು ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರು ಬಂಗಾಳಿಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಮಲಯಾಳಿಗಳಿರಬಾರದು. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬ ಮಲಯಾಳಂ ವಿಮರ್ಶಕನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನನ್ನ ಈ ಷರತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ಬಂಗಾಳಿಗಳು ಬಷೀರ್‌ರನ್ನು ಓದಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್‌ಗೆ ಇರುವ ಸ್ಥಾನವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳುವುದು ಭಾರತದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಒಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಂಗಾಳಿ ಬರೆಹಗಾರರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಬಷೀರ್‌ರನ್ನು ಓದಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆದದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲಿರಬೇಕು.

ನಾನೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಭಾರತದ ಹತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು. ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸುವವರ್ಯಾರೂ ಆ ಲೇಖಕನ ಭಾಷೆಯವರಾಗಿರಬಾರದು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಷರತ್ತು.

ನಾನೀಗ 'ಮಾತೃಭೂಮಿ'ಗೆ ನೀಡುವ ಸಲಹೆಯೂ ಇದುವೇ. ಬಷೀರ್‌ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೊಂದು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಏರ್ಪಡಿಸಿ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬಷೀರ್‌ರ ಅನೇಕ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯುವ ಕನ್ನಡ ಬರೆಹಗಾರರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್ ಏನು ಎಂಬುದರ ಮಾತನಾಡಲು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳು ತಮಿಳುನಾಡು, ಬಿಹಾರ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ವಿಮರ್ಶಕರೆಲ್ಲರೂ ಮಲಯಾಳಿಗಳಾಗಿರದೆ ಸ್ಥಳೀಯರೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಯೂರೋಪ್ ಕೂಡಾ ಇದೇ ಸವಾಲನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿನ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅಮೆರಿಕದ ಪತನದ ಜತೆಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಚೈನೀಸ್ ಭಾಷೆ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳೇ ಅಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಲೇಖಕ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮಹಾನ್ ಲೇಖಕನೇ. ವೈಕಂ ಮಹಮ್ಮದ್ ಬಷೀರ್ ಅಂತಹಾ ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಲೇಖಕನನ್ನು ಮಲಯಾಳಂನ ಆಚೆಗೂ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬಷೀರ್‌ರನ್ನು ಓದಿದ ಫಲ, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಆಲನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತ್ತು. ಅವರೂ ಬಷೀರ್‌ನ್ನು ಓದಿ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ತಂದೆ ಕುವೆಂಪುಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಷೀರ್ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಈಗ ಯಾವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆಯೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕನ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದು ಜನರು ಓದುವ ಮೊದಲೇ 'ಪ್ರಖ್ಯಾತ' ನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇಕೆ ಎಂದರೆ ಅವನ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮುಂಗಡದ ಮೊತ್ತವೇ ಹಲವು ಸಾವಿರ ಡಾಲರ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊತ್ತವೇ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ. ಇದು 'ಮಾತೃಭೂಮಿ'ಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೋದಿದ ಜನ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಮುಂಗಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮಹತ್ವದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಅದನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಓದುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ನಾವಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆ. ಬುಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇಂಥದ್ದೇ. ಇದು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಲಾಬಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರು ದೊಡ್ಡವರಾದದ್ದು ಓದುಗರಿಂದ. ಟ್ಯಾಗೋರ್, ಬಷೀರ್, ಕಾರಂತ, ಪ್ರೇಮ್‌ಚಂದ್ ಹೀಗೆ ಯಾರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಓದುಗರು, ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರೆಂದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಓದುಗರ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಅಂಥ ಕಾಯುವಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಜಗತ್ತಿನ ನಂಬರ್ ಒನ್ ಲೇಖಕ ಎಂದು ಪ್ರಕಾಶಕರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವಮಾನ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಂಪರೆ ಓದು, ವಿಮರ್ಶೆ, ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಗೋವಿಂದನ್ ಅವರನ್ನು ನಾವು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ದಿನಗಳು ನನಗೀಗಲೂ ನೆನಪಿವೆ. ಅವರು ಮಲಯಾಳಂನ ಹೊಸ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರ ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕುಳಿತು ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲೇಖಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಈಗ ಎಲ್ಲವೂ ದಿಫೀರ್.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ನಮಗಿರುವುದು ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗ. ನಮ್ಮ ಮಹಾನ್ ಲೇಖಕರನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಬಷೀರ್ ಈಗ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅನುವಾದಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದಗಳ ಜತೆಗೆ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಅನುವಾದಗಳೂ ಬರಬೇಕು. ಇವುಗಳಿದ್ದರೆ ಮಲಯಾಳಂ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಷೀರ್ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹತ್ತು ಅಥವಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಹತ್ವದ ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಕುರಿತಂತೆ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವು 'ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಭಾರತೀಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರೆಹಗಳಿಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತಮಿಳಿಗೆ 'ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿತು. ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಯಾವ ಭಾಷೆ 'ಅಭಿಜಾತ' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರು ಇದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನೂ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ದಿನದ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ನಮ್ಮ ಸಂತ ಕವಿ ಕನಕದಾಸರಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಘೋಷಿಸುವಾಗ ಕನಕದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಹತ್ವ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕುರುಬರ ಓಟು ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಎಂಬುದು ಆಡಳಿತರೂಢ ಬಿಜೆಪಿಯ ತಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಈ ರಾಜಕೀಯ ಹಿಡಿತಗಳಿಂದ ಹೊರತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕನಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿದಾಸನ ಕಾಲವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ತಳೆಯೋಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಂಥ ಶುಭಕಾರ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಸಾವಿನಂಥ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಾಳೆಯೋಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮರುಪ್ರತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಅವು ನಿಜವಾದ ಅಭಿಜಾತ ಕೃತಿಗಳು. ಈಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳು ನೂತನ ಕ್ಲಾಸಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹೊರಟಿವೆ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ನಾವು ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗುಗಳಿಗೂ 'ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಮಲಯಾಳಂಗೆ ಈ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೌದು ಮಲಯಾಳಂಗೆ ಈ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ? ಗೋವಿಂದನ್ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಭಾವವಿತ್ತು. ಅವರು ಮಲಯಾಳಂನ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಮಿಳು ಛಾಯೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವು ಹಲವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೀಗ ಬಹಳ ಅಪ್ರಿಯನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಗಳು. ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನನ್ನು ನಾವು ಇಂದಿಗೂ ಓದಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವ ಮತ್ತಿತರ ವಚನಕಾರರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಬರೆಹಗಾರರೇ ಎಂಬಷ್ಟು ಸಲೀಸಾಗಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮಗೀಗ ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದ ಚಾಸರ್‌ನನ್ನೂ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಟಾಲಿಯನ್, ಫ್ರೆಂಚ್‌ನಂಥ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವಿಂದು ಓದಿದರೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಇಟಾಲಿಯನ್, ಫ್ರೆಂಚ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳು ಹೀಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಜೀವಂತವೂ ಆದ ಭಾಷೆಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು 'ಅಭಿಜಾತ ಭಾಷೆಗಳು' ಎಂದಲ್ಲ. ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಸಂಸ್ಕೃತಗಳಂಥ ಮೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಈ 'ಅಭಿಜಾತ' ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ನಾನು ಭಾಷೆಯೊಂದರ ಯಜಮಾನ್ಯರ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾವೀಗ ನಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ 'ಅಭಿಜಾತ' ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮೇಲಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಓಟಿಗಾಗಿ ಇಂಥ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಾರೂಢರು ನೀಡಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಬುಕರ್ ಬಂತು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾಫ್ಕಾ ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಕಥನವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಪಾತುಮ್ಮಳ ಆಡು'ವಿನಂಥ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದವರಾರು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ.

ಇಸ್ಲಾಂ ಒಂದು ಧರ್ಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೇರಳದಲ್ಲಿರುವ ಇಸ್ಲಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಬಷೀರ್ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಂತರ್ಧಾರೆಯಾಗಿರುವ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಬಷೀರ್‌ಗೆ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳೊಡನೆ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧ ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಹೊಳವು ನೀಡಿದೆ.

ನೀವು ಬಷೀರ್ ನೆನಪಿಗೆ ಇಂದು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ವಾದುದು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು, ಚೆನ್ನೈಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿ ಲೇಖಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪಾಟ್ನಾದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಬೇಕು. ಬಷೀರ್‌ರನ್ನು ಓದಿರುವ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ಹಿಂದಿ ಲೇಖಕರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನಾನೇ ಒದಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಟ್ಯಾಗೋರ್‌ರನ್ನು ಇಡೀ ಭಾರತ ಓದಿದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅವರಿಗೆ ನೊಬೆಲ್ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ. ಟ್ಯಾಗೋರ್‌ರಂತೆಯೇ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಓದುಗರ ಗಮನಸೆಳೆದು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಲೇಖಕನೆಂದರೆ 'ದೇವದಾಸ್' ಬರೆದ ಶರಶ್ಚಂದ್ರರು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಓದುಗರಂತೂ ಶರಶ್ಚಂದ್ರರನ್ನು ತೆಲುಗು ಲೇಖಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ನಾವು ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ಜತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಷ್ಟು ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದು ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ನಾವು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅರಿತಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾಗ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನನ್ನ ನಂತರ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ (ಕೇರಳದಲ್ಲಿ) ಬಂಗಾಲಿ, ತಮಿಳು ಅಥವಾ ತೆಲುಗು ಬರೆಹಗಾರರ ಕುರಿತು ಒಂದು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ನಡೆದಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾವೀಗ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದೆಂದರೆ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದು ಎಂಬಂತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ನೀವು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆರೆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಾಂಬ್ ಸ್ಫೋಟದ ಸುದ್ದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶಯದ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು 'ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಮಾಧ್ಯಮ ವರದಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಪೊಲೀಸರ ಹಿಂಸೆಗೆ 'ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದವರು' ಯಾರು? ಆರು ತಿಂಗಳು ನಂತರ ಈ ಬಂಧಿತರೆಲ್ಲಾ ಅಪರಾಧ ಮುಕ್ತರಾದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೇ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸುಮಾರು 90 ಮಂದಿ ಯುವಕರನ್ನು ಈಗ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರೀಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹುಚ್ಚರು. ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೋದೆಯೆಲ್ಲಾ ಆರೋಪ ಸಾಬೀತಾಗುವ ತನಕ ಆರೋಪಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹದಿ ಹರೆಯದವರ ಅಪರಾಧಗಳು ಸಾಬೀತಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರೂ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗರು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಪಪ್ಪು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಬದಲಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನು ನನ್ನ ಮಗನೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅವನಿಗೊಂದು ಬದಲಾಗುವ ಅವಕಾಶ ಬೇಡವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರೆಂದರೆ ಹೀಗೆ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರೆಂದರೆ ಹೀಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಾಯರ್‌ಪಾತ್ರ ಅಥವಾ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪಾತ್ರವಿರುವ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿದರೆ ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಟ್ಟೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತೀರಿ. ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನಿಮ್ಮದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಕತೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪಬ್ ಒಂದರಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ಸಿಕ್ಕ. ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಸರು ಕೇಳಿದಾಗ ಆತನದ್ದು ಯಹೂದಿ ಹೆಸರು. ತಕ್ಷಣ ಈತ ಕಿಸೆಯಿಂದ ಚಾಕು ತೆಗೆದು ಇರಿದು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ.

ನಿನಗೆ ಆಗಷ್ಟೇ ಪರಿಚಯವಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಏಕೆ ಇರಿದು ಕೊಂದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ಅವನು ಹೆಸರು ಹೇಳಿದಾಗ ದೇವಪುತ್ರ ಯೇಸುವನ್ನು ಕೊಂದವನು ಅವನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅದಕ್ಕೇ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದ.

'ಅದು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯಲ್ಲವೇ?'

'ಆದರೇನಂತೆ. ನನಗೆ ಅದು ತಿಳಿದದ್ದು ನಿನ್ನೆ.'

ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣದ ಬಹುತೇಕ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಹೀಗೆಯೇ? ಔರಂಗಜೇಬ್ ಹಿಂದೂಗಳ ಶತ್ರುವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವರಿವತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ಅದು ಅನುಭವವನ್ನು ಸಂದರ್ಭದೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ನಮಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೇ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆಧಾರಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೂ ಅವನು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಆದರೆ ಆತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಹಿಂತೆಗೆದ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯಬಹುದು ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾರಷ್ಟೇ. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೊಲ್ಲುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಕೆಲಕಾಲವಾದರೂ ಹಿಂದೆಗೆಯಲು ಕಲಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೇ ನಾವು ಅನುಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಹುದು.

ಬಷೀರ್ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇದನ್ನೇ, ಅವರ ಗಾಢವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳು, ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಜತೆಗೆ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಇಂಥ ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಷೀರ್ ಕೂಡಾ ಅಂಥದ್ದೇ ಒಂದು ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕನೆಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾತೃಭೂಮಿಯಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಇಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಹಳ ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವು ಭಾಷಾ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಬುಕರ್‌ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಖ್ಯಾತನಾದ ಲೇಖಕನನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ನಾನೀ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಬುಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೆಟ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಇವು ಅಪವಾದಗಳಷ್ಟೇ. ಓದುಗರು ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ 'ಅಪವಾದಗಳು' ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಓದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹರಿದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಾಳಿದಾಸನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಹೀಗೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಂಡಾರಗಳಾಗಿವೆ.

(ಕೊಯಿಕ್ಕೊಡ್)

ಭಾಗ-೪ : ೪. ಭಕ್ತ ಕವಿ ಎಕ್ಕುಂಡಿ

ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೇ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದ ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರೇ. ಬಹಳ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಬಹಳ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಸಮಯ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಲು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದರನ್ನು ನಾನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮುಖದ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮೆದುರು ಇಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕುಂದರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಎಂದರೆ ನಾನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷವೇ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ 'ಬಕುಲ ಹೂವುಗಳು' ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಾನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯಾಗಿ ಒದಗಿದ್ದು ನನ್ನ ೨೨ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಏನೋ. ಆಗ ನಾವು ಅದೆಷ್ಟು ಉಮೇದಿನಲ್ಲಿ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎಂದರೆ-ನಾವು ಎಂದರೆ ನಾನು ಮತ್ತು ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ - ಅವರ ಕವನಗಳು ಇಡಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಬಾಯಿ ಪಾಠ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾನು ಆಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಹಲವು ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತವನು. ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಮನಸೋತಾಗ ನನಗೆ ನಿರಂಜನರು ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕವಿ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರಿಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಜತೆಗೆ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಈ ವಿರೋಧಾಭಾಸವನ್ನು ಅವರು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿರಂಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ನಿರಂಜನರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ 'ನೋಡಪ್ಪಾ ನಾನು ಬಂಕಿಕೊಡ್ಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದೆ. ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ತೀರಿ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಗಂದು ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದವನು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮನೆಗೂ ಹೋದೆ. ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು ಗೋಕರ್ಣದಿಂದ ಬಂಕಿಕೊಡ್ಲಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡೇ ಹೋದರು. ಆಗಲೇ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ್ದು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವತ್ತು ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ದಿನ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ಮನೆಯ ಎದುರು ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಗಂಟೆಗಟ್ಟಳೆ ನನ್ನ ಜತೆ ಹರಟಿದರು. ನಾನು ಮೊದಲು ಅವರ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದೆ. ನಾನು 'ನೀವು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯರ ನಡುವಣ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಹೊರತು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕವರು ನಕ್ಕು 'ನನಗೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಅದನ್ನ ಬಿಡು ಅಂದರು.'

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಕರೂ ಕೂಡಾ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನನ್ನು (ಸಾಯಿಬಾಬಾ) ದೇವರು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಇದನ್ನೇ ನಾನು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮುಂದಿಟ್ಟೆ. ಅವರು 'ಇಂಥದ್ದನ್ನು ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಕಾಕರು ನನಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮೇಷ್ಟ್ರು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗದೆಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದಿತ್ತೆಂದರೆ 'ಮನುಷ್ಯ ದೇವರು'ಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದನ್ನು ಅವರೆಷ್ಟು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಕೋಪವೇ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ತತ್ವ ನಂಬಿದ ಮಾಧ್ವ ಮತದವರಲ್ಲವೇ?

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಭಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪು.ತಿ.ನ. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾನು ಭಕ್ತ ಕವಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕವಿಯೆಂದರೆ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು. ಅಡಿಗರನ್ನು ಒಂದು ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆ - 'ಭಕ್ತಿ ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?'

‘ನೋ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು.

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರಿಗೆ ಸದಾ ಆತ್ಮದರ್ಶಕವಾದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇತ್ತು. ನನಗೆ ಅದು ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಜತೆಗೆ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದ ಎಕ್ಸುಂಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟರು. ಇಂಥ ವಿರೋಧಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ನಾವು ಲೇಖಕರಾಗಿರುವುದು. ಈಗ ನನಗೆ ೭೬ ವರ್ಷ. ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಯಾವುದನ್ನೂ ನನಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಿಲ್ಲ.

* * *

ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದವರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯೆ ಇಲ್ಲ-ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಗೆ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯ. ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸ ನಡೆಯುವುದು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲೇ. ಅದು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಇದು. ಮಧ್ವರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಎಕ್ಸುಂಡಿಯವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಲು ಆಯಿತೇನೋ. ಇದು ನನ್ನ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಉಹ ಮಾತ್ರ.

ಇದು ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ಎಂದರೆ ನಾನು ಕೊಲ್ಕತ್ತಾಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ. ಪಂಡಿತ್ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ನನಗೆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪಂಡಿತ್ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಡಿವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರು. ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಆದರೆ ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಪರಾಶರರೇ ಸರಿ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಮನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ‘ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಪರಾಶರ ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ ತಂದೆ ಮಗ ಇಂಥದ್ದನ್ನು ಬರೆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ದೈಹಿಕ ದಾಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅರಿತವರಾದ್ದರಿಂದ ‘ನಾನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ‘ನೀವು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ ತಂದೆ ‘ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಕಾಯಬೇಡ ಈಗಲೇ ಬರೆದುಬಿಡು’ ಎಂದು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪಂಡಿತ್ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಶಿಕ್ಷಣವೇತ್ತರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರ್ಕ್‌ಲಿ ಎನ್ನುವಾತ ಬರೆದ ಆನ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಅಂಡರ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ (On human Understanding) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವಿದೆ. ಮಾಯಾವಾದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವೆ. ಅದನ್ನು ಆಗ ಬಂಗಾಳವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪಠ್ಯವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು. ಪಂಡಿತ್ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರು ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪಠ್ಯವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ವಾದಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು.

ಮಾಯಾವಾದದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಕೂಡಾ ಮಾಯಾವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಪಠ್ಯವಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ ವಾದ. ನಮ್ಮ ದೇಶ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯಾವಾದದ ಜೊತೆ, ಅಧ್ಯತದ ಜೊತೆ, ದ್ವೈತದ ಜೊತೆ ಹೆಣಗಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ ಎಂದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ಭಾರತವನ್ನು ಪುನರ್

ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಆನಂದ ಝಂಝುರವಾಡರ ಮಾತಿಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

* * *

ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರನ್ನು ನಾನು ಭಕ್ತ ಕವಿ ಎಂದೆ. ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣಾಭಾವದ ಕವಿ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆರಾಧಿಸುವುದರ ಬದಲು ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇಂಥದ್ದೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದರು ಎಂದು ಎಂದು ಝಂಝುರವಾಡರು ಹೇಳಿದರು. ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ರಮಿಸಬಲ್ಲ ವಾಕ್ಯವು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ಭಾಷೆಯ ಜತೆ ಆಡುವ ಆಟ ಅದು ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಒಣಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಒಣಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಹೆಣಗಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕವಿ ಯೇಟ್ಸ್ ನಾನು ಒಣಗಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಒಣಗಿದಾಗ ಬೀಜವಾಗಿ ಉದುರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಸತ್ಯ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಣಗಬೇಕು, ವ್ಯಾಮೋಹಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನನಗೆ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮೊದಲನೇ ಸಂಕಲನದ ಒಂದು ಪದ್ಯ (ಪಯಣ) ಅದು ಅರ್ಥವಾಗದೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಕಾಡಿತ್ತು.

ಬರ್ದಿಲ ಪಥವಿದು ಸುವರ್ಣ ರಥವಿದು, ಮುತ್ತಿನ ಮಂಟಪ ಕಂಭಗಳು
ನೀಲಿಯ ರತ್ನದ ವಲ್ಲರಿಯಂಚಿಗೆ ಕೆತ್ತಿದ ಚಿನ್ನದ ಗೊಂಬೆಗಳು
ಪಾಟಲ ವರ್ಣದ ಪೀಠದ ಸುತ್ತಲು ಝಲ್ಲರಿಸಿದ ಹೂಮಾಲೆಗಳು
ಕಂಡರಿಸಿದ ಗ್ರಹಮಂಡಲದಂಚಿಗೆ ಕಾಂಚನತೋರಣದೋಲೆಗಳು

ಇದು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ನಾನು ಆನರ್ಸ್ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪದ್ಯ ಓದಿದ ನನಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೀಟ್ಸ್ ಹುಟ್ಟಿದ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಕೀಟ್ಸ್‌ಗೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುದ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದರೆ A thing of beauty is a constant joy ಎಂದು ಬರೆದ ನಂತರ ಅವನ ಅಣ್ಣ ಈ ಸಾಲು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ದಿನಗಟ್ಟಳೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ 'ಹೌದು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು A thing of beauty is joy forever ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ.

ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮೇಲೆ ಹಲವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಪುತಿನ ಅವರ ಬರೆಹ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಅವರು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಅವರ ಪದ ಕೌಶಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಸುತ್ತ ಕಾನನ ಮೌನ ನೆಲೆಸಿತು
ಗಾಳಿ ಜಡೆಗಳ ಬಾಚಿತು
ಅಲೆವ ಮೋಡದ
ಚೆಲುವ ನೋಡಿದ
ಕಮಲವೇತಕೋ ನಾಚಿತು

ಇದನ್ನು ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಓದಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಪು.ತಿ.ನ. 'ರಸಿಕ ಮಾರುತನಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವರಾರೂ ಮರಗಳ ಎಲೆ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಕುರುಳುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಯಾರು?' ಎಂದು ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕವಿಗೆ ಕಿವಿ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ

‘ಕಮಲದಲ್ಲಿ ‘ಲ’ಕಾರ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು ಎಂಥ ಬೆಡಗನ್ನು ಆ ಸಾಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಾಲನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡೋಣ ‘ಅಲೆವ ಮೋಡದ/ಚೆಲುವ ನೋಡಿದ’ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಲ’ಕಾರ ಎರಡನೆಯದ್ದು. ‘ಕಮಲವೇತಕೋ ನಾಚಿತು’ ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ‘ಲ’ಕಾರ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದಿದೆ. ಕವಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಂಗೀತವೆಂದರೆ ಇದು. ಇಂಥ ಕವಿ ಭಕ್ತ ಕವಿಯೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆತನೊಳಗೆ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣೆಯ ಎಂತೆಂಥಾ ಕಷ್ಟಗಳಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗದು.

ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಕೀರ್ತನೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇರುವ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಸುಖ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪು.ತಿ.ನ.ರ ನಂತರ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ. ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣರ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಬರೆಹ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದು ಅವರು ‘ಬಕುಲದ ಹೂವುಗಳು’ ಕೃತಿಗೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತಿದೆ. ಯಾಕೆ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಯಾವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣ ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಹೀಗಿದೆ ‘ಶ್ರೀ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ಕಥಿಸುವ ಜಗತ್ತು ನಂಬುವಿಕೆಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ನಂಬುವಿಕೆ ಎಂದೆ. ನಂಬಿಸುವಿಕೆ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ’. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ನಂಬಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಸಲು ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಂಬಿಸಲು ಬರೆದರೆ ಅದು ಪ್ರೊಪ್ಯಾಂಡಿಸ್ಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬರೆದಾಗ ‘ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ ನೀನು ಕೇಳು, ನೀನು ಆಚರಿಸು’ ಎಂಬ ಒತ್ತಾಯ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕವಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬರೆಯುವುದು ಬೇರೆಯೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ನಾರಾಯಣ ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಿಂಬಲ್ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಅವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.’ ಅಂದರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿಸಲೋಸುಗ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಏನು ಬರೆದರೂ ಅದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರೆಯದೆ ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತನ್ನ ಒಳಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ತಮ್ಮ ಪದಲೋಲುಪತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಚಿರಾಯವಿನಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಇನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ವೈಚಾರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ. ಮಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಇವಕ್ಕೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಣಗಲೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರಂತೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ಸುಖ ಇರುವವರು ಒಣಗುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಭಾಗವತವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆಯೇನೋ? ಕವಿಯಾದ ಅವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿ ಏನಿರಬಹುದೆಂದರೆ ಇದು: – ನನಗೂ ಇದು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ- ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದೇವರಿಂದಾನೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಪ್ರಮಾಣ ಯಾವುದೆಂದರೆ ವೇದಗಳು; ವೇದಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತದಂತಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ದೇವರಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಮಾಧ್ಯಮತದ ವಿಶೇಷ.

ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಬಹಳ ಗೊಂದಲಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯವೂ ಕೂಡಾ ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಗೆ, ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಗೆ ಅಥವಾ ಅವನು ಯಾವ ರೀತಿ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ‘ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ’ ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸಮನ್ವಯಿಸಿ ಅವರು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರಿಗೆ ಈ ಕಥನಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಯಾವುದೋ ಅರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಕಥನ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಪಡೆದವಾಗಿ ಇರುವ ಕಥನಗಳಾಗಿ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟರು. ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಉಳಿದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಇಡೀ ರಾಮಾಯಣವೇ ಒಂದು ರೂಪಕ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಿಗೆ ಕಥನಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಪದ ಲೋಲುಪತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ 'ಮೀನು ಪೇಟೆ' ಎಂಬ ಪದ್ಯವೊಂದಿದೆ. ನನ್ನ ಆನರ್ಸ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ ಪದ್ಯ ಇದು. ಬಂಕಿಮೋದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತುಂಬಾ ಮೀನುಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಅವರಿದ್ದ ಊರಿನ ವಾಸನೆ ಕೂಡಾ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದೂ – ವಾಗ್ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯದೇ ಬರೆಯುವುದು – ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯೇ ಹೌದು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಳೀಕೃತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟೀತು.

ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದು ನಾವು ಓದುವ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಂದ. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಇದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಅಡಿಗರು ಮತ್ತು ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರಿಂದ. 'ಮೀನು ಪೇಟೆ'ಯನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ ಓದಿದಾಗ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಇದು ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಹಾಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅದರ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತೇನೆ;

ಕೊಳೆತು ನಾರುತಿರುವುದಿಲ್ಲಿ
ಹಳಸಿ ಹೋದ ಮೀನವು
ಕುಳಿತು ಮಾರುತಿರುವುದಿಲ್ಲಿ
ಜೀವ ದುಃಖ ಮ್ಲಾನವು
ದೈನ್ಯ ಸಾರುತಿರುವುದಿಲ್ಲಿ
ಬಂಡವಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಜೀತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ
ಬದುಕು ನಿತ್ಯ ದೀನವು
ಬೆಳಗು ಬಂತು
ಸಂಜೆ ಬಂತು
ವರುಷ ವರುಷ ಕಳೆದರೂ
ಹರೆಯ ಮುಪ್ಪು ತಳೆದರೂ
ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ಬೆಳೆದರೂ
ಬುಟ್ಟಿ ಮೀನ ಕೊಳೆತರೂ
ಹರುಷ ಗಿರುಷ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ

ಇವರ ಬಾಳ ಹಂತಕೆ
ಈ ಬದುಕಿನ ಪಂಥಕೆ
ಇಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಕುಳಿತ ಹೆಣ್ಣು
ಎಲ್ಲೋ ಮುಗಿಲಿನತ್ತ ಕಣ್ಣು
ಕುಳಿತರಿಲ್ಲ ಮತ್ಸ್ಯ ಗಂಧಿ
ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹರುಕು ಚಿಂದಿ

'ಕುಳಿತರಿಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಗಂಧಿ, ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹರುಕು ಚಿಂದಿ' ಎಂಬ ಸಾಲು ನನ್ನನ್ನು ಥ್ರಿಲ್ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಸಾಲುಗಳು. ಇದು ಪರಾಶರರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ಗಂಧಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹರುಕುಚಿಂದಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತವಳೂ ಮತ್ಸ್ಯ ಗಂಧಿ. ಆಕೆಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ವಾಸನೆ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳೆದುರೇ ಮೀನಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಿದೆ. ಇಂಥ ಎರಡು ಸಾಲು ಬರೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅದೆಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎರಡೇ ಸಾಲುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಅನುಕಂಪ, ದುಃಖ, ಬಡ ಹೆಂಗಸಿನ ಅಳಲು-ಆದರೆ ಅದರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ

ನೊಂದ ಜೀವ ನೂಲುತಿತ್ತು...
ಸುಖ ಸ್ವಪ್ನ ದರ್ಶನ

ಇವಳ ದುಃಖದ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇವಳು ಮಾರುವ ಮೀನಿನ ಪಾಡೂ ಇದೆ.

ಬಂಡವಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಜೀತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ
ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೀನದಂತೆ
ವಿಲವಿಲ ಮಣಿದಾಡಿದೆ

ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕವನ ಇದು. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುವ ಗುಣ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಈ ಗುಣವನ್ನು ನಾನು ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾರೆ. ನಾನೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ.

ನನಗೆ 'ಅವಧೂತ' ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ ಪದ್ಯ. ಅದು ಯಾಕೆ ನನಗಿಷ್ಟ ಎಂದರೆ- ಇದು ಇರ್ಯಾಷನಲ್ ಇರಬಹುದು - ಅಲ್ಲಿ ಏಳು ಎನ್ನುವದಕ್ಕೊಂದು ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ. 'ದೇವಕನ್ನಿಕೆಯರೇಳು ಮಂದಿ ಬಂದಾರ ಮೀಯಲೆಂದು.'

ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶುಕ ಮುನಿಗಳಂತೆ. ಅವನು ಬಾಲ ವಿರಾಗಿ. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕ. ಈ ಶ್ಲೋಕ ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೊರಬಂದು 'ಪುತ್ರೇತಿ' (ಏ ಮಗನೇ) ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಗನನ್ನು ಕಂಡರು. ಮಗ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಎಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡರೋ ಅಂಥ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಭಾಗವತದ ಕವಿ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಒಂದು ಪದ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಹಳ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ Good and Evil ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೊಂದು ಪದ್ಯವಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದ್ವೇಷದ ಶಿಲ್ಪ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಮತೆಯ ಶಿಲ್ಪ. ಈ Good and Evilನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದವರು ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರೇ. 'ತಮೋಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ನಿತ್ಯ ನಾರಕಿಗಳು' ಎಂಬುದು ಮಧ್ವರ ನಿಲುವು. ಇದೊಂದು ನಿರಾಶೆಯ ತತ್ವ ಎಂದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. 'ತಮೋಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಕೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ನಿರಾಶೆಯ ತತ್ವ ಅಲ್ಲ.'

ನಾನು ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದವನು. ಮರದ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾರ್ಕ್ಸನನ್ನು ಓದಿದೆ. ಕೆಲವರು ಹೀಗೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ Evil ಎಂಬುದು Constant ಆಗಿ ಇರಲೂಬಹುದು. ಅಡಿಗರ ರಾವಣ ಈ ಬಗೆಯವನು.

'ಕತ್ತಲೆಗೆ ಹತ್ತು ತಲೆ'? ಅದು ಅಸಂಖ್ಯ
ಕತ್ತರಿಸಿದಷ್ಟೂ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆದು ಕತ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಅದು ಅನಾದಿ.
ಕೋದಂಡ ದಂಡವೂ ಹೀಗೆ ದಂಡ.'
ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ದಂಡ; ಎಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರೂ ದಂಡವಾದ ದಂಡ.

ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಶವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆದವರು ಕುವೆಂಪುವೇ ಇರಬೇಕು. ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಕೂಡಾ ಸೀತೆಯ ಒಂದು ಮಗುವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಅದ್ಭುತದ ದರ್ಶನ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ Evil ಕಡೆಯ ತನಕ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಡಿಗರ ದರ್ಶನ.

* * *

ಹಸಿರು ಹಾಸಿದಂತೆ ಬಯಲು ನಡುವೆ ನಿಂತ ಗುಡಿಸಲು,
ಕನಕದಾಸ ಧ್ಯಾನ ಲೀನ ಹೃದಯ ವೀಣೆ ನುಡಿಸಲು.....

ಹೀಗೆ ಶುರುವಾಗುವ ಪದ್ಯದ ಪಲ್ಲವಿ ಹೀಗಿದೆ.

ಧ್ಯಾನಲೀನ ಕನಕದಾಸ ನಲಿದಿರೆ ಮನದಲ್ಲಿ
ಭಗವಂತನ ನೀರೆರೆದನು ತುಳಸೀವನದಲ್ಲಿ
ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ.

ವಾದಿರಾಜ ಯತಿಯು ಕನಕದಾಸರೆಡೆಗೆ ಬಂದರು
ಗುಡಿಸಲದೊಳಗಿರುವ ಬೆಳಕು ಗುಡಿಯೊಳಿಲ್ಲವೆಂದರು.

ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಲುಗಳು. ರಾಮನನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ತುಂಬಾ ವರ್ಣಕವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಮನಂಥ ಒಗಟಿನ ಕವಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ದೇವರನ್ನು ಸಾಕಾರ, ಸಗುಣ ಎಂದು ದ್ವೈತದಂತೆ ತಿಳಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಾಕಾರ ಮತ್ತು ಸಗುಣ ಎಂತಲೂ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣ ಎಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂಕಟದ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಎಕ್ಕುಂಡಿ

ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹಾ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇವರನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸಗುಣ, ಸಾಕಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದವರ ಕಾವ್ಯವೂ ಕೂಡಾ ಸಗುಣ ಸಾಕಾರವೇ ಆಗಿದ್ದು ಅದರ ಧ್ವನಿ ಸಗುಣ-ಸಾಕಾರದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದು ನನ್ನಂತಹ ಕೆಲವರ ಆಸೆ.

ಹೀಗೆ ಮೀರುವುದನ್ನು ತಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು symbolic ಆಗಿ Allegorical ಆಗಿ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಕ್ಕುಂಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅನನ್ಯತೆ ಅವರ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ನಾದಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ನಾದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಲಿಗೆ ಹರಿದು ಕಿವಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ರಾಮಾನುಜನ್. ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಕಿವಿಗಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರದು ಕನ್ನಡ ಸೆಕೆಂಡ್ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್! ಇದನ್ನು ನಾನು ತಮಾಷೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತುಂಬಾ ದೃಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾವ್ಯ ಬರುವುದು ಯಾವಾಗ ಎಂದರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೆಕೆಂಡ್ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ ಆಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ.

ನಾವು ಬೇಂದ್ರೆಯವರನ್ನು ಶ್ರಾವಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಶ್ರಾವಣ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳು ಇರುವ ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ ಕವಿ ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(‘ಸಂಚಯ’ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಎಕ್ಕುಂಡಿಯವರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ‘ಬೆಳ್ಳೆಕೆ ಹಿಂಡು’ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ-92 ಜುಲೈ 9008)

* * *

ಭಾಗ-೪ : ೫. ತಕರಾರನ್ನು ಮೀರುವ ಕವಿ ಮೊಗಳ್ಳಿ

ಇವತ್ತು ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದವರು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಬೇಕು. ಅದರ ಜತೆಗೆ ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹಸಿದು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನನಗೆರಡು ಚಾಕಲೇಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಬಹುದು.

ಮೊಗಳ್ಳಿಯ ‘ದೇವ ಸ್ಮಶಾನ’ವನ್ನು ನಾನು ಓದುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅವರ ‘ತಕರಾರು’ವಿಗೆ ತಕರಾರನ್ನು ಎತ್ತುವ ಪದ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು. ಅದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀವು ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖಕ ಆಗಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವೇ ನಿರಾಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತೀರಿ. ಹೀಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವವನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವವನು ಒಂದು ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅವನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ವ್ಯಾಪಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಆ ಸೃಜನಶೀಲ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ವಿವರಿಸಿದ ಬೌದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಹೀಗೆ ಬರಿದಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾಗುವುದು. ನನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ನಮಗೇನೋ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎಂದು

ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಿಗೆ ಹೊಸತೇನನ್ನೂ ಬರೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಆ ದಿವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಅಥವಾ ಅನುಹ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಚಾಚುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವಾತ ಈ ಮೊಗ್ಗಿ. ಕಿ.ರಂ. ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ 'ಮೊಗ್ಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದರು. ಈ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಶರಣ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೇಗ ಹೋಗಿಬಿಡುವಷ್ಟು ಮೊಗ್ಗಿ ಮಹೇಶ್ವರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊಗ್ಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಟುವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಏನಾದರೂ ಇದನ್ನು ಓದಿರೆ ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಜಗಳವಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಜಗಳವಾಡಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮೊಗ್ಗಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮಹಾದೇವ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ತೇಜಸ್ವಿ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಬಹಳ ಜಗಳಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಅವನ್ನು ಮೀರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ಅವರೂ ನನಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಅಡಿಗರ ಜನಸಂಘ ಸೇರಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನನಗೆ ಅವರ ಜತೆ ಬಹಳ ಜಗಳಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ಅವರೂ ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವುದು ಬಹಳ ಸರಳವಾದ ವಿಷಯ. ಮೊಗ್ಗಿ ಒಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವ್ಯಾರೂ ಕಾರಣರಲ್ಲ. ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಅಷ್ಟೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬರೆಯಲು ಹೊರಟಾಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಜತೆ ಕಲಿತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದು ನಾನು, ಮೊಗ್ಗಿ, ಶಿವಪ್ರಸಾದ್, ಕಿ.ರಂ. ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಇರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜಾತಿ. ಮೊಗ್ಗಿ ನಮ್ಮ ಈ ಜಾತಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದೇ ಅವರ ಈ ಜಾತಿಗೂ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಗಂಭೀರವಾದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬರೇ ಆ ಜಾತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಈ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಕೃತಕವಾದುದನ್ನಷ್ಟೇ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೋಕ ಬರುತ್ತದೆ' ಎಂದರೆ ಅದು ಹೌದು. ಅದು ಬರೆದೇ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಜಾತಿ; ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳು ಗೊತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಬೇರೆ ಜಾತಿಗಳು ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರಿಗಂತೂ ಗೊತ್ತಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವತಃ ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮನೆ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಮೇಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟರಂತೆ. ಇದನ್ನವರು ನನಗೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು: 'ಅದೆಂಥ ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲು, ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ'. ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬಡವರಾಗಿರುವ ಸಂಬಂಧಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜತೆ ನನಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಜಗಳವಿದ್ದರೂ ನನಗವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅನುಕಂಪವೂ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನನಗವರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬಡತನ ಗೊತ್ತು, ದುಃಖ ಗೊತ್ತು, ಸುಖ ಗೊತ್ತು, ಅದಕ್ಕೂ ನಾನು ಮಿಡಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನಾನು ಬರೇ ಐಡಿಯಾಲಜಿಕಲ್ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವೇನಾದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಐಡಿಯಾಲಜಿಕಲ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಓದುಗನಿಗೆ ನಮ್ಮೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವೇ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಐಡಿಯಾಲಜಿಯ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಓದುಗನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಇರಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ

ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇ ಅನುಮಾನವಿರಬೇಕು. ಕುವೆಂಪುಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗೆ ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಬರೆಹಗಾರ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಲೇಖಕನೂ ಕೇವಲ ಆ ಜಾತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದವನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದಾಗ ಉಳಿದವರಿಗೂ ಅಲ್ಲೊಂದು ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಅಥವಾ ಶೂನ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನನಗೂ ಕೂಡಾ ಬರೆಯುವಾಗ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಅವಕಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೊಗ್ಗಿಯವರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ನಾನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದೆ. 'ನದಿಯ ಸಂಬಂಧ', ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೂ, ಯಾರು ಊರಲ್ಲಿ, ದರ್ವೇಶಿ, ಹಳ್ಳಿಯೆ...., ತನುವಿನೊಳಗೊಂದು ಕಿಚ್ಚು, ಕೈವಾಡ, ಮಿಣುಕು ಹುಳ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಕ್ರಿಯೆ, ದೇವಸ್ಥಾನ... ಹೀಗೆ ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವಾಗ ಕೆಲವನ್ನು ಓದಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಕವಿತೆಗಳು ಮೊಗ್ಗಿ ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ತಕರಾರಿನ ಒಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವ ಲೇಖಕ, ಕನ್ನಡದೊಳಗಿನ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರು, ನಮ್ಮವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವು.

ಮೊಗ್ಗಿಯವರ 'ಅನಾದಿ'ಯನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಮುನ್ನುಡ ಬರೆದಿರುವವರು ಭಾರತದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಚಿತ್ರಕಲಾಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್. ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಹಾಕದೇ ಇದ್ದರೂ ಇರುವಂಥ ರುಜುವೊಂದು ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಈ ಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ತಕರಾರುಗಳಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲೊಂದು ಹಿಂಸೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಇದೆ. ಇದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇರುವಂಥದ್ದು.

ಪ್ರೇಮಚಂದರ ಒಂದು ಕತೆ ಇದೆ. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಹೆಣದ ಬಟ್ಟೆ' ಎಂದೇನೋ ಇರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಬ್ಬರು ದಲಿತರು – ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಗ- ಎಷ್ಟು ಕಡು ಬಡವರೆಂದರೆ ಆ ಮುದುಕನಿಗೆ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹೂಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬಟ್ಟೆ ತರಲು ಇಬ್ಬರೂ ಒಡೆಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಾರೆ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸ್ವಮರ್ಯಾದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಗೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಪಡೆದ ಹಣವನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ಹೆಂಡ ಖರೀದಿಸಿ ಕುಡಿದು ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ನಾನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಯೋವಾದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಎಕ್ಸಿಸ್ಟೆನ್ಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಥಿಯರಿಟೀಷಿಯನ್ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆ ಜಪಾನೀ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿದವಳು. ಆಕೆ ಇದು ಒಂದು ಎಕ್ಸಿಸ್ಟೆನ್ಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯದ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬದ್ಧನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನ ಆದಿಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಥೆ ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ವಾದ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರತಿವಾದವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಆ ಸಮುದಾಯ ತಾನೇ ಕೀಳೆಂದುಕೊಂಡು ಬಿಡುವುದು. ತಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಜ ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿಬಿಡುವುದು. ಹೀಗಾದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಮರ್ಯಾದೆ ಎಂಬುದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನನಗೆ ಕಾರಂತರ 'ಚೋಮನ ದುಡಿ' ನೆನಪಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಚೋಮ ಬರೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಿ ಗುತ್ತಿ ಎಂಬ ಹೊಲೆಯ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇಡೀ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಯಾರು ಹೇಗೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವನೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ನಾನು 'ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಅವರೊಂದು ಲೋ ಮೈಮೆಟಿಕ್ ಮೂಡ್‌ನಲ್ಲಿ (ಲಘು ಅನುಕರಣ

ಪದ್ಧತಿ) ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ'. ಎಂದೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಒಡಲಾಳ'ವೂ ಈ ರೀತಿಯ ಲಘು ಅನುಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವಾಗ ಅದೊಂದು ಕಾಮಿಡಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬಿಡಗಡೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

'ಅನಾದಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಚಯ್ಯ ಎಂಬ ಪಾತ್ರವಿದೆ. ಅವನು ಬಹಳ ಹೊಲಸಾದ ಮನುಷ್ಯ. ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಮಾಸೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಡಾ ಮಹಾ ಜಗಳಗಂಟಿ. ಅಮಾಸೆ ಒಬ್ಬ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲವನು. ಅವನು ಹೊಲೆಯರಿಗಿಂತ ಕೀಳಾದವನು. ಆದರೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವನೇ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮೀರುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಅಜ್ಜ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು-ಇದನ್ನು ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದರೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು- ಮಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾದ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ.

ಆದರೆ ಬಹಳ ಕ್ರೂರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಅವರು ವಿನಾಕಾರಣ ಕ್ರೂರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮೊಗ್ಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೋ? ಅಥವಾ ಜನ ಅವರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರೇಮ್‌ಚಂದ್‌ಕತೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯರಾಗಿರುವಂತೆ ಇವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆಯೋ? ಅಥವಾ ಇದೊಂದು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕ್ರೌರ್ಯವೋ?

ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕ್ರೌರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೇನೂ ತಕರಾರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೀಗೊಂದು ಕ್ರೌರ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬೌದ್ಧ ಮನಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾದ ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಈ ಕ್ರೌರ್ಯವಿದೆ? ಅದು ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಯಾಕೆ ಇದೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಇದನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ 'ಇವರೆಲ್ಲಾ ದಲಿತರು ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರು ಹಾಗಾಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಎಕ್ಸಿಸ್ಟೆನ್ಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಆಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಂಥದೊಂದು ಕ್ರೌರ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಬೌದ್ಧರಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವಿದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಥೆಲೋದ ಇಯಾಗ ಯಾವ Motive ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಒಥೆಲೋ ಮತ್ತು ಡೆಸ್ಡೆಮೋನಾಳ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿದ ಕೋಲ್ರಿಜ್ ಇಯಾಗೋನ ಗುಣವನ್ನು motive less malignity ಎಂದು ಕರೆದ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮೊಗ್ಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನನಗಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಾದವೂ ಇದೆ. Evil ಎಂಬುದೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ Evil ಅನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೊಲೀಸ್ ಬೇಕು, ಸೈನ್ಯ ಬೇಕು ಹೀಗೆ. ಒಂದು ಬಾಂಬ್ ಸ್ಫೋಟಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನೇ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈ ಚರ್ಚೆಗಳ ಸಾರ. ಇಂಥ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಜೈಲಿಗೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿಬಿಡಬಹುದೇ ಎಂಬ ಭಯಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಶಕ್ತಿಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹಿಂಸಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಅತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ವೀರಪ್ಪನ್‌ನಂಥವರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಹಿಂಸೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಬಹಳ ಗಾಢವಾದದ್ದೇ ಆಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಹಿಂಸೆ ಇದೆ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಂಸೆ, ಈ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಹಿಂಸೆಯೂ ಇದೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು. ಇದು ವೈದಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೊಗ್ಗಿಳಿಯವರ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತ ಮಾತು. ಈ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಮ ಹಾಕಿದವರು, ಜುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟವರೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ರಸ್ತುತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಹಳ ಜನ ಎನ್‌ಆರ್‌ಐ ಗುರುಗಳು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಅಜ್ಜನಂಥ ಜುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಗೌಡರ ಜತೆ, ದಲಿತರ ಜತೆಯೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೊಂದು ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಅದೊಂದು ದ್ವಂದ್ವದ ಸಂಬಂಧ. ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಜತೆಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕನೂ ಆಗಿರುವ ಸಂಬಂಧ.

ಈ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಅದೆಷ್ಟು ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಆ ವರ್ಗದ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಬೆಲೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ವರ್ಗವಿದೆ. ಈಗ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರು, ಮಾಲೀಕರು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ಗಳಾದ ಸಿಎನ್‌ಎನ್-ಐಬಿಎನ್, ಎನ್‌ಡಿಟಿವಿಯಂಥವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಮತ್ತು ಐ.ಟಿ., ಬಿ.ಟಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಂಪೆನಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಭಾರವೂ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಹಿಂದೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವರ್ಗ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಮೊಗ್ಗಿಳಿಗೂ ಹೇಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಇದರರ್ಥ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನಗೆ ಜೋಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನೂ ನಾನು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೇಖಕ ಬರೆದಿದ್ದಾನಂತೆ. ನನಗೆ ವೈರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ-ನಿಮಗೆ ವೈರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದರೆ ಆಗಲೇ ಕ್ಷೇಮ! ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಲಿತರಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಿಗಳಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಇವನು ದಲಿತ ಕವಿ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ದಲಿತ ಕವಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವಿ' ಎಂಬ ಮಾತು ಬರಬಹುದು. ಅದು ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟ ಹೊಗಳಿಕೆ.

ಮೊಗ್ಗಿ ದಲಿತ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖಕ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಮೊಗ್ಗಿ ನನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖಕ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದಿನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ನಾಮ ಹಾಕಿದ ಪು.ತಿ.ನ. ಜುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ಯಾರೋ ಲೇಖಕರ ಜತೆ ಅವರ ನಾಮ ಅಳಿಸಿ, ಜುಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವ ಮೊಗ್ಗಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಲೇಖಕ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇವತ್ತಿಗೂ ಇದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಪುತಿನ, ತೇಜಸ್ವಿ, ಲಂಕೇಶರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅದು ನಡೆದಿದೆ. ಹೊಸತಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರ ಜತೆಗೂ ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಪು.ತಿ.ನ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಯಾರೋ ದಲಿತರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಬೈದರಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರು 'ಯಾಕಪ್ಪ ಅವರನ್ನ ಬೈತೀರಿ, ನಾನು ಈ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದ್ದೇ ಗಾಂಧಿ' ಎಂದರಂತೆ. ಇದು ನಿಜ. ಏಕೆಂದರೆ ಗಾಂಧಿ ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಪ ಭಾವನೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮೊಗ್ಗಿಯಂಥವರಿಗೆ ಕಿಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟರು. ಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಭಾವನೆ

ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ಜಾತಿ ಸಮಾಜ ಕೇವಲ ಜಾತಿ ಸಮಾಜವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲೊಂದು ಪಾಪ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವರೆಡನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವರಾಜು ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಷ್ಟೇ. ಕಿ.ರಂ. ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ 'ತೆರೆದು ನೋಡದೆ ಇರಬೇಕು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಸತ್ಯದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೇ ನಾವು ಅತಿಗೆ ಹೋದಾಗ. ಹೀಗೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದ ನಂತರ ಕಾಣುವುದೇ ಬೇರೆ.

ಮೊಗ್ಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಒಳಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಲಿ. ಹಾಗೆಯೂ ನಮ್ಮವರಾಗಲೀ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ, ಮಹಾದೇವನಿಗೂ ನನಗೂ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅವರ ದಲಿತ ಎಂಬುದಲ್ಲ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮನುಷ್ಯರೂ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(೨೦೦೮ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೪ ರಂದು ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್ ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ.)

* * *

ಭಾಗ-೪ : ೬. ಕವಿ ಮಂಜುನಾಥ

ಯಂ ಪ್ರೌರಜಂತಂ ಅನುಪೇತಂ ಅಪೇತಕೃತ್ಯಂ
ದ್ವೈಪಾಯನೋ ವಿರಹಕಾತುರ ಆಜುಹಾವ
ಪುತ್ರೇತಿ ತನ್ಮಯತಯಾ ತರವೋಭಿನೇತುಃ
ತಂ ಸರ್ವ ಭೂತಹೃದಯಂ ಮುನಿಮಾನತೋಸ್ಮಿ
- ಭಾಗವತ

ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕವಿಗಳೇ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಬಹಳ ದಿನವದಿಂದ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಅಪಾರ ಮಿತ್ರರೇ. ನಾನು. ಕೆ.ಆರ್. ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಈ ದಿನವನ್ನು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮದ ದಿನವಾಗಿ ಮಂಜುನಾಥ್ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಮಂಜುನಾಥನನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ಶಿವರಾಮ ಐತಾಳರು. ಅವರು ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿದ್ದರು. ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮನುಷ್ಯ, ಹುಚ್ಚು ಮನುಷ್ಯ. ಆದರೆ ಇವರು ಅಗಾಧ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ನೀವು ಶಿವರಾಮ ಐತಾಳರನ್ನು ಓದಿರಬಹುದು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಂಜುನಾಥನನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದರು- 'ಈತನಿಗೊಂದು ಅಪಾರವಾದ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಒಡನಾಡಬೇಕು.'

ನನಗೆ ಐತಾಳರ ಈ ಕಾಗದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಭಿಮಾನವಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ಮಂಜುನಾಥನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಲು ಶುರುಮಾಡಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಏನನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದೇ ಇರುವುದೂ ಕೂಡಾ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದಾಗ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಅಡಿಗರ ಜತೆ ಇದ್ದದ್ದು ಇಂಥದ್ದೇ ಸಂಬಂಧ. ನನಗೆ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಸಂಬಂಧಕ್ಕೇನೂ ಧಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮಂಜುನಾಥ್ ಜತೆ ಇಂಥದೊಂದು ಸಂಬಂಧ ನನಗೆ ಆತನ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಕೆ.ಆರ್. ನಗರದ ವಾಸಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು. ಮಂಜುನಾಥನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕವಿ ವಿಂದಾ ಕರಂದೀಕರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಘಟನೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರೊಂದು ಸಾರಿ ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಕುಳಿತು ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರ್ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರು ಗಂಟೆ ಗಟ್ಟಿಗಳ ಹಾಡುವಂಥವರು. ಒಂದು ರಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ವಿಂದಾ ಕರಂದೀಕರ್ ಹೇಳಿದರಂತೆ 'ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ನೀವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಅನ್ನಿಸಬೇಕು. ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಅನ್ನಿಸಬೇಕು. ಸಂಗೀತವೂ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪದ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು'. ಸರಿಯಾಗಿ ಕಡೆದ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಇಂಥದೊಂದು ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಅದು ಧಾಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ಹದದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಮಂಜುನಾಥ್ ಇಂಥದೊಂದು ಹದದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಂದಾ ಕರಂದೀಕರ್ ಅವರ ಒಂದು ಕವಿತೆ ಇದೆ. ಇದು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಸ್ಯದ ಛಾಯೆ ಇರುವ ಪದ್ಯ. ಇದನ್ನು ಅವರು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ನನಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿಯೂ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಭಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೂರಾರು ಮೈಲಿ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಟ. ವಾರ್ಷಿಕಿಯೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೀಗೆ ಮರಾಠಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ ತುಕಾರಾಮ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಸಿಕ್ಕನಂತೆ. 'ಹೇ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ' ಎಂದು ತುಕಾರಾಮ್ ಸಂತೋಷಿಸಿದನಂತೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ 'ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ, ಸಂತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀವಿ. ಆದರೆ ನೀನು ಈ ಲೋಕ, ಸಂಸಾರ, ಸಂತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೀರಿ ವಿಠಲನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ನನಗೆ ಆಗದೇ ಇರುವುದು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಬಂದೆ' ಎಂದನಂತೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ತುಕಾರಾಮ್ 'ನೀನು ಅದೇನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ ಆಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರೂ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುವವನು ನೀನು. ನಾನೆಲ್ಲಿ? ನೀನೆಲ್ಲಿ?' ಎಂದು ವಾದಿಸಿದನಂತೆ.

ಹೀಗೇ ವಾದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾರ್ಷಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಕಾರಾಮ್ ಲೌಕಿಕವನ್ನು ಮೀರಿದವನು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಕಾರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಡಿರ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿರಿ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಗಸು. ಉಟಕ್ಕೆ ತಡವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಬೈಯುವುದು. ಅವನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ 'ಏನು ನಿನ್ನ ಹಾಳು ಧ್ಯಾನ, ಮನೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಸತತವಾಗಿ ರೇಗುವುದರ ಮೂಲಕ ತುಕಾರಾಮನನ್ನು ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿದ ಹೆಂಗಸು ಆಕೆ.

ಆಕೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮತ್ತು ತುಕಾರಾಮ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಿಂತಾಗಲೂ ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ತುಕಾರಾಮ್ 'ಅಯ್ಯೋ ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನು ಹೋಗಬೇಕು' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದನಂತೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅಲೌಕಿಕ? ಯಾರು ಲೌಕಿಕ? ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಲೌಕಿಕ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ ಅವನು ಯಾವ ಬಂಧನಗಳ ರಗಳೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಆರಾಮವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಠಲನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ತುಕಾರಾಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಗಂಟೆ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಕೂಡಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕವನ್ನು ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಮಂಜುನಾಥ್ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದವರೂ ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವರೂ ಆದ ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನಿಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಿಧಾನ ಇದೆ. ಇವು ಓಡಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ಕಂಡದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಬಿಡಿಸಿ ಮುಗಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಸಫಲವಾಗುವುದೇ ಅಲ್ಲಿ. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ನಾವೂ ಕವಿಗೆ ಜತೆಯಾಗಿ ಪದ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ.

ತುಂಬಾ ಅಲಂಕಾರ ಇರುವ ಪದ್ಯ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ, ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ಸಹೃದಯನನ್ನು ನೋಡಲು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಮಂಜುನಾಥ್ ಇಂಥ ಅಲಂಕೃತ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಅಲಂಕಾರವೂ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ಗೆ ಪು.ತಿ.ನ. ಬಹಳ ಪ್ರಿಯರಾದ ಕವಿ. ಅವರು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪು.ತಿ.ನ. ಮಾಸ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಓದಿದ್ದೆ. ಅದೆಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಈಗ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಪ್ತೆ ಎನಿಸುವಂತೆಯೇ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೊಂದು ಸಾರಿ ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ಬರೆಯುವುದು ಸಪ್ತೆ ಎಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು 'ಸಪ್ತೆಯೂ ಒಂದು ರುಚಿ' ಎಂದು ನನಗೊಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದು ನಿಜ ಎಂದು ಈಗ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನಮಗೆ ಸಪ್ತೆ ಅನ್ನಿಸುವ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಬರೆದ ಒಂದು ಸಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪು.ತಿ.ನ. ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಾಲು ಹೀಗಿದೆ 'ವಿಷ್ಣು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಮಿತ ನೀಲ'. ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ ಹುಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು-ಕಂಡರೆ ಉಂಟು, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು ನೋಡಿ-ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ. ಅದರ ನೀಲ ಬಣ್ಣ ಬಹಳ ತೆಳುವಾದ ನೀಲಿ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಈ ಒಂದು ಸಾಲನ್ನು ಪು.ತಿ.ನ. ಕಾವ್ಯದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ನೋಡುವ ಬಗೆ. ಕಾವ್ಯ ತಾನು ಮತ್ತೆ ಚೈತನ್ಯಶಾಲಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಹಜವಾದ ನುಡಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತೀ ಕವಿಯಿಲ್ಲಾ ಅದು ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಮಂಜುನಾಥ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ. ಈಗ ಅವರು ಅಲಂಕಾರದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವಂಥ ಘನವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಡೀ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ಮತ್ತು ಸಂಕಲನದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕವಿತೆ ಎಂದರೆ 'ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ'. ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಉದಯವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಚೀಚೆ ಮಾಡಲಾರದಂತೆ ಈ ಕವಿತೆಯ ರಚನೆ ಇದೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ್‌ಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಅದ್ಭುತವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಅವರು ಭರತನ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಭರತ ನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹರಿ ಹರಿ ಎಂದು ಹರಿನಾಮ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಹಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮುದಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ತಾಯಿ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯೊಂದನ್ನು ಅವನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭರತನಿಗೆ ಹರಿ, ಹರಿ ಎಂದು ಜಪಿಸಿದಾಗ ಸಿಗದ ದೇವರು ಜಿಂಕೆ ಮರಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಉಕ್ಕಿದಾಗ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರ್ಯಾಷನಲಿಸಂ ಇದೆ. ಇದಂತೂ ಎಂಥಾ ರ್ಯಾಷನಲಿಸ್ಟ್ ಕಾಲ ಅಂದರೆ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನೂ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪಾದನೆಯಂಥ ರ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ-ಧರ್ಮ ಕೂಡಾ ಬಹಳ ಲೌಕಿಕವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದು, ಜಾತಕ ತೋರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ನಿಜವಾದ ಸ್ಪಿರಿಚ್ಯುಯಲ್ ಸ್ವರೂಪವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಅಂತಹ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಾವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಬದುಕಿನ ನಿತ್ಯದ ಲಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ನಾನಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಈ ಲೋಕವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬೆರಗನ್ನು ಅದು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಬೆರಗು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾಗವತದ ಕವಿ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬಹಳ ವ್ಯಾಮೋಹಿ. ಅವರಿಗೆ ಮಗನಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಆದರೆ ಆ ಮಗ ಆದಿ ವಿರಾಗಿ.ಅ ವನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ವಿರಾಗಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು 'ಏ ಮಗನೇ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಕೂಗಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಲ್ಲೇ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಮಗನನ್ನು ಕಂಡರು. ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗ ಎನ್ನುವ ಪ್ರೀತಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವ ಸೋಪಿಗವಿದೆ. (ಯಂ ಪ್ರಾರಂಭಂ ಅನುಪೇತಂ ಅಪೇತಕೃತ್ಯಂ / ದ್ವೈಪಾಯನೋ ವಿರಹಕಾತುರ ಆಜುಹಾವ / ಪುತ್ರೇತಿ ತನ್ಮಯತಯಾ ತರವೋಭಿನೇತುಃ / ತಂ ಸರ್ವಭೂತಹೃದಯಂ ಮುನಿಮಾನತೋಸ್ಮಿ)

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಬೆರಗನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಯೊಂದಿದೆ. ಅರೆ! ಈ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇದೂ ಕಾಣಿಸಿತಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ನಾವು ಬೆರಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. "ಹೊಳೆದದ್ದು"-ಅಂದರೆ, ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಹೊಳೆಯುವಂಥದ್ದು. ನಾವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂಥದ್ದು ಎಂದು ಅಭ್ಯಾಸಗತವಾಗಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣಲು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಆ' ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕಂಡದ್ದೂ, ಹೊಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೂ, ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣೇ. ಭವಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಅಲೌಕಿಕವಾದುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಕವಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಅಲೌಕಿಕವಾದದ್ದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಈ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂದುಕವಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ರೀತಿಯ ದ್ರಾಬೆಯಾದ ರ್ಯಾಷನಲಿಸಂ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡದ ಬಹಳ ಕವಿಗಳು-ಕೆಲವು ದಲಿತ ಕವಿಗಳೂ ಕೂಡಾ-ಹೀಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಲಯ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಸುಳ್ಳು ರಿಲಿಜನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಪಂಚವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದೇನೋ ಇದೆ ಎಂದು ನಾವು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಮಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವುದರಲ್ಲೇ, ನೀನು ಪರಿಚಿತವಾದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣದೇ ಇರುವುದೊಂದು, ಇಕೋ ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ "ಹೊಳೆಯಿಸುವ" ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದ ಸೋಪಿಗ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯದ್ದು.

ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮತ್ತು ತುಕಾರಾಮ್ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಲೀನವಾದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೆಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಲೇ ವೇದವ್ಯಾಸರಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅತೀತವಾದುದನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅತೀತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೊರಟವನು ಏನನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇರಬಹುದು. ಅವನು ಹರಿ, ಹರಿ, ಎಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಹರಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆಯೇ ಮುದುಕನಾಗಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೈಗೊಂಡು ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನಿಗೆ ಹರಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ರೀತಿಯ ಒಂದು 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ'-ಇದು ಬಹಳ ಶೋಷಿತವಾದ ಪದ-ಆದರೂ ಇದನ್ನೇ

ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ-ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೇನೋ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನುಚೂನವಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದಿರುವಂಥದ್ದು. ಅಲ್ಲಮ, ಬಸವ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈಚಿನ ಕವಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಿದುಬಂದಿರುವಂಥದ್ದು ನಮ್ಮ ಯುವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಮಂಜುನಾಥ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕವಿ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೆಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವನಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಕೆ.ಆರ್. ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಮಂಜುನಾಥ್ ಅವರ 'ಮಗಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಸಮುದ್ರ' ಕವನ ಸಂಕಲನ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ, ೯ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೮)

* * *